

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\B\Bowden, M\Bowden_M-Černý jestřáb
sestřelen.pdb

PDB Name: Černý jestřáb sestřelen
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 11.7.2007
Modification Date: 11.7.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Černý jestřáb sestřelen
příběh moderní války

Mark Bowden
Pragma, 2000
Černý jestřáb sestřelen : příběh moderní války / Mark Bowden
[z anglického originálu přeložil Milan Váňa]
Praha : Pragma, 2000 .
Název originálu: Black Hawk down
ISBN 80-7205-731-6
355.318.1 * 355.422 '94(677)

- Spojené státy. Army. Task Force Ranger
- Obnovená naděje, vojenská operace, 1992-1993
- speciální jednotky (vojenství) - Spojené státy
- Somálsko - dějiny - občanská válka, 1991-
- reportáže

Mark Bowden
ČERNÝ JESTŘÁB SESTŘELEN
Příběh moderní války
Z anglického originálu Black Hawk Down přeložil Milan Váňa.
Sazba: PRAGMA. Grafická úprava: Blanka Sulcová. Vydalo nakladatelství PRAGMA, Věžeňská 3, 110 00 Praha 1.
© 1999 hy Mark Bowden © PRAGMA, 2000
ISUN HO-7205-731-6

Nezáleží na tom, co si lidé myslí o válce, řekl soudce. Válka tu stále je. To je, jako bychom se ptali lidí, co si myslí o kamenech. Válka tu byla vždycky. Ještě než sem přišel člověk, čekala na něj. Tahle nepřekonatelná věc potřebuje nepřekonatelného odborníka.
Cormac McCarthy, "Blood Meridian "

Poznámka nakladatele:

Black Hawk je typ amerického bojového vrtulníku, který je většinou zasvěcené veřejnosti známý. Přesto jsme při názvu knihy zvolili český překlad, abychom toto emotivní pojmenování přiblížili širšímu okruhu čtenářů. V textu ponecháváme originální název.

ATLANTSKÝ OCEÁN
AFRIKA

OBSAH
Útok
Zřícení Black Hawku
Rozdrcení
Špikování
N.S.D.Q.
Epilog

MOGADIŠO

ÚTOK

Při startu Matt Eversmann vyzýval panenku Marii. Byl zkroucený na sedadle mezi dvěma palubními střelci helikoptéry, kolena dlouhých nohou vražená až nad rameny. Před ním se na obou stranách vrtulníku Black Hawk mačkala jeho skupina "Chalk", dvanáct mladých mužů v neprůstřelných vestách, natažených přes pískově hnědé maskáče. Znal jejich tváře, jako by to byli jeho bratři. Starší členové této posádky, jako šestadvacetiletý Eversmann, rotný pět let ve funkci, spolu léta společně žili a cvičili. Prodělali základní výcvik, seskoky a paravýcvik. Prošli celý svět, od Koreje po Thajsko, Střední Ameriku... znali se navzájem lépe než většina vlastních bratrů. Společně šli na skleničku i do boje, plížili se lesem, skákali z letadla, šplhali po horách, se srdcem v krku skákali do zpěněných řek, společně se v létě smažili, v zimě mrzli a hladověli, zaháněli nudu nespočetných hodin, vzájemně se dobírali v milostných avantýrách, uprostřed noci vyrazili z Fort Benningu, aby jeden druhého našel a vytrhl ho od jídla nebo z nočního klubu na Victory Drive, kde zpitý usnul nebo se hádal s barmanem. Tím vším se cvičili pro okamžiky, jako byl právě tento. Bylo to poprvé, co vytáhlý seržant velel v akci a byl z toho nervózní.

- Oroduj za nás, hříšné, nyní i v hodinu smrti naší, amen.

To bylo odpoledne 3. října 1993. Eversmannova skupina Chalk 4 byla částí jednotek Rangers a operátorů z Delta Force, které měly být vysazeny u shromaždiště vůdců klanu Habr Gidr uprostřed Mogadiša v Somálsku. Tento agresivní klan, vedený diktátorem Mohamedem Farrahem Aididem, zahájil boj proti Spojeným státům, ale nebylo pochyb, že narazil. Dnešním cílem byli dva Aididovi pobočníci. Měli být zatčeni a spolu s velkým počtem války chtivých Ixíů klanu uvězněni na jednom ostrově jižně od somálského pobřežního města Kismayo. Úkol Chalk 4 při tomto únosu byl prostý. Každá ze čtyř skupin Rangers měla zajistit jeden roh bloku kolem cílového domu. Eversmannova skupina se měla spustit po laně k severovýchodnímu rohu a zajistit se tam. S Rangery u všech čtyř rohů neměl nikdo vstoupit do zóny, kde pracovala Delta, a nikdo ji neměl opustit.

Provedli to v praxi bez obtíží už tucetkrát a v rámci těchto úderných sil měli za sebou šest misí. Eversmann měl jasný plán. Věděl, kam jít, až dopadnou na zem, a kde mají být jeho vojáci. Ti, kdo se spustili z levé strany vrtulníku, měli být na levé straně ulice, kdo šel zprava, měl být na straně pravé. Pak se měli rychle roztáhnout do dvou směrů se zdravotníkem a nejmladšími členy uprostřed. Svobodník Todd Blackburn byl nejmladší v Eversmannově vrtulníku, čerstvý absolvent střední školy na Floridě a ještě zvláštního výcviku Rangers. Potřeboval by ještě čas. Seržant Scott Galentine byl starší, ale rovněž nezkušený v boji. Byl náhradníkem, přímo z Benningu. Břímě odpovědnosti za tyto mladé Rangery těžce doléhalo na Eversmanna. V tuhle chvíli byli jeho.

Jako velitel skupiny Chalk měl v rukou sluchátka, když se držel předního sedadla. Byla velká, s mluvítkem, napojeným dlouhou černou šňůrou do zástrčky ve stropě. Sundal si přilbu a nasadil si sluchátka na uši.

Jeden z palubních střelců ho chytil za rameno.

"Matte, pamatuj si, že to. musíš vypnout, než nás opustíš," ukázal ke šňůře.

Jasně."

Snad hodinu se pekli na horkém asfaltu, dýchali čpící kouř z výfuků, a z těl, obalených výstrojí a výzbrojí, se jim řinul pot, úzkostlivě se drželi svých zbraní a každý si už pomalu začínal myslet, že mise bude pravděpodobně přerušena ještě předtím, než budou vysazeni. To byla obvyklá praxe. Na jednu skutečnou misi měli dvacet falešných poplachů. Pět týdnů před odletem do Mogadiša se honili tak náruživě do vrtulníku a zase zpět, že jim při každém nastoupení na palubu už nálada klesala. Nyní to již byla rutina a obvykle z toho nic nebylo.

Čekali na heslo ke spuštění akce, které dnes znělo "Irena", hrozivá suma lidí a strojů. Byly tu čtyři úžasně Little Birdy MI 1-6, jednomístné útočné minihelikoptéry, které mohly vzlétnout odkudkoli. Tentokrát poprvé byly vyzbrojeny raketami. Dvě měly provést počáteční průzkum nad cílem a dvě další měly pomáhat při zajišťování bezpečnosti. Čtyři Little Birdy MH-6 byly vybaveny na obou stranách lavičkami pro dopravu hlavní části útočných sil, eskadry Delta C, jednoho ze tří operačních prvků přísně tajných armádních komand. Tyto útočné síly doprovázelo osm prodloužených vrtulníků Black Hawk pro přepravu vojsk; dva nesly útočníky z Delt a jejich pozemního velitele, čtyři byly určeny pro přepravu Rangers (rota Bravo 3. praporu 75. pluku Rangers z Fort Benning, stát Georgia), jeden nesl elitní tým bojových průzkumníků a záchranářů (CSAR) a v jednom letěli dva velitelé mise - podplukovník Tom Matthews, který řídil piloty 160. speciální letky (SOAR) z Fort Campbell, stát Kentucky, a velitel Delt, podplukovník Garry Harrell, který zodpovídal za muže na zemi. Pozemní konvoj, který byl seřazen a nečinně stál u přední brány, sestával z devíti vozidel Humvee pro dopravu většího počtu osob a z tří pětiletých trucků. Trucky měly být použity k odvězení zajatců a stažení útočných sil. Vozy Humvee zaplnili Rangers, specialisté z Delt a čtyři členové 6. týmu Tuleňů - SEAL (speciální jednotky námořní pěchoty). Připočítáme-li ještě dva vrtulníky, provádějící stálý dozor, a jeden průzkumný letoun, bylo to celkem devatenáct letounů, dvanáct aut a kolem nich sto šedesát mužů. Byla to armáda dychtivě čekající na trnutí uzdu.

Něco už naznačovalo, co má přijít. Velitel úderných sil Rangers, generálmajor William F. Garrison, vyšel na prohlídku.

To předtím nikdy neudělal. Vysoký, štíhlý šedovlasý muž v krátkých černých kalhotách a hnědém tričku s napůl zapáleným doutníkem přecházel od vrtulníku k vrtulníku a zastavil se u každého Humvee.

"Bud' vopatrnej," pronesl texaským dialektem.

Pak přešel k dalšímu muži.

"Hodně štěstí."

Pak k dalšímu.

"Bud' vopatrnej."

Motory přehlížených strojů rozechvěly půdu. Byly součástí zdvižené pěsti americké vojenské moci. Běda každému, kdo se jí postaví do cesty. Ověšení granáty a municí, svírali ocel svých automatických zbraní, srdce jim tloukla pod

neprůstřelnými vestami, jak tu čekali naplnění směsí naděje a strachu. V hlavě se jim honilo, co měli všechno udělat, mumlali modlitby, už napotřetí si překontrolovali zbraně, znovu si opakovali svou precizní taktickou choreografii, prostě vykonávali malé rituály se vším, co je třeba připravit před bojem. Všichni věděli, že tahle mise bude asi vachrlatá. Bylo velmi odvážné za denního světla vrazit do "Černého moře", opravdového srdce teritoria klanu Habr Gidr uprostřed Mogadiša a pevnosti diktátora Aidida. Jejich cílem byl dvoupatrový, nabílo natřený kamenný dům s rovnou střechou, standardní moderní dům ve městě, kde zbyl jen hrozen velkých nedotčených budov, obklopený bloky a bloky blátem slepených obydlí s plechovou střechou. V tomto labyrintu nepravidelných špinavých uliček a stezek obklopených kaktusy žily statisíce členů klanu. Slušné mapy neexistovaly. Jako indiánská země.

Muži sledovali nakládání raket do vrtulníků AH-6. Garrison dělal něco, co před žádnou jejich dřívější misí neprováděl. To znamenalo, že se očekávaly problémy. Vojáci byli opásáni mimořádně velkým počtem munice, zásobníky byly napěchované a granáty v každé použitelné kapse a sumce jejich obtížené výstroje s polními lahvičkami, bajonety, brýlemi na noční vidění a všelijakou další výzbrojí. Byla to zdrcující váha k útoku za téměř denního světla. Vidina, že s tím půjdou do bitvy, jim však nedělala zle. Naopak. Těšili se na ni. Byli to predátoři, těžkoodění mstitelé, nezastavitelní, nepřemožitelní. Cítili, že po šesti týdnech flákání konečně vyrazili pořádně nakopat ty somálské osly.

Bylo 15.32, když velitel Chalku uvnitř vedoucího Black Hawku, Super Šest Čtyři, uslyšel v palubním telefonu klidný hlas pilota, nadporučíka Mikea Duranta, v němž byla jasně cítit radost.

Durant hlásil: "Irena šoustá."

A armáda se dala do chodu, vzletla z malého letiště u moře na širé modré nebe nad Indickým oceánem. Vymanévrovala z pruhu bílého písku a pomalu se dala do pohybu, téměř nad ženoucími se vlnami příboje, které utvářely sotva znatelné bílé hřebeny souběžně s pobřežím. V těsné formaci se vrtulníky naklonily a letěly dolů, na jihozápad od pobřeží. Z laviček a otevřených dveří každé helikoptéry se klátily obuté nohy dychtivých vojáků.

Otevřené směrem k zaměřenému horizontu pouště zářilo Mogadišo v odpoledním slunci, jako by bylo zachyceno širokouhlou kamerou světa. Na dálku se nepřátelské přístavní město skvělo zlatohnědou barvou se svými ulicemi z okrově žlutého písku, střechami ze španělských tašek a rezatého plechu. Jediné vysoko čnící stavby, jež tu ještě zůstaly po letech občanské války, byly vyšňořené bílé věže mešit - islám byl jedinou věcí, kterou všichni Somálci považovali za posvátnou. Bylo tu mnoho zakrslých stromků, ty nejvyšší těsně převyšovaly nízké střechy, a mezi vysokými kamennými zdmi s vybledlými stopami žluté, růžové a šedé chřadly zbytky civilizace z doby před občanskou válkou. Město rozložené podél pobřeží, ze západu ohraničené pouští a z východu lesknoucím se oceánem, mohlo připomínat nějakou ospalou oblast ve Středomoří.

Když helikoptéry zakroužily a zamířily na severovýchod od západního okraje města, Mogadišo pod nimi vystoupilo ve své hrůzyplné realitě - ukázala se katastrofa, v níž kapitál celého světa šel úplně k čertu. Vypadalo to, jako by město zničila nějaká fatální epidemie. Pár vydlážděných ulic se rozpadalo, pokryto horami odpadků, trosek a rezavějícího haraburdí z vyhořených aut. Zdi a stavby, z nichž se ještě nestala hromada šedivých ruin, byly označkovány projektily z pušek a kanónů. Telefonní sloupky byly nakloněny ve zlověstném úhlu jako totemy voodoo ozdobené tuhými pletenci vlasů - zbytky drátů (ty už jinak byly dávno staženy a prodány na vzkvétajícím černém trhu). Na jednom veřejném prostranství bylo vidět mohutný kamenný podstavec, který kdysi za starých heroických dnů nesl sochu diktátora Mohameda Siada Barrea. Tuto národní památku revoluční nadšení sice nezničilo, ale bronz a měď z ní byly prodány do šrotu. Pár pyšných budov staré vlády a univerzity, které ještě stály, sloužily nyní za obydlí uprchlíků. Všechno, co mělo nějakou cenu, bylo vyplněno včetně kovových rámců oken, dveřních klik a závěsů. V noci planuly v druhém a třetím patře staré polytechniky táboráky. Každé otevřené prostranství bylo zacpáno nouzovými obydlími vydlážděnců, kruhově nalepené chatrče byly kryty vrstvou hadrů a postaveny z odklizených trosek dřeva a rezavého plechu. Seshora vypadaly jako předvoj městské hniloby. Ve svém vrtulníku, Super Šest Sedm, si Eversmann znovu v hlavě opakoval plán. Až dosáhnou žádané ulice, měli být D-borci připraveni spustit se k cílovému domu, vzít somálské zajatce a zastřelit každého, kdo se postaví na odpor. Říkalo se, že v tom domě jsou dva velcí chlapi, kteří byli údernými silami identifikováni jako "zvířata bez osobnosti", Aididovi nejlepší muži. Zatímco D-borci měli dělat svou práci a Rangers držet zvědavce v patřičných mezích, pozemní konvoj trucků a vozů Humvee měl projet městem přímo k cílovému domu. Zajatci měli být naloženi do trucků. Úderný tým a zabezpečující jednotky měly vyskočit za nimi a všechno se mělo skončit krásným nedělním odpolednem na pláži. Mělo to trvat asi hodinu.

Aby bylo pro Rangers v Black Hawku místo, byla odstraněna zadní sedadla. Muži, kteří nebyli u dveří, seděli na bobku na munici nebo na neprůstřelné podlaze. Všichni měli pouštní maskáče s neprůstřelnými vestami a přilbami a kolem triadvaceti kil výbavy a munice na řemení, uchyceném na vestě. Všechny tyto vrstvy výzbroje dělaly i z toho nejdrobnějšího vojáka hromotluka, který vypadal jako hrůza nahánějící robot. Kdyby se vysvlékli do svých hnědých triček a kalhot, ukázali by se většinou jako uhrovití výrostci, jakými opravdu byli (průměrný věk devatenáct let). Byli ohromně pyšní na svůj status Rangera. Tomu obětovali i velmi tvrdou rutinu vojenského života, která je problémem pro mnoho branců. Rangers cvičili naplno pro válku. Byli zdatnější, rychlejší a první - "Rangers prorážejí cestu!" - to bylo jejich motto. Každý se minimálně třikrát dobrovolně hlásil - nejdřív do armády, pak k výsadkářům a nakonec k Rangers. Byli smetánkou, nejvíce motivovanými mladými vojáky své generace, vybranými k ideálu armády - všichni byli muži a téměř všichni běloši (na sto čtyřicet příslušníků rotý připadali jen dva černoši). Někteří byli profesionální vojáci jako poručík Lany Perino, jenž graduoval ve West Pointu v roce 1990. Někteří byli studenty s nečekaně dobrými výsledky v řešení různých problémů, jako specialista John Waddell ze skupiny Chalk 2, který se přihlásil do armády po ukončení střední školy v Natchezu, stát Mississippi, s průměrem známek 2,00. Někteří byli odvažlivci ve výzkumu fyzikálních problémů. Jiní se vzdělávali sami, mladí muži, kteří se po střední škole cítili nezakotvení, nebo měli problémy s drogami, s pitím, se zákonem či se vším dohromady. Byli tvrdší, bystřejší než většina mladých mužů jejich generace, kteří v tuto podzimní neděli byli už týden na svých kolejkách. Většina Rangers se dívala zvysoka na ty, kdo udělali

chybu. Ale i oni provedli nějakou volovinu. Každý se snažil, aby se zde udržel, což bylo asi tvrdší než každá jiná práce v jejich životě. Tenhle splepenec problémů měl drsná měřítká. Pod svým hrubým zevnějškem a tvrdou činností byla většina velmi svědomitá, vlastenecká a idealistická. Armádě se doslova obětovali podle hesla "Bud' vším, čím být můžeš".

Udržovali si vyšší standard než normální vojáci. Svými býčími těly, odlišným střihem vlasů — po stranách a v týle byli zcela vyholeni - a svým chrochtavým zdravením "Hoo-ah" dávali najevo, že jsou pro armádu bez sebe nadšením. Mnozí, pokud mohli, aspirovali ke speciálním jednotkám a mohli se dostat až do Delt, jednotky tajných supervojáků, kteří nyní vedou tyto síly. Do Delt se však dostal jen asi jeden z deseti pozvaných. V této starobylé mužské hierarchii byli Rangers jen pár kroků od vrcholu, ale ten měli bezpečně v moci D-borci.

Rangers znali nejjistější cestu k vrcholu bojové zkušenosti. Potud pro ně bylo Mogadišo největším dráždíkem. Válka byla vždy podnětem k činnosti. K činnosti. Dokonce i mise, ať byly jakkoli vzrušující, přišly v tomto ohledu zkrátka. Somálci — o nichž se mluvilo jako o "Vychrtlících" nebo "Samech" (protože se obecně podobali Sammymu Davisovi jun.) — vypálili pár divokých střel, dost na to, aby Rangerům vzkypěla krev a rozpoutali pekelnou zpětnou palbu, ale nedalo se to ještě označit za opravdový boj.

To bylo to, co hledali. Všichni tihle chlapi. Jestliže měli nějaké váhavé myšlenky, umlčeli je. Pár z těchto mužů mělo z války obavy jako kdokoli jiný, ale strach potlačili. To byl zvláštní výcvik Rangers. Asi každý čtvrtý z těch, kdo se dobrovolně přihlásili, byl vyřazen. To stačilo na to, aby ten, kdo se objevil s distinkcemi Rangers, byl uctíván jako úspěšný ve svém mladém životě. Slabost se odstraňovala jako plevel. Síla se posilovala. Tak probíhaly týdny, měsíce, roky ve stálém výcviku. Zdravici Hoo-ah se nemohli dočkat války. Byli jako fotbalový tým hvězd, který si stále jen dělá modřiny, vyčerpává se, dvanáct hodin denně provádí nebezpečné cviky, sedm dní v týdnu - roky - aniž by se dostal ke hře.

Toužili po boji. Pročítali ohmatané paperbackové memoáry vojáků z minulých konfliktů, mnohé napsané někdejšími Rangery, hltali vzrušený kamarádský tón jejich příběhů, měli špatný pocit, když to někdo koupil, byl zraněn nebo zmrzačen, ale ztotožňovali se se správnými muži, kteří všechno přežili. Studovali staré fotky, které byly z každé války stejné - mladí muži vypadali špinavě a unaveně, oblečení v maskáčích jen napůl, identifikační známky se jim houpaly na holém krku, pózovali se zbraněmi zdviženými nad ramena na dalekých exotických místech. Mohli je vidět v momentkách obklopené jejich kamarády, bojující v jejich válce. To byl TEN test, na který jediné se čekalo.

Seržant Mike Goodale se to pokusil vysvětlit své matce, když opouštěl Illinois. Matka byla ošetřovatelka, která nevěřila jeho hrané odvaze.

"Proč by někdo měl chtít jít do války?" ptala se.

Goodale jí řekl, že to je, jako by ona, ošetřovatelka, po svém výcviku nikdy neměla šanci pracovat v nemocnici. Taký by tam chtěla.

"Když ji skutečně můžeš dělat, chceš ji," vysvětlil jí.

Jako ti chlapi v knihách. Byli testováni a prověřováni. Teď nastupuje nová generace Rangerů. Je to jejich nástup. Každý z mužů v helikoptérách toho znal dost, aby mohl napsat o Somálsku seminární práci na střední škole. Bez váhání zastávali armádní linie. Diktátoři zpusťovali zemi bojem tak, že jejich lidem hrozila smrt. Když jim svět poslal potraviny, proklátí náčelníci si je nahrabali pro sebe a zabili každého, kdo se jim v tom pokusil zabránit. Tak se civilizovaný svět rozhodl, že udeří a pošle na ně nejostřejší hochy z planety, aby zavedli pořádek. Dost řečí. Jen málo Rangerů po svém přiletu na konci srpna změnilo svou představu. Mogadišo se podobalo vizi světa po apokalypse ve filmu s Mel Gibsonem "Šílený Max", světu, který ovládaly ozbrojené gangy. Byli tu, aby chytili nejhoršího ze všech náčelníků a znovu nastolili zdravý rozum a civilizaci.

Eversmann se vždycky přímo těšil z toho, že je Ranger. Byl by se jistě cítil jinak, kdyby nevelel. Povýšení dostal kvůli tomu, že nenastoupil jeden muž. Jeho rotmistra zavolali domů kvůli nemoci v rodině a chlap, který ho měl nahradit, dostal epileptický záchvat. Takže ho také poslali domů. Eversmann byl nejstarší na řadě, Úkol přijal s pochybnostmi. Toho rána se modlil, aby se dostal z téhle šlamastyky. Teď v helikoptěře však sebral veškerou svou energii a byl hrdý na to, že shlíží na celou armádu. Byla to elitní vojenská síla. Nad cílem už kroužila nejskvělejší americká zpravodajská podpora včetně satelitů, výškového průzkumného letounu P3-17 Orion a tří OH--58D, "pozorovacích helikoptér", které vypadaly jako jednomístné vrtulníky s polypem, dlouhým půldruhého metru, tyčícím se z kabiny. Pozorovací helikoptéry byly vybaveny videokamerami a rádiem, aby mohly živě informovat generála Garrisona a další vyšší důstojníky ve Společném operačním středisku (JOC) na pláži. Filmaři a populární autoři si mohli napínat představivost o vrcholných možnostech americké armády, ale zde to byla reálná věc určená k boji. Byl to dobře promazaný, plně vybavený bojový stroj z konce dvacátého století. Ti nejlepší z Ameriky vstoupili do války a seržant Matt Eversmann byl mezi nimi.

Zbývaly už jen tři minuty letu k cíli. Se sluchátky na uších mohl Eversmann slyšet většinu používaných frekvencí. Byla to velitelská síť, která spojovala velitele na zemi s Matthewsem a Harrellem, kroužícími nad nimi ve velitelském a kontrolním (či C2) Black Hawku, a s Garrisonem a dalšími v JOC. Piloti měli vlastní linku k leteckému veliteli Matthewsovi, a vojáci z Delt a Rangers měli každý vlastní interní rádio. Během mise byly všechny další vysílací frekvence ve městě rušeny. Eversmann slyšel ve sluchátkách překrývající se směs hlasů, což všechno byly různé složky připravující se na útok.

Tou dobou se Black Hawky začaly snášet dolů nad město v konečném přístupu ze severu, jednomístné vrtulníky už byly nad cílem. Ještě stále byl čas přerušit misi.

Hořící pneumatiky na ulici blízko cíle spustily okamžitý poplach. Somálci vypálili salvy, aby dali vědět o problémech a shromáždili milici. Měli letět vstříc připraveným zálohám?

- Ty pneumatiky hořely už před pěkně dlouhou dobou, nebo vzplály přesně v okamžiku, kdy jsme se objevili? ptal se

pilot vrtulníku.

- Ty pneumatiky vzplály ráno, když jsme sem přiletěli, odpověděl pilot jednoho z pozorovacích letounů.

"Dvě minuty," upozornil pilot Super Šest Sedm Eversmanna.

Vrtulníky začaly zaujímat pozici pro svůj "úder", náhle strmě vystoupily a pak prudce klesly, aby se se svými raketami a kanóny zastavily nad cílovým domem. Jedna za druhou měly různé jednotky opakovat "Lucy", kód pro začátek útoku: Romeo Šest Čtyři, plukovník Harrell; Kilo Šest Čtyři, kapitán Scott Miller, velitel skupiny Delta; Barber Pět Jedna, pilot, veterán, praporčík Randy Jones, velitel vrtulníků AH-6; Juliet Šest Čtyři, kapitán Mike Steele, velitel Rangers na palubě Durantova vrtulníku; a Uniform Šest Čtyři, podplukovník Danny McKnight, velitel pozemního konvoje. Konvoj přijel k bodu o několik bloků dále.

- Romeo Šest Čtyři všem prvkům. Lucy. Lucy. Lucy.

- Kilo Šest Čtyři, rozumím Lucy.

- Barber Pět Jedna, rozumím Lucy.

- Juliet Šest Čtyři, rozumím Lucy.

- Uniform Šest Čtyři, rozumím Lucy.

- Všem prvkům, Lucy.

Bylo 15.43. Na monitoru v JÓG viděli velitelé shlukování u Mogadiša mnohem lépe než ostatní. Nejzřetelnějším orientačním bodem byl hotel Olympic, čtyřpatrová bílá budova, která vypadala jako hromada pravoúhlých bloků s balkony v každém podlaží. Na stejné straně ulice jeden blok jižněji byla ještě jedna podobná stavba. Obě vrhaly dlouhé stíny na třídu Hawlwadig, širokou dlážděnou ulici, která běžela před nimi. Na křižovatkách, kde Hawlwadig protínaly špinavé uličky, vítr nanášel na dlážděnou ulici písčitou půdu. Půda byla v odpoledním slunci křiklavě rezatooranžová. Na dvorcích a mezi některými menšími domy stály stromy. Cílová budova stála napříč třídou Hawlwadig, jeden blok severně od hotelu. Byla postavena v témže stylu bloků nakupených do písmene L, s dvěma patry v zadní části a plochou střechou nad jedním poschodím v předním traktu. Za sebou jižním směrem měla malý dvůr, který byl jako celý dlouhý blok uzavřen vysokou kamennou zdí. Před budovou, na Hawlwadigu se pohybovala auta, lidé a dvoukoláky taženo osly. Cílová oblast byla jen pár bloků od centra, velkého trhu Bakara, nejrušnějšího ve městě. Lidé dole se pohybovali dál, aniž by vzhlíželi, jak první dva vrtulníky od severu kloužají z výšky do rámce obrazovky v JOC, pak ostře zahýbají na východ a opouštějí monitor.

Ani jeden vrtulník nevypálil.

Jedna minuta," informoval pilot Super Šest Sedm Eversmanna.

Operátoři z Delti měli první udeřit na budovu. Rangers měli jít za nimi, sešplhat z Black Hawků a uzavřít cílový blok.

Muži z Delti seděli na lavicích čtyř vrtulníků MH-6, přičemž každá helikoptéra nesla pětičlenný tým. Na sobě měli velké černé neprůstřelné vesty a plastické hokejové přilby nad radiosluchátky s mikrofonom, jimiž byli vzájemně ve stálém kontaktu. Na svých uniformách neměli žádné označení. Když se dostali nad ulici, pozorovali lidi dole, jejich k nebi zvrácené vyděšené tváře, jejich ruce, jejich chování, když se pokoušeli vyčíst, co by se stalo, kdyby zasáhli ulici. Když vrtulníky přiletly blíž, dav se poplašil. Lidé a vozy se začali rozprchávat. Vítr z vrtulí některé lidi porazil a roztočil barevné róby některých žen. Rangers, stále ještě vysoko na nebi, sledovali lidi dole, plni dychtivosti, aby už byli dole na ulici a v boji.

První dva Little Birdy přistály kousek jižně od cílové budovy v blízkosti vyježděné uličky a zvedly hustá mračna prachu. Hnědé mračno bylo tak husté, že piloti a muži na lavičkách vůbec nemohli vidět dolů. Jeden ze strojů, veden prvním vrtulníkem, našel originální přistávací bod, otočil se vlevo, rychle zakroužil k západu a přistál přímo před cílem. Seržant první třídy Norm Hooten, velitel týmu v druhém vrtulníku, cítil, jak list vrtule téměř řeže zeď cílové budovy. V domněnku, že vrtulník už nemůže níž, Hooten a jeho tým z levé strany vykopli lana a skočili na ně, aby si zkrátili zbytek cesty. Bylo to asi nejrychlejší slaňování na světě. Od pevné půdy je totiž dělilo jen třicet centimetrů. Ve vteřině byli v domě. To byla specialita Delti. Rychlost byla kritická. Když se obklíčený dům náhle zaplnil explozí, kouřem a záblesky světla, byli ti uvnitř momentálně překvapení a dezorientováni. Zkušenost prokázala, že většinu z nich to zaskočí a utíkají do rohů. Pokud je Delta zastihla v tomto vyděšeném stavu, většina prostě poslouchala jejich povely bez jakýchkoli otázek. Rangers na několika misích teď D-borce při jejich práci hlídali a operátoři se pohybovali s takovou rychlostí a autoritou, že bylo těžké představit si někoho, kdo by jim chtěl odporovat. Ale jen pár vteřin už dělalo velký rozdíl. Když měli ti uvnitř víc času rozpoznat, co se děje, bylo těžší je podrobit.

Vedoucí útočný tým, vedený seržantem první třídy Mattem Riersonem, přistál v jižní uličce, hodil bez nějaké škody do dvora pár poplašených granátů a vyrazil železnou bránu vedoucí dovnitř. Jako o závod vyběhli po zadním schodišti přímo do domu, křičíce na ty uvnitř: "K zemi!" Hootenův pětičlenný tým spolu s týmem vedeným seržantem první třídy Paulem Howem vrazil otevřenými dveřmi do západní strany budovy směřující na třídu Hawlwadig. Hootenův tým vnikl do obchodu s psacími stroji, pery, tužkami a jinými kancelářskými potřebami u průčelí. Uvnitř bylo šest nebo sedm Somálců, kteří se rychle vrhli na podlahu s rukama nataženými směrem k novým velitelům. Hooten už mohl zvenku slyšet sporadickou střelbu, mnohem silnější, než slyšel na předchozích misích. Howeův tým vnikl dalšími dveřmi dolů. Svalovitý seržant vykopl dveře před vyděšenými Somálci a vrazil dovnitř. Pronikl tam se svou CAR-15, černou, futuristicky vyhlížející zbraní doplněnou vpředu bajonetem. Bylo důležité zajistit bezprostřední kontrolu. Všechno, co našel, byl sklad zboží, plný všelijakých pytlů a harampádí.

Oba týmy věděly, jak vypadá rezidence, takže se rychle vrátily zpět na ulici. Vyběhly jižně podél Hawlwadigu, obrátily se doleva a zamířily do dvora, do něhož už pronikli jejich spoluvojáci. Zuřivě vpadli do rohu. Black Hawkby byly nad nimi.

První velitel pozemních sil a podpůrných složek, který měl odvézt Deltu, netrpělivě čekal blok severně od cíle na Hawlwadig, až se k němu dostanou kapitán Miller a další velitelé. Spolu s dalším Black Hawkem plným útočníků měli

tvorit druhou vlnu úderu na cílový dům. Za nimi přilétali ve čtyřech Black Hawkách Rangers, kteří se spouštěli dolů, aby zaujali postavení ve čtyřech rozích cílového bloku.

Když se spustila lana z Black Hawku Super Šest Šest, vznášejícího se nad jihozápadním rohem, začala skupina Chalk 3 po dvou sjíždět na ulici, každý muž z jedné strany vrtulníku. Na každého muže, který opouštěl svou stranu helikoptéry, křikl pilot: "Žádný strach!"

Když sáhl na lano seržant Keni Thomas, pomyslel si: Polib mi prdel, kamaráde, tys do toho nikdy nešel!

Dva bloky severně od Hawlwadigu se vznášel Super Šest Sedm, jehož pilot naznačil Eversmannovi, aby připravil lana.

Chalk 4 byl ještě asi dva metry výše, než mohl spustit lana, a do otevřených dveří se už valil prach z ulice. Když Eversmann čekal, až dosáhnou určené pozice další čtyři Black Hawky, zdálo se mu, že se zdržují nahoře nebezpečně dlouho. I přes hluk vrtulí a motorů mohli muži slyšet palebný koncert. Black Hawk visící na obloze skýtal velký cíl.

Nylonová lana o průměru 7,5 cm byla stočená přede dveřmi na obou stranách. Specialista Dave Diemer čekal na pravé straně dveří se seržantem Casey Joycem. První u levých dveří stálo děcko, Blackburn. Když na pilotův povel vykopli lana, jedno dopadlo na auto. To zpozdilo další průběh věci. Black Hawk vyrazil vpřed ve snaze lano uvolnit.

Jsmo velmi blízko od žádané pozice," informoval pilot Eversmanna. Přilétali k bloku severně od jejich rohu. Seržant cítil, že by bylo lépe být už na zemi.

"Bez problémů," řekl.

Jsmo od ní asi sto metrů," varoval pilot.

Seržant zvedl palec.

Muži začali vyskakovat. Cvakaly závěry zbraní. "Vpřed! Vpřed! Vpřed!"

Eversmann měl být poslední. Sundal si sluchátka a okamžitě ho ohlušil řev helikoptéry a výbuchy a palba dole.

Normálně nosil na mise ucpávky do uší, ale dneska byl bez nich, protože věděl, že bude mít sluchátka. Zavěsil je za polní láhev a sáhl pro brýle. Bitévní vzrušení a vřava způsobily, že jeho pohyby se staly opatrné. Měl si rychle nasadit brýle a pak pamětliv instrukci pilota položit sluchátka na své sedadlo, než je opustí. Ale proklatý řemínek jeho brýlí se přetrhl. Eversmann tím zmeškal okamžik, kdy vyskočil poslední z jeho mužů. Když se pokoušel najít způsob, jak brýle upevnit, uviděl, že má nejvyšší čas chytit se lana, zahodil brýle a skočil, vytrhl šňůru vysílačky ze zásuvky a sluchátka vyletěla z helikoptéry s ním.

Uvědomil si, jak jsou vysoko. Úsek k sešplhání byl daleko delší, než jaký trénovali. Tření páli i přes tlusté kožené rukavice, rozdíralo mu dlaně a cítil se hrozně zranitelný, plně zavěšený na laně a, jak se mu zdálo, dvakrát delší dobu než normálně. Když se blížil k zemi zvířeným prachem pod svými nohama, uviděl jednoho ze svých mužů, jak padl na záda pod provaz. Eversmannovi se na chvíli zastavilo srdce. Někdo to už dostal! Pevně sevřel lano, aby nepřistál přímo na hlavě kamaráda. Byl to ten nejmladší — děcko Blackburn. Eversmannovy nohy se dotkly ulice vedle něj a pilot nahoře uvolnil lana. Spadla napříč ulice. Když Black Hawk odlétal, vzrostl hluk a rozvířil se prach a přes nos je uhodil městský pižmový pach.

Blackburn krvácel z nosu a uší. Svobodník Mark Good, medik, už na něm pracoval. Jedno oko měl chlapec zavřené, druhé otevřené. Krev mu tekla z úst a bylo slyšet chrčení. Byl v bezvědomí. Good měl sice výcvik v první pomoci, ale nebylo mu to nic platné. Bylo to nejtěžší zranění, jaké v Somálsku viděl.

Blackburn nebyl střelen, spadl. Nějakým způsobem se mu vyvléklo lano a z více než dvou metrů spadl na ulici. Právě byl určen jako pomocník kulometčíkovi M-60 a nesl hodně munice, takže byl těžší než jindy. Jestli z rozrušení, z extrémní výšky lana prostě z nějakého důvodu spadl a už mu nebylo pomoci. Vypadalo to, že mu praskly vnitřnosti. Eversmann běžel pryč. Musel se rychle spojit se svou skupinou.

Ulice Hawlwadig byla široká asi třináct metrů, pokrytá troskami jako všechno v Mogadišu. Mrak prachu řídil a Eversmann uviděl své muže, jak se podle plánu rozbíhají proti blátem slepeným kamenným zdem na obou stranách ulice. Uprostřed silnice zůstal sám jen s Blackburnem a Goodem. Bylo horko a jemný písek páli v očích, nose i uších. Začala palba, ale nebyla přesná. Kupodivu, seržant nebyl zaregistrován jako první. Čekali byste, že kulky mu budou velet k ostražitosti, ale Eversmann byl příliš zaměstnán hlášením. A vtom to začalo. Kulky začaly silně praskat jako suchá rákoska. Eversmann nikdy předtím nebyl zasažen. Také tentokrát se mu to povedlo. Spolu s Goodem chňapli Blackburna pod rukama a za hlavou, pokoušeli se mu držet krk rovně a táhli ho na západní stranu křižovatky. Tam si dřepi za dvě zaparkovaná auta.

Eversmann zavolal přes ulici na svého radiooperátora, svobodníka Jasona Moora a žádal ho, aby se spojil s kapitánem Mikem Steelem z roty. Steele a dva poručíci, Lany Perino a Jim Lechner, sjeli po laně se zbytkem skupiny Chalk 1 k jihovýchodnímu rohu cílového bloku. Chalk 4 byl na rohu severozápadním. Minuty běžely. Moore zavolal zpátky přes ulici, že Steelea nemůže najít.

"Co tím myslíš, že ho nemůžeš najít?"

Moore pokrčil rameny. Tento grobián z Princetonu (Newjersey) žvýkající tabák měl sluchátka pod přílbou, takže mohl mluvit, aniž by měl vázané ruce. Před opuštěním vrtulníku měl připevnit vypínač pro mikrofon k šikovnému kontaktu na pušce. Nedával však pozor a šňůra spojující mikrofon a sluchátka se dostala k lanu, když po něm sjížděl. Tření ji úplně rozžhavilo. Moore si toho ovšem ještě nevšiml a nemohl pochopit, proč ho nikdo neslyší.

Eversmann se pokusil využít svou příručí krátkovlnnou vysílačku. Steele sice opět nenašel, ale po několika pokusech dostal na linku poručíka Perina. Seržant věděl, co znamená čas v boji a jeho čas ve velení, takže vynaložil zvláštní úsilí, aby mluvil pomalu a jasně. Vysvětlil, že Blackburn spadl a těžce se poranil. Potřeboval se dostat odtud. Eversmann se pokoušel o urgentní přepravu, aniž by vyvolal poplach.

- Opakuj, řekl Perino.

Seržantův hlas se ve vysílačce zesiloval a zeslaboval. Eversmann opakoval. To bylo zdržení. Pak se opět vrátil Perinův hlas.

- Řekni všechno znovu, konec.

Eversmann už křičel. Opakoval: "Chlap spadl, POTŘEBUJEME HO DOSTAT PRYČ!"

- Uklidni se, řekl Perino.

To Eversmanna skutečně nadzvedlo. Sakra, to je čas, abych začal střílet naostro!

Radiohovor přivolal dva zdravotníky z Deltý, běžící po Hawlwadig, seržanty první třídy Kurta Schmida a Bárta Bullocha. Zkušenější muži rychle začali asistovat Goodovi. Schmid strčil Blackburnovi pod hrtan trubičku, aby mohl lépe dýchat. Bulloch mu píchl do žíly na ruce injekci.

Palba byla stále prudší. Důstojníkům sledujícím dění na monitoru ve velitelském centru se zdálo, jako by jejich vojáci píchali holí do hnízda sršňů. Byla to úžasná a nervy drásající věc, vidět boj v reálném čase. Kamery umístěné vysoko nad bitvou zachycovaly davy Somálců stavějící barikády a zapalující pneumatiky, aby přivolaly pomoc. Do ulic se nahrnuly tisíce lidí, mnozí se zbraněmi. Ze všech směrů utíkali k trhu Bakara, kde helikoptéry kolem hotelu Olympic jasně značily boj ve městě. Z nejrůznějších částí města přijížděla auta s ozbrojenými muži. Největší množství jich přijíždělo ze severu, přímo k Eversmannově postavení a také ke skupině Chalk 2, která se spustila do severovýchodního rohu.

Eversmannovi muži se rozmístili a stříleli ve všech směrech, jenom ne za sebe na cílovou budovu. Napříč ulicí, kde pracovali na Blackburnovi, se seržant Casey Joyce se svou M-16 cvičil na vzrůstajícím davu ze severu. Somálci se přibližovali ve skupinách o dvanácti či více mužích kolem rohů ostatních bloků, a další, semknutější skupiny vyrážely a pálily z uliček. Somálci měli obavy z amerických zbraní, ale tlačili se dál. Rangers byli vázáni striktními pravidly ujednání. Měli střílet jen na ty, kdo proti nim zvedli zbraň, ale to už nebylo možné. Bylo jasné, že byli napadeni a dole v ulici mohli vidět Somálce se zbraněmi. Ale ti se zbraněmi byli smíšení s neozbrojenými, včetně žen a dětí. Somálci měli zvláštní způsoby. Většina těch, co nebojovali a slyšeli střelbu a exploze, mohla utéci. U jakéhokoli povyku v Mogadišu se srocovali lidé. Muži, ženy, děti — dokonce i staří a neduživí. Bylo to něco jako národní imperativ -pobavit se. Rangers jen zírali a mlčky prosili, aby jim ti čumilové šli, sakra, z cesty.

Věci probíhaly ne zrovna v souladu s jasným plánem v Eversmannově hlavě. Jeho skupina byla stále ještě jeden blok severně od své určené pozice. Představoval si, že se tam dostanou hned, jak dosáhnou země, ale Blackburnův pád a nečekaný rozsah palby tomu zabránily. Šlo o čas. Bylo těžké vysvětlovat to někomu, kdo tady nebyl. Vnější události se mu zdály letět šíleným tempem, ale jeho vlastní vnímání bylo pomalé, vteřiny se zdály být minutami. Neměl představu o tom, kolik času uběhlo. Dvě minuty? Pět? Deset? Bylo těžké uvěřit, že věci mohly jít k čertu v tak krátkém čase. Věděl, že hoši z Deltý pracují rychle. Bude je bránit za sebou, až uvidí, že se pozemní konvoj pohnul. Na to bylo příliš brzo, ale prostě si to přál, protože by to bylo znamení, že to mají v kapse. Musí tedy vyhlížet drahý čas dopředu, až uvidí, jak první Humvee zahýbá kolem tří bloků. Jaká to perspektiva! Možná už hoši z Deltý skončili a my budeme moct vypadnout.

Schmid, zdravotník z Deltý, prohlédl Blackburna mnohem podrobněji, a byl poplašen. Děcko mělo přinejmenším těžké zranění hlavy a na zadní straně krku velký otok. Mohla to být zlomenina. Pohlédl na Eversmanna.

"Nutně potřebuje nosítka, seržante. Musíme ho ihned dostat pryč, nebo je s ním amen."

Eversmann zavolal opět Perinovi.

"Poslouchejte, skutečně ho potřebujeme odvézt, jinak umře. Nemůžete poslat někoho na ulici?"

Ne, žádný Humvee se nemohl pohnout. Eversmann tu zprávu předal zdravotníkovi z Deltý.

"Poslyšte, seržante, odnesem ho," řekl Schmid.

Tak Eversmann povolal dva seržanty ze své skupiny, Casey Joyce a Jeffa McLaughlina. Na toho, jako staršího z nich, zakřičel, aby přehlušil vzrůstající bojovou vřavu:

"Musíte přepravit Blackburna k vozům Humvee, směrem k cíli."

Rozložili nosítka a položili na ně Blackburna. Šlo s ním pět mužů, Joyce a McLaughlin vpředu, Bulloch a Schmid vzadu a Good běžel po straně s infuzním přístrojem, napojeném na Blackburnově ruce. Běželi sehnutí. McLaughlin nevěřil, že to Blackburn přežije. Na nosítkách vypadal jako mrtvola a stále krvácel z nosu a úst. Všichni sice křičeli "Drž se! Drž se!" ale pohled na něj jim říkal, že už odchází.

Museli nosítka položit, aby opětovali palbu. Uběhli pár kroků, položili Blackburna, vystřelili, pak ho popadli, nesli dalších pár kroků a znovu položili.

"Musíme zařadit, aby Humvee přijel k nám," řekl Schmid. "Když ho zvedáme a pokládáme, je to, jako bychom ho zabíjeli."

Joyce se nabídl, že přivede Humvee. Vyrázil ke svým.

3

Na monitoru a z hlediska komentátorů v JOC se zdálo, že vše jde hladce. Velitelské centrum byla bílá jednopatrová budova přiléhající k hangáru letecké základny úderných sil Rangers. Žlab stoupy spadl do jednoho bodu a střecha se svažovala k jedné straně. Ježila se mnoha anténami a dráty, takže jí muži říkali Dikobraz. Uvnitř v prvním patře bylo velitelské centrum, tři místnosti podél dlouhého koridoru, kde seděli starší důstojníci se sluchátky a sledovali televizní obrazovky. Generál Garrison seděl vzadu v operační místnosti, žmoulal svůj doutník a nad vším dohlížel. Barevný obraz boje přicházel z kamer průzkumného letounu Orion a z pozorovacích helikoptér a zvuk se přenášel po pěti či šesti radiových frekvencích. Garrison a jeho štáb měli pravděpodobně více okamžitých informací o vývoji boje než jakýkoli velitel v historii, ale zde toho nemohli dělat o moc víc, než se jen dívat a poslouchat. V průběhu akce bylo jakékoli rozhodování na bojujících mužích. Prací generála bylo sledovat situaci a pokoušet se myslet jeden nebo dva kroky napřed, když šly věci špatně. V nouzi mohl zavolat Desátou horskou divizi shromážděnou u města podle dohody s OSN, tři roty pravidelné armády v různých stupních pohotovosti. Dosud jich však nebylo třeba. Kromě jednoho

zraněného Rangera byla mise bez problémů. Ve stejnou dobu, kdy se na štábu dověděli o Blackburnově případu, hoši z Deltu uvnitř cílové budovy vyslali radiodepeši, že našli muže, které hledali. To byl úspěch.

Bylo to riskantní vstoupit do Aidídova teritoria za denního světla. Poblíž trhu Bakara bylo centrum světa Habr Gidr. Nečekaná návštěva byla trnem v oku diktátora. Síly OSN, rozmístěné v Mogadišu a složené především z Pákistánců a americké námořní pěchoty, odešly v květnu, neboť nemohly být tak blízko této části města. Bylo to jediné místo ve městě, kde Aidídovy síly mohly v krátké době zahájit těžký boj a Garrison znal nebezpečí, jež hrozilo jeho mužům. Angažovanost Washingtonu pro Somálsko by neodolala velkým americkým ztrátám. Už týdny předem ve svém hlášení varoval:

Jestliže se dostaneme do blízkosti tržiště Bakara, není otázka, zda vyhrájeme střelecký souboj, ale zda možná neprohrájeme válku."

Nacasování bylo také riskantní. Garrisonovy úderné síly preferovaly práci v noci. Jejich helikoptéry řídili zkušení piloti 160. letky zvláštních operací, jimž se také říkalo "Noční stopaři". Byli experti na létání v úplné tmě. S přístroji nočního vidění mohli létat za bezměsíčné noci jako v poledne. Piloti této jednotky se účastnili téměř všech důležitých amerických bojových operací od Vietnamu. Když nebojovali, cvičili se a jejich obratnost byla úžasná. Neměli strach a mohli se svými helikoptéry přepravovat zásoby i na ta místa, kde by bylo těžké nasadit jeřáb. Tma činila rychlost a preciznost hochů z Deltu a Rangers přímo smrtelnou. Noc, živel, který preferovali, jim dávala ještě další výhodu. Mnozí Somálci, zčásti mladí muži, kteří křižovali Mogadišem na Land Roverech s kulomety ráže 12,7 mm, užívali khat, slabý amfetamin, získávaný z rostliny podobné řetě. Tato droga měla vrchol svého denního cyklu v podvečer. Většina mužů ho žvýkala kolem poledne a v pozdní odpoledne byli plní energie, celí nesví a žhaví na ježdění. Pozdě v noci to bylo přesně obráceně. Žvýkači khatu byli na dně. Takže denní mise na nejhorší místo v Mogadišu probíhala v nejhorsším možném čase.

Avšak šance k polapení dvou nejbližších Aidídových lidí byla v tu dobu příliš dobrá na to, aby ji bylo možno propásnout. Už tři mise proběhly bez úspěchu. Kromě toho risk byl součástí jejich práce. Byli to odvážní muži; proto také byli tady.

Somálci už zažili šest nájezdů a víceméně věděli, co je čeká. Úderné síly se pokoušely o to, čeho výsledek byl na vázkách. Třikrát denně, mise - nemise, posílal Garrison celé své síly do helikoptér a nad město. Rangers to měli zvlášť v oblíbě. Nacpeš se do zadní části Black Hawku a taktak se držíš při životě. Vynikající noční stopaři se střemhlav vrhají dolů, tak nízko a tak rychle, že máš vnitřnosti až v krku. Vystřelí dolů k ulicím až nad linii střech, takže ze zdí a střech jsou jen rozmazané skvrny, pak rychle vystupují půl kilometru nahoru a opět se střemhlav vrhnou dolů. Desátník Jamie Smith napsal svým přátelům v Long Valley, stát New Jersey, že profilové lety jsou "jako jízda na horské dráze". Ale s mnoha lety nabíral člověk zkušenosti.

Garrison dbal na to, aby měnili svou taktiku. Obvykle letěli do akce v helikoptérech a vraceli se auty, ale někdy tam jeli auty a zpátky vrtulníky. Jindy letěli tam i zpátky helikoptérou nebo autem. Tak se scénář střídal. Šlo především o vojáky. Aby byli zkušení a dobře vycvičení.

Už několikrát šli po Aidídovi, ale nebyl to jejich jediný cíl. Po šest předchozích misí šířili strach v řadách klanu Habr Gidr, a také začali pátrat po nejbližších mužích diktátora. Garrison cítil, že to provádějí co možná nejlépe, ačkoli tisk je představoval jako babrally. Když na své první misi překvapivě sebrali skupinu pracovníků OSN - tyto "pracovníci" byli nachytáni v nepovolené oblasti s hromadou kontrabandu pro černý trh - noviny je označily za "keystonské policajty" známé z grotesek. Garrison si tyto zprávy kopíroval a vylepoval v hangáru. Takovéhle věci jeho muže ještě víc rozpalovaly, ale pro veřejnost a úředníky ve Washingtonu, kteří soudili podle zpráv v CNN, byly úderné síly vyřízené. Měli před sebou úkol, který se zdál prostý: zatknout somálského hochštaplera, diktátora Mohameda Farraha Aidída, nebo, když se jim to nepovede, zničit jeho organizaci, neboť předchozích šest týdnů měli málo viditelných úspěchů. Trpělivost byla u konce, tisk žádal úspěch.

Toho rána si Garrison ve své kanceláři lámal hlavu. Bylo to jako pokoušet se chytit naslepo zfalšovaný míč. Měl muže, kteří mohli za pár minut po oznámení proniknout do jakékoli budovy v Mogadišu. Nebyli to muži ledající, byli rychlejší, silnější, bystřejší a zkušenější než kteříkoli jiní vojáci na světě.

Z hlediska cílové budovy a hochů z Deltu se mohli dostat dolů tak rychle, že zločinci uvnitř by byli zcela ochromeni, až by k nim dolehl zvuk třaskajících granátů a vyřazovaných dveří. Mohli by unést celou bandu truckem nebo helikoptérou ještě předtím, než bude mít šanci zasáhnout milice ze sousedství. Tohle všechno mohly Garrisonovy síly provést, a dokonce celou operaci natočit na video v barvě pro výcvikové účely (a poslat záznam v malém balíčku do Washingtonu), ale nemohly udělat nic z toho bez svých špiónů přímo v tom prokletém domě.

Po třech nočních letech byli připraveni vtrhnout do domu, kde se Aidíd buď vyskytoval, nebo byl v jeho blízkosti (tak to řekli generálovi jeho špióni). Nebylo možno ztráct čas.

Garrison věděl, že průzkum byl problematický. Původní plán počítal s odvážným, dobře placeným somálským špiónem, hlavou místní operace CIA, který měl dát Aidídovi elegantní, ručně vyřezávanou hůl, a to hned po příchodu úderných sil Rangers. V hlavici hole byl ukryt miniaturní radiomaják. Plán se zdál být jistý. Ale už první den Garrisonova pobytu v Somálsku ho jeho náčelník štábu, podplukovník Dave McKnight, informoval, že jejich hlavní informátor se střelil do hlavy, když hrál ruskou ruletu. Byl to idiotsky chlupatý způsob zábavy těch, kdo už příliš dlouho žili na ostří nože.

"Není sice mrtvý," řekl McKnight generálovi, "ale i tak jsme v prdeli."

Pokud ale pracujete s místními lidmi jako Garrison, nebojíte se překážek. To vědělo jen pár lidí lépe než Garrison, tento obraz americké vojenské mužnosti s šedivými, nakrátko ostříhanými vlasy, v pouštních maskáčích a kanadách, s devítimilimetrovou pistolí pod ramenem a s napůl zapáleným doutníkem, který si v ústech převaloval ze strany na

stranu. Garrison žil mečem už třicet let. Byl jedním z posledních známých důležitých armádních důstojníků v Americe. Prodělal tajné operace po celém světě - v Asii, na Středním Východě, v Africe, Střední a Jižní Americe, v Karibiku. Jedna věc byla všem těmto misím společná - vyžadovala spolupráci s místními lidmi.

Tam tedy nebyla na místě buzerace. Generál byl omamující cynik. Viděl všechno a neočekával mnoho - vyjma od svých mužů. Jeho drsná neformálnost se hodila pro důstojníka, který nezačal svou kariéru absolvováním vojenské akademie, ale jako nejnižší voják. Jako Zelený baret byl dvakrát ve Vietnamu, zčásti s jeho pomocí se rozběhl odporně brutální program Fénix, v rámci něhož vojáci slídili po vedoucích představitelích obcí vietcongu a zabíjeli je. To byla pořádná rána pro idealismus kohokoli. Garrison dosáhl hodnosti generála, aniž by se cvičil v političtějších požadavcích generality, která se vyžívala v půvabných eufemismech a v častém zatemňování. Byl neotesaným realistou, jemuž byla odporná pompa a pretence na vojenský život vyšších vrstev. Vojna pro něj byla bojováním. Byla o tom, že musíš zabít dřív, než zabijou tebe. Když sis vybral cestu síly a lsti v nebezpečném světě, srání v lese, život ve špíně, těžké podmínky, stále problémy a rizika, můžeš a někdy i musíš zabít. Je to šeredná práce. Čímž není řečeno, že jistě muže netěší pro ni žít. Garrison byl jedním z nich. Chopil se její krutosti. Dalo by se říci, tenhle chlap to potřebuje. Právě to. Někteří lidé potřebují válčit. Je to, jako by pracovali pro skutečný svět. Garrisona nepotěšilo nic víc než dobře provedený zásah. Když jdou věci k čertu a ty se z nich máš vymátlit, pak je čas slíznout i trpkou příchutí mrzačení. K čemu by byl voják, kdyby nemohl v bušícím srdci jásat nad bitevní vřavou, která mu dělá tak dobře?

Byl podněcován loajalitou a vzrušením, ale nebral je příliš vážně. Když vyprávěl nějakou historku - a generál byl veselý vypravěč - pointa byla obvykle na jeho vlastní účet. Rád dával k lepšímu, jak objednal rockovou kapelu (přičemž 5 000 dolarů dal z vlastní kapsy) k pobavení svých vojáků, měsíce zahrabaných v Sinajské poušti v rámci mise dohlížející na dodržování míru, a nicnetušící vojáky jen vesele informoval, že kapela ho "vysála". Posunul si doutník do druhého koutku a trpce se usmál. Mohl dokonce vtipkovat i o vlastních ambicích, což byla rarita v armádě. Jestli nevydržíte podle hovno," zaskočel ke svému štábu, "jak se, ksakru, stanu generálem?" Ve své kariéře to dotáhl k vedoucí funkci ve velitelství zvláštních operací (JSOC), kde po jistou dobu působil jako velitel Delt. Když jako nově jmenovaný plukovník dorazil v polovině osmdesátých let do Fort Bragg, už jeho krátký sestřih vzbudil pohrdání a nedůvěru u chlapců z Delt, s jejich kotletami a vlasy přes uši. Ale Garrison jim brzy po svém příjezdu zachránil zadek. Někteří supertajní američtí vojáci byli chyceni, jak armádě a ministerstvu zahraničí fakturují dvojnásob přehnané výdaje za svou utajenou mezinárodní přepravu. Skandál mohl zničit jednotku, která pohrdala konzervativní generalitou. Nově nastoupený plukovník mohl nabrat body a upravit si cestu k povýšení tím, že by si vylil vztek a udělal v jednotce řádnou čistku. Garrison místo toho svou kariéru ohrozil obranou jednotky a tím, že potrestání soustředil jen na ty, kdo svých práv zneužívali nejhůře. Zachránil pěkný počet profesionálních drzounů ve ztřeštěnostech a ti muži to nezapomněli. Časem se jejich bezstarostný styl ojedinělých hvězd a zdrženlivost v důvěře vytratily v celé jednotce. Byli to chlapi z předměstí New Jersey, kteří po týdnech s Deltou nosili vysoké boty, libovali si v tabáku a protahovali řeč jako kovbojové.

Garrison žil nyní šest týdnů v JOC, většinou v malé soukromé kanceláři vedle operační místnosti, kde si mohl natáhnout své dlouhé nohy, dát si je na stůl a vypadnout ze všeho toho hluku. Hluk byl jeden z největších problémů v poslání, jako bylo tohle. Museli jste si z hluku separovat své signály. V generálově kanceláři nebylo nic privátního, žádné rodinné fotografie nebo památky. To byl způsob jeho života. Na povel mohl okamžitě odejít z této budovy a nenechal by za sebou nic osobního.

Bylo třeba dokončit práci a zmizet. Aspoň pro toho, kdo se účastnil operace čtyřicet hodin. Generál měl také trajler, do něhož se v nepravidelných intervalech stahoval, aby se tam na pět hodin vyspal, ale obvykle nocoval na svém velitelském postu, vyvážený, připravený udeřit.

Například předešlou noc. Nejdříve byl informován, že Aidid, kódově označovaný "Medvědí jogín", přicestoval na návštěvu k šejkovi Adenovi Adere. Místní špión se to dozvěděl od tamního sloužícího. Orion měl silné kamery, takže starý čtyřvtulový průzkumný letoun amerického námořnictva téměř nepřetržitě kroužil nad městem i s Garrisonovými dvěma pozorovacími vrtulníky. Vojáci využili jejich výzbroje. Sídlo Adena Adere bylo jedním z předem plánovaných cílů, takže čas na přípravu byl v podstatě nulový. Ale nešlo jít do akce - nebo alespoň Garrison to odmítal - bez spolehlivého průzkumu. Než vyrazil, chtěl Garrison po dvou somálských špionech, aby se dostali do Adenova sídla a ohlásili, že skutečně vidí Aidida. Pak po nich chtěl, aby na cílovou budovu umístili reflektor, přerušovaně vysílající infračervené záření. Dva určené informátoři se však vrátili, aniž by splnili svěřený úkol. Bylo tam více stráží než obvykle, vysvětlovali, snad čtyřicet. Pokračovali v tvrzení, že Aidid je tam, tak proč se Rangers nehnou? Garrison odpověděl, aby se jeden ze špiónů vrátil s infračerveným světlem, našel toho posraného Jogína a ksakru poslal zprávu. Informátoři však řekli, že se tam nemohou vrátit. Byla už tma, po 21. hodině, a brány se na noc zavíraly. Strážě chtěly heslo, které špióni neznali.

Ale možná něco špatného pro něco dobré. Garrison váhavě přerušil další misi. Piloti a posádky slétli se svými helikoptéry a vojáci se sbalili a odešli do svých ubikací.

Pak přišla zpožděná zpráva. Titíž somálští špióni prohlásili, že Aidid usedlost opustil v konvoji tří vozů s vypnutými světly. Jeden z nich sledoval konvoj na západ, k hotelu Olympic, ale, jak říkali, ztratil ho, když konvoj zabočil na sever k ulici 21. října. Všechno to znělo významně, ale ani dva vrtulníky OH-58, které byly ještě na místě, vybaveny kamerami s nočním viděním, vysílající zeleně zabarvené snímky, jinak však zřetelné jako v poledne, neposlaly do velitelského centra žádný záznam nějaké kolony.

"Tím jsme si ověřili slabiny ve vztahu mezi místními zpravodaji a údernými silami," psal Garrison na svém stole v operačním centru, když si trochu ulevoval z frustrace trvající přes 43 dní. Hlášení bylo adresováno generálu námořnictva Josephu Hoarovi, velitelství CENTCOM.

"Obecně se zdá, že (okruh místních špiónů) dává zprávy z druhé ruky od jedince, který není členem týmu, natož aby byl schopen provést běžný průzkum. Na to nereagují. Dále, když člen (místního okruhu informátorů) hlásí něco, co je naprosto odlišné od toho, co vidí naše helikoptéry (které sledujeme zde v JOC), přirozeně vážím rozhodnutí o zásahu, neboť skutečně vidíme, co se nám hlásí. Když například poslední noci tým 2 trval na tom, že Aidíd právě opustil tábor v konvoji tří vozů a když jsme si ověřili, že žádné vozy tábor neopustily, znamená to, že stále více ztrácíme důvěru." Bylo příliš mnoho podrobných zpráv a těsných chyb. Příliš mnoho času uběhlo mezi misemi. V šesti týdnech proběhly přesně šestkrát. A žádná z těchto misí neudělala díru do světa. Po prvním zásahu, když bylo zatčeno devět pracovníků OSN v táboře Lig Ligato, byl Washington úplně bez sebe. Velitel sboru náčelníků štábů Colin Powell později řekl: "Už jsem myslel, že mě vyhodí." Amerika se omluvila a všichni zajatci byli promptně propuštěni.

14. září byly úderné síly napadeny, že se obrátily proti rezidenci somálského generála Ahmena Jilaoa, blízkého spojence OSN a muže, který byl pověřen, aby vedl projektované somálské policejní síly. Vojáci byli neúnavní a hledali, kde zasáhnout, kdekoli. To však je málo pro omluvení zásahu. Když si jeden Ranger myslel, že zahlédl Aidída v konvoji aut u italské ambasády, úderné síly se shromáždily a ihned vystartovaly. Generál Jilao byl zatčen a s ním 38 dalších. Opět omluva. Všichni "podezřelí" byli propuštěni. Úředníkům ve Washingtonu podrobně vyličil tento debakl telegram příštího dne. Zplnomocněný velvyslanec USA, Robert Gosende, napsal: "Chápeme, že k nějakému poškození může dojít. Gen. Jilao přijal omluvu všech účastníků. Nevíme, zda to byla osobní záměna gen. Jilaoa za gen. Aidída. Bylo by těžké zaměnit ho s Aidídem. Jilao je přibližně o čtvrt metru vyšší než Aidíd. Aidíd je opravdu černý. Jilao má pleť mnohem světlejší. Aidíd je stíhlý a má ostré řezané rysy, podobné semitským. Jilao je statnější a má kulatou tvář. Obáváme se, že se tato epizoda může dostat do tisku."

Epizoda se tam nedostala, ale v oficiálních kruzích vypadaly úderné síly opět jako policajti z Keystone. Ani náznak toho, že každá z těchto misí byla mistrovským kouskem spolupráce a výkonu, pekelně obtížná a nebezpečná. Dosud nikdo z mužů nebyl vážně zraněn. Ani zmínka, že při poslední akci byl lapen do sítě Osman Atto, Aidídův finančník a jeden z jeho úzkého kruhu. Washington byl netrpělivý. Kongres chtěl poslat americké vojáky domů a Clintonova administrativa žádala odstranit Aidída ze somálské hry. Srpen se přehoupl na září. Každý další den se zdálo být příliš dlouho pro přání Ameriky a světa odstranit z Mogadiša diktátora, muže, kterého velvyslankyně USA v OSN, Madeleine K. Albrightová, označila za "hrdlořeza".

Garrison si nemohl dovolit další chybný krok, ačkoli mohl minout příležitost. Věděl, že jeho nadřízení a dokonce někteří lidé v jeho vlastním štábu si myslí, že je příliš opatrný ve vybírání misí. Co můžete čekat s takovou bídnou prací v zázemí?

"Zpravidla chceme vyrazit, jestliže dostaneme (od člena místního zpravodajského kruhu) zprávu, že viděl Aidída nebo jeho pobočníky, a náš průzkum to alespoň přibližně obrazově potvrdí, takže zpráva bude podnětem k akci," napsal Garrison ve svém hlášení Hoarovi. "V Mogadišu není místo, kam bychom nemohli přijít a nebyli úspěšní v boji. Existuje spousta míst, kam můžeme jít, ať jsou jakkoli stupidní."

A právě to ráno, jako dar z nebes, byla přísná generálova kritéria naplněna.

Každé nedělní ráno pořádal Habr Gidr vyjížďku na Leninovu třídu, kde křičeli nadávky na OSN a jejich americké posily. Jedním

z hlavních mluvčích toho rána byl Omar Salad, Aidídův hlavní politický poradce. Klan ještě nezaregistroval, že Rangers zaměřili nejvyšší kruh Aidídova gangu, takže se Salad ani nepokoušel skrývat.

On byl jedním z těch "Zvířat bez osobnosti", jak je označila OSN. Když projížděli, Američané z výšky pozorovali, jak jeho bílá Toyota Land Cruiser a jiná auta jedou severně k tržišti Bakara. Salad byl sledován až ke vchodu domu jeden blok severně od hotelu Olympic. Kolem 13.30 přišlo udání od somálského špióna, že Salad se setkal s Abdi "Kebdídem" Hassanem Awalem, údajným Aidídovým ministrem vnitra. Dva velké cíle! Aidíd tam možná může být také, i když ho nikdo neviděl.

Vysoko nahoře sledoval Orion svými kamerami nejbližší okolí, o což se snažily i observační vrtulníky. Televizní obrazovky v JOC ukazovaly spoustu lidí a aut na ulici, typicky víkendové odpoledne na tržišti.

Aby označil přesné místo, kde se Salad a Kebdídek setkali, měl somálský informátor se svým autem, malým stříbrným sedanem s červenými pruhy na dveřích, dojet před hotel, tam vystoupit, zvednout kapotu a předstírat problémy s motorem. To dá možnost kameře v helikoptéře, aby si ho zaměřila. Pak měl jet na sever a zastavit přímo před cílovým domem, kde se setkali vůdci klanu. Informátor dělal vše podle instrukcí, ale akci s kapotou provedl tak rychle, že si ho vrtulník nestihl zaměřit.

Tak to musel udělat znovu. Až přijede k cílovému domu, má vystoupit a zvednout kapotu. Garrison a jeho štáb sledovali toto malé drama na svých obrazovkách. Kamera z helikoptéry přinášela jasně barevný obraz, jak informátorovo auto jede na sever po třídě Hawlwadig.

Zastavilo před budovou vedle hotelu. Informátor vystoupil a otevřel kapotu. Nebylo pochyb.

Do hangáru, k Rangers a hochům z Deltý letělo heslo. Velitelé mise se setkali a naplánovali útok s využitím okamžitých fotografických map zhotovených z pozorovacích vrtulníků. Šlo o to přesně říci, jak napadnout budovu a kde mají být blokovací postavení Rangers. Kopie plánu byly předány všem velitelům Chalků a helikoptérám, které je nesly.

Špión zastavil auto příliš brzy. Byl na správné ulici, ale ztratil nervy. Báł se zajet těsně před cílový dům, tak zastavil níže a otevřel kapotu tam. I přes Garrisonovo opatrnictví byly úderné síly jen pár minut od zteče na špatný dům.

Velitelé se vrátili zpět do JOC k přeskupení. Informátor, který měl k noze připevněnou malou vysílačku, byl instruován, aby jel zpátky kolem bloku a tentokrát zastavil před tím správným, zpropadeným domem. V JOC ho sledovali, jak jede zpět po Hawlwadig. Minul hotel Olympic a zastavil jeden blok severněji, na druhé straně ulice. Byla to tatáž budova, do níž kamery vrtulníků viděly už dříve vstupovat Salada.

Bylo 15 hodin. Garrisonův štáb informoval generála Thomase Montgomeryho, zástupce velitele vojsk OSN v Somálsku (a přímého velitele 10. horské divize Sil rychlé reakce), že dojde k zásahu. Pak si Garrison ověřil, že v blízkosti nejsou ani stanoviště OSN, ani nevládní charitativní organizace - které se ozvaly po uvěznění pracovníků OSN v Lig-Ligato. Všechny letouny z prostoru nad cílem byly vykázány. Velitelé 10. horské divize dostali příkaz, aby udržovali stálou pohotovost. Zpravodajské složky začaly rušit veškeré rádiové volání a síťové vysílání - Mogadišo bylo bez řádně pracujícího zvukového systému.

Poslední minutu před rozhodnutím dal generál naložit rakety do vrtulníků. Poručík Jim Lechner, důstojník palebné podpory roty Rangers, začal rozkaz provádět. Lechner věděl, že pokud to půjde na zemi špatně, bude záchrana v raketách. Na AH-6 byla dvě pouzdra a každé neslo šest střel.

Na rychlé plánovací schůzce se Lechner opět zeptal: "Budeme dnes používat rakety?"

Garrison mu řekl: "To se rozumí!"

4

Ali Hassan Mohamed běžel k předním dveřím otcova obchodu s hamburgery a cukrovinkami, když vrtulníky slétávaly dolů a začala střelba. Dopoledne studoval angličtinu a obchod a odpoledne obsluhoval v krámě, který byl hned nad hotelem Olympic. Přední dveře vedly na třídu Hawlwadig, diagonálně od domu Hobdurahmana Jusufa Gallea, kde se zdálo, že útočí Rangers.

Od vchodu Ali viděl, jak sklouzávají po lanech do uličky západně od Hawlwadig. Jeho obchod byl na rohu této ulice a vrata jeho rodného domu byla právě pod ním. Jakmile se Američané dostali na zem, střelili, střelili na všechno. Také Somálci na ně střelili. Ali viděl, že tito vojáci jsou jiní než ti, co dosud vstoupili do Somálska. Byli to Rangers. Krutí muži s obrněnými těly, se zbraněmi na hrudi. Když přicházeli v noci, měli začerněné tváře a vypadali ještě divočeji. Dále po Hawlwadig, asi dva bloky výše, bojovala další skupina Rangers. Viděl dva z nich, jak vlečou jiného, který vypadal jako mrtvý, z ulice.

Rangers napříč ulice vtrhli do dvora a střelili. Pak se helikoptéra snesla níž a vypálila salvu z kanónů na tu stranu.

Kanóny přímo rozprášily jeho stranu ulice. Aliho nejmladší bratr, Abdulahi Hassan Mohamed, padl mrtvý u vrat rodného domu s ranou na hlavě. Bylo mu patnáct. Ali viděl, co se stalo. Pak Rangers vyběhli ze dvora a přes Hawlwadig k domu Hobdurahmana Jusufa Gallea, kde byla většina dalších Rangers.

Ali běžel. Zastavil se s pohledem na svého bratra a viděl, že má hlavu rozlomenou jako meloun. Běžel po jeho levici dolů po ulici, pryč od Rangers a domu, na který útočili. Na konci špinavé uličky se otočil doleva a běžel za hotel Olympic. Všude se hromadili lidé. Ulice zaplnily křičící ženy a děti, byli tu mrtví lidé i zvířata. Někteří běželi směrem k boji a jiní pryč od něj. U některých se zdálo, že ani nevědí, kam jdou. Viděl běžet nahou ženu, která mávala rukama a křičela. Nahoře hlučely helikoptéry a všude kolem rachotila palba.

Na ulicích už byli muži z Aidídovy milice s megafony, do nichž volali: "Kasoobaxa guryaba oo iska celsa cadowga!" ("Běžte bránit své domy!")

Ali nebyl žádný bojovník. Byli tu střelci, jimž se říkalo mooryan, žili z rýže a khatu a patřili k soukromým armádám bohatých lidí. Ali byl student a částečně prodavač, který se připojil k sousední milici, aby bránil svůj obchod před mooryany. Ale tihle Rangers vpadli do jeho domu, právě mu zabili bratra. Běžel pohaněn zlostí a hrůzou za hotel, pak se otočil doleva, zpět přes Hawlwadig k domu svého přítele Ahmeda, kde měl schovanou AK-47. Jakmile měl zbraň, vyběhl s několika svými přáteli zpátky za hotel Olympic, navzdory všemu zmatku. Řekl jim o svém bratrovi a vedl je zpět ke svému domu a obchodu, slibuje přitom hroznou pomstu.

Když se ukryli za zdí hotelu, vypálili první salvy na Rangery na rohu. Pak se pohnuli na sever, kryjíce se za auty a budovami. Ali vyskočil, vypálil roj kulek na Rangery a běžel se ukrýt. Jeden z jeho přátel udělal totéž. Jen co s hlavními puškami v rukou zapadli za roh, vystřelili, aniž by se podívali. Nikdo z nich nebyl zkušený bojovník.

Rangers byli lepší střelci. Aliho přítel Adan Warsawe odskočil, aby vystřelil, dostal zásah do břicha a padl na záda. Kulka mu prorazila střevo, vylétla zády a celého ho postříkala krví. Když ho odtáhli, zůstala na ulici krvavá kaluž. Adan vypadal napůl živý a napůl mrtvý, jako by byl v nějaké mezistanici.

Ali vyběhl k další ulici, u Adana nechal dva přátele. Chtěl zastřelit aspoň jednoho Rangera, nebo se o to pokusit. Proč tohle udělali? Kdo byli tihle Američané, kteří přišli k jeho domu rozsévat kulky a smrt?

5

Po vniknutí do skladu na třídě Hawlwadig seržant Paul Howe a čtyři další muži z jeho Delta týmu oběhli roh a vstoupili do cílové budovy z jižní branky dvorku. Byli poslední útočnou silou, která vnikla do domu. Tým, vedený Howeovým kamarádem Mattem Riersonem, už v přízemí sebral dvacet čtyři Somálců, mezi nimi dva cenné: Omara Salada, který patřil k primárním cílům, a Mohameda Hassana Awalea, Aidídova hlavního mluvčího (ne Abdi "Kebdida" Hassana Awalea, jak bylo hlášeno, ale vůdce klanu stejné úrovně).

Leželi poslušně na břiše tváří k zemi a Riersonův tým jim spoutal zápěstí.

Howe se zeptal seržanta Mikea Foremana, jestli šel někdo nahoru.

Ještě ne," řekl Foreman.

Howe tedy vzal své čtyři muže do prvního patra.

Byl to velký dům, somálského standardu, s bíle natřenými zdmi ze škvárobetonových tvárnic a s okny bez skel. Na konci schodiště Howe zavelel jednomu ze svých mužů, aby hodil do první místnosti granát. Po výbuchu tým vtrhl dovnitř, jak měl nacvičeno, přičemž každý muž kryl jiný palební prostor. Našli jen nějakou matraci. Když chodili po místnosti, zaryla se do stropu a zdi salva z kulometu, těsně vedle hlav Howeových mužů. Všichni lehli k zemi. Salva prošla jihovýchodním oknem a jasně byla vypálena z postavení, které blokovali Rangers, přímo pod oknem. Jeden z mladších

vojáků venku viděl, že se někdo pohybuje v okně, a vypálil. Některým z těch chlápků zřejmě nebylo jasné, která budova je cílová.

To bylo to, čeho se báli. Howe se vztekal na Rangers. Kdo předpokládal, že v armádě budou tak blbí pěšáci? Přes všechny hadry a kravský pokřik Hoo-ah, viděl, že ti mladíci jsou nedostatečně vycvičení a v boji potenciálně nebezpeční. Většina z nich přišla rovnou ze střední školy! Během výcviku měl dojem, že měli akorát natažené krky, jak koukali na něj a jeho muže, místo aby se soustředili na svou, velmi důležitou část práce.

A taková práce vyžadovala hodně. Vyžadovala od tebe všechno, a ještě víc, protože cenou za chybu byla často smrt. Přesto, nebo právě proto, ji Howe a ostatní z Delty milovali. To je odlišovalo od jiných. Válka byla hnusná a odporná, zajisté, ale stále ještě na většině planety probíhala. Civilizované státy chtěly řešit problémy nenásilnou cestou, ale to záviselo na ochotě každého k ústupnosti. Zde, v surovém třetím světě, se lidé neučili ustupovat, alespoň ne do té doby, než tekla krev. Vítězstvím pro ně bylo bojovat a umírat. Intelektuálové mohli teoretizovat, dokud si cucali palce daleko od nich, ale v reálném světě má moc stále ještě ten, kdo vlastní zbraně. Jestli chcete, aby se davy, zmírající v Somálsku hlady, najedly, pak musíte silou porazit muže jako Aidid, kvůli nimž hladovějí. Můžete jim s krvácejícím srdcem posílat dárky, můžete jim držet palce, modlit se, zpívat na besedách písně a vzývat velké bohy v CNN a BBC, ale jediný způsob, jak konečně otevřít cestu k smutným očím dětí, je vytáhnout zbraně. A v tomto reálném světě neměl nikdo víc nebo lepších zbraní než Amerika. I když dobrosrdečné ideály lidství zvítězily, potřebovaly muže, kteří je mohli zajistit. A k tomu tu byla Delta.

Operovala v přísném utajení. Armáda by dokonce ani neměla vyslovovat slovo "Delta". Pokud se týče jejich členů, byli to "operátoři" nebo "Hrozivá Děčka". Rangers, kteří je božsky uctívali, jim říkali D-borci. Utajení, jak jen to bylo možné, sloužilo jejich účelu. To umožňovalo snílkům a politikům jít druhou cestou. Mohli zůstat v pohodlí, zatímco špinavou práci za ně odvedli jiní. Nechali zabít nějakého teroristu z třetího světa nebo kolumbijského drogového mafiána, ale pak jen údivem zvedli oči - co, je mrtvý? - jaká to šťastná náhoda! Špinaví vojáci měli zůstat ve stínu.

Pokud jste se jich zeptali, jak to provedli, neřekli. Vždyť ani neexistují, není-liž pravda? Jsou ušlechtilí, tiší a neviditelní. Dělejí pro Ameriku tu nejdůležitější práci; poznání, sláva a štěstí jim však nepřisluší. Jsou to moderní rytíři cti.

Howe dělal málo pro to, aby změnil toto pohrdání vojenstvím, patřící celé pravidelné armádě USA. On a zbytek operátorů žili jako civilové a to také říkali, když se jich někdo zeptal - ačkoli nebylo těžké je spatřit dole ve Fort Bragg. Scházeli se v barech kolem Fort Bragg, opálení, svalnatí, s býčí šíjí, s velkými hodinkami Casio, se žvancem tabáku na rtech a povídali ti, že pracují jako programátoři pro firmu, která má kontrakt s armádou. Říkali si křestními jmény a vyhýbali se zdravení a všem tradičním útrapám vojenského života. Důstojníci a roťáci v Deltě mluvili jako rovný s rovným. Pohrdání normálními projevy vojenského statutu bylo znakem této jednotky. Byli prostě něčím transcendentním. Nosili delší vlasy, než bylo v armádě pravidlem. Na některých misích potřebovali vypadat jako civilisté a to bylo snadnější, pokud měli normální sestřih. Ale byl v tom i kousek hrdosti, něco, čím se pyšnili.

Karikatura, kterou si nakreslili, ukazovala typického D-borce, oblečeného pro boj se svým ramenním pouzdem na zbraň, ale bez pistole, zato s fénem na vlasy. Každý rok museli pózovat pro oficiální armádní portrét a kvůli tomu museli přijmout střih Rangers. Nenáviděli to. Museli sedět jako opičáci, než se lépe sladí s těmi Hoo-ah, a vlasy jim odpadávaly stále víc; strany a týl měli bílé jako břicho žáby. Měli povolen jistý stupeň osobní svobody a iniciativu v armádě neslýchanou, zvláště v boji. Za to vše však platili tvrdou daň - stále žili v nebezpečí a čekalo se od nich to, co se od normálních vojáků čekat nedalo.

Howea dost věcí v pravidelné armádě nedojímalo. On a další v jeho jednotce si stěžovali kapitánu Steeleovi, veliteli Rangers, na připravenost jeho lidí. Neměli z toho nic. Steele si šel svou cestou, a to cestou tradiční armády. Howe považoval ulízaného a nablýskaného kapitána, někdejšího robustního fotbalistu univerzity v Georgii, za arogantního a nekompetentního šaška. Howe prošel výcvikem Rangers a a vysloužil si jejich výložky, ale když se kvalifikoval do Delty, vyskočil nad ně. Pohrdal Rangers částečně proto, že pevně, realisticky věřil, že dobré vojáky dělá vystupňovaný výcvik, ne nějaká buzerace, ztělesňovaná celým duchem Hoo-ab. Ze sto dvaceti mužů, kteří se v jeho třídě pokusili dostat do Delty (bylo to sto dvacet vysoce motivovaných, výjimečných vojáků), prošlo selekcí a výcvikem jen třináct. Howe měl robustní kostru a pevnou stavbu těla a jemnou, i když netrpělivou, analytickou mysl. Mnoha Rangerům naháněl hrůzu. Jeho pohrdání jejich způsoby vybarvilo vztahy mezi těmito dvěma jednotkami v hangáru.

Howeho pochyby nad mladými vojáky, zajišťujícími jejich podporu, se teď potvrdily. Stříleli na své vlastní muže! Howe a jeho tým opustili místnost s matrací a vyběhli na plochou střechu na přední straně domu. Zadní konec domu měl dvě poschodí, takže tato nižší střecha byla patiem v prvním patře. Dvorek byl zakončen devadesáticentimetrovou betonovou stěnou s dekorativními, vertikálně upevněnými laťkami. Když se hoši z Delty octli ve slunečním světle, uviděli malý oranžový záblesk z AK-47, vypálený ze střechy jeden blok severně. Dva z Howeova týmu opětovali palbu, než se sklonili za zeď.

Vybuchla další salva z kulometu a zanechala dvaapůlcentimetrové díry v obvodové zdi. Howe a jeho muži se krčili a doufali, že je salva mine nebo se odrazí do vnější strany domu. Ze zvuku a rázu střel mohli usoudit, že byly vypáleny z M-60, tedy ze severovýchodního postavení Rangers. Tito Rangers byli pod palbou, byli příliš horliví a vyplašení, takže když uviděli muže se zbraněmi, stříleli. Howe zuřil.

Zavolal kapitánu Scottu Millerovi, veliteli skupiny Delta dole na dvoře. Řekl mu, ať se ihned spojí se Steelem a řekne mu, ať zastaví palbu svých mužů na vlastní lidi!

6

Specialista John Stebbins se rozběhl, jakmile se postavil na nohy. Těsně předtím, když byl na palubě helikoptéry, mu kapitán Steele poklepal na rameno.

"Stebbinsi, znáš pravidla boje?"

Jo, jasně, pane. Znáám je."

"Dobře. Chci ti říct, že jdu po laně hned za tebou, tak se radši pořádně pohni."

Pohled na rozložitého velitele, plně obloženého výzbrojí, v přílbě, znepokojoval Stebbins celým letem. Po vyhození lana sešplhával tak rychle, že se na jeho konci srazil se střelcem z kulometu M-60 ze skupiny Chalk 1 a oba spadli. Stebbins ležel jen moment, počkal, až se usadí mračno prachu a pak zahlédl zbytek svého týmu u zdi po své pravici.

Byl poděšen, ale plně nadšen. Nemohl však ze sebe setřást pocit, že to je až příliš dobré k uvěření. Byl tady, ve svých osmadvaceti letech starý kozák v Rangers. Poslední čtyři roky svého života se pokoušel dostat do boje, dělat něco zajímavého nebo důležitého, a teď, po neuvěřitelném řetězi proseb, lichocení a mimořádného podlézání byl skutečně v boji - on, jezátý Johnny Stebbins, co dělal celé rotě kafe a cvičil s papíry, ve válce!

Jeho výlet do Mogadiša začal v krámě s bagetami doma v Ithace, ve státě New York. Stebbins byl malé, podsadité dítě se světlými modrými očima a blond vlasy a kůži měl tak bledou a pihatou, že se nikdy neopálil. Tady v Mogadišu zářil jak karafiát. Šel na univerzitu v St. Bonaventure, zaměřenou na komunikaci, v naději, že bude pracovat jako rozhlasový reportér, což ale bylo zaměstnání minimálně placené, neboť ve státě New York bylo jen pár stanic, navíc obsazených jen manželskými páry. Když mu obchod s bagetami nabídl práci hlavního pekaře, hodinová mzda tam byla dost velká na to, aby zahodil svou nerozvinutou rozhlasovou kariéru. Tak pekl bagety a snil o dobrodružství. Reklamní heslo "Buď vším, čím můžeš být", s nímž se setkal při fotbalovém zápase, se mu vrylo do duše. Stebbins šel na školu záložních důstojníků (ROTC), ale armáda byla zaplavena poručíky z dvouletky, takže po jejím absolvování nemohl aktivně sloužit. Když v roce 1990 propukla operace Pouštní bouře, což chápal za své štěstí, jeho smlouva s Národní gardou vypršela. Začal se chystat z kuchyně do boje. Třikrát se dobrovolně hlásil do služeb války v Zálivu, ale ani jednou nedostal odpověď. Pak se oženil, žena měla dítě a hodinová mzda v krámě s bagetami už nepokryla náklady. Potřeboval nějaký spásný plán. Ten a nějakou činnost. Armáda nabízela obojí. Tak se nechal odvést jako voják.

"Co chcete dělat v armádě?" ptali se ho u odvodu.

Stebbins jim řekl: "Chci skákat z letadel, vystřílet spoustu munice a vydělat peníze."

Poslali ho opět do základního výcviku — i když už byl v programu ROTC. Pak prodělal dvakrát indoktrinační program Rangers (RIP), protože se při jednom z posledních skoků zranil a musel kompletně opakovat. Když program skončil, představoval si, že bude skákat, cvičit a sešplhávat z helikoptér s mladšími, ačkoli někdo vyšší poznamenal, že jeho osobní forma je pod stupněm jeho kolegů a, co je ještě důležitější, pod jejich schopnostmi. Byl tedy poslán ke stolu ve školící místnosti. Stebbins se prostě stal rotním písařem.

Řekli mu, že to bude jen na šest měsíců. Trčel tam dva roky. Stal se známým jako správný Ranger "ze školící místnosti" a začal se modlit, aby se zbavil všech pokušení úřednické práce. Zatímco jiní Rangers lezli po srážech, skákali z letadla a pokoušeli se lámat rekordy v usilovných pochodech přes husté lesy, starý Stebby seděl za stolem, kouřil, jedl koláčky a prakticky inhaloval kávu. Byl to největší piják kávy v jednotce. Ostatní si z něj dělali legraci: "No jo, specialista Stebbins bude na nepřítele házet horký kafe." Ha. Ha. Když rota odlétala do Somálska, nikdo nebyl překvapen, že starý Stebby byl jeden z těch, kdo zůstali ve Fort Benning.

"Nemám proti tobě nic osobního," řekl mu jeho seržant, ačkoli to nebyl způsob, jak zmírnit následnou urážku.

"Nemůžeme tě vzít. Máme omezený počet míst ve vrtulníku a potřebujeme tě tady." Jak už mohl jasněji říci, že za války má Stebbins v jednotce nejnižší cenu?

Bylo to opět jako s operací Pouštní bouře. Někdo nahoře nechtěl, aby John Stebbins šel do války. Pomáhal svým přátelům balit a když byl na příští den ohlášen odlet do Mogadiša, cítil se ještě opuštěnější než před dvěma lety, když sledoval noční zprávy z bojiště na CNN. Alespoň má jednotku. Seržant Scott Galentine s ním zůstal také. Uběhlo pár dní. Pak přišel fax ze Somálska.

"Stebby, sbal si věci," řekl mu velící důstojník. Jdeš do války."

Galentine dostal stejnou zprávu. Několik Rangers utrpělo menší zranění při minometném útoku a muselo být nahrazeno. Při cestě na letiště se Stebbins zastavil u svého domu, aby se rychle rozloučil se ženou. Byla to plačtivá scéna, jak čekal. Když přišel na letiště, řekli mu, že může jít ještě domů, protože poletí až příští den. Půl hodiny po výlevu emocí byli pan a paní Stebbinsovi opět spolu. V noci měl hrozný sen o telefonickém rozhovoru, kde mu sdělili, že došlo ke změně.

Ale nestalo se tak. Za den a něco stál s Galentinem na letišti v Mogadišu. Na počest jejich příjezdu bylo nařizováno padesátkrát dřepnout a vyskočit, rituální pozdrav při vstupu do bojové zóny.

Jelikož nebylo dost vest Kevlar (neprůstřelná vesta Rangers), musel si vzít velkou, objemnou černou vestu D-borců. Když si ji nasadil, cítil se jak mořská želva. Byl varován, aby za plot nevycházal beze zbraně. Kamarádi mu krátce vysvětlili, co ho čeká. Řekli mu, aby neměl strach z minometů. Samy jen zřídka něco zasáhne. Měli za sebou už pět misí a stouplo jim sebevědomí. Máme sílu, říkali mu, jsme rychlí, vrtulníky mohou kohokoli vytáhnout, necháme D-borce jít a dělat svou práci. Všechno, co děláme, je zajišťovat bezpečnost. Varovali ho, ať si dává pozor na Somálce, co se skrývají za ženami a dětmi. Blbost se nevyplácí. Stebbins byl nervózní a vzrušený.

Pak dostal tu zprávu. Řekli mu, že jsou rádi, že je tady, ale že skutečně nemůže jít s ostatními na misi. Jeho práce je zůstat v hangáru a držet stráž. Udržovat bezpečnost v okolí. Někdo to dělat musí.

Kdo jiný?

Stebbins si vyléval zlost na lidech, kteří se pokoušeli projít kolem přední brány. Bral stráž tak vážně, jak jen to bylo možné. Vždyť on měl, sakra, větší bolest. Každého Somálce vždycky prohledal od hlavy k patě, a to důkladně.

Prohledával nákladní auta, kuřpy, dvoukoláky, skláněl se pod auta a zvedal kapoty. Trápilo ho, že neví, jak prohledávat velké nádrže s vodou na autech. Zpravodajci říkali, že "vychrtlíci" pašují těžké zbraně přes hranice s Etiopií. Tvrdili, že Etiopané prohlížejí všechny trucky. Stebbins pochyboval, že prohlížejí i trucky s vodou. V nich bys mohl schovat třeba spoustu protitankových řízených střel (RPG).

Aspoň si vymohl profilové lety. Těsně si přitáhl podhradní řemínek u své přilby, když vrtulník strmě klesal nad městem, a jásal jak dítě v lunaparku. Představoval si, že se tím připravuje na akci, až přijde. Ve srovnání s vařením kafe ve školící místnosti to nebylo špatné.

Pak, to ráno, právě když kurýr z JOC zakřičel: Jdeme na to!", jeden z velitelů týmu přišel se zprávou.

"Stebbinsi, specialista Seizemore má zanícený loket. Právě přišel z ošetrovny. Zaujmete jeho místo."

Měl být pomocníkem obsluhy kulometu M-60, svobodníka Briana Hearda. Stebbins proběhl hangárem, aby si vyměnil svou obří vestu za Kevlar. V kapsách měl mimořádně množství munice a byl ověšen granáty. Sledoval zkušenější kamarády a odložil svou polní láhev - stejně budou za hodinku zpátky - a vzniklý prostor nacpal dalšími náboji do M-16. Za pasem měl tři sta nábojů do M-60 a rozvažoval, jestli se nemá pokusit strčit ještě další do zadní kapsy, kde měl brýle a rukavice nutné pro sešplhání. Nakonec se rozhodl, že tam ne. Potřeboval je ale někam dát, když už si je vzal. Pokoušel se promyslet všechny možnosti. Snažil se zůstat klidný. Ale, ksakru, byl vzrušený.

"Řekni mi, Stebe, co děláš? Na co myslíš?" popíchl ho rotný Ken Boorn, který stál vedle něj. Boorn viděl, co se děje s jeho přítelem. Řekl mu, aby se uklidnil. Je to prosté. Jeho prací je zajistit nějaký sektor, který mu dají na starost a dávat náboje do kulometu M-60, až to bude potřeba. A možná to ani potřeba nebude.

"Dobře, fajn," řekl Stebbins.

Krátce předtím než nastoupili do Black Hawku, Stebbins u předních dveří hangáru vysával poslední cigaretu ve snaze dostat nervy pod kontrolu. Vždyť je tu konečně to, po čem celý ten čas toužil. I kamarádi věděli, že místo, kam letí, je zvlášť špatná část města. Tohle byla asi jejich nejhorší mise a jeho první! V nitru měl ten samý pocit jako před svým prvním skokem z letadla při paravýcviku. Ať topřežiju, říkal si. Ať se nezabiju. Jeden z D-borců mu řekl: "Koukni, prvních deset minut budeš vyděšený k posrání. To budeš skutečně bláznit, že na tebe střílejí." Stebbins poslouchal historky z jiných misí, jak byli Somálci napadeni a pronásledováni. Neexistovalo, aby se dali do skutečného boje. Při profilových letech nebyly nikdy vidět žádné velké zbraně. Byla to práce jen pro malou městskou armádu. Má kolem sebe chlapy, kteří vědí, o co jde. Bude to v pořádku.

Ted', když byl na ulici za cílovou budovou a slyšel rachot vzdálené palby, věděl, že je skutečně v tom. Poté, co se vymotal ze srážky s kulometčíkem, běžel ke zdi. Měl se dostat k jižnímu rohu a hlídat uličku, která se zdála prázdná. Byla úzká a špinavá, taktak široká pro auto, obklopená z obou stran zdi, z blátem splených kamenů. Podél cesty byly jako obvykle rozházeny hromady trosek a rezatého plechu, mezi nimiž vyrážely kaktusy. Nad sebou slyšel příležitostné práskavé zvuky a předpokládal, že to je palba o pár bloků dál, ale hluk přestal. Možná je to nějaký klam. Pak zase uslyšel podivný rachot, hvízd... hvízd... hvízd a napadlo ho, že je to palba dole v ulici. Takové rachocení? To byly kulky, které létaly dost blízko něj, aby slyšel jejich svištivou píseň.

O něco výše v ulici zachytil kapitán Steele pravděpodobný zdroj většiny kulek, hvízdajících kolem jejich pozice. Byl to ostřelovač jeden blok západně na střeše hotelu Olympic, nejvyšší stavbě v okolí.

Steele zařval: "Smithi!"

Desátník Jamie Smith příběhl. Byl to nejlepší střelec v Chalku. Steele ukázal na snipera a na kuráž plácl Smithe do zad. Oba muži si vzali ostřelovače na mušku. Jejich cíl byl daleko, více než 135 metrů. Nemohli vidět, zda ho zasáhli, ale po jejich výstřelu už nebylo Somálce na střeše vidět.

Křížem přes uličku, skryti za vyhořelým autem, se krčili seržanti Mike Goodale a Aaron Williamson. Zbraně si opřeli o hromadu, která se táhla od nich do středu uličky. Všechny tyhle uličky se ze středu zvedaly do nepravidelných pískových berní ke kamenným zdem dvorků a malým kamenným domům na obou stranách. Za některou zdi stály malé stromky a právě k severu se tyčila hranatá dvoupatrová zadní strana cílové budovy. Lano, po kterém sešplhávali z vrtulníku, leželo přes ulici. Zem byla světle oranžová, což zabarvovalo nejen zdi, ale i vzduch těsně nad zemí. Goodale mohl cítit a chutnat prach smíšený s pachem střelby. Slyšel střelbu na druhé straně bloku, ale jejich roli byl ještě relativně klidný.

Goodale se ve svém životě nikdy necítil tak daleko od domova. Ve chvíli klidu, skrčen ve své pozici, se divil, jak se sem vůbec dostal. Před odletem do Somálska se zamiloval do dívky jménem Kira, s níž se setkal jako neúspěšný student prvního ročníku na univerzitě v Iowě. Oba utekli z malého městečka Pekin ve státě Illinois s jednou z velkých studentských part Středozápadu, byli vyhozeni ze školy a museli přemýšlet, jak se zase dostat na nohy. Pro Mika to znamenalo vstoupit do armády, Kira dostala podřadnou práci v reklamní agentuře. Když byl Mike v Benningu, vídali se často, ale co Rangers odjeli na výcvik do Texasu před odletem do Somálska, se už více než dva měsíce neviděli. Nebyli spolu přesně ode dne, kdy se rozhodli spojit své životy. Od opuštění Benningu měl včera první šanci ozvat se domů - faxem. Nechal jí vzkaz, ať čeká, že jí zavolá ještě večer. Věděl, že bude čekat u telefonu.

"Kiro, miluju tě k utrápení," vzkázal jí to ráno. "Zdráhal jsem se volat znovu, protože vím, že ty mě postrádáš ještě víc. Na druhou stranu však skutečně chci slyšet tvůj hlas."

Jeden Somálec asi devadesát metrů dole v ulici vlevo vystrčil hlavu zpoza zdi a vypálil salvu z AK-47. Kolem Goodalea a Williamsona se zvedl prach. Williamson skočil k severní straně hromady. Goodale, který byl k blíže ke střelci, na moment zpanikařil, zvedl se a utíkal od vraku v naději, že najde vhodnější úkryt. Ten tu však nebyl. Hodil sebou k zemi za kanálem trčícím z ulice. Byl jen asi dvacet centimetrů široký a patnáct vysoký a Goodale cítil, že je směšné se za ním chtít schovat, ale žádné jiné místo už tu nebylo. Když palba zmlkla, ihned vyskočil a vrátil se k Williamsonovi za hromadu, právě když Somálec začal zase střílet.

Goodale viděl, jak se kulky zavrtávají do strany auta, vpravo dole od Williamsonovy pušky a věděl, že s jeho přítelem je zle. Po Williamsonově tváři se rozstříkla krev a začal křičet a nadávat. Goodale se nad něj naklonil a zastavoval mu krvácení z obličeje a z ruky.

Navzdory krvácení a bolesti se Williamson zdál více zuřit než trpět.

Jestli zase vystrčí palici, urvu mu jí," vyštěkl.

Williamson roztáhl prsty, vyrovnal svou M-16 a bez hnutí čekal. Uplynuly dlouhé minuty.

Když muž dole v uličce vystrčil hlavu, Williamson vypálil a mužova hlava jakoby vybuchla. Nezraněnou rukou si Williamson potřásl s Goodalem a zakřičeli si na vítězství.

Za pár okamžiků zastřelili dalšího Somálce. Ten muž vyrazil do jejich uličky a sprintoval od nich. Jak běžel, jeho volná košile se rozhalila a ukázala AK, tak po něm střelili. Zároveň vypálilo asi pět Rangerů. Muž zůstal ležet na ulici jen o půl bloku dál a Goodale se divil, že ho zabili. Zeptal se zdravotníka, jestli by ho mohl prohlédnout a pomoci mu, je-li zraněný. Zdravotník zatřásl hlavou a řekl: "Ne, je mrtvý." To Goodalea poděsilo. Zabil člověka nebo ho pomohl zabít. Trápil se tím. Ten muž se ho nepokoušel zabít, když na něj vystřelil, takže to v nejužším smyslu nebyla sebeobrana. Jak mohl omluvit to, co právě udělal? Hleděl na toho muže v prachu s rozhalenou košilí, nemotorně rozplácleho tam, kde ho stihly kulky. Tak skončil jeden život, jeho život. Co je na tom správného?

Na rohu, asi devět metrů východně od Goodalea a Williamsona, sledoval poručík Perino, jak ulicí k jeho mužům, skrytým za rohem, jdou somálské děti. Jeho muži vyhodili poplašné granáty a děti se rozprchly.

"Hej, pane, ony se vrací," zavolal kulometčík, seržant Chuck Elliot.

Perino mluvil vysílačkou se seržantem Eversmannem o Blackburnovi, Rangerovi, který spadl z helikoptéry. Poručík předal Eversmannovy informace a dotazy kapitánu Steeleovi, který byl od něj přes ulici. Perino řekl Eversmannovi, aby vteřinu vydržel, vyskočil a vypálil salvu z M-16 k dětem; mířil pod nohy. Zase utekly.

Za okamžik se přímo ke kulometu začala plazit jedna žena.

"Hej, pane, za tou ženskou vidím chlapa se zbraní v podpaždí," zakřičel Elliot.

Perino mu řekl, aby střelil. Kulomet vydal nízký, chrochtavý zvuk. Vojáci mu říkali "prase".

Oba, muž i žena, byli mrtví.

7

Když specialista John Waddell sešplhával k severovýchodnímu rohu cílového bloku, zpomalil svůj sestup natolik, aby se vyhnul srážce se specialistou Shawnem Nelsonem, kulometčíkem skupiny Chalk 2, který byl se svým kulometem obvykle o vteřinu či dvě pomalejší. Na cvičné misi jednou Waddell vrazil do kamaráda pod sebou a pak spadl z lana oba. Tentokrát si to vypočítal správně.

Zatím to šlo dobře. Waddell byl oběma nohama na zemi a hnal se ke zdi na pravé straně ulice, těsně za poručíkem Tomem DiTomasso. Chalk 2 byla jeden blok východně od Chalk 4 seržanta Eversmanna, která už měla být dole. Poručík si dělal starosti, protože neviděl Chalk 4. Nařídil spojit se s příslušným seržantem rádiem a Eversmann mu vysvětlil, že sešplhali jeden blok severně od své pozice. DiTomasso poslal tým jeden blok severně, jestli z té uličky uvidí Chalk 4, ale ti poslali zpět zprávu, že v tom směru se houfu je velký dav Somálců.

Jak běžel zaujmout pozici proti severní zdi, Waddell se divil, že všechna výstroj, zbraně a munice ho pomalu nestáhnou k zemi. Bylo toho hodně, bylo to objemné a těžké. Nesl také velkou zbraň, M-249 či SAW (Squad Automatic Weapon). Byl to prestižní kousek, lehce přenosný kulomet, který mohl rozsévat smrt sedmi sty ranami za minutu. Normálně, plně vyzbrojenému jako teď, se Waddelovi zdálo, že tíha je dvojnásobná. Nyní byl překvapen, když při běhu ke zdi shledal, že jeho ruce a nohy cítí jen malou váhu, ale bylo to tak. Došel k závěru, že to je asi zásluha adrenalinu ze vzrušení a strachu a dbal na to, aby své postavení zaujal co možná klidně.

Waddell byl tak trochu samotář, precizní mladý muž, jehož tmavé vlasy mu ve standardním střihu Rangers dodávaly na zvlášť tvrdém vzhledu. Po měsíci rovníkového slunce měl hnědé tváře, krk i ruce. Byl to nováček u střelecké rotě, další z dětí Brává - právě mu bylo osmnáct. I přes perfektní známkový průměr na střední škole v Natchezu, stát Mississippi, se k hrůze svých rodičů rozhodl, že odejde z koleje a vstoupí do armády, aby skákal z letadel, slézal skály a účastnil se dalších vysoce riskantních akcí v elitní jednotce.

Život u Rangers splnil jeho očekávání, ale měl ještě chuť na skutečnou akci. Po svém přiletu do Mogadiša většinu času čekal a četl. Byl plný šťavnatých fikcí. Právě dnes pročetl poslední kapitolu novely Johna Grishama, která ho skutečně chytla. Našel si klidné místo na vršku kontejneru Conex a představoval si, jak to skončí. Pak však byla vyhlášena příprava na možnou misi. Naskákali do vrtulníků připraveni vyrazit, jenže mise byla zrušena. Vylezl z vrtulníku, vzal si knížku a vrátil se na kontejner, jenže ho zase zavolali dolů, tentokrát na profilový let. Znovu se vystrojil, prodělal let a vrátil se a když se dostal k poslední kapitole, byl zavolán na tuhle misi. Zdálo se mu, jako by se celý svět spíkl proti tomu, aby mohl dočíst svou novelu. Dopředu si plánoval, že až se vrátí, musí ji dočíst.

Když byli všichni dole, lana shozena a Black Hawk odlétal, dostal Waddellův tým od poručíka příkaz krýt Nelsona, který umístil své "prase" na vršku malého kopečku na ulici a byl už připraven střelit. Dva kulometčíci z Chalku se postarali o to, aby zajistili většinu palby.

Nelson měl těžkou práci se svým kulometem, ještě než opustil vrtulník. Při pohledu z otevřených dveří uviděl muže běžícího s AK do středu ulice a střelícího přes hustý prach na vrtulník. Nelson vypálil šest salv na toho chlapa a neměl tušení, jestli ho zasáhl, až ho uviděl rozplácleho na místě, kde stál. Došel k závěru, že ho trefil někdo jiný nebo že ho zasáhl pilot, který seděl vedle něj, minikanonem.

Salvy se Nelsonovi rozprskávaly kolem hlavy, když sjížděl po laně dolů. Nebylo jich mnoho, ale jedna kulka letící na tebe, to je až příliš. Rozzuřilo ho to. Bylo vždy těžké pomalu sjíždět po laně s kulometem, a tak se Nelson pustil už před koncem lana a spadl. Rotný Ed Yurek mu vyběhl na pomoc a vedl ho ke zdi.

"Člověče, to je vachrlatá rychlost," řekl Nelson.

Nelson se usadil blízko středu ulice ve směru na západ. Napravo byla ulička, kde viděl Somálce, jak zaměřují zbraně v jeho směru. Nelsonův kulomet je rozehnal, ale jeden z nich, starý muž s bílým afro účesem o něco níže, který, jak se zdálo, měl také v úmyslu střelit na západ, jako by nebral na vědomí kulomet v uličce vlevo. Stále ještě byl daleko na

střelbu, ale Nelson viděl, jak mánévru je v jeho směru. Kulometčík věděl, o co se starý muž pokouší. DiTomasso jim řekl, že Chalk 4 zůstala jeden blok severně od jejich pozice. Stařec zjevně hledal lepší místo ke střelbě na Eversmanna a jeho muže.

"Střel ho, střel ho," naléhal pomocník kulometčíka.

"Ne, sleduj," řekl Nelson. Jde přímo k nám."

A už to bylo jisté. Muž s bílým afro kráčet prakticky přímo k nim. Schoval se za velký strom asi 45 metrů od nich a kryl se před Eversmannovými muži, ale zapomněl na nebezpečí zleva. Zrovna nabíjel, když na něj Nelson vypálil asi tučnou salvu. Byly to plastem potažené titanové kulky, které mohly prostřelit i pancíř. Bylo vidět, jak sviští těsně kolem muže, ale chlap stál dál, znovu zvedl zbraň a dokonce poslal jednu nebo dvě střely v Nelsonově směru. Kulometčík byl šokován. Vypálil na muže, kterého ani nenapadlo ukrýt se za strom, dalších dvanáct salv. Tentokrát stařec už zpátky nevystřelil.

"Myslím, že to dostal," řekl pomocník kulometčíka.

Ale Nelson stále viděl afro, pohybující se za stromem. Muž klečel a evidentně byl stále naživu. Nelson vypálil další dlouhou dávku a viděl, jak odlétává kůra ze spodku stromu. Starcovo tělo se roztřásl, ale zdálo se, že to nakonec vydrží. Nelson nemohl uvěřit, jak těžké je zabít jednoho muže.

Tou dobou Waddell přepřel kopeček přímo k Nelsonovi. Oba muži leželi na břiše. Opodál Waddell uviděl tělo Somálce, kterého zastřelili z vrtulníku. Vyhledával lepší místo ke krytí Nelsona a pohnul se ke zdi na jižní straně uličky. Jak to udělal, uviděl dalšího Somálce vybíhat zpoza rohu směrem k západu a střílet na Nelsona, který byl zaujat soubojem s bílým afro. Waddell muže zastřelil. Když voják někoho zastřelí v knize a ve filmu, v první chvíli zpytuje svou duši. Waddella to nenapadlo ani na vteřinu. Reagoval. Myslel, že muž je mrtvý. Tím to bylo vyřízeno. Poplašen Waddellovým výstřelem Nelson neviděl muže padat. Waddell ukázal, kde muž padl a kulometčík vstal a vypálil ještě pár dalších ran do těla, pro jistotu. Pak oba běželi k lepšímu krytu.

Našli ho za shořelým autem. Dívali se pod ním k severu a Nelson uviděl jednoho Somálce s puškou, ležícího na břiše na ulici mezi dvěma klečícími ženami. Střelec měl hlaveň své zbraně mezi nohama žen a seděly u něj ještě čtyři děti. Byl dokonale chráněn civilisty — cynicky využil americké slušnosti.

"Koukni na to, Johnne," řekl mu Waddell, který byl šokován z toho, co viděl.

"Co chceš dělat?" zeptal se Waddell.

"Nemůžu dělat nic, když je ten chlap mezi nimi."

Nelson vyhodil poplašné granáty a skupina se rozprchla tak rychle, že tam zůstal jen chlap.

Další granáty letěly do uličky. Byly to staré granáty sovětského typu, které vypadaly trochu jako dřevěná hůl. Některé nevybuchly, ale jeden nebo dva ano, avšak dost daleko na to, aby neublížily nikomu z Rangers. Nelson zakřičel na DiTomassa a ukázal na cihlovou zeď na východní straně ulice.

Sledoval poručíka a tři další Rangery, kteří šli napříč ulice k napůl otevřeným vratům, za nimiž bylo parkoviště. Našli tam a zajali čtyři Somálce, kteří stáli na střechách aut a stříleli přes zeď.

Palba ještě nebyla tak intenzivní, ale rotný Yurek se hrozil i z toho. Šestadvacetiletý Yurek byl nerudný veterán s podivným smyslem pro humor a velmi citlivým vztahem ke zvířatům, zvláště ke kočkám. Doma v Georgii měl malou kočičí smečku a adoptoval spoustu koček, které našel v hangáru tady v Mogadišu. Když si D-borci stěžovali na kočičí vřískání a mňoukání v noci a hrozili, že je umlčí, Yurek je chránil. Nikdo se koček nedotkne, aniž by si to rozděl s ním. Nevyžíval se střelením na někoho, ale věděl, že to je nutné. Když po něm lidé střílejí, pak je to nezbytné. Doposud v Mogadišu "vychrtlící" jen vypálili divokou salvu a běželi pryč, což Yurekovi vyhovovalo. Ale ta střelba dnes, hned od začátku, byla vzdorovitější a masovější. Yurek došel k názoru, že cílem musí být skutečně dům velmi důležitých lidí. Možná samotného Aidida! Chalk 2 pálila ve třech směrech najednou, na západ, na východ a zvláště na sever. Yurek sundal muže, který pálil z nízké věže na severovýchodě. Pak jeden ze zdravotníků ukázal na druhou stranu ulice k chatrné plechové kůlně přímo na východ od jejich stanoviště u křižovatky a zavolal.

"Hej, v kůlně jsou lidi!"

To byla velmi zlá zpráva. Yurek sprintoval přes ulici a se zdravotníkem vrazili do předních dveří.

Tam podupávalo hejno vystrašených dětí a jedna žena, zřejmě jejich učitelka.

"Všichni k zemi!" vykřikl Yurek, zbraň stále nahoře a připravenou.

Děti začaly strachem naříkat a Yurek rychle pochopil, že musí ubrat. Tygr mezi koťaty.

"Sedněte si," požádal je. "Sedněte si!"

Ale nářek pokračoval. Tak se Yurek pomalu a opatrně sklonil a položil svou zbraň na zem. Ukázal učitelce, aby k němu šla. Odhadoval, že jí bylo kolem šestnácti.

"Položte se na zem," říkal jí pomalu a zřetelně. "Položte se na zem," gestikuloval.

Mladá žena váhala, ale udělala, co řekl.

Yurek teď ukázal na děti a gesty jim naznačoval totéž. Udělaly to. Vzal si zbraň a řekl učitelce, vyslovuje zřetelně každé slovo, jako když se lidé marně pokoušejí komunikovat přes jazykovou bariéru.

"Teď musíte zůstat tady. Ať uvidíte nebo uslyšíte cokoli, zůstaňte zde."

Učitelka potřásla hlavou a Yurek doufal, že to znamená ano. Když vyšel ven, řekl zdravotníkovi, aby stál u dveří a zajistil, že nikdo nevyjde ven mezi střelbu a výbuchy.

Ze své pozice za vrakem auta, vyhlíží pod ním na ulici a křižovatku, uviděl Nelson jet ozbrojeného muže na krávé.

Kolem krávy bylo osm dalších chlapů, někteří se zbraněmi, jiní bez nich. Byla to nejsilnější bojová skupina, jakou kdy viděl. Nevěděl, jestli se má smát nebo střílet. Nakonec on i zbytek Rangers začali střílet. Muž z krávy spadl a ostatní se rozutekli. Kráva zůstala stát.

A v ten moment zahájil nahoře palbu Black Hawk z minikanonu. Krávu to doslova rozmetalo. Velké kusy masa létaly s

rozstříknutou krví. Když minikanon přestal pálit a stín vrtulníku zmizel, ležela kráva na ulici v kouskách.

Jakkoli hrůzné to bylo, přítomnost těchto kanónů nad hlavami hluboce zklidnila všechny muže na ulici. Byli v silném a nepřátelském městě s lidmi, kteří se je pokoušeli zabít, kteří jezdili s automatickými zbraněmi na zvířatech a shlucovali se ze všech směrů, kulky jim svištěly kolem uší, všude kolem hrůza, pach krve a spáleného masa se mísil s pachem hnoje a odpadků... a k tomu si klidně přiletí velký Black Hawk s rytmickým bušením svých rotorů a hroznou silou svých kanónů, který je znakem nepřemožitelné síly, znakem osvobození, domova.

Ze severu se stále valili Somálci. Zdály se jich být tisíce. Menší skupiny se chtěly dostat na jih k postavení Chalk 2. Jedna skupina se pohybovala právě tak ve vzdálenosti jednoho a půl bloku. Nelson se pokusil zaměřovat svůj kulomet jen na ty ozbrojené, ale bylo tam tolik lidí a ti ozbrojení vystoupili jen krok z davu, aby vystřelili, že člověk nevěděl, jestli má nechat střelce vypálit nebo střelit do davu. Po kratší debatě se rozhodli pro druhou možnost. Skupina se rozptýlila, na ulici zůstala těla, ale objevovali se další. Zdálo se, že se ze severu přímo rojí, ačkoli výpady přicházely odevšad. Vzdálenost se snižovala, střelci už se objevovali na ulici ve vzdálenosti dvanáct až patnáct metrů. Nelson tentokrát neměl čas zvažovat alternativy. Jeho kulomet praskal a salvy kosily dav jako kosou. Z výšky se střemhlav snesl vrtulník a vyslal k zemi zeď plamenů. Kdo nepadl, utíkal. Před minutou tady byl dav, teď už jen krvácející hromada mrtvých a raněných.

"Sakra, Nelson!" zasípal Waddell. "Sakra?"

8

U předních dveří cílového domu rotný Jeff Bray, koordinátor boje vzdušných sil (CCT), vystřelil na Somálce, který k němu běžel a zuřivě pátil z AK-47. Bray byl členem čtyřčlenné zvláštní skupiny vzdušných sil, tvořené experty na koordinaci pozemně-vzdušné komunikace, jako byl on, a parašutisty, d'ábelsky odvážnými zdravotníky, specializovanými na zachraňování sestřelených pilotů. Další CCT v jednotce, seržant Dan Schilling, byl u pozemního konvoje.

Dva parašutisté byli na palubě Black Hawku bojového průzkumu a záchranné služby (CSAR), vedle asi tuctu Rangers a D-borců. Bray byl přidělen k velitelství jednotky Delt, která se spustila z Black Hawku asi jeden blok západně od cílového domu. Muž, na kterého vystřelil, na něho zuřivě vyrazil z jedné uličky. Co měl za lubem? Jak mohl někdo tak bláznivě střílet?

Za Brayem v cílovém domě shromáždili útočníci z Delt somálské zajatce. Leželi spoutaní na dvoře, tváří k zemi. Mezi nimi byl hlavní terč toho dne, Omar Salad a Mohamed Hassan Awale, Aidídův "ministr zahraničí" (nikoli Abdi Hassan "Kebdíd" Awale, který byl očekáván), a Abdi Jusuf Hersi, Aidídův pobočník. Chytili ještě lepší úlovek, než doufali. Seržant Paul Howe, který prohledával další místnosti v domě, vypálil dávku do počítače v přízemí. Seržant Matt Rierison, jehož muži sebrali zajatce, zodpovídal za jejich přepravu k autům. Howe, seržant Norm Hooten a jejich týmy běželi zpět do prvního patra, aby pomohli krýt přesun z oken a ze střechy.

Jakmile generál Garrison a jeho štáb v JOC, sledující boj pomocí vzdušných kamer, viděli, jak Howeho tým vybíhá zpět na střechu, poznali, že D-borci dokončili svou práci. Kromě jednoho Rangera, který spadl z lana, klapaly věci jako hodinky. Rangers se drželi na svých blokujících pozicích. Bylo 15.50. Během deseti minut měly být všechny jednotky na zpáteční cestě.

9

Poté, co se helikoptéry zvedly od vysazených Rangerů, čekal seržant Jeff Struecker několik minut ve svém Humvee se zbytkem pozemního konvoje v hlavní bráně. Vedl kolonu dvanácti aut, devíti Humvee a tří pětiletých trucků. Dojeli za hotel Olympic a čekali, až D-borci skončí práci v cílovém domě.

Struecker, křesťan z Fort Dodge, stát Iowa, měl více zkušeností než většina jeho spolubojovníků ve městě. Jeho bojový vůz denně snášel přivaly vod i jiné rozmary počasí. Účastnil se invaze v Panamě, viděl třetí svět. Ale na Somálsko připraven nebyl. Všude

se válely odpadky. Hořely na ulicích spolu s pneumatikami. Pneumatiky se tam vždy zapalovaly. Byla to jedna ze záhadných věcí, které Somálci dělali. Jako pohonnou hmotu používali i bioplyn z hnoje. To vytvářelo mocný potenciál smradu k zadušení. Zdejší lidé, jak se Strueckerovi zdálo, se jenom povalovali, nedělali nic, zevlovali na svět vyloženi před svými mizerně bídnými kruhovými chatrčemi, ženy se zlatými zuby v křiklavě barevných róbách, starci v bavlněných plandavých suknicích s plastikovými sandály na nohou. Ti, co byli oblečení v západních šatech, vypadali jako almužníci armády spásy z diskoéry. Když Rangers zastavili a pozorovali muže, obvykle shledali, jak žvýkají své balíčky khatu. Zuby měli černé a oranžové ze žvýkání toho býlí. Vypadali divoce či zmateně. To bylo pro Strueckera nechutné. Připadali mu jako existence bez cíle. Úděsná bída byla šokující.

Ve městě byla místa, kde charitativní organizace denně vydávaly jídlo a Rangers byli varováni, aby se k nim nepřibližovali během výdeje. Struecker se k nim dostal dosti blízko, aby viděl proč. Nebyly tam tisíce lidí, ale desetitisíce, davy, které mohly vysát tyto jídelní stanice. Nebyli to lidé, kteří vypadali jako hladovějící. Někteří z těchto Somalců rybařili, ale většina zjevně zapoměla, jak chutná práce. Většinou se zdáli přátelští. Ženy a děti se přibližovaly k autům Rangers s úsměvy a zdviženýma rukama, ale v některých částech města jim muži hrozili pěstmi. Spousta mužů se věnovala pomoci dětem v rámci organizace shánějící jídlo (MRE). S dětmi měli soucit. K dospělým cítili pohrdání. Bylo těžké představit si, co Spojené státy americké zajímá na takovém místě. Ale Strueckerovi bylo čtyřadvacet a sloužil jako voják, jemuž nepříslušelo ptát se na takové věci. Jeho dnešní prací bylo dojet na třídu Hawlwadig, naložit zajatce, útočné a podpůrné síly a přivést je zpět. Přímo za ním byl druhý Humvee jeho týmu, řízený seržantem Danny Mitchellem. Za ním stál nákladní Humvee obsazený D-borci a příslušníky speciální jednotky námořní pěchoty SEAL,

kteří měli pokračovat přímo k cílové budově, aby posílili zdejší útočný tým. Za vozem SEALu byly tři trucky a za nimi pět dalších Humvee, z nichž jedno vezlo podplukovníka Dannyho McKnighta, velitele konvoje. Strueckerův vůz v čele kolony řídil svobodník Jeremy Kerr. Vzadu byli kulometčík, seržant Dominik Pilla, miláček roty, svobodník Brad Paulson, obsluhující ve věži kulomet ráže 12,67 mm, a specialista Tim Moynihan, pomocník kulometčíka.

Dominik Pilla byl velké, silné dítě z New Jersey - mluvil s tamějším přízvukem - při řeči hodně gestikuloval a byl zrozen pro legraci. Miloval kanadské žertíky. Kupoval slabé rozbušky, které cpal kamarádům do cigaret. Explodovaly, když byla cigareta naplňována, jako startovací pistole! Pilla se mohl ztrhat smíchy. Někteří, co se pokoušeli o takové věci, byli protivní, ale Pilla ne. Lidé se smáli s ním. Nejproslulejší ventilací jeho komediálního talentu byly malé výstupy s Nelsonem, parodující jejich velící důstojníky. Scénky se staly tak velkým hitem, že Nelson a Pilla byli nuceni opakovat své výkony téměř v každém postavení. Jedním z favoritů jejich žertů byl "kouč" Steele.

Jako každý přísný velící důstojník měl Steele ke svým mužům složitý vztah. Respektovali ho, ale někdy k nim byl protivný jako čert. Steele se na začátku osmdesátých let jako ofenzivní obránce účastnil dvou národních mistrovství v týmu Buldoků pod koučem Vincem Dooleym. Zkušenost z fotbalu byla pro dvaatřicetiletého důstojníka formující. Některým vojákům lezla na nervy jeho upřímná křesťanská horlivost a záliba ve fotbalových metaforách. Velkým chlapům ve své obrněné voze říkal "mí defenzivní útočníci" a malým holohlavým "mí likvidátoři míjející cíl" nebo "utíkající bekové". Měl v oblibě taktické porady svých hráčů, všechny poplácával na povzbuzení a citoval výroky velkých koučů NFL před zápasem. Jako pro fotbalovou subkulturu byl horlivě zanícen i pro křesťanství. Zastavoval své chlapce a ptal se jich: "Půjdeš v neděli do kostela, synu?" Pro některé byl hořkým soustem. Jako o kouči o něm nemluvili nikdy před ním, vyjma scénky. Pak si už nedělali žádné násilí.

Nelson scénky psal, ale hvězdou byl Pilla. Měl vysokou postavu vzpěrače, ale stále potřeboval pár vrstev triček navíc, aby se přiblížil Steeleově vzhledu. Něco bláznivě improvizovali s přílbou a barvou Buldoků a Pilla v tom také exceloval. Byl to komik od přírody. Scénku zahajoval Pilla-Steele fotbalovým blokováním a útočením, které mu nešlo. Steele se většinou od srdce smál. Ale v jedné scénce Nelson a Pilla s nevázanou rozpustilostí předváděli jisté rozpory mezi kapitánem a jeho vždy loajálním zástupcem, poručíkem Perinem. Chlapci se váleli v uličce, ale Kouč se tentokrát nesmál. Potom Nelsona a Pillu setřel za "portrétování jiného životního stylu". Ve zpětném pohledu to bylo tak podivně legrační, že Nelson s Pillou pomýšleli na to, že z toho udělají další dokonalou scénku.

Struecker a zbytek kolony načasovali svůj výjezd tak, aby dorazili za hotel Olympic ještě před začátkem útoku.

Sledovali, jak se armáda hrnula nad oceánem a opustili základnu hned poté, co se helikoptéry obrátily zpět k souši.

Struecker, který byl určen vést konvoj, zvolil špatný směr. V hangáru sice studoval fotomapu a myslel, že pojedje, jak bylo určeno, ale ve městě se věci nějak kazily. Jedna ulice vypadala jako druhá a nebyly zde žádné pomocné značky.

Jeli rychle, severovýchodním směrem na Via Gesira k okruhu K-4 a pak severním na Leninova třída ke shromaždišti starých přehlídek. Pak měli zahnout vpravo na Národní třídu, pokračovat na východ a pak se obrátit na sever do ulice souběžné s Hawlwadig, vedoucí k cílovému domu. Ale když Struecker, následován Mitchellovým vozem, zahnul příliš brzy doleva, zbytek konvoje ho nenásledoval. Dva obrněné transportéry Humvee se musely proplétat bludištěm a našly Národní třídu až v době, kdy už zbytek konvoje dorazil k hotelu.

- Hej, kde jste chlapi, k čertu? ozval se z vysílačky hlas seržanta Boba Gallagera.

"Už jedeme," ujistil Struecker. "Špatně jsme zahnuli. Jeli jsme jinou cestou."

To byla komplikace.

Ještě než konvoj dosáhl smlouveného bodu, vrchní signalista John Gay, člen jednotky SEAL na levém zadním sedadle třetího Humvee, uslyšel výstřel a ucítil tvrdý úder do pravého boku. Omráčen bolestí zakřičel, že to dostal. Jak bylo plánováno, jeli přímo k cílové budově, když nadrotmistr Tim "Griz" Martin, operátor z Deltu, který seděl vedle Gaye, vyskočil a otočil se, aby se podíval, co se stalo. Zbytek týmu se rozptýlil kolem vozu. Martin roztrhl Gayovi kalhoty, prohlédl mu bok a pak mu dal dobrou zprávu. Kulka narazila do námořnického nože. Roztřístila čepel, ale nůž kulku odchýlil. Martin vytáhl z Gayova boku několik úlomků čepele a rychle mu bok zavázal. Gay vykulhal z vozu, zalehl za kryt a začal opěťovat palbu.

Struecker, který v tu dobu našel cestu zpět k hlavnímu konvoji, měl evakuovat Blackburna, Rangera, který spadl z helikoptéry. Seržant Joyce přivedl pomoc pro Blackburna a muže nesoucí jeho nosítka. Humvee jednotky SEAL, řízené kormidelním poddůstojníkem první třídy Chuckem Essweinem, jelo po třídě Hawlwadig. Zraněného Rangera naložili zadním poklopem. Dva zdravotníci jeli s ním. Seržant Deltu John Macejunas pálil ze sedadla vedle Essweina.

Strueckerovo Humvee s kulometem ráže 12,67 mm ve věži jelo první a Mitchellovo Humvee, které mělo ve věži granátomet Mark-19, uzavíralo konvoj.

- Tady Uniform Šest Čtyři, vysílá McKnight zprávu velitelskému vrtulníku. Mám raněného v kritickém stavu. Odesílám s ním tři vozy.

Struecker oznámil McKnightovi: "Budu s ním zpátky během pěti minut."

Podplukovník řekl ostatním, že by měli brzo odjet všichni. Mise byla téměř u konce.

Tři vozy se začaly prodírat směrem k základně ulicemi, jež nyní ožily palbou a explozemi. Tentokrát Struecker věděl, kudy má jet. Zmapovat zpáteční cestu bylo jednoduché. Několik bloků nahoře byla Národní třída. Tou mohli jet až k okruhu K-4 a odtud už zahnout vpravo k pláži.

Následující minuty se však začaly vyvíjet hodně špatně. Objevovaly se zátarasy a barikády. Museli je objíždět a projíždět. Jeden ze zdravotníků, voják druhé třídy Mare Good, držel v jedné ruce Blackburnův infuzní balíček a druhou rukou střílel ze své CAR-15. Nahoře ve Strueckerově Humvee se kulometčík ve věži Paulson snažil zběsile otáčet svůj kanón proti střelcům pálícím z obou stran. Svého střelce z M-60, Pillu, proto Struecker instruoval, aby se soustředil jen na palbu zprava a vše na levé straně nechal Paulsonovi. Nemohli jet příliš rychle, protože velké nárazy mohly Blackburnovi ublížit.

Když zahýbali na Národní, dostal Pilla zásah. Byl ihned mrtev. Kulka mu vnikla do čela a s krví a mozkiem vyrazila z jeho týla. Jeho tělo spadlo do klína Moynihanovi, který vykřikl hrůzou, postříkán přítelovou krví a vnitřnostmi.

"Pilla to dostal!" zařval.

Hned nato se z vysílačky ozval hlas seržanta Gallaghera.

Jak to jde?

Struecker ignoroval rádio a zařval přes rameno na Moynihana.

"Klid! Co se mu stalo?" Nemohl vidět dozadu.

Je mrtvý!"

Moynihan byl zdrcen.

Jak ty můžeš vědět, že je mrtvý? Jsi zdravotník?"

Struecker se na mžik otočil přes rameno a uviděl, že celý zadek vozu je pokryt krví. Pilla ležel Moynihanovi v klíně.

"Střelili ho do hlavy! Je mrtvý!" ozval se Moynihan.

"Tak se uklidni," prosil Struecker. "Než se dostaneme zpátky, musíme bojovat."

K čertu s opatrnou jízdou. Struecker řekl řidiči, ať na to šlápne, a doufal, že Esswein ho bude následovat. Na ulici viděl pobíhat střelce s RPG. Zdálo se, jako by na ně střílelo celé město.

"Už abychom byli zpátky," zdůraznil Struecker řidiči.

Pak se opět ozval Gallagherův hlas.

-Jak to jde?

"Ani nemluvit."

Gallagher neměl rád takovou odpověď.

- Máte nějaké raněné?

Jo, jednoho."

Struecker se snažil zůstat při tom. Na jejich straně, pokud věděl, dosud nikdo nepadl a on nechtěl být první, kdo tuhle zprávu vypustí do éteru. Věděl, že radiooperátoři na celém bojišti mohou slyšet jejich konverzaci. Vysílačky byly ve všech vozech a mohly je poslouchat všechny vrtulníky. Radiooperátoři na základně monitorovaly všechny skupiny. Muži v boji sáli informace jako vodu - staly se pro ně možná ještě důležitějšími než voda. Na rozdíl od většiny těchto chlapů byl Struecker ve válce už dříve, v Panamě a Perském zálivu, a věděl, že vojáci bojují lépe, když nechají jít věci svou cestou. Jakmile se začnou věci přemítat, je těžké znovu získat kontrolu. Lidé zpanikaří. Právě to se teď stalo Moynihanovi. Panika byla v boji virem, smrtelným virem.

- Kdo to je a jaký je jeho stav? požadoval Gallagher. Je to Pilla."

- Jaký je jeho stav?

Struecker na okamžik podržel mikrofon, debatuje sám se sebou, a pak zdráhavě odpověděl:

„Je mrtvý!"

Po těchto slovech zmlkl veškerý silný radioprovoz. Dlouhé vteřiny bylo ticho.

10

Ali Hussein v lékárně Labadhagal Bulal, dosti na jih od všeho toho střelení, byl ohromen.

Vyšel k předním schodům obchodu a viděl mnoho mužů s puškami, Aidídu milici, jak běží do boje. Někteří milicionáři a někteří z těch, kdo se k nim přidali, si donesli vlastní zbraně.

Hussein se také chtěl podívat, co se děje, ale bál se, že obchod bude vyloupen, zůstane-li bez dozoru. Zrovna se zastavil a poslouchal, jak se střelba víc a víc přibližuje k jeho ulici.

Pak se dolů ulicí hnaly jako o závod tři vozy americké armády. Velké kanóny na zádi vozu pálily. Skočil do obchodu a přiřazil za sebou železné dveře, právě když zazvonily kulky. Schoulil se u postranní zdi, neboť z předchozích bojů věděl, že to je nejbezpečnější místo v domě, a kulky létaly oknem do obchodu, jak je mýjely vozy.

Pak byly pryč a střelba ustala.

11

Malý konvoj vyrazil k hlavní ulici, střelba se zmírnila a v dálce už šuměl oceán. Ale jak se blížili k přístavu, objevovaly se na ulicích snad tisíce Somálců. Strueckerovi se málem zastavilo srdce. I když pálili ze všech sil, projedou?

Jeho řidič zpomalil až k ploužení a sklonil se k houkačce, když uviděl dav. Struecker mu nařídil, aby nezastavoval.

Vyhodil před vůz granáty, které odehnaly několik lidí a pak přikázal, aby kulometčík pálil nad hlavy davu. Oceán byl na druhé straně.

Struecker se pokoušel dostat k rádiu lékaře, ale nepodařilo se mu to, a pronikl tedy na velitelskou radiovou síť.

"Potřebuji velmi nutně doktora," ozval se.

Zvuk velkého kanónu rozehnal většinu lidí a vůz opět nabral rychlost. Humvee možná někoho přejelo. Na ulici byly kameny a trosky. Struecker se už nemohl dívat k moři. Dostal se za pomalu jedoucí malou dodávkou s lidmi visícími na zadním čele. Nemohli jet tak pomalu a neměli ani dost prostoru k předjetí, takže Struecker do dodávky nařídil vrazit.

Muž, který se přidržoval za zadní čelo, zařval při nárazu bolestí a skouel se na korbu dodávky, která konečně zamířila ze silnice.

Struecker vysílal: "Může nás u brány čekat doktor?"

Vjížděli tam se směsí děsu, úlevy a vyčerpání. Jakoby za trest běželi uličkou. Několik Rangers v jeho a dalších Humvee bylo zraněno. Pilla byl mrtvý. Ale, alespoň prozatím, je po všem.

Jeho zakrvácená posádka se hrabala z vozu jako omámená. Struecker byl vylekán tím, co viděl na základně. Čekal, že vykročí do klidu a bezpečí. Místo toho každý kolem něj vypadal jako šílený.

Slyšel ve vysílačce velitelův hlas, jak na někoho křičí: "Dávejte pozor, co se děje, a poslouchajte mé rozkazy!" Něco se dělo.

Zdravotnická osádka se vrhla k jeho vozům. Jeden z doktorů vlezl dovnitř a a začal obracet Pillu.

"O něj se nestarejte," řekl Struecker. Je mrtvý."

Lékař se tedy pohnul k Essweinovu Humvee. Struecker chytil jednoho sanitáře, který šel kolem.

"Hele, vzadu ve voze mám mrtvého, musíte ho vyndat."

Seržant sledoval, jak Pillu vytahovali ze zádi Humvee. Vrchol hlavy byl pryč. Jeho tvář byla bílá, zkroucená a tak ohavně nateklá, že Struecker musel otočit hlavu. Nemohl se už dívat na něco takového.

12

Vojín Clay Othic zastřelil kuře. Když nastal čas, aby všechny vozy vyrazily a začaly nakládat zajatce, rozpoutalo se na Hawlwadig peklo. Ze všech směrů přibíhali lidé, muži střílející na ně z AK-47, RPG s kouřem svištěly vzduchem a detonovaly v explozích trhajících bubínky... a uprostřed všeho toho běžel zpanikařený houf kuřat, přímo před Othicův kanón. Jeden z ptáků se otočil a vylétlo z něj peří, když byl zasažen salvou z Othického kanónu. "Malý lovec" ještě ulovil další druhy.

Othic byl nejmenší voják v rotě a vypadal tak na třináct, takže byl standardní operační procedurou přidělen k největšímu kanónu, k "Ma-Duce", ke kulometu Browning M-2 ráže 12,67 mm, který byl namontován na vrcholu věže jeho Humvee. Othic si už brzy po příjezdu do Mogadiša udělal reputaci neúmyslnou krádeží osobního Humvee generála Garrisona. Věž na jeho Humvee se zasekla a jeho seržant mu nařídil vyměnit ho za nějaký jiný "tam nahoře", a ukázal ke společným garážím. Tak si Othic vybral to, které vypadalo nejčistší. Vrátili ho, ještě než ho generál začal postrádat.

Říkali mu "Malý lovec", protože zatímco jiní chlapci se doma potloukali po barech v Auburnu a Atlantě, Othic, venkovský hoch z Missouri, se během lovecké sezóny potloukal se svou puškou v lesích kolem Fort Benningu a vracel se s divokými krocany nebo jeleny, jejichž maso zpracovával přímo na ubikaci a dodával do důstojnické jídelny. Měl vzácnou schopnost kdekoli se zabavit. Dokonce se radoval ze stráže před táborem, kde byl nejzajímavější věcí film zkonfiskovaný chlápky, kteří ignorovali značky zakazující filmování a chodili sem s kamerou. Měl kolekci rozbalených pásků, napíchaných na drátě a rozvěšených jako hnědé dracouny.

Othic si zaznamenával dny v Mogadišu do malého deníku, který měl schovaný v batohu. Každý zápis adresoval svým rodičům a plánoval, že jim je dá, až se dostane zpátky. Veden vzpomínkou na konfiskovaný film napsal takovéto sdělení, poplatné atmosféře "Star Treku":

"Záznam, hvězdný čas 3. září 1993, 17.00 hodin. Na stráž u hlavní brány došlo opět k velmi zajímavé věci. Konfiskovali jsme jednu videokazetu a tři svitky filmů ve dvou hodinách, lidem není dovoleno dělat snímky objektu, někteří pitomci to však stále dělají. Je zábavné, že existují značky, ale oni se snaží plížit tajně kolem nich. Ha! Prohraješ, zelenáči!"

V Othické zálibě v psaní se částečně odráželo roztrpčení, že nedostával tolik dopisů jako jiní chlapci, a zvláště tím, že si nedopisoval s přítelkyněmi. Chlapci bez přítelkyň byli tak opuštěni, když koukali, jak jejich kamarádi čtou dopisy od dívek. Ne všechny dopisy od žen však byly dobré. Seržant Raleigh Cash z Oregonu dostal v Mogadišu dopis začínající sice slibně "Drahý Johne", ale obsah byl zdrcující. Dívka mu posílala bednu plnou jeho věcí, cédéček, magnetofonových pásků, obrázků a jiných upomínek na mrtvý vztah. Byla to vskutku hromada, přímo v hangáru. Kamarádi si Cashe nemilosrdně dobírali, ale tak, aby mu to udělali snadnější. Pocit, že člověk dostal dopis od ženy, byl však stále lepší, než když nedostal žádný. Specialista Eric Spalding, chlapec z Missouri, kde měl svého nejlepšího kamaráda, dostával krásné dopisy a některé nechal Othickovi přečíst. Bylo to hezké, ale Othickovi se zdály patetické.

Myslel na to, že přiměje svou sestru, aby mu napsala skutečně sexy dopis, aby mohl ukázat něco svého.

On a Spalding se stali dobrými kamarády a naplánovali si cestu do Missouri společně Othickou dodávkou, až se dostanou domů. Othický otec pracoval v úřadě pro imigraci a naturalizaci a chtěl synovi najít práci mimo armádu. Othic řekl Spaldingovi, že jeho táta možná pomůže umístit i jeho. Doufali, že se vrátí do Missouri na sezónu lovu jelenů.

Oba žárili na D-borce. Rangers celý čas v Mogadišu létali střílet, běhali pětímílové "veselé" tratě, plnili strážní povinnosti atd., zatímco operátoři se opravdu bavili. Chytali holuby. Když sem jednotky přišly, hangár patřil holubům, kteří srali na lidi, polní lůžka a vybavení. Když jeden z D-borců dostal zásah, zrovna když seděl na lůžku a čistil si zbraň, vyhlásily elitní síly holubům válku. Začali je střílet z brokovnic. Ptáci neměli nejmenší šanci. D-borci zahájili křížovou palbu a poslali dolů na některé kóje směs krve a peří. Copak si tihle chlapi mohli jen tak zabíjet na ubikacích? Měli zbraně zhotovované na zakázku jako bubínkové a podobně.

Zbrojní firmy je vyzbrojovaly zbožím Nike pro atlety. Některé dny si Delta vzala Black Hawk a lovila divoká prasata, paviány, antilopy a gazely v somálském buši. Nosili si trofejní kly a opékali si maso na ohni. Říkali tomu "realistický trénink". Jeden z nich, Brad Hallings si vykračoval po hangáru s náhrdelníkem z kančích zubů. Malý podsaditý Earl Fillmore si kly přilepil na přilbu a nosil se jako nějaký mongolský chán.

Pro Othica a Spaldinga však nebyla na obzoru velká hra, takže si našli k lovu něco vlastního. Spalding byl výborný střelec. Většinu nocí seděl ukrytý na bobku na vysokém trámu a propátrával území kolem města dalekohledem pro noční vidění dírou ve zdi, kde rostl grapefruit. Othic trávil čas v hovoru s ním. Ze svého výškového úkrytu měli lepší výhled na krysy lezoucí po trámech, než většina chlapců. Mogadišo bylo zamořeno krysami; v zaznamenané historii neexistoval žádný pravidelný sběr odpadků. Othic a Spalding připravili důmyslnou nástrahu ze dvou lahví vody, drátu a obsahu konzervy z MŘE. Othic ve svém deníku zaznamenal úspěch:

"Dobré zprávy, Velcí bílí lovci (já a Spalding) chytili velkou, odpornou tlustou krysu v jedné ze svých pastí (ve skutečnosti v jeho, ale operace byla společná). Chycené kryse všichni provolali slávu."

Co si přál Othic nejvíce, dokonce více než jet domů, byly další mise. Měli jít bojovat. Měli být od začátku v horečně

akci, ale v pozdním září se rozhostil klid. Othic psal:

"18.30. Další den bez mise a já začínám vzteky uchcávat. Šli jsme na cvičiště střílet, abychom měli aspoň nějakou úlevu. Také jsme měli více ukázek, takže se začínám stávat dobrým adeptem na práci s různými náložemi a palebnými systémy... Zítra dostaneme poštu (zásah do černého!). Vím, že tyhle zápisky jsou víc a víc nudnější, ale všechno začíná být příliš familiární, což je špatné, protože to vede k laxnosti, která může být nebezpečná. Copak to není těžké držet se zotra, když je všechno jen rutina?"

V noci 25. září sestřelili Vychrtlíci jeden Black Hawk 10. horské divize. Tři členové posádky byli zabiti, když spadlý vrtulník zachvátily plameny, ale pilot a druhý pilot unikli. Opětovali palbu střelcům na ulici, než k nim spřátelení Somálci zajeli autem a vzali je na základnu.

Othic byl tu noc na stráž.

"Když jsem ve dvě po půlnoci přišel na stráž, uviděl jsem s dalším kamarádem oranžovou hořící kouli valící se dolů oblohou, pak velkou explozi a po ní další výbuch," napsal. Dneska měl flak na svědomí tři piloty z 10., kteří zemřeli v troskách, když byli sestřeleni z RPG.. Pak proběhl obřad za naše čtyři padlé kamarády. Když sleduješ, jak se jejich těla nakládala k letu domů, uvědomíš si svou smrtelnost."

O osm dní později ve věži Humvee za svým kulometem ráže 12,67 mm neměl Othic čas myslet na svou smrtelnost. Čekal za rohem bloku jižně od cílové budovy, poslouchal rostoucí palbu a svrběly ho prsty. Tak rád by se dal se svým kanónem do boje. Ale jeho vůz byl poslední v pozemním konvoji, takže byl v relativním bezpečí a se svým kanónem se díval dolů ulicí pryč od všeho. Pak se konvoj začal hýbat. Když jeho Humvee zabočilo na Hawlwadig, zastřelil kuře.

Byl to tak velký zmatek, že se Othic těžko orientoval. Na ulicích pobíhala spousta neozbrojených lidí, takže se pokoušel být opatrný. U dveří hotelu trefil jednoho Somálce se zbraní. Střelil na dalšího dole v uličce západně od hotelu. Muž se zastavil v půli ulice, podíval se přes rameno a jeho oči se okamžitě střetly s Othicem. Velká salva z kanónu, která mohla ve škvárobetonovém bloku vyrazit díru velikosti hlavy, muže roztrhla na kousky. Othic zamířil pár dalších střel na mužovu zbraň v prachu, aby ji zneschopnil další palby. Dole na jih v ulici uviděl lidi, kteří z pneumatik a trosek stavěli zátaras, takže pootočil věž a vyslal pár salv tam. Utekli.

Ze všech směrů přicházelo příliš mnoho výstřelů na to, aby Othic mohl rozpoznat, odkud. Kulky svištěly kolem něj a rozletěla se i řízená střela. Uviděl mrak kouře, záblesk a pak stopu oblouku rakety. Ve věži ho zasypaly kovové úlomky. Jedna somálská salva zasáhla hromadu a kus něčeho vyletěl do vzduchu a vrazil mu do tváře. Když dvě další salvy zasáhly bednu s municí vpravo vedle něj, Othic se vylekal. Někdo se na něj zaměřil. Začal pálit všude. Teď už šly pro Rangera žerty stranou: "Když jde do tuhého, tak přitvrdím."

Othicův kamarád z Missouri, specialista Eric Spalding, byl v jednom z pětutinových trucků o něco výše. Truck měl na zadním okně pytle s pískem, ale jinak nebyl pancéřován. Spalding na pasažérském sedadle dospěl k závěru, že nejlepší obrana bude útok, takže začal střílet, jakmile konvoj zabočil za roh k cílové budově. Střelil ozbrojeného muže, utíkajícího k hotelu Olympic, a hned po tomto cíli tak rychle, jak jen mohl, opět zacílil a vystřelil. Nebyl čas přemýšlet, co se děje. Palba začala být rychlejší a hustší.

Pro seržanta Johna Burnse, který jel v Humvee za Spaldingovým truckem, bylo nejdřív těžké pochopit náhlou eskalaci palby. On a zbytek Rangers očekávali to, co se obvykle dělo na těchto misích — jednoho či dva somálské střelce, kteří vypálí a hned utíkají pryč. Tak když uviděl jednoho Somálce odpalovat RPG zpoza davu žen, Burns vyskočil z Humvee, aby muže pronásledoval. Nohou však zachytil o okraj dveří a padl tvář do prachu. Vyskočil a běžel za mužem s RPG.

Když ho měl na mušce, poklekl a vystřelil. Somálec padl a Burns, úplně unesen svým malým honem, vyběhl a chytil zraněného muže za košili v představě, že ho připojí k dalším zajatcům. Ale jak začal muže táhnout, uvědomil si, že na něj míří řada střel a pak, ke své hrůze, spatřil skupinu deseti ozbrojených Somálců kolem rohu hotelu.

Teprve teď mu došlo, že je uprostřed mnohem většího boje. Pustil košili zraněného muže a sprintoval zpět k Humvee, kde na něj s úžasem hleděl zbytek v podřepu pálících mužů.

O jedno Humvee pozadu cítil voják Ed Kallman, jak mu stoupá hladina adrenalinu, když jeho Humvee zabočilo za roh do té maly. Dal se k armádnímu průzkumu pro vzrušení po absolvování střední školy v Gainesvillu na Floridě. Nastoupíš do armády veden výhledem na skutečný boj, ale tvrdý výcvik a disciplína Rangerů ti málo přidá na přání. A teď to bylo tady. Válka. Skutečná věc. Ve svém Humvee, dívaje se okenním průzorem, si Kallman pomyslel, že tohle není film, a když si to uvědomil, naplnilo ho to temnou chlapeckou radostí. Koutkem oka zahlédl kouřovou stopu RPG a sledoval ji, jak zasvištěla kolem jeho vozu a vybuchla v pětitunce vepředu. Když se kouř rozptýlil, uviděl rotného Davea Wilsona, jednoho ze dvou černochů v jednotce Rangers, jak se opírá o zeď domu vedle trucku. Nohy měl nataženy před sebe a zalily křiklavě červenou krví. Kallman byl zděšen. Jeden z jeho chlapců! Chytil za volant a soustředil se na auto před sebou, náhle opět dychtivý jet.

Ze své věže v zadním Humvee viděl Othic záblesk řízené střely. Otočil svůj kanón a vypálil na ten bod, pohybující se před střelcem.

Pak ucítil úder jako baseballovou pálkou na pravé paži. Právě tak to cítil. Uslyšel prask!, ucítil výbuch, podíval se dolů a viděl ve své ruce malou díru. Kost byla zlomená.

Zařval: "Dostal jsem to! Dostal jsem to!"

Pak asi minutu nepřetržitě páčil do kruhu, rozstřeloval stromy a zdi a všechno kolem či za ním, než seržant Lorenzo Ruiz vylezl do věže a přebral kanón.

13

Na křižovatce seržanta Eversmanna se události pro Chalk 4 vyvíjely špatně. Nejprve Blackburn spadl z helikoptéry, pak sešplhali mimo cíl a nakonec byli přitlačeni na místo a nemohli zaujmout správné postavení. Eversmann poslal čtyři muže s Blackburnem na nosítkách a nikdo z nich se ještě nevrátil.

Pak byl zasažen seržant Galentine.

Galentine pocházel z Xenie, stát Ohio, kde po střední škole strávil šest měsíců u lisu v kaučukárně, než se rozhodl, co bude dělat dál. Dal se odvést v den, kdy začala válka v Zálivu. Ta však skončila, než opustil výcvikový tábor. Stále čekal na šanci, jak se dostat do reálného boje. Byl zdrcen, když se Stebbinsem zůstal na základně. Ale teď byl konečně v bitvě. Mělo to na něj silný vliv. Až ho jímala závrať. On a jeho kamarád, specialista Jim Telscher, seděli za dvěma auty, když mezi nimi začaly zvedat prach kulky. Telschera udeřila do tváře vlastní puška, když sjížděl po laně. Měl krev kolem celých úst. Palba metodicky tříštila okna obou aut a praskala v pneumatikách. Galentine a Telscher seděli za zadním nárazníkem a dělali na sebe hloupé obličej.

Galentine necítil strach. Neregistroval, že mohl zabít. Právě nasměroval svou M-16 na někoho dole v ulici, zamířil do středu masy a vyslal salvu. Muž padl k zemi. Přesně jako cvičný, studený cíl.

Když začaly létat salvy z různých směrů, běžel s Telscherem do uličky. Tam se Galentine octl tváří v tvář jedné somálské ženě. Vybrala si ten nejnevhodnější okamžik k tomu, aby se vrhla přes ulici a teď stála v hrůze před Galentinem a pokoušela se otevřít dveře, aby se dostala dovnitř. Jeho prvním instinktem bylo střílet ji, ale neudělal to. Žena měla vyděšené oči. To ho v ten moment poplašilo. Dostával se ze své pošetilosti. To nebyla hra. Byl opravdu blízko k tomu, aby tu ženu zabil. Otevřela dveře a vklouzla dovnitř.

Musel se krýt za dalším autem na hlavní ulici, puška ho bouchala do ramena, řemen mu sklouzl kolem těla. Zachytil cíle v davu stovek lidí, kteří se valili nahoru ulicí směrem k jejich postavení. Když vypálil, ucítil bolestivé plácnutí do levé ruky. Náraz byl tak silný, že zbraň, kterou držel, se úplně roztočila. První jeho myšlenka byla dát ji do správné polohy, ale když na ni chtěl dosáhnout, uviděl, že palec mu vyskočil na předloktí a visel jen na kousku kůže. Zachytil ho a vmáčkl zpět do ruky. Jsi v pořádku, Scotty? Jsi v pořádku?" ptal se Telscher. Eversmann viděl, jak se M-16 roztočila a střela pleskla do Galentinovy levačky. Viděl, že si Galentine sahá na ruku a pak se dívá přes ulici k nim.

"Nechod' přes ulici!" zařval Eversmann. Dole z ulice přicházela zničující palba. "Nechod' přes ulici!"

Galentine slyšel seržanta, ale přesto vyběhl. Z nějakého důvodu se domníval, že druhá strana ulice znamená bezpečí. Běžel, ale zdálo se, že nějak divně, jako ve snu. Jeho krok byl těžký a pomalý a přestože kolem něj létaly kulky, jako by je neslyšel a neviděl. Urazil, posledních pár kroků, skulil se a zalehl za zdí vedle Eversmanna.

Seržant stále ještě bojoval s davem. Dole v ulici za ním před cílovou budovou stály Humvee. Vpředu před ním se zdálo, jako by se srotila půlka Mogadiša a tlačila se na ně. Muži skákají ulicí a střelí salvy ze svých AK a pak se kryjí. Viděl záblesk RPG, odpálené jejich směrem. Sledoval kouř z granátů. Explodovaly s dlouhým vyšlehnutím plamene a způsobovaly otřesy. Z druhé strany ulice sem doletěl žár výbuchu a zanechal stopu palčivého prachu v ústech a nose. V jedné chvíli létalo ulicí tolik střel, že zvedaly špinu a odštípávaly stěny budov, tvořily vlny hluku a energie, kterou mohl seržant aktuálně vnímat. Nahore letěl jeden z Black Hawků a Eversmann si stoupl a napjal svou dlouhou ruku ve směru palby. Pilot sedící vzadu za minikanonem ho uviděl a pak kanón vyslal na cíle na ulici vlnu plamenů a na krátkou chvíli střelba z toho směru ustala. To jsou naši hoši.

Po Eversmannově levici ležel voják Anton Berendsen a pátil se svého M-203, granátometu namontovaného pod hlavní M-16. Berendsen zamířil na Somálce, který střelil zpoza rezatého plechu, jenž v jistých intervalech vyčníval od kamenné zdi. O pár vteřin později dorazil Galentine a Berendsen se chytil za rameno.

"Ó, můj Bože, dostal jsem ji," řekl. Podíval se na Eversmanna.

Berendsen skočil za zeď vedle Galentina s jednou rukou ochable visící po straně a vytahoval si malé střepinky z tváře. Eversmann skočil k oběma mužům. Obrátil se nejprve k Berendsenovi, který byl stále ještě duchem nepřítomný a díval se dolů do východní uličky.

"Bere, řekni mi, kams to dostal," vyrazil ze sebe Eversmann.

"Myslím, že jednu do ruky."

Berendsen začal zdravou rukou nervózně šmátrat po závěru svého granátometu. Jednou rukou ho nemohl otevřít. Eversmann mu netrpělivě závěr otevřel.

Jeden chlap je tam vpravo dole," řekl Berendsen.

Eversmann byl příliš zaměstnán pohledem na zranění. Když vytáhl Berendsenovi vestu a rozhalil mu košili, aby určil zranění, voják vypálil salvu ze svého M-203. Seržant se otočil. Napadlo ho, že by měl asi pálit sám, místo aby se o to Berendsen snažil jednou rukou. Sledoval světelnou spirálu velikou jako pěst, která vybuchla asi 40 metrů od nich. Vyprskla velká směs světla, hluku a kouře. Střelba z toho místa ustala.

Berendsenovo zranění nevypadalo vážně. Eversmann se obrátil ke Galentinovi, který se díval rozšířenými očima, jako by byl v šoku. Palec mu visel dolů.

Seržant ho uchopil a dal ho Galentinovi do dlaně.

"Scotte, drž to," řekl mu. "Stiskni ruku a drž to, kamaráde."

Galentine chytil palec zbylými prsty.

"Drž ho. Všechno bude v pořádku."

Přiběhl zdravotník, aby se podíval na zranění. Když viděl odervaný palec, vypadl mu polní obvaz na ulici. Galentine šáhl zdravou rukou do zdravotnické brašny, vytáhl čistý obvaz a podal mu ho. Zraněná ruka byla sežehnutá. Cítil se jako v jeden chladný den, kdy špatně zasáhl baseballový míček.

"Nemějte obavy, seržante Galentine, budete oukej," utěšoval ho Berendsen.

Teď měl Eversmann už jen specialistu Davea Diemera, střelce ze SAW, který byl ve východním rohu. Diemer dělal práci za tři muže, takže seržant se mu vydal pomoci. Eversmann zvedl svou M-16, našel dole na ulici ozbrojeného Somálce a vypálil salvu. Napadlo ho, že to byla první rána, kterou vystřelil od sešplhání z vrtulníku.

Je to hektické, myslel si Eversmann, ale věci ještě nejsou příliš zlé. Snažil se zůstat klidný a nedát na sobě znát stopy těchto událostí. Klekl si za vrak poblíž Diemera. Hlavou mu běžely myšlenky. Měl tři zraněné Rangery, jednoho kriticky,

a toho nařídil evakuovat. Galentinův život nebyl ohrožen, ani Berendsenův. Nad ním a Diemerem se rozlétlo sklo. Jeden Somálec vyběhl doprostřed ulice, pár metrů od nich, a pálil na auto. Diemer zalehl za nárazník na straně spolujezdce a rychle vypálil. Somálec padl ztěžka na ulici a zůstal ležet na hromadě. Eversmann zavolal poručíku Perinovi, že má další dva zraněné, ale že urgentně nepotřebují evakuaci. "Seržante Eversmanne," zavolal Telscher, který byl napříč ulice. "Snodgrass dostal zásah." Specialista Kevin Snodgrass, kulometčík, se krčil za automobilovým vrakem a střela zřejmě odskočila od auta nebo se odrazila z ulice. Eversmann nařídil Telscherovi, aby se na Snodgrasse podíval. Kulometčík ani nevykřikl. Nemuselo to tedy být tak hrozné. Pak ho Diemer chytil za rameno. "Seržante?" Eversmann se unaveně obrátil. Diemer měl panický výraz. "Myslím, že jsem právě viděl, jak dostala zásah jedna helikoptéra."

ZŘÍČENÍ BLACK HAWKU

Mohamed Hassan Farah slyšel helikoptéry blížící se od severu. Přilétaly jako vždy, nízko a s rámusem. Obvykle létaly v noci. Slyšel jen hluboké hučení jejich motorů. Nikdy jsi je neviděl do té doby, než se ti zastavily nad tvým blokem. Pak slétly tak nízko, že ti hluk zařinčel v uších a vítr od jejich vrtulí shýbal stromy k písčité zemi, vysával plechové střechy z domů a honil je vzduchem. I pak jsi mohl helikoptéry vidět jen v šedivých obrysech proti temné obloze. Přilétaly černá na černé, jako smrt.

Tahle doba byla jiná. Bylo denní světlo, vrcholné odpoledne. Při jejich zvuku Farah cítil zahledání paniky a úzkosti. Kráčel stranou a sledoval, jak se náhle zastavily na obloze, jak ohýbají stromy a trhají pláty střech. Věděl, že to jsou Rangers, protože Rangers vždy komíhali svými botama z otevřených dveří. Napočítal asi tucet vrtulníků, ale pohybovaly se příliš rychle na to, aby to bylo jisté. Jemná suchá půda pod jeho sandály vibrovala. Měl velké obavy, neboť se stále ještě nevzpamatoval z amerického vrtulníkového útoku před třemi měsíci, 12. července - měsíce předtím, než přišli Rangers. Farah a další z jeho klanu přivítali intervenci OSN loňského prosince. Slibovala stabilitu a naději. Ale mise postupně zkrachovala v nenávisti a krveprolévání. Farah věřil, že Američané byli oklamáni, aby zajistili uplatnění síly generálnímu tajemníkovi OSN Butrusi Butrusi Ghálímu, dlouholetému nepříteli Habr Gidr a jeho klanového vůdce, generála Mohameda Faraha Aidída. Věřil, že Butrus Ghálí se pokusí vzkřísit Darod, rivalský klan. Od 12. července byl Habr Gidr ve válce s Amerikou.

Toho rána celkem sedmáct helikoptér amerických Sil rychlé reakce obklíčilo dům Ábeli Hassana Awalea, přezdívaného "Kebdíd".

Uvnitř domu, ve velké místnosti v prvním patře, se shromáždila bezmála stovka členů jeho klanu, intelektuálů, starších a vůdců milice. Byli zaměstnaní nálehavou diskusí. Habr Gidr byl už čtyři týdny v obležení OSN, po krutém, lživém zavraždění čtyřadvaceti pákistánských vojáků.

Život byl pro klan těžší, ale i to se dalo využít. Habr Gidr byl dlouholetý rival Darodu, klanu bývalého diktátora Mohameda Siada Barrea, který vládl Somálsku terorem po dvacet let. Jako egyptský diplomat pracoval Butrus Ghálí proti Aidídovým revolučním silám. Barre byl svržen roku 1991, ale Habr Gidr nebyl schopný konsolidovat politickou moc. Pak se je tentýž Butrus Ghálí, tentokrát prostřednictvím OSN, opět pokusil porazit. Takhle to viděli. Tak žili po mnoho let, skryti za těmi mocnými, čekající na vhodnou šanci k útoku.

Toho červencového dne se rozvinula diskuse, jak odpovědět na mírovou iniciativu Jonathana Howea, amerického admirála ve výslužbě, který vedl misi OSN v Mogadišu. Muži středního věku seděli na koberecích ve středu místnosti. Starší zaujali křesla a pohovky, takže utvořili vnější kruh. Mezi staršími byli náboženští vůdci, bývalí soudci, profesori, básník Moallin Soyan a nejstarší vůdce klanu, šejk Hadži Mohamed Iman Aden, jemuž bylo přes devadesát let. Mnozí z přítomných měli západní oděv, košile a kalhoty, ale většina byla oblečena do tradičních barevných somálských suknic, zvaných maavis.

Byli to nejlépe vzdělaní členové klanu. Od zhroucení pořádku a vlády v Somálsku bylo pro intelektuály málo práce. Setkání jako toto bylo velkou událostí, šanci debatovat o směru vývoje věcí. Aidíd sám přítomen nebyl. Od té doby, co po něm OSN pátralo a srovnalo se zemí většinu budov v jeho rezidenčním komplexu, se skrýval. Kebdíd a někteří další přítomní byli jeho blízkými příznivci, muži tvrdé linie s krví na rukou. Někteří odpovídali za útoky na vojska OSN, včetně masakru Pákistánců. Byli tu ale i umírněnější, co nahlíželi věci jako realisté. Ovládnutí zbídačeného Somálska znamenalo málo bez přátelských pout s širším světem. V klanu Habr Gidr byli nadšení kapitalisté. Mnozí z mužů v této místnosti byli byznysmeni, dychtiví vrátit se k mezinárodní pomoci a k obchodním svazkům s americkými a evropskými mocnostmi. Byli znepokojeni obstrukční a stále nebezpečnější rolí Aidída, kterou hrál ve vztahu k OSN. V současné atmosféře konfrontace, která vládla v Mogadišu, nebylo pravděpodobné, že jejich argumenty převáží, ale někteří v Abdiho domě se stavěli za mír.

Farah byl jeden z umírněných, výřečný třicátník, který neskrýval své názory. Toužil po nějaké normalizaci ve své zemi a po přátelských svazcích s národy, jež chtěly Somálsku pomoci. Farah byl inženýr, studoval v Německu. V hrozivých ruinách Mogadiša viděl příležitost. Naskýtala se mu životní šance účastnit se významné a lukrativní obnovy. Také však věřil, že mužem, který si zaslouží vést jeho zemi — a jediným, který mohl zajistit cenné inženýrské kontrakty - je jeho klanový vůdce Aidíd. OSN hrozila všem diktátorům a klanům bez rozdílu, i když mezi nimi rozdíly byly.

Farah byl v místnosti v kruhu s mladšími muži, ale místo aby stál, klekl si na koleno mezi dvě pohovky, které mu pravděpodobně zachránily život.

Řízená střela TOW je určena k prorážení pancíře tanku. Tvoří ji dvoustupňový osmnáctikilogramový projektil s křídélky ve středu a v zadní části, za níž se táhne měděný drátek, tenký jako lidský vlas. Tento drát umožňuje řídit TOW v letu, takže přesně sleduje stopu zaměřovacího laseru. V zakulacené špičce je umístěna dutá nálož. Při nárazu vyletí proud plazmy, roztavené mědi, která se propálí přes cokoli, co je zasaženo, a umožní střele proniknout a dostat na místo plně explozivní nálož. Výbuch je dost silný na to, aby roztrhal toho, kdo bude stát poblíž, a roznese smrtelně ostré kovové úlomky do všech směrů.

Co Farah viděl a slyšel, byl záblesk světla a silná rána. Vstal, udělal jeden krok vpřed a uslyšel vůůš! druhé střely. Další záblesk a výbuch. Vrhel se na podlahu. Místnost zaplnil hustý dým. Pokusil se pohnout kupředu, ale cesta byla zablokována těly, krvavou hromadou mužů a jejich částí, vysokou jeden metr. Mezi těmi, kteří byli zabiti na místě, byl i devadesátiletý šejk Hadži Iman. Přes kouř uviděl Farah Kelxlída, krvavého a popáleného, ale ještě stojícího v centru masakru.

V claihé části místnosti byl Abdullahi Ossoble Barre momentálně omráčen výbuchem. Zdálo se mu, jako by se muži nejbližší k záblesku přímo vypařili. Jakmile se vzpamatoval, začal hledat svého syna.

Ti, kteří přežili první výbuch, tápali podél zdi ke dveřím, když explodovala další střela. Vzduch byl plný hustého kouře a směsi prachu, krve a spáleného masa. Farah našel schody a udělal jeden krok dolů, když explodovala třetí střela, která schodiště úplně zničila. Sletěl do přízemí. Jako omámený seděl a cítil zlomené kosti a mokré skvrny. Viděl, že krvácí z hluboké řezné rány v pravém předloktí. Cítil pálení tam i na zádech, která měl na několika místech zasažena střepinami. Plazil se vpřed. Další exploze nad ním. Pak další a další. Celkem bylo vypáleno šestnáct střel.

Nahoře nad schody Barre našel svého syna, ještě žijícího pod hromadou roztrhaných těl. Začal muže z hromady odtahovat a části jejich těl mu zůstávaly v ruce. Po velkém úsilí se dostal k svému synovi, který byl napůl v bezvědomí a nohy se mu mimovolně škubaly. Pak uslyšeli Američany, kteří z helikoptéry vzali dům ztečí, takže se svým synem zůstali ležet a dělali mrtvé.

Farah se plazil, až našel venkovní dveře. Viděl jednoho z členů svého klanu, jak vybíhá z domu, a na obloze viděl helikoptéry, většinou Cobry, ale také nějaké Black Hawky. Nebe jich bylo plné. Z minikanonů Cober vylétal ohnivý proud. Muži, kteří byli s Farahem ve dveřích, se museli rychle rozhodnout. Někteří utíkali, ač krváceli z úst i uší. Mohli zůstat v hořícím domě, nebo se odvážit dostat z dosahu kanónů z helikoptér.

"Vyrážme ven společně," řekl jeden muž. "Někdo z nás přežije, někdo zemře."

Farahovi se podařilo uniknout a zranění se mu zahojila během tří měsíců. Teď, když armáda amerických helikoptér hlučela na nebi, si vzpomněl na ten šok, bolest a hrůzu. Jeho oči i oči jeho přátel se zaplnily vztekem. Jednou věcí byla intervence světa v zájmu nasycení hladovějících, a dokonce i pomoc OSN Somálsku vytvořit mírovou vládu. Ale vyslání amerických Rangers, kteří šplhali dolů, aby v jejich městě zabíjeli a unášeli jejich vůdce, to už bylo příliš. Bašir Hadži Jusuf uslyšel helikoptéry, když s přáteli odpočíval u domu, žvýkal khat a účastnil se fadikudirir, tradiční somálské odpolední hodinky mužské debaty, argumentace a smíchu. Dnes mluvili o situaci, o níž vždy diskutovali nejvíce. Bez vlády, bez soudů, bez zákona a bez univerzity nebyla pro právníky v Mogadišu práce, ale to Jusufovi nikdy nezabránilo v diskusi.

Všichni si pospíšili podívat se, co se děje. I Jusuf podle klátících se nohou poznal, že to jsou Rangers. Všichni Somálci Rangers pohrdali, i vrtulníky, které se teď zdály být nad městem nepřetržitě. Léta ve skupinách v každou denní i noční dobu, snažely se tak nízko, že ničily celé okolí, srážely stánky na tržišti a plašily dobytek. Ženám na ulici vzdouval vítr od vrtulí jejich barevné róby. Některým až větrem vypadly z rukou děti. Při jednom náletu jistá zadržená žena šíleně křičela téměř půl hodiny, než dorazil tlumočník, aby ji vyslechl a vysvětlil, že její dítě spadlo na ulici vinou přistávajících helikoptér. Jiné ženy si stěžovaly, že piloti úmyslně létají nad jejich sprchami a toaletami, které nemají střechy. Black Hawky se spouštěly nad rušné ulice a způsobovaly dalekosáhlé škody, neboť dav dole dusil prach a nedostatek vzduchu. Mogadišo se cítilo být brutalizováno a souženo.

Jusuf se v Američanech zklamal. Studoval ve Spojených státech a měl tam mnoho přátel. Nejvíce ho hnětlo to, že věděl, že to myslí dobře. Znal své přátele v Jižní Karolině, kde navštěvoval univerzitu, věděl, že tato mise do Somálska je pokusem ukončit hladovění a krveprolévání. Oni však nikdy neviděli, co jejich vojáci v tomto městě skutečně dělají. Jak mohli tito krvaví Rangers něco změnit? Situace byla stará a komplikovaná jako život. Občanská válka zničila veškeré zdání starého řádu věcí. V tomto novém chaotickém Somálsku byly aliance a spory klanů a podklanů proměnlivé jako písečné duny. Ani Jusuf sám často nerozuměl, o co jde. A tihle Američané se svými vrtulníky, laserově řízenými zbraněmi a otrěsnými Rangers tu přišli v pár týdnech udělat pořádek? Zatčením Aidída že se všechno zlepší? Pokusili se zničit klan, který je nejstarší a nejúčinnější sociální organizací známou člověku. Američané nechápou, že na místo každého vůdce, kterého dají za mříže, přijdou tucty bratrů, bratranců, synů a synovců? Porážky naopak posilují odpor klanů. Dokonce i kdyby Habr Gidr byl nějak ochromen nebo zničen, nemůže povstat klan ještě silnější? Nebo Američané od Somálců očekávají náhlé vybudování jeffersonovské demokracie?

Jusuf věděl, že žlučovitost Aidídovy rozhlasové stanice byla nesmyslná - jako by OSN a Američané přišli kolonizovat Somálsko a přišli vymýtit korán. Ale v měsících od útoku na Abdiho dům se stala populární svou zlostí vůči americkým silám. 19. září, po napadení osádky buldozeru, složené ze ženistů Desáté horské divize, byla napadena skupina Somálců. Vrtulníky Cobra, patřící k Silám rychlé reakce, odpálily řízené střely TOW a spustily palbu z kanónů do davu, který se přišel podívat na střelbu. Bylo zabito téměř sto lidí. Helikoptéry přinášely nad město hrůzu. Jusuf si pamatoval, jak jedné noci, když ležel v posteli se svou těhotnou ženou, přilétly Black Hawky. Jeden se usadil přímo nad jejich domem. Zdi se v ohlušujícím rachotu třásly a ke vši pohromě to odtrhlo střechu, jako jiným lidem ve městě. V tom hluku a zmatku si žena položila jeho ruku na břicho.

"Cítíš to?" zeptala se.

Cítil, jak syn v její děloze kope. Bylo to jako údery ze strachu.

Jako právník mluvící plynule anglicky vedl Jusuf skupinu svých spoluobyvatel stěžovat si složkám OSN. Tam však nemohli nic říkat o Rangers. Ti nebyli pod velením OSN. Netrvalo dlouho a každá smrt se spojovala s bojem, který rozpoutali Rangers. Somálci si dělali kruté žerty z toho, že Spojené státy je přišly nakrmit masem těch, co vodí na porážku.

Jusuf věděl, že armáda je tak dva kilometry na sever nad tržištěm Bakara. Pokud jdou do Bakary, budou velké problémy. Helikoptéry kroužily kolem hotelu Olympic.

V dále uslyšel zahájení palby.

Pád Super Šest Jedničky viděla většina Rangerů.

Střelec ze SAW, člen skupiny Chalk 2, specialista John Waddell, začal na severovýchodním rohu víceméně odpočívat.

Slyšel rachot palby nad sebou u další skupiny Chalk kolem cílového bloku, ale Nelsonův kulomet ráže 15,24 mm ji usekl, takže dav Somálců se na svých pozicích zklidnil. Waddell slyšel, jak poručík DiTomasso vyslal zprávu, že jsou připraveni přesunout se k autům, což znamenalo, že D-borci museli v cílovém domě skončit. Vráti se tedy k hangáru ještě hodinu či dvě před západem slunce, což je dost času, aby si na kontejneru mohl dočíst Grishamovu novelu.

Pak však přišla exploze seshora. Waddell vzhledl a uviděl, jak Black Hawk jde do divné vývrtky.

"Hej, vrtulník padá!" zakřičel jeden z mužů napříč ulice.

Nelson zařval: "Trefili vrtulník! Trefili vrtulník!"

Nelson celou situaci pozoroval. Viděl záblesk z RPG, po němž následovala dýmová stopa granátu, který roztrhl ocas Black Hawku Super Šest Jedna, letící přímo nad ním.

Všichni slyšeli to zahřmění. Ocas vrtulníku se roztrhl a vrtule se přestala točit se strašlivě drhnoucím zvukem, následovaným kašlavým čug-čug-čug. Vrtulník se ještě pohyboval dopředu, ale otřásl se a začal se otáčet. Nejdřív pomalu, pak však nabíral rychlost.

3

Ray Dowdy ucítil náraz, nic příliš dramatického, ale dosti tvrdý na to, aby ho zamáčkl do sedadla za minikanonem na levé straně Super Šest Jedničky. Dowdy létal v armádních vrtulnících už třetinu svého života. Znal Black Hawk jako nikoho na světě a zásah nebyl zvukem, který by považoval za příliš zlý.

Byla to pravděpodobně RPG. Od chvíle, co vyložili své D-borce, byl vzduch plný kouřových stop. V minulém týdnu byl z RPG sestřelen jeden Black Hawk patřící k Silám rychlé reakce (QRF). Při nárazu vybuchl a shořel. Členy posádky sedící vzadu to spálilo. Piloti plamenům unikli a sympatizující Somálci jim pomohli dostat se na základnu. Tento incident podnítil všechny k opětovným úvahám, jakým směrem se bude situace dále vyvíjet, a dokonce k myšlence, že šestá mise úderných sil nebude bez obtíží. Někteří piloti začali agitovat pro větší pružnost, ale jejich velitelé chtěli zachovat vytyčený vzor.

Praporčík Cliff Wolcott, pilot Super Šest Jedničky, nebyl z těch, kdo by si na něco stěžoval. Jeho nevzrušitelný chlad živila ještě jeho přezdívka "Elvis" podle dávného rockového idolu a podle pověstí o jeho smrti. Na dveřích kabiny měl namalovanou hrubou karikaturu Presleyho profilu se slovy "Sametový Elvis". Wolcott byl populární pilot. Byl to jeho Black Hawk a jeho posádka, kdo se rozhodli jít do hry o divoké úlovky (jinak neautorizované) a po zabití a rozporcování devadesátikilového kance (Wolcott pomáhal ukrývat maso před veliteli) se vraceli a zabili kolem tuctu dalších, aby pro úderné síly připravili překvapivé grilování. Pálilo se s takovou zběsilostí, že jeden střelec prostřelil vrtuli Black Hawku. Wolcott rozněcoval tento zápal, pokud byl mírný, neboť prasečí pečené byla obrovským hitem pro muže, kteří více než měsíc jedli jen konzervy MŘE a jídlo z restaurace. Wolcott sám si za sedadlem svého Black Hawku přivezl zpět devadesátikilogramovou antilopu kudu, z níž si chtěl nechat vypreparovat hlavu jako trofej. Wolcott byl druh pilota, který si svému palubnímu střelci dokázal stěžovat, že by si přál s ním vyměnit místo -Já musím řídit vrtulník, zatímco vy vzadu máte jen zábavu."

Jeho nasazení byla legendární. Létal tajné mise stovky mil za nepřátelské linie do Iráku během války v Zálivu s doplňováním pohonných hmot za letu, aby vysadil vojáky pátrající po raketách SCUD Saddáma Husajna.

Když ho zasáhl granát, letěl Super Šest Jedna na nízké dráze nad cílovou oblastí rychlostí mezi padesáti a sedmdesáti uzly a pokoušel se vyhýbat tomu, aby na každé dráze létal nad stejnými ulicemi.

Vzadu byli Dowdy a druhý palubní střelec, rotný Charlie Warren, a čtyři ostřelovači z Delt, sedící na bednách s municí. Byli zaměstnáni vybíráním cílů dole na zemi, palubní střelci se svými minikanony a ostřelovači se svými puškami vyrobenými na zakázku. Nejprve stříleli jen na ozbrojené Somálce, kteří se pohybovali k cílové oblasti, ale rozsah palby se zvyšoval, takže začali mířit na kohokoli se zbraní. Jelikož mnoho ozbrojených mužů stálo v davu, Dowdy se velmi brzy obrátil k celým davům Somálců.

Cítil se k tomu oprávněn. Když byl sestřelen Black Hawk Sil rychlé reakce, somálský dav zohavil těla mrtvých členů posádky. Teď byla první příležitost od incidentu, jak říkal Dowdy, jinak družný člen osádky Black Hawku, vrátit jim půjčku za oplátku. Za každým Somálcem, který padl po ráně z jeho kanónu, vždy vykřikl jméno jednoho z mužů zabitých při sestřelení, kterým slíbil, že je pomstí. D-borci na něj vzhledli s údivem, co dělá. Dowdy došel k názoru, že kdokoli, kdo se pohybuje směrem k boji, jde tam, kam se nenosí květiny.

Jednoho Somálce zasáhl nejlepší ranou, jakou mohl. Jedna salva zasáhla muže do levé hýždě a druhá se mu roztržila v pravém torzu. Muž běžel, ale pak klopýtl, odhodil zbraň a zhroutil se na ulici.

"Krásná rána, Rayi," ocenil pilot Wolcott v pojitku. "Rána na dobré nasrání."

Když se blížil k použití poslední vlastní munice, po vystřelení tisíců salv, sáhl Dowdy napříč k pravé straně vrtulníku, kde seděl Warren, pro jednu z bedýnek s municí svého partnera.

"Hej, viděl jsem chlapa s RPG," řekl Warren. Je na pěti hodinách a pohybuje se k šesti," což znamenalo, že až bude vrtulník zatáčet nalevo, ukáže se ten chlap na pár sekund Dowdymu.

Nemohl ho zachytit.

Je u budovy nebo u něčeho, co můžeš popsat?"

Warren chtěl odpovědět, když v tom ucítil ránu. Dowdy si vteřinu nebo dvě myslel, že bude všechno v pořádku, ale když se vrtulník začal otáčet, věděl, že mají problémy. Chytil se sedadla a podíval se do kokpitu. Dowdy věděl, že správný nouzový postup při zásahu ocasní vrtule je stáhnout zpět páku kontroly pohonu, která vyřadí motory z chodu. To eliminuje točivý moment, který je způsoben spinovou silou proti směru vrtule.

Slyšel, jak se Elvis ptá svého kopilota, praporčíka Donovana "Bulla" ("Býka") Brileyho:

"Hej, Bulle, vypneš PCL nebo co?"

Wolcott vyslovil tuto větu v typicky žertovném tónu. Briley už stlačil páky. Trhl jimi zpět tak prudce, že se celý vrtulník zatřásl.

Otáčení pokračovalo. Každou otáčkou bylo rychlejší. To vše se dělo ve vteřinách, ale Dowdymu se to zdálo mnohem delší.

Elvis vyslal poslední zprávu.

- Šest Jedna jde dolů.

Dowdy a Warren zařvali na D-borce, sedící vzadu, ať se skrčí a drží se. Palubní střelci seděli na sedadlech, která mohla absorbovat aspoň nějaký náraz, ale ostřelovači seděli vzadu jen tak, bez ochrany. Náraz by jim mohl zlomit páteř.

Operátoři vyhodili bedýnky s municí, která se rozprskla - lepší, než kdyby se jim rozprskla na tělech. Když se otáčení zrychlovalo, sáhli po něčem, čeho by se mohli držet. Jeden z nich, seržant první třídy Jim Smith, se jednou rukou chytil za tyč za Warrenovým sedadlem, právě když mu odstředivá rychlost vytáhla nohy ze dveří. Smilhoovy paže praskaly bolestí, ale udržel se.

Dowdy rychle pohlédl dolů a všiml si, že Smith nemá upevněný bezpečnostní pás.

Helikoptéra narazila na střešinu domu, pak ji to prudce vyhodilo a bouchla do uličky, nosem napřed, nakloněná k levé straně.

4

Nelson ohromeně sledoval, jak vrtulník padal.

"Ó, můj Bože, koukněte na to, chlapi," zakřičel Nelson. "Koukněte na to!" Waddell vyhrkl: "Ó, Ježíši," a přemáhal nutkání vstát a dívat se, jak vrtulník padá. Obrátil se a upřel oči do svého rohu. Nelson zařval: "Ted spadl! Právě se roztříštil!" "Co se stalo?" volal poručík DiTomasso, který přiběhl. "Právě spadl vrtulník!" vyrazil ze sebe Nelson.

"Viděli jsme ho. Viděli jsme ho právě teď!"

Rádiem se rozletěla divoká sprška slov, hlasů triumfujících se špatnými zprávami. Teď nešlo žádat kamennou tvář vojenského chladu, která monotónně hlásila, že všechno je pod kontrolou. Z hlasů bylo cítit překvapení a strach:

- Viděli jsme spadnout Black Hawk! Viděli jsme spadnout Black

Hawk!

- Viděli jsme, jak se Black Hawk zřítíl do města! Šest Jedna!

- Dostal zásah RPG!

- Šest Jedna spadl!

- Viděli jsme pád vrtulníku, severovýchodně od cíle. Potřebuji, abyste se tam vydali a zajistili místo!

- Rozumím, zřícení vrtulníku!

Bylo to více než zřícení jedné helikoptéry. Pocit opravdové nezranitelnosti úderných sil dostal trhlinu. Black Hawky a Little Birdy byly jejich trumfovou kartou v tomto bohem opuštěném místě. Tyto vrtulníky, více než jejich pušky a kulomety, měly držet divoké davy v odstupu. Somálci by nemohli střilet ty dole!

Ale vojáci viděli, jak se vrtulník otáčí, jak padá, jak se i s jedním D-borcem, visícím za jednu ruku, s oběma nohama ve vzduchu, řítí k zemi.

Super Šest Jedna usekl při svém pádu střešinu domu Abdiazíze Ali Adena. Aden byl štíhlý výrostek s hustými huňatými vlasy a lesklou černou kůží, jedno z jedenácti dětí, z nichž osm ještě žilo v domě asi šest bloků východně od tržiště Bakara. Toto nedělní odpoledne byla většina z nich doma. Pospávali nebo prostě jen odpočívali po pozdním obědě mimo dosah horkého slunce.

Aden slyšel helikoptéry, přilétající tak nízko, že to vytrhlo z kořenů velký strom, který stál v centrálním dvorku jeho kamenného domu. Slyšel střelbu západním směrem, blízko Hawlwadig, velké ulice táhnoucí se před hotelem Olympic tři bloky nad nimi. Běžel za hlukem, přeběhl ulici Svobody a Mareexaan. Držel se severní zdi u uličky. Obloha byla plná kouře. Když se blížil k hotelu, začal vzduch kolem něj syčet a praskat ozvěnou salv. Nad ním visely helikoptéry, některé s plameny šlehajícími od jejich kanónů. Dva bloky běžel s hlavou skloněnou dolů a zastavil se za zdí, než uviděl americké trucky a Humvee s namontovanými kulomety, střílejícími všude kolem sebe.

Rangers měli obrněná těla a přilby s brýlemi. Adenovi ani nemohli připadat jako lidé. Byli jako futurističtí bojovníci z nějakého amerického filmu. Lidé bláznivě utíkali a kryli se. Na velkých nákladácích byli naloženi Somálci v poutech. Na ulici byli mrtví lidé vedle mrtvých oslů s ještě zapřaženými, převrácenými dvoukoláky na vodu.

Vyděsilo ho to. Když vystartoval zpět směrem k svému domu, jeden z Black Hawků přelétl nad ním v úrovni střechy. Následoval prudký poryv větru od vrtule, který čistil špinavou uličku jako divoká bouře. Přes zdvižený prach uviděl Aden somálského milicionáře, který měl RPG a poklekal na koleno.

Milicionář počkal, až se helikoptéra zvedla. Pak zvedl tubus a zezadu na ni vypálil. Aden uviděl velký záblesk z konce roury a pak spatřil, jak v zadní části helikoptéry vybuchl granát, který ji roztříštil ocas. Začala se otáčet a byla tak blízko, že Aden mohl vidět uvnitř pilota, snažícího se dostat situaci pod kontrolu. Vrtulník se pomalu nakláněl k Adenovi, když s rychlým křupnutím zasáhl střešinu jeho domu a pak se s velkým třeskem v hustém mraku prachu zřítíl

na stranu do uličky.

V obavách, že helikoptéra zničila dům a zabila jeho rodinu, běžel zpátky. Našel své rodiče, bratry a sestry polapené pod širokým plátem plechové střechy. Nebyli nijak zle poranění. Vyběhli ven a stáli u západní zdi, když dům zasáhla helikoptéra a shodila na ně střechu. Aden si prorazil cestu kolem velkého černého těla zříceného vrtulníku, který spadl na stranu, takže spodek byl přímo proti němu. Pomohl odtáhnout plech ze své rodiny. Ve strachu, že helikoptéra vybuchne, vyběhli všichni přes třídu Svobody, širokou špinavou ulici s vyježděnými kolejiemi, táhnoucí se přímo před jejich předními dveřmi, k třetímu vchodu v řadě, kde byl dům jejich přátel.

Když se ani za pár minut nerozhořely plameny a nedošlo k výbuchu, vrátil se Aden zpátky na stráž ke svému domu. Když jsi v Mogadišu opustil otevřený a nechráněný dům, byl vykraden. Vešel předními dveřmi a zastavil se na dvorku u vyvráceného stromu. Zeď přiléhající k uličce, kam spadl vrtulník, se zřítla a byla z ní hromada kamenů a blátivé malty. Aden uviděl jednoho amerického vojáka, jak se šplhá na hromadu a pak dalšího s M-16. Otočil se a vyběhl ze dveří k zelenému volkswagenu, který parkoval u zdi napříč uličkou, kde spadl vrtulník. Zalezl pod něj a stočil se do klubička. Když americký voják s puškou obcházel roh, uviděl Aden, jak se pozorně dívá k němu, pravděpodobně hledaje zbraň, a pak se pohnul. Zastavil se blízko předku auta - Aden se mohl dotknout vojenských bot — a zamířil na Somálce s M-16 napříč široké ulice. Oba muži vypálili najednou, ale nikdo nepadl. Pak se Somálcova puška zasekla a nemohl střílet. Američan vyběhl ke zdi přes ulici Svobody, aby byl blíže, a střílel. Kulka prošla Somálcovým čelem. Pak Američan přiběhl ještě blíže a ještě třikrát vypálil do ležícího těla.

Když to udělal, vyběhla z blízké uličky za domem velká somálská žena, přímo proti vojákovi. Ten ihned vypálil. Žena padla tváří dopředu jako pytel, aniž by vztáhla ruce, aby zmírnila pád.

Teď přišlo několik dalších Somálců a stříleli na Američana. Poklekl na jedno koleno a mnohé z nich trefil, ale i jeho zasáhly somálské kulky.

Z úkrytů vybíhali další směrem ke srážce. Pak jedna helikoptéra přistála přímo na ulici Svobody a Somálci se rozprchli. Zdálo se nemožné, aby se helikoptéra trefila do tak malého prostoru. Byla to jedna z těch malých. Její vrtule se točila jen pár centimetrů od zdi Adenova domu a domu přímo přes ulici. Řev z motorů byl ohlušující a kolem létal zvířený prach. Aden se nemohl nadechnout. Pak střelba opět zesílila.

Jeden z pilotů vylezl z helikoptéry a zamířil zbraň k jihu, ke hřebeni kopce. Druhý vyběhl ke zřícenému stroji. Střelba propukla s ještě větší silou. Bylo to tak náhlé, že hluk vrtulníku a hluk palby se slil do jedné exploze. Kulky zasáhly staré auto a roztrásly ho. Aden se krčil pod ním a přál si, aby byl někde úplně jinde.

6

Kamery ze tří observačních vrtulníků zachycovaly vřavu na zemi v barvě. Generál Garrison a jeho štáb ji sledovali na obrazovkách v JOC. Viděli hladký let Wolcottova Black Hawku, pak záchvěv a výbuch kouře blízko zadní vrtule, potom nemotornou protitrotaci, jak Super Šest Jedna padal, udělal dva obraty, nosem a břichem narazil do střechy kamenné budovy a pak se zřítla dolů před ní. Náraz, hlavní vrtule praskla a uletěla. Tělo Black Hawku zůstalo v blízké uličce na straně proti kamenné zdi v mraku prachu.

Nikdo neměl dost času, aby zvážil všechny následky zřícení, ale důstojníkům sledujícím obrazovku přešel po zádech mrazivě tísnivý pocit ohledně bezprostředního osudu mužů na palubě.

Ztratili iniciativu. Jediná cesta k jejímu obnovení bylo podpořit sílu na kritické straně, ale k tomu byl třeba čas a pohyb, což znamenalo ztráty. Už zřícený letoun znamenal ztráty. Nebyl čas uvažovat o příčinách či následcích. Kdyby Elvisův vrtulník spadl v plamenech, mohl generál stáhnout všechny i se zajatci, jak plánoval, a vyslat druhou misi, aby vyzvedla tělo a ujistila se, že vrtulník byl kompletně zničen. Teď ale bylo na jeho palubě citlivé zboží, které armáda nechtěla jen tak někomu nechat.

Viděli muže, jak se plazí kolem vraku a sledovali, jak se zapojili do nepopsatelné bitvy, pomalu se posunující před Garrisonovými zraky. Následující události se rozjely díky náhodě. Další Black Hawk zaujal místo u Super Šest Jedničky nad cílovou oblastí a vrtulník bojového průzkumu a záchrany (CSAR) také vysadil svůj tým. Těchto patnáct mužů mělo provést první zdravotnickou pomoc a zachránit ty, kdo přežili katastrofu, ale nemohlo se zdržovat příliš dlouho. K místu už se valily davy Somálců, a to téměř ze všech směrů. Bylo třeba zajistit, aby se všichni muži na zemi udrželi. Mise měla za úkol hlavně rychlost: rychle tam, rychle na zem. Teď však měla zpoždění. Výchozí síly u cílové budovy a v konvoji si musely k místu zřícení probíjet cestu. Musely se pohybovat rychle, než místo obklíčí Aididovy síly a odříznou je. Kdyby k tomu došlo, nemají ti, kdo přežili pád, a záchranáři, žádnou naději. Vojáci z Delt a Rangers byli tím nejlepším, co armáda měla. Teď se to mělo ověřit.

Bylo těžké představit si nějakou jinou jednotku, která by v síle sto padesáti mužů uprostřed nepřátelského města, ze všech stran obklopená silně vyzbrojeným lidem, měla nějakou rozumnou šanci na přežití. Byli přímo v oku zuřivého cyklonu. Pozorovací letouny sledovaly hořící pneumatiky, z nichž se valily vysoké sloupy černého kouře kolem bloků, u nichž se bojovalo. Tisíce ozbrojených Somálců se ze všech směrů draly k tomuto kritickému místu, v autech i pěšky. Lidé stavěli barikády a zátarasy v ulicích, pasti pro americká auta ve snaze polapit je. Ulice obklopující cílový dům a místo zřícení už zaplnily davy. Bylo vidět, jak se kruh zužuje.

Napříč městem letěla výzva desáté horské divizi k okamžité mobilizaci. Dalo se čekat palebné peklo.

7

"Musíme jít," řekl Nelson poručíkovi DiTomasso. "Musíme jít hned teď."

Z blokujícího postavení skupiny Chalk 2 v severovýchodním rohu cílového bloku musel mít Nelson velmi dobrý výhled na místo, kde se zřítla Super Šest Jedna. Viděl davy Somálců, které se tam už valily.

"Ne, musíme zůstat zde," prohlásil poručík.

"Nad námi se valí dav," argumentoval Nelson, což hrozilo porušením subordinace.

"Rychle se zastaví," řekl poručík.

„Já jdu," kontroval Nelson.

Z okna napříč ulicí se vystrčily pušky, právě když Nelson spatřil dva běžící somálské chlapce, z nichž jeden měl něco v ruce. Nelson poklekl a vypálil salvu z M-60. Oba chlapci padli. Jeden držel v ruce nějakou hůl. Druhý se zvedl a odplazil se do krytu.

Specialista Waddell měl stejné nutkání běžet k místu zřícení. Všichni slyšeli, že Somálci zohavili zbytky těl mužů, kteří zahynuli při předchozím zřícení Black Hawku. V hangáru se to probíralo. Došli k závěru, že taková věc se nikdy nesmí stát jejich chlapcům.

DiTomasso držel Nelsona zpátky. Vysílačkou zavolal kapitána Steelea.

"Vím, kde to je. Nechám to tady," prohlásil poručík.

"Ne, čekej," řekl Steele. Chápal nutkání jít na pomoc, ale jestli Chalk 2 opustí své stanoviště, kruh kolem cílové budovy bude porušen. Pokoušel se dostat na velitelskou síť, ale vlny byly tak plné, že nemohl být slyšet.

Čekal patnáct vteřin.

"Musíme jít!" zakřičel Nelson na DiTomassa. "Hned!"

Když už chtěl vyběhnout, Steele volal zpět.

"Dobře, jdi," řekl DiTomasso. "Ale chci, aby tam někdo zůstal."

DiTomasso zakřičel: "Všechno v pořádku, Nelson. Povoleno."

S některými muži, kteří už následovali Nelsona, běžel poručík dolů ulicí k seržantu Yurekovi. Chtěl nechat na místě polovinu Chalku.

"Bojuj tady," řekl Yurekovi.

Osm Rangers se dalo do klusu. DiTomasso byl s Nelsonem a jeho M-60 vepředu, Waddell se svým SAW vzadu. Měli zbraně a byli připraveni. Somálci na ně divoce pálili z oken a dveří, ale nikoho netrefili. Dvakrát na své cestě Nelson poklekl a zahájil palbu na dav valící se souběžně s nimi jeden blok severně.

Když oběhli roh třetího bloku, byla tu široká písková ulice, která se svažovala ke křižovatce s uličkou, kde ležel Super Šest Jedna. Přímě před ním k Nelsonovu úžasu přistál Little Bird. Jeho rotor se točil v prostoru tak malém, že mu chyběly jen centimetry od kamenných zdí, Piloti Little Birdu Star Čtyři Jedna, praporčíci Keith Jones a Karl Maier, prohledávali zřícený Black Hawk jen pár minut po jeho pádu. Už cestou k zmáčknutému předku vrtulníku mohli prohlásit, že Elvis a Bull jsou pravděpodobně mrtví. Jones uviděl jednoho vojáka, rotného Daniela Busche, opřeného o zed' a krvácejícího z břicha, s několika Somálci, rozplácnutými na zemi kolem něj.

Přistát na velké křižovatce blízko Busche by bylo snadnější, ale Jones se nechtěl stát tučným terčem ze čtyř různých směrů. Naletěl tedy nad ulici mezi dva kamenné domy a pomalu se spouštěl dolů. Když se dotkli země, cítili spolu s Maierem těsně za sebou kameny.

Jakmile přistáli, běželi k nim Samové. Oba piloti zahájili palbu ze svých ručních zbraní. Pak se v Jonesově zorném poli objevil seržant Smith, operátor, který visel za ruku z padajícího Black Hawku, a druhý ze dvou vojáků, které Abdiaziz Ali Aden viděl vylézat z vraku (prvním byl Busch). Vrtulník pro něj přistál právě včas. Poté, co byl Busch zastřelen, spatřilo Smitha pět Somálců, tři muži a dvě ženy. Jeden z mužů měl pušku. Jedna z žen vzala Smitha za límec a další ho chytily za zdravou ruku. Hádali se nad ním.

Smith jim nerozuměl.

"Zabij ho!" vykřikla žena na muže s puškou.

"Ne, musíme si ho nechat, dát za mříže," řekl muž.

"Zabij ho!" trvala žena.

"Nechci ho už ani vidět!" prohlásila druhá žena.

Vylekání přistávajícím vrtulníkem Somálci prostě Smitha pustili a utekli. Smith se blížil k helikoptěře. Přes hluk zavolal na Jonese: "Potřebuju pomoc." Jedna ruka mu bezvládně visela. Jones vyskočil, rozběhl se ke Smithovi na křižovatce a nechal Maiera, aby kontroloval vrtulník a kryl ho v uličce.

V té době poručík DiTomasso a jeho muži obešli roh a stanuli tvář v tvář Little Birdu. Maier poručíka málem zastřelil.

Když pilot sklonil zbraň, zaklepal DiTomasso na přílbu na otázku, kolik je mrtvých.

Maier zagestikuloval, že neví.

Nelson a další Rangers se hnali dolů ze svahu, sehnuti pod vrtulemi. Nelson uviděl Busche ležícího u zdi jeden blok níže s velmi zlým zraněním. Ostřelovač z Delt měl v klíně svou SAW a před sebou na zemi pistoli ráže 11,43 mm. Poblíž něj byla těla dvou Somálců. Nábožensky založený Busch řekl před odletem do Somálska své matce: "Dobrý křesťanský voják je jen krůček od nebe." Nelson ho poznal jako chlapa, který natloukl všem přichozím ve scrabblu (hře v sestavování slov z písmen). Jeden chudák s ním prohrál jednačtyřicetkrát. Ted měl v klíně spoustu krve. Byl přílišně bílý, vypadal jako mrtvý.

Nelson dorazil jednoho Somálce na zemi, který ještě dýchal, a pak si lehl za těla jako za kryt. Zvedl Buschovu pistoli a dal si ji do kapsy. Trosky Black Hawku byly v uličce po jeho pravici. Somálci sápadící se k vraku utekli, když uviděli Rangers za rohem.

Jakmile začal zbytek roje utvářet kruh, Jones a Smith odvěkli Buschovo bezvládné tělo k vrtulníku. Jones pomohl Smithovi do malého prostoru za kabinou a pak vyzvedli do dveří Busche a usadili ho Smithovi do klína. Smith ovinul svou paži kolem mnohem hůře zraněného ostřelovače z Delt, kterému se Jones pokoušel poskytnout první pomoc. Busch byl zasažen těsně pod neprůstřelnou vestou. Oči měl šedé a vytočené vzhůru. Jones pochopil, že už pro něj nemůže nic udělat.

Pilot se zvedl a odplazil zpět do svého sedadla. Ve vysílačce slyšel leteckého velitele Mathewse ve vrtulníku C-2.

- Čtyři Jedna, odlet. Hned odlet'.

Jones chytil páku a řekl Maierovi: "Mám to." Veliteli zahlásil:

- Čtyři Jedna odlétá.

Pod stále se točícím rotorem, ponořený do směsi naléhavých volání ve svých sluchátkách, zaslechl praporčík Mike Durant hlas svého přítele Cliffa.

Šest Jedna jde dolů.

Právě jen to. Elvisův hlas byl překvapivě klidný, pouze konstatující. Durant a jeho kopilot, praporčík Ray Frank, rutinně kroužili severně od Mogadiša v Super Šest Čtyřce, v právě takovém Black Hawku, jakým létal Elvis. Za sebou měli dva palubní střelce, rotného Billa Clevelanda a seržanta Tommie Fielda, čekající za mlčícími zbraněmi. Už roky toho moc nedělali, ale přísně se připravovali na boj. Teď letěli uzavřeni v oválném prostoru nad pískem, dobré čtyři minuty letu od akce.

Stín jejich vrtulníku klouzal po pusté krajině. Mogadišo náhle skončilo a obracelo se do písku a kamení severně od ulice 21. října. Odtud až k mlhavému obzoru byly jen malé, ale sporé trnité keře, kaktusy, kozy a velbloudi v širém moři písku. Piloti se bavili tím, že slétávali dolů a honili dobytek.

Durant myslel na své přátele, Elvise a Bulla. Byli to zkušení váleční veteráni. Nezdálo se možné, že nějaká pestrobarevná chátka v Somálsku byla určena k tomu, aby je sestřelila. Bull Briley prošel od Koreje až po invazi v Panamě. Durant si vzpomněl, že Bull měl noc předtím strach. Dostal šanci zavolat si domů, první šanci v měsíci a dostal prokletě dobrý stroj. Bože, není to šílené, když...

Durant pokračoval ve svém metodickém kroužení. Vždy, když se sklonil k západu, cítil, jako by letěl přímo do slunce. Zatímco slétali k Mogadišu, došla špatná zpráva, i když ne katastrofická. Byla to náhoda. Cvičili od svého příjezdu, s Elvisovou vlastní helikoptérou - bylo to fakticky divné. Nebylo by to tak šokující, kdyby nešlo o pilota, který měl jennější smysl pro risk než většina mužů, kteří létali. Většina Rangerů byli prakticky děti. Vyrostly v nejsilnějším národě na zemi a považovali tyto technicky vysoce vybavené vrtulníky za symboly nesmírné americké vojenské síly, a navíc nad touhle dírou třetího světa, jakou bylo Mogadišo, téměř nezranitelné.

Byl to mýtus, který přežil i zřícení Black Hawku Sil rychlé reakce. Považovalo se to za šťastnou ránu. Mínilo se, že RPG jsou vhodné jen pro pozemní boj. Bylo obtížné a nebezpečné, téměř sebevražedné, zamířit ji proti obloze. Prudký oheň z její zadní části mohl zabít střelce a granát mohl vylétnout jen něco kolem tří set metrů, přičemž jeho kouřová dráha ukazovala zpět na střelce. Také díky zpětnému plameni mohly střelce dostat rychlé kanóny z Little Birdů. Měli víceúčelovou rychlou a nízko letící helikoptéru, takže i v tom logika selhávala. A navíc Black Hawk byl, ksakru, téměř nezničitelný. Mohl dostávat rány, aniž by dokonce měnil kurz. Byl určen k tomu, aby si klidně stál ve vzduchu.

Většina pěšáků, kteří létali v těchto vrtulnících, také považovala sestřelení Black Hawku za jeden případ z milionu pokusů. Ne však piloti. Od té doby, co se zřítíl první Black Hawk, viděli více a více kouřových tras a náhlých výbuchů ve vzduchu. Sestřelení se náhle posunulo z možného na pravděpodobné a vzbudilo v jejich spánku noční můry. To však Duranta ani ostatní piloty neodstrašilo. Riskovali, jak to jen šlo. Ve 160. letce "Nočních stopařů" létala elita americké armády nad těmi nejnebezpečnějšími místy na planetě.

Durant byl tvrdý chlap. Měl menší postavu, tmavé vlasy, držel se zpříma jako pravítko, když šel, lehce pohupoval rameny, jako kdyby se směle stavěl někomu, kdo ho chce knokautovat. Pokud vypadal odpočatější než většina chlapů v hangáru, bylo to proto, že si našel místo na spaní v malé kuchyni trajleru za JOC. Všichni piloti spali v trajlerech, které byly vybaveny relativně luxusněji ve srovnání s polními lůžky v hangáru. Když se od nich požadovala preciznost a bdělost, nemluvě o odpovědnosti za posádku a vysoce technicky vybavené stroje, jež stály miliony dolarů, Garrison uvážil, že pro piloty bude prioritou odpočinek. Durant odpočíval lépe než většina ostatních. Kuchyňský trajler měl klimatizaci. Částí jeho úředu však bylo to, že každou noc opouštěl své lůžko a vyklízel prostor pro vaření, ale to pro něj neznamenovalo žádnou těžkost.

Durant byl u Nočních stopařů dost dlouho na to, aby se stal veteránem nebezpečných misí nízko nad zemí ve válce v Perském zálivu a při invazi v Panamě. Vyrosl v Berlinu, stát New Hampshire, s reputací vtipálka, atleta, fotbalisty a hokejisty. Věk a zkušenosti ho změnily. Mnoho lidí v jeho sousedství v Tennessee, kousek od základny Nočních stopařů ve Fort Campbell, Kentucky, ani nevěděli, čím se živí. Ani jeho vlastní rodina často nevěděla, kde je.

Bylo těžké vystopovat ho. Pokud nebyl na skutečné misi, jako byla tahle, pak se na ni někde ve světě cvičil. Výcvik určoval životy Nočních stopařů. Nacvičovali všechno možné, dokonce i zřícení. Když splnili misi, odletěli na jiné místo a cvičili znovu, znovu a znovu. Své pohyby v kabinách naplněných elektronikou opakovali tak dlouho, až se staly instinktivními.

O tom, že odletí do Somálska, dostali zprávu dvě hodiny předem. To bylo dost času na to dojet domů a strávit čtvrt hodiny se svou ženou Lorrie a ročním synkem Joeym. Ani nápad, že by se rodiče vydali příští den do města, jak dlouho plánovali, na týdenní návštěvu — za tři dny měl totiž Joey první narozeniny a Lorrie musela za týden zpátky za školní katedru — nebo že by dostavěli dům, který byl dokončen jen zpola (s Durantem jako subdodavatelem). Lorrie znala něco lepšího než protestovat. Šla mu pomáhat balit. Na první pohled nebylo znát, že Durant je citlivý člověk. Cítil se dobře se svou odvážnou leteckou jednotkou, s muži, jejichž věrnost v akci byla pevná jako kámen, ale byl citlivý i ke své ženě a dítěti, které se právě začalo batolit. K zemi byl poután pevněji než někteří jiní piloti. V jeho jednotce byli muži, kteří ukazovali na odív, jak jsou tvrdí k loučení a kteří v skrytu žili jen pro mise a nebyli šťastní jinde než v nebezpečí. To nebyl Durantův způsob. Bylo pro něj těžké opustit Lorrie a dítě, které přišlo o své rodiče a párty k narozeninám. Díval se ale dopředu. Zatelefonoval jim, aby dal najevo, jak mu to bylo líto. Nemohl říci, kde je. Nebyl čas sepsat si věci, které bude potřeba udělat na novém domě (chtěl poslat z Mogadiša e-mail, ale počítače byly přeplněné odesílanými informacemi). Durant se se svým cestovním vakem zastavil ve dveřích domu, vzpřímen jako obvykle, políbil Lorrie na rozloučenou a odjel do války. Dokonce i loučení měli dobře nacvičené.

Poté, co se Elvis zřítíl, Durant věděl, že by se měly rychle udělat tři věci. Pozemní síly se měly začít přesunovat k místu zřícení. Super Šest Osm, vrtulník CSAR, jeden z Black Hawků v podpůrné jednotce s Durantem, měl dopravit na místo tým zdravotníků a ostřelovačů. Jeho vrtulník, Super Šest Čtyři měl být poslán na nízkou dráhu, kterou opustil Elvis, a zajišťovat akci krycí palbou.

Prozatím čekal a kroužil. Na misi, jako je tahle, s tolika vrtulníky ve vzduchu, znamená porušení disciplíny větší riziko než nepřítel. I pro Duranta, který prováděl nejnudnější část mise. Vysadit Chalk 1 — patnáctičlennou skupinu pozemních sil — to znamenalo sestoupit do neprůhledného mračna prachu v úrovni střeš nad cílovou budovu, vyhybat se sloupům a drátům a po očku se dívat přes podhradní řemínek do hnědého víru, aby zachoval polohu, zatímco muži sjížděli po laně k zemi. Všechno to mohl Durant provádět naslepo a klidně a modlit se, aby žádný z dalších vrtulníků, létajících v mraku kolem, neporušil jízdní řád nebo kurz. Složitě mise jako tato měly stejně pečlivou choreografii jako balet, jenom byly pekelně nebezpečné. Teď umírali chlapi, protože při jejich cvičeních bylo mnohem méně RPG a málo rukou páliho. Durant vyložil Chalk 1 bez incidentu. Předpokládalo se, že ostatní bude snadné. Ale teď už nebylo snadné nic.

10

Admirál Jonathan Howe začal mít první tušení, že se v Mogadišu něco nepovedlo, když řídící leteckého provozu složek OSN nutili jeho letoun nějaký čas kroužit nad mořem, než mu povolili přistát.

Howe se vracel z mítinku v Djibouti a Addis Abebě, kde vysvětloval plán, jak dostat mírovou cestou Aidída na kolena. Když dostali povolení k přistání, viděl Howe, jak útočné vrtulníky doplňují palivo a munici u hangáru Rangers. Když přistál, telefonoval Howe svému náčelníku štábu. Dověděl se o útoku Rangers a o zřícení helikoptéry. Pobočník mu řekl, že ve městě došlo k velkému boji a že ten ho pravděpodobně zdržel před letištěm.

Howe byl štíhlý, bělovlasý muž, jehož bledá pleť neztmavla ani po několika měsících v Mogadišu. Jeho štáb vtipkoval, že to má ze všech těch let na palubě ponorky, ačkoli Howe velel hladinovým plavidlům, od bitevních lodí po letadlové. Ať už to bylo jakkoli, zdál se být imunní proti slunci, dokonce i somálskému. Aidídova propaganda ho přezdívala "Zvíře Howe", ale jeho klid a zdvořilé vystupování přezdívkou odporovaly. Sloužil jako poradce pro národní bezpečnost u prezidenta Bushe, pomáhal v Bílém domě během změn při nástupu Clintonovy administrativy a v nové exekutivě udělal takový dojem, že byl odvolán z pohodlného odpočinku na Floridě, aby přijal nezáviděníhodný úkol dohlížet na ještě osidnější změny v Somálsku. Stal se nejbližším mužem pro Butruse Ghálího a účinně řídil misi OSN.

Nebylo to snadné posláni. Po měsíce spal Howe na polním lůžku ve své kanceláři v přízemí staré budovy amerického velvyslanectví, kterou museli odstoupit. Po jistý čas měl plechem zastřešenou kabinu, ale pravidelné dělostřelecké bombardování ho s dalšími civilisty u složky vyhnalo mezi kamenné zdi hlavní budovy. Na vyslanectví nebyly toalety a venku jen pár přenosných, takže muži plnili plastické lahve, aby si ulevili. Jídlo měli třikrát denně ze sklepni restaurace. Článek ve Washington Post, který sugeroval, že štáb OSN se těší z luxusního ubytování, vyvolal hořký úsměv.

Více než kdokoli jiný byl Howe zodpovědný za přílet Rangers do Mogadiša. Na své přátele v Bílém domě a v Pentagonu dotíral tak tvrdě, aby v létě vyslaly síly k chycení Aidída, že mu ve Washingtonu začali říkat Jonathan Ahab". Byl přesvědčen, že odstranění tohoto diktátora — ne jeho zabití, ale jeho zatčení a souzení jako válečného zločince - by ukončilo přetnutím uzlu kmenové nenávisti trvalou válku, anarchii a hlad.

Když před osmi měsíci přijel, stav města ho šokoval. Všechno rozstřílené, nikdo nepracoval, všechno cenné vydrancováno a nikdo nebyl volán k odpovědnosti. Tato země nebyla na nule, ale pod nulou. Skutečné prostředky ke znovuvzchopení byly zničeny. Zarážející krize se odrážela v počtu obětí pozemních min. Muži, ženy i děti se belhaly o berlich. Intervence OSN ukončila hlad, ale kam mohlo Somálsko z tohoto stavu dospět? Snahy o sestavení vládní koalice zbavené klanové nenávisti byly stále daleko od úspěchu. Devět z deseti Somálců bylo nezaměstnaných a většinu z těch, kteří pracovali, zaměstnávala OSN a Američané. Faktický boj šel z admirálova hlediska za cokoli racionálního nebo jen pochopitelného. Cítil pohrdání k lidem, kteří za to zodpovídali, k mužům jako Aidíd, Ali Mahdí a další diktátoři. Somálsko mohli dostat na nohy jen opravdoví vůdci.

Howemu bylo brzy jasné, že dělba moci není v plánech Aidída a jeho Somálské národní aliance (SNA), politicko-vojenské niky klanu Habr Gidr. Zásadním motorem porážky Barcít před dvěma lety bylo, že Aidíd a jeho klan chtěli převzít moc. Podařilo se jim to krvavým rozšířením násilí. Ali Mahdí a všichni ostatní menší vůdci byli nadšeni záměry Spojených národů. Proč by nebyli? OSN jim nabídla podíl na moci, kterou na Aidídovi sami nemohli získat. S jednotkou UNITAF v zemi (Spojené úderné síly v Somálsku) o síle 38 000 mužů, jejíž páteří byla americká námořní pěchota a 10. horská divize americké armády, náčelníci zastavili boj. Ale když poslední jednotky námořní pěchoty 4. května odpluly a 10. horská divize byla relegována zpět plnit povinnosti v rámci Sil rychlé reakce, situace se zhoršila, jak se dalo předpokládat. Nejhorším incidentem bylo 5. června zavraždění čtyřiaadvaceti Pákistánců. Příští den postavila OSN frakci SNA mimo zákon. Aidíd byl oficiálně vyloučen z procesu národní obnovy. Za dalších pár týdnů Howe vyhlásil odměnu 25 000 dolarů za diktátora, když vrtulníky srovnaly se zemí Aidídovo Rádio Mogadišo a vojska OSN vnikla do diktátorových rezidencí. Nebylo to nic platné. Habr Gidr byl uražen tak ubohou sumou, nabízenou za jeho vůdce. Oni vyhlásili odměnu jeden milion dolarů za zajištění "Zvířete" Howea. Rádio Mogadišo pokračovalo ve vysílání své propagandy pomocí mobilních vysílačů a starý prohnáný generál přímo roztál nad svým městem.

Aidíd pokračoval v tlaku. Z jeho jižní pevnosti minomety denně bombardovaly jednotky OSN. Somálští zaměstnanci OSN byli terorizováni a popravováni. Diktátor dovedl být hrozným nepřítelem. Jeho jméno, "Aidíd", znamená "ten, kdo netoleruje urážku". Byl školen v Itálii a v bývalém Sovětském svazu a sloužil jako náčelník štábu somálské armády a pak jako vyslanec v Indii pro Siada Barrea, než se změnil na diktátora a svrhl jej. Aidíd byl štíhlý, křehce vyhlížející muž se semitskými rysy, lysou hlavou a malýma černýma očima. Uměl být šarmantní, ale také bezohledný. Howe věřil, že

Aidíd má v sobě dvě odlišné osobnosti. Jeden den byl samý úsměv, vřelý, angažovaný, moderní, vzdělaný muž, mluvící několika jazyky, s otevřenou myslí a smyslem pro humor. Měl čtrnáct dětí, které žily v Americe. (Jedno, syn jménem Husajn, byl záložník námořní pěchoty, který přišel do Somálska s jednotkami UNITAF při prosincové intervenci.) To byla kosmopolitní strana Aidída, která podněcovala dřívější naděje na úspěch. Ale příští den, bez nějakého zjevného důvodu, neukazovaly Aidídovy černé oči nic jiného než nenávisť. To byly doby, kdy se mu vyhýbali i nejbližší pobočníci. To byl Aidíd - syn somálského pastevce velbloudů, který dosáhl úspěchu jako chytrý a bezohledný zabiják, jeden z těch, kdo si nedělali nic z vraždění lidí, dokonce i vlastních. Howe měl důkazy o tom, že Aidídovi lidé vyprovokovali demonstrace a pak stříleli své vlastní podporovatele, aby obvinili OSN z genocidy. Aidíd určitě využíval hladovění jako zbraň proti rivalským klanům, přepadával konvoje se zásilkami potravin a odmítal je vydávat. Tento diktátor znal hodnotu teroru - někteří mrtví pákistánští vojáci byli vykucháni a skalpováni.

Howe byl rozhořčený a neoblomný zastánce toho, že Aidíd musí být zastaven. Admirál byl zvyklý jít svou cestou. Nebyl to křikloun, ale když se do něčeho zakousl, tak nepustil. Mnoho lidí ze staré Afriky považovalo tento rys za nehodící se pro tuto část světa. V Somálsku náčelníci, kteří se jeden den nenáviděli, mohli být druhý den starými vřelými přáteli. Howe byl neústupný. Když se mu nedostávalo prostředků k odstranění Aidída, chtěl je dostat. Měl ještě přátele na velmi vysokých místech, přátele, kteří mu byli zavázáni, kteří ho povolali do této práce. Jedním z nich byl Anthony Lake, poradce prezidenta Clintona pro národní bezpečnost. Dalším Madeleine Albrightová, americká velvyslankyně v OSN, která byla upřímně zapálená pro Nový světový řád. Úspěch proti Saddámu Husajnovi a zhroutilí Sovětského svazu přinesly naděje spoustě politiků, diplomatů a žurnalistů ve světové rozšíření kapitalistického volného trhu v novém tisíciletí. Velký klacek Ameriky, který neměl soupeře, mohl napravit zlo ve světě, nasycit hladové, demokratizovat planetu. Ale generálové, většinou nápadně vycházející od velitele sboru náčelníků štábů Colina Powella, vyžadovali solidnější důvody pro to, aby posílali své vojáky zabíjet. Howe našel některé spojení v administrativě, ale striktní opozici u generality v Pentagonu.

Když Washington v červnu odmítl Howeho požadavek na Deltu, Howe začal, zatím bezvýsledně, usilovat o chycení Aidída pomocí sil, které už měl. Za prvé, vyhýbal se poškozování nevinných lidí, tlampače z helikoptér varovaly před hrozící akcí OSN, což však většina Somálců brala jako směšné gesto. Po tomto varování 17. června udeřily mnohonárodní síly na Aidídovy složky. Pátání dům od domu prováděly italské, francouzské, marocké a pákistánské jednotky a zabezpečoval je obrněný kordon tvořený Francouzi a Marokánci. Aidíd snadno vyklouzl. Podle legendy tradované v ulicích proklouzl generál přímo před nosem vojsk OSN na dvoukoláku taženém oslem, oblečený do rubáše jako mrtvý. OSN nejenže nebyla schopná chytit Aidída, ale ještě z něj udělala národního hrdinu.

Rozhodnutí k útoku na Abdího dům 12. července odráželo rostoucí frustraci OSN. Po léce na Pákistánci klan zvýšil aktivitu ostřelovačů a minometných útoků. Turecký velitel vojsk OSN, generál Cevik Bir a jeho zástupce, generálmajor americké armády Thomas Montgomery, zvolili akci bez servitů. Útok bez varování měl být šancí, jak useknout hlavu SNA. Vedení klanu se setkávalo pravidelně v Abdího domě. Podle plánu měly helikoptéry ze vzduchu obklíčit dům, využít řízené střely TOW a palbu z kanónů a pak měl dům ztéci výsadek a sebrat ty, co přežili.

Howe oponoval. Proč, ptal se, nemohlo vojsko jednoduše obklíčit místo a nařídít těm uvnitř, aby vyšli, nebo proč nemohlo rovnou ztéci dům a zatknout všechny? Takovýto přístup bude pro síly OSN příliš riskantní, říkal. Žádná z jednotek v zemi nebyla schopna zajistit nějaký "sanitní kordon", takže varování by vedlo k nezdaru. Pohlaví by zase utekli - jako předtím Aidíd. A jednotky nebyly schopny provést bleskovou přepadovou akci, jaká byla taktikou Delt. Když útok odsouhlasil Pentagon i Bílý dům, Howe povolil.

Počet Somálců zabitých při útoku je diskutabilní. Mohamed Hasan Farah, Abdulah Ossoble Barre, Kebdíd a další přítomní mluví o 73 mrtvých včetně žen a dětí, které byly v přízemí budovy. Mluví dále o "stovkách" zraněných. Zpráva, kterou dostal Howe po útoku, tvrdí, že mrtvých bylo pouze dvacet, všichni muži. Mezinárodní výbor Červeného kříže stanovil počet mrtvých na čtyřia-padesát a raněných na dvě stě patnáct. Ale diskuse o počtu mrtvých Somálců rychle zastínila smrt čtyř západních novinářů, kteří spěchali k Abdího domu, aby podali zprávu o útoku. Zabil je podrážděný somálský dav.

Smrt žurnalistů roznítila po světě zášť vůči Somálcům, ale v Mogadišu převažoval šok z rozhořčení nad překvapivým útokem.

Masakr posílil Aidídovo postavení a zle poškodil představu o lidskosti OSN. Umírnění, kteří Aidídovi oponovali, se nyní postavili za něj. Z perspektivy klanu Habr Gidr to bylo ze strany OSN a zvláště Spojených států vyhlášení války. Howe nepřestal žádat o Deltu. Byla to nejsnazší cesta, jakou viděl. Ve Fort Bragg týmy Nočních stopařů a důstojníci z Delt vypracovali v červnu plán, který počítal jen asi s dvaceti muži. Do země se měli dostat tajně a využít helikoptéry a vybavení Sil rychlé reakce. Podle zpravodajských služeb se Aidíd stále ještě objevoval na veřejnosti a pohyboval se kolem Mogadiša se svou nápadnou eskortou. Ale celý červenec a většinu srpna nedostala akce zelenou z Washingtonu.

Howeho přání se konečně naplnilo v srpnu, když dálkově ovládané pozemní miny nejprve usmrtily čtyři americké vojáky a pak, o dva týdny později, zranily sedm dalších. Prezident Clinton, trávící dovolenou na ostrově Martha's Vineyard, dal souhlas. Delta mohla nastoupit. Aidíd se stal pro Ameriku bílou velrybou.

Úderné síly Rangers dorazily do Somálska 23. srpna v rámci třífázové mise. V první fázi, trvající do 30. srpna, se měly shromáždit a připravit síly. Druhá fáze, trvající do 7. září, se měla soustředit výhradně na vypátrání a chycení Aidída. Velitelský štáb předpokládal, že úsilí bude marné, až se rozšíří zprávy o záměrech Rangers, neboť Aidíd se rychle stáhne do ilegality. Třetí fáze měla za terč Aidídovu velitelskou strukturu. Tu si vzala na paškál mise úderných sil Rangers. Pokud by D-borci nemohli chytit Aidída, půjdou do práce oni.

Howe si původně představoval malou jednotku utajených operátorů, ale byl potěšen, když dostal elitní jednotku plných čtyř set padesáti mužů. Trpělivě překonával počáteční neúspěchy úderných sil. Koncem září začaly jednotky

díky změnám hromadit úspěchy. Howe a zvláště těšil den 21. září, když překvapivý útok za denního světla na konvoj automobilů skončil zatčením Osmana Attoa, armádního zásobovače a hlavního Aididova bankéře, který byl s rostoucím počtem dalších pohlavárů SNA držen v zajetí na ostrově jižně od přístavního města Kismayo ve stanech, obklopených ostnatým drátem.

Aididovi začínalo být horko. Jeden z vůdců Habr Gidr, spolupracující s americkými jednotkami, prozradil, že Aidid "je ve velkém presu. Situace kolem něj je velmi napjatá". Na konci srpna poslal somálský diktátor dopis bývalému americkému prezidentovi Jimmy Carterovi, kde ho žádal o intervenci u prezidenta Clintona. Generál chtěl nezávislou komisi "složenou z mezinárodně uznávaných státníků, vědců a právníků z různých zemí", aby prošetřily obvinění, že je zodpovědný za incident z 5. června. Aidid tvrdil, že to bylo spontánní hnutí obyvatel Mogadiša, kteří se obávali útoku OSN na Rádio Mogadišo. Vyzýval také k jednání ohledně diskriminačních opatření OSN vůči němu.

Carter předal tuto zprávu v Bílém domě. Clinton ji vřele přijal a nařídil, aby bylo obnoveno úsilí o mírové řešení. Ministerstvo zahraničí začalo rychle pracovat na plánu zprostředkování vládami Etiopie a Eritrey. Plán vyzýval k okamžitému přerušení palby a honu na Aidida do doby, než bude celá věc mezinárodně prošetřena. Howeovi lidé mezi staršími Habr Gidr varovali před obratem událostí. Howe a jeho zastánci ve Washingtonu byli přesvědčeni, že Aididova náhlá pružnost byla přímým výsledkem Garrisonova tlaku.

Příměří mělo být z důvodu Howeovy cesty vyhlášeno tento víkend. Na svém dlouhém letu nad suchou pustinou, sleduje stíny svého letadla ženoucího se nad dunami, byl rád, že OSN bude mít konečně silnou pozici při jednání. Po téměř hodinovém kroužení nad mořem bylo v pozdní nedělní odpoledne Howeovu letounu konečně povoleno přistát na základně Rangers. Věděl, že zuří bitva, ale neměl úplnou představu, než se časně večer vrátil ke složce OSN. Generál Montgomery dával dohromady enormní mezinárodní konvoj, který měl zachránit obklíčené Rangers a piloty. Pro Howe a tu nebylo moc na práci, ale sedl si a sledoval. Zato Montgomery měl práce plné ruce. Malajci a Pákistánci, kteří měli nezbytnou obrněnou výzbroj, se nechtěli angažovat na tržišti Bakara. Byly to tytéž jednotky, které se fakticky stáhly z ulic města po odvelení námořní pěchoty. Chtěli pomoci, ale vzpírali se myšlence vyslání velkých obrněných vozidel do tohoto sršního hnízda. V tomto hustě zalidněném městě, kde se mohly pohybovat jen pomalu úzkými ulicemi, byly obrněné vozy velmi zranitelné.

Italové, jejichž loajalita při intervenci byla přinejlepším podezřelá, se byli přesto ochotni angažovat, stejně jako Indové, kteří měli vlastní tanky, s nimiž mohli zasáhnout do boje. Podporován touto pozicí Italů a Indů Montgomery tvrdě tlačil na Malajce a Pákistánci.

Howe nemohl pomoci, ale přemýšlel, co by se dělo, kdyby přišla na vyvraždění pákistánské jednotky 5. června tak rozhodná mezinárodní odpověď, jak naléhal. V tichosti byl potěšen tím, co teď viděl. Byla hanba, že úderné síly dostaly takovou ránu, ale až se krvácení zastaví, možná budou mít ve Washingtonu více chuti vyřídít si to s povýšeneckým diktátorem jednou provždy.

11

Zvěst, že ve městě jsou velké problémy, se přes somálský štáb rychle rozšířila na americké velvyslanectví. Abdí Karim Mohamud pracoval jako tajemník firmy Brown & Root, americké společnosti zajišťující pomocné služby mezinárodním vojenským silám. Byl jednadvacetiletý student, když padl Barreův režim. Ve vzdělávání pokračoval sám až dosud. Brousil sklo, mluvil plynule anglicky, nosil elegantní modré košile z Oxfordu a šířil kolem sebe dojem dychtivé, radostné zdatnosti, která mu získávala rostoucí prestiž. Byl také párem očí a uší pro Habr Gidr, svůj klan.

Abdí vzhlížel s nadějami k OSN, když začala humanitární mise. Získal práci a úsilí OSN se zdálo být dobré pro jeho zemi. Ale když začaly útoky na jeho klan a generála Aidida, a každý týden se zvonilo za mrtvé a zraněné Somálce, považoval to za neospravedlnitelný útok na svou zemi. 12. července, v den útoku na Abdího dům, viděl oběti bombardování, jež bylo připsáno Američanům. Somálští muži, starší jeho klanu, byli zakrvácení a omráčení, potřebovali lékaře. Místo toho je Američané fotografovali a vyslýchali a pak je odvěkli do vězení. Abdí si teď držel svou práci z jiných důvodů. Byl teď blízko tržiště Bakara. Slyšel vlny střelby, praskající nad městem.

Byl teď blízko tržiště Bakara. Slyšel vlny střelby, praskající nad městem.

U Browna & Roota poslali všechny somálské zaměstnance domů.

"Něco se děje," řekl si Abdí.

Abdí žil se svou rodinou u dopravního okruhu K4, který byl severně od základny Rangers a jižně od tržiště. Pasažéry nacpané roztřesené mikrobusey, kterým američtí vojáci říkali "slepené křižníky", stále jezdily po Leninově třídě. Zvuk palby sílil a obloha byla poseta vrtulníky, létajícími nízko nad střechami ve velkých kruzích nad oblastí kolem tržiště. Nad hlavou mu svištěly kulky, když šel domů. Tam našel otce s dvěma svými bratry a sestrou. Byli na dvorku svého domu, zezadu obklopeného betonovou zdí, což bylo místo, kam vždycky utíkali, když létaly kulky.

Abdímu se zdálo, že na nebi je snad tisíc helikoptér. Střelba byla nepřetržitá a zdálo se, že je řízena ze všech směrů.

Aididova milice bojovala na stovkách míst v hustě obydleném okolí, ne jen z nějakého jednoho místa. Tak se zdálo, že boj zuří všude. Jakkoli to bylo zlé, Abdí si za chvíli na střelbu zvykl. Jako by to všechno probíhalo někde mimo něj. Asi po hodině čekání u zdi se svou rodinou jeho trpělivost vzrostla natolik, že se začal procházet po domě a koukat z oken. Pak se odvážil ven.

Někteří sousedi říkali, že Rangers chytili Aidida. Mnoho lidí běželo k místu bojů. Abdí to chtěl vidět také a připojil se k davu. Měl příbuzné, kteří bydleli pár bloků od hotelu Olympic, a dychtil po zprávách od nich. Ale mezi těmi všemi kulkami a výbuchy bylo těžké věřit, že by někdo v oblasti tržiště nebyl zasažen.

Čím blíže ke střelbě, tím byl na ulicích úděsnější zmatek. Byli tam mrtví lidé, muži, ženy, děti. Abdí viděl jednoho amerického vojáka ležícího v uličce, který krvácel z nohy a pokoušel se ukrýt. Když před Abdím vyběhla žena, Američan vypálil. Žena dostala zásah, ale ještě se dostala z ulice. Abdí běžel za roh, právě když malý vrtulník prudce klesal do uličky. Natlačil se ke kamenné zdi a viděl kulky, které létaly z centra uličky. Dobrodružství jako tohle, to byl

špatný nápad. Nemohl si představit nic tak šíleného. Za helikoptérou proklouzla skupina Somálců s puškami, kteří se pokoušeli najít lepší úhel ke střelbě na Američana.

Abdí běžel k domu svého přítele. Pustili ho dovnitř a on padl na podlahu, kde už leželi ostatní.

12

Pár minut před sestřelením Super Šest Jedničky se Rangers a operátoři z Deltý za cílovým domem připravovali k odjezdu. Už tam byli déle, než bylo záhodno. Především, měli zraněného Rangera -Blackburna -, který spadl z Black Hawku. Tři Humvee byly vyčleněny z pozemního konvoje k převozu Blackburna na základnu. Seržant Pilla byl při té jízdě zabit.

Všichni tito muži slyšeli mluvit veterány o "válečném zmatku", což byla zkratka pro to, že i ten nejlepší plán jde rychle k čertu, když se začne střílet, ale i přesto bylo šokující vidět, jak je těžké dělat i ty nejjednodušší věci. Rotný Dan Schilling, CCT vzdušných sil v Humvee, který vedl konvoj, se už nabažil čekání a šel se podívat, proč se odjezd zdržuje. Otáčel se po D-borcích, kteří čekali se zajatci na nějaký signál z konvoje, zatímco konvoj čekal, až D-borci nastoupí. Schilling chvíli běhal sem a tam a pak se konečně věci hnuly.

Schilling byl lakonický muž z jižní Kalifornie, štíhlý atleticky formovaný armádní záložník, který před osmi lety prohrál svou mzdu, přihlásil se k letectvu a prošel přísným výběrem bojových kontrolorů. Byla to rychlejší cesta ke speciálním silám, než jakou nabízela armáda, a zdála se mu zábavná. CCT byli specializováni na pronikání do nebezpečných míst a řízení leteckých úderů přímo ze země. K této misi byl Schilling povolán, aby pomáhal zajišťovat těsnou koordinaci mezi silami na zemi a ve vzduchu. Měl jet s velitelem konvoje, podplukovníkem Danem McKnightem. Byl to přesně ten druh dobrodružství, které Schilling hledal. Ve svých třiceti letech byl šestiletým veteránem speciálních akcí a za své ohrožení si dnes zasloužil mzdu. Byl neklidný, když byli spoutaní Somálci nakládáni na korby. Zbytek útočných sil stál opodál pro případ srážky. Čím déle konvoj čekal na téhle ulici, tím byl zranitelnější. Každá minuta zdržení hrála pro Aididovu milici a ozbrojené davy měly čas na seskupení. Intenzita palby stále rostla. Ze začátku se předpokládala pauza čtyřicet minut. Kdyby mohli odjet v tomto čase, byli by pravděpodobně v pořádku. Schilling se podíval na hodinky. Byli tady 37 minut.

Pak se zřítíl Super Šest Jedna a všechno se změnilo. Dostali rozkaz přemístit se k místu zřícení, rychle.

V téměř každém voze už měli raněné. Ve vzduchu byl hustý kouř, zápach střelného prachu a ohně. Vuličkách a na hlavní třídě a před některými budovami podél Hawlwadigovy třídy byla těla a části těl Somálců. Boj už hrozivě zvonil v sousedství. Ležely tu převrácené dvoukoláky a hořící vraky automobilů. Jeden ze tří pětiletých trucků byl v plamenech. Dostal zásah z RPG. Zápalný granát explodoval a úplně vůz zničil. V bíle natřených škvárbetonových zdech hotelu Olympic a okolních budovách zely velké díry. Střelbou padaly i stromy. Vuličkách a na křižovatkách písčná půda nasávala a tmavla spoustou krve. Vřava byla ohlušující, ale gradovala postupně, takže si na ni muži ještě mohli zvyknout. Létající úlomky betonu byly varovným signálem, ale zvuk palby už nikoho nezastavil. Pohybovali se opatrně, ale beze strachu z rámusu. Zdálo se, že zvláště McKnight nedbá na nebezpečí. Klidně přebíhal přes ulice před muži, kteří se za něj kryli, jako by se nedělo nic mimořádného. Začal krátce mávat na Rangers v autech.

- Tady Uniform Šest Čtyři (McKnight). Jsem připraven k odjezdu... Naložil jsem všechno. Jsem připraven pohnout se k místu zřícení, konec.

- Rozumím, jdi (to byl podplukovník Garry Harrell, velitel Deltý v Black Hawku C-2). Ulice jsou docela čisté. Dostali jsme zprávy o palbě ostřelovačů od severní strany bodu zřícení.

- Rozumím. Budeme se držet vpravo a pak dolů k bodu zřícení, na východ, konec.

Znělo to úplně prostě. Dva bloky severně, tři bloky východně. Konvoj začal vyjíždět, šest Humvee a dva zbylé trucky. Tři Humvee byly před trucky a tři za nimi. Trucky měly na střeše velké fluorescentní oranžové panely, aby na ně mohly dohlížet vrtulníky. Ty měly být jejich očima na obloze a vést je městem.

Výrazily do nejkrvavější fáze bitvy.

13

Pilot Black Hawku Mike Durant viděl malý vrtulník Keitha Jonese a Karla Maiera stoupat z místa zřícení, když se Super Šest Čtyři obracel na své hlídce k jihu. Přímě vpředu pod ním byla bílá přední zeď hotelu Olympic, jediné vysoké budovy ve městě, která stála napříč ulice od cílové budovy. V dáli byl temně zelený Indický oceán. Kouř se zvedal a táhl se nad střechami domů kolem hotelu a vyznačoval tak místo boje. Black Hawky a Little Birdy pronikaly temnými mračny jako dravý hmyz a pálily dolů do bitevní vřavy.

Pak uslyšel očekávanou radiozprávu pro Super Šest Osm, Black Hawk CSAR. Poslouchal ji během dalšího letu na jih. Jeho vlastní výzva od podplukovníka Matthewse ve velitelském vrtulníku přišla o moment později.

- Super Šest Čtyři, tady Alfa Pět Jedna, konec.

- Tady Super Šest Čtyři. Letím přímo.

- Rozumím, Šest Čtyři, zvedni se a připoj se k Šest Dva v jeho orbitu.

- Šest Čtyři letí.

Při rychlém a nízkém letu nad městem Durant letným pohledem přes podbradní řemínek sledoval děj pod svým vrtulníkem v mracích kouře a prachu. Pěkná struktura do čtverce, narýsovaná dříve, s Rangers rozestavenými ve všech čtyřech rozích cílového bloku, byla kompletně zpřetrhána. Bylo těžké uhádnout smysl akcí dole. Viděl plochu, kde skončil Elvisův vrtulník, v těsném sousedství malé kamenné domy s plechovými střechami a mezi nimi jako šrafy špinavé uličky, křížící širokou třídu, ale zřícený Black Hawk byl v tak úzkém místě mezi domy, že ho nemohl zahlédnout. Letmo zachytil malou kolonu Rangers, pohybující se prašnými uličkami, defenzivně přikrčené, střílející a hned připravené se krýt, jak si vyměňují palbu s houfy Somálců, kteří také běží v tomto směru. Durant prudce mávnul ke

střelcům ze dvou šestihlavňových minikanonů ráže 7,62, schopných vypálit 4 000 střel za minutu, ale varoval je, aby nezačali pálit, dokud nebudou vědět, kde všude jsou přátelé. Durant kroužil nad prostorem, který uprázdnil Elvis, proti Super Šest Dva, Black Hawku, který pilotovali praporčík Mike Goffena a kapitán Jim Yacone, a začal se pokoušet s nimi synchronizovat.

Šest Čtyři, udej lokaci, ptal se Goffena.

Jsmě asi míli a půl na sever od vás.

Šest Čtyři, dobře se dívej na západní stranu.

Rozumím,

Šlo o to držet "nízko čepici", kroužit nad bitevní oblastí. Ve vysílačce Durant slyšel, že vrtulník CSAR byl zasažen, ale vyhodil lana pro záchranný tým a stále létá. Pomocí vysílačky už Goffena a Yacone ukazovali cíle pro Durantovy kulometčíky, ale bylo těžké podávat vizuální orientaci. Durantovo sedadlo bylo na pravé straně vrtulníku a létal proti směru hodinových ručiček, nakláněl se vlevo, takže většinou viděl jen oblohu. Bylo to šílené. Když se vyrovnal, letěl tak nízko a rychle, že pohled dolů přes podbradní řemínek byl jako pohled nějakou rourou. Pod nohama mu rychle probleskávaly rezaté plechové střechy, stromy, hořící auta a pneumatiky. Tady byli Rangers a skákající Somálci všude. Vzhledem k řevu motorů a hluku z vysílačky nemohl říci, jestli nebyl zasažen. Počítal s tím. Dva vrtulníky už byly zasaženy. Dělal všechno, co mohl, poslouchal a také měnil rychlost a výšku, čímž činil ze svého Black Hawku méně dosažitelný cíl.

Ve čtvrtém nebo pátém okruhu, právě když se mu smysl věcí dole začal vyjasňovat, ucítil, že vrtulník zasáhlo něco tvrdého.

Jako kdyby do něj něco narazilo nepostřehnutelnou rychlostí.

14

Poté, co dopravili vojína Blackburna, Rangera, který spadl z helikoptéry, k malé záchranné koloně, jež ho měla převézt zpět na základnu, seržanti Jeff McLaughlin a Casey Joyce se vydali na sever po Hawlwadigově třídě, aby se opět připojili ke své jednotce, Chalk 4. Nedostali se daleko. Zastavil je střelec, který vypálil z uličky a pak se opět sklonil, dříve než stačili palbu opětovat. McLaughlin pokrýval uličku, takže Joyce mohl přeběhnout na druhou stranu. Pak si oba klekli na jedno koleno na opačných stranách a čekali, až budou moci toho chlapa přišpendlit. Z dálky všichni Somálci vypadali stejně, černoši s huňatou pokrývkou vlasů, v dlouhých pytlovitých kalhotách a volné, nadměrně velké košili. Zatímco většina z nich vypálila divokou salvu a pak utíkala, někteří byli zuřivě vytrvalí. Příležitostně někdo vyběhl vzpřímen do otevřeného prostoru a pátil — s neměnnou platností pak šel k zemi. Tenhle byl fikaný. Vzpřimil se jen na tak dlouho, aby namířil a vystřelil, a pak se znovu schoval za roh.

McLaughlin se ho pokoušel předejít. Střelcova hlava se objevila, seržant vypálil dobře mířenou salvu a muž se opět sklonil.

McLaughlin ho musel dostat. Klečel na kolena za rohem a snažil se držet svou M-16 v dokonalém klidu, mušku zaměřenou na bod dole v uličce, kde se nakrátko zjevoval střelec, oči upnuté na něj. Tak se zabral do tohoto bezvýsledného souboje, že ztratil pojem času a prostoru a užasl, když druhý seržant zařval jeho jméno.

"Hej, Mácu! Pohni!"

Konvoj pohybuje se ulicí za nimi se valil na sever po Halwadigově třídě. Každý ho viděl, kromě něho. Ohlédl se po Joyceovi a uviděl ho také. A už vyšplhal na auto. McLaughlin přeběhl ulici a běžel podél jednoho Humvee. Ten byl však plný.

"Vyskoč na kapotu!" zakřičel jeden muž zevnitř.

McLaughlin zvedl dlouhou nohu, ještě než mu došlo, že to byl špatný nápad. Auta byla magnetem pro kulky. Živě si představil, jaká by to byla smrtelná šílenost, sedět na vršku Humvee. Na těchto ulicích to bylo natolik zlé, že přitáhl udivené pohledy pěti či šesti Rangerů. Oběhl tedy vůz, otevřel dveře a naléhal, aby ho voják Tory Carlson vzal nahoru. Carlson svolil a McLaughlin se vydrápal na sedadlo a připravil si svou M-16 ke střelbě zadním oknem.

Po dalších zhruba sto metrech konvoj dorazil ke zbytku skupiny Chalk 2, vedené seržantem Eversmannem. Eversmann a jeho muži měli problémy už od té chvíle, co Blackburn spadl z vrtulníku. Viděli zřícení helikoptéry. Když se Eversmann vzpřimil v celé své výšce, mohl uvidět vrak Super Šest Jedničky v jedné z křižujících uliček východním směrem. Kapitán Steele vydal seržantovi vysílačkou rozkaz, aby přesunul svou skupinu.

"Rozumím," řekl Eversmann... což mínil asi jako, no jo, tak dobře. Byla jen malá šance někam se hnout. Na dálku už viděl muže s přílbami, neprůstřelnými vestami a pouštními maskáči kolem vraku, takže mu bylo jasné, že se tam Američani už dostali. Byli dost blízko na to, aby mohl nařídít svým mužům pálit do všech směrů. Měl však asi jenom čtyři nebo pět lidí, kteří ještě mohli bojovat.

Když k nim dorazil konvoj, bylo to, jako by panenka Maria vyslyšela Eversmannovy prosby. Eversmann uviděl svého přítele seržanta Mikea Pringlea ve věži McKnightova vedoucího Humvee.

Pringle byl tak zabrán do své práce za kulometem, že jen zíral zpod něj. To vzbudilo na Eversmannově tváři úsměv.

"Hej, seržante, pojdte! Jedem k místu zřícení," zakřičel McKnight.

"Kapitán Steele chce, abychom šli pěšky; je to odtud kousek," odpověděl Eversmann s ironickým nádechem.

Já vím," odvětil McKnight. "Pojďte. Jedeme nahoru."

Schilling zajistil palebný kryt, když se Eversmann a jeho muži vydali napříč ulicí. Velitel Chalku cpal své muže do vlekokoucích se aut, nejprve raněné, kteří doslova padli na záda dalších mužů, a pak hledal místo pro ostatní. Zůstal na ulici jako poslední a McKnight na něj zakřičel, aby si pospíšil. Eversmann si v duchu prošel jmenný seznam, na němž byl každý muž jeho Chalku. Ztratil stopu McLaughlina, Joyce a zdravotníků, které poslal s Blackburnem, ale bylo jasné, že nejsou ani na křižovatce, ani někde v dohledu bloku. Kolona se opět rozjela. Nezbylo mu nic jiného než spadnout na

něčí záda. Na někom přistál, ležel na zádech a vzhlížel k obloze v autě jedoucím ulicemi, jež byly plné střelících Somálců. Uvědomil si, že je hrozným terčem a že nemůže opřevzat palbu. Chci střilet, ale ksakru nemůžu. Ve své bezmoci se utěšoval tím, že je tady s ostatními a že se pohybují. Jestliže byli spolu a hýbali se, pak to znamenalo, že konec je blízko. Místo zřícení bylo vzdáleno už jen jeden blok. Tam pak budou moci zaujmout lepší pozici. Zatímco Eversmann nakládal své muže, Schilling vyběhl doprostřed ulice, aby sebral dvě lana Chalku 4, která ještě ležela napříč Hawlwadigovou třídou. Úderné síly byly cvičeny k tomu, aby pokud možno sbíraly sedm a půl centimetru široká lana, která bylo těžké nahradit. I přes palbu jedno zachytil. Bylo těžké smotat ho a Schilling už byl zpocený, špinavý a unavený, takže zavolal na Johna Gaye, příslušníka SEAL v Humvee za ním, jestli by mu s ním nepomohl. Gay vyběhl v předklonu pod palebným krytem. S vyteščenými očima doběhl k Schillingovi.

"Zapomeň na to posraný lano!" zařval.

Padl na Schillinga, který riskoval život kvůli kusu nylonu. Že se dostal zpátky do Humvee, tomu se sám divil. Když konvoj opět vystartoval, spustila se ještě prudší palba než předtím. Kulky svištivě pleskaly do pancéřovaných stran vozu a každých pár minut se objevila kouřová stopa RPG. Schilling zahlédl osla, přivázaného k olivovníku v uličce. Zvíře v téhle bouři vypadalo neskutečně, silně vystrašené, dlouhé uši sklopené dozadu, ocas svěšený kolmo dolů. Tohoto osla viděl, když tady jeli poprvé, a předpokládal, že ho někdo zasáhne. Ještě se po něm naposled ohlédl, jak tam stále stojí, dosud nezraněný.

V zadních vozech nikdo nevěděl, kam jedou. Mnozí z těch mužů nevěděli, že byl sestřelen vrtulník. Jedním z nich byl i specialista Eric Spalding, Ranger, který sestrojil úspěšnou past na krysy v hangáru. Spalding seděl vedle řidiče v kabině druhého trucku, který vezl zajatce. Když se pohnuli, předpokládal, že je po všem. Mise byla skončena. Jeli domů. Řidičem byl specialista John Maddox. Přední kryt měli zvednutý, aby mohl Spalding střilet.

Svou M-16 měl vystrčenou z okna. Ačkoli byl expert na ostřelování, pátil bez nějaké pečlivosti jednu salvu za druhou. Bylo tady příliš mnoho cílů, střílelo na něj příliš mnoho lidí. Jako kdyby v Mogadišu vyhlásili "Den střelby na Američany". Zdálo se mu, že každý muž, žena i dítě ve městě se je pokoušejí dostat. Lidé byli v uličkách, oknech, na střechách. Spalding střílel, dokud nevyprázdnil všechny náboje v pušce. Pak jednou rukou pátil ze své devítimilimetrové pistole Berreta, zatímco druhou doplňoval náboje v pušce. Chtěl se už konečně dostat z tohoto pekla. Když kolona zahнула doprava, užasl, co se děje. Mise už skončila, proč jedeme zpátky? Nebyl ale čas, aby se někoho zeptal.

Když se dostali dva bloky na východ, konvoj ještě jednou zabočil doprava. Ztratili stopu mužů, kteří se k místu zřícení pohybovali po svých. Pak se konvoj obrátil na jih, zamířil k zadnímu konci cílového domu a k Národní třídě, vydlážděné ulici, kterou přijeli. Spalding si myslel, že už tady byli. Většina ulic v Mogadišu vypadala stejně, vyježděné koleje v oranžovém písku se žlábkem uprostřed a zrádnými horami trosk, s kamennými, střelami zbrzděnými zdi po obou stranách, se zakrslými olivovníky a kaktusovým houštím a křižujícími špinavými uličkami. Křižovatky byly problém. Pokaždé, když se truck přiblížil k uličce, musel vylézt na horkou kapotu a pořádně se rozhlédnout, než vjeli do křižovatky. Neslyšel nic než zvuk automatických zbraní a kulky hvízdající kolem něj a odrážející se od trucku. Nějaká žena ve vlající róbě se snažila proniknout kolem trucku na řidičově straně. Maddox měl v levé ruce pistoli, kterou rychle střílel, jakmile se cokoli hnulo.

"Nestřílej," zařval Spalding. "Má dítě!"

Žena se nečekaně obrátila. Na jedné ruce držela dítě, v druhé měla pistoli. Když se zastavila, Spalding po ní vystřelil. Než padla, vystřelil do ní několik ran. Doufal, že nezasáhl dítě. Jeli dál a neviděli, jestli dítě zasáhl či ne. Spíš ano. Nesla dítě přímo před nimi. Proč matka dělá něco takového s dítětem na ruce? Co tím chtěla dokázat? To Spalding neuměl pochopit. Možná se pokoušela utéci, uviděla truck, zpanikařila a vytáhla pistoli. Nebyl čas dělat si s tím starosti.

15

Pilot Black Hawku Mike Goffena letěl za Super Šest Čtyřkou Mikea Duranta, když ji zasáhl granát. Výbuch urval kus zadní vrtule. Goffena viděl, že z poškozeného místa stříká olej, ale mechanismus zůstal nedotčen a zdálo se, že všechno ještě funguje.

- Šest Čtyři, jsi v pořádku? ptal se Goffena.

Black Hawk je velký letoun. Ten Durantův vážil kolem sedmi a půl tuny a zadní vrtule byla daleko od místa, kde seděl. Otázka přišla dřív, než mohl zvážit, co se vlastně stalo. Goffena mu vysvětlil, že je zasáhla RPG a že poškození je v oblasti ocasu vrtulníku.

"Rozumím," chladně odpověděl Durant do vysílačky.

Nejprve na vrtulníku necítil nic abnormálního. Rychle zkontroloval všechny přístroje, všechno bylo v pořádku. Jeho palubní střelci, Cleveland a Field, sedící vzadu, byli nezranění. Po počátečním šoku se Durant uklidnil. Všechno bylo fajn. Goffena mu řekl, že přišel o olej a část skříňky, kryjící soustrojí zadní vrtule, ale že masivní Black Hawk byl postaven tak, aby nějakou dobu letěl i bez oleje a že se stále drží. Matthews, velitel vzdušné mise, také viděl zásah ze svého vrtulníku C-2. Zavolal Durantovi, aby přistál, takže pilot zasaženého vrtulníku přestal kroužit a vracel se k letišti, jež bylo vzdáleno asi čtyři minuty letu jihozápadním směrem. V dálce u pobřeží už Durant uviděl základnu. Doufal, že se už zachrání, jelikož na poloviční cestě byla velká otevřená zelená plocha, takže kdyby musel přistát dříve, měl k tomu místo. Ale vrtulník letěl fajn.

Goffena sledoval Duranta asi jednu míli až k bodu, kdy už věřil, že se Super Šest Čtyři vrátí. Začal se obracet, právě když zadní vrtule Durantova stroje, její celé zařízení, pohonná skříň a pět či šest centimetrů stranového kormidla vybuchly a vypařily se.

Uvnitř Super Šest Čtyřky cítili Durant a kopilot Ray Frank, že vrtulník začíná vibrovat. Uslyšeli zrychlující se skřípění

suchých pístů v posledním tažení. Pak přišla obrovská rána. Vrchní polovina ocasu odlétla, nadlehčený zadek vrtulníku se zvedl a těžiště se náhle přesunulo dopředu. Helikoptéra se sklopila nosem dolů a začala se otáčet. Po deseti rocích létání byly reakce Duranta a Franka instinktivní. Aby vyrovnali vrtulník, sešlápli rychle levý pedál. Durant si uvědomil, že sice veškerou silou tlačí pedál k zemi, ale vrtulník se stále rychle otáčí doprava - bez zadní vrtule ho nebylo možno zastavit. Otáčení bylo rychlejší, než jak si Durant vůbec mohl představit. Detaily země a nebe se míhaly v rychlém sledu. Oknem viděl jen modrou oblohu a hnědou zemi.

Durant se stále pokoušel dostat let pod kontrolu. Frank v sedadle vedle něj měl v hlavě totéž. Páčky pro ovládání motorů byly na střeše kokpitu. Frank bojoval proti odstředivé síle. V těchto šílených vteřinách se mu nějak podařilo stlačit jednu páčku, zastavit jeden motor a pak stlačil i druhou. Durant zařval do vysílačky.

- Jdeme natvrdo! Padáme! Raaaay!

Pak se zběsilé otáčení náhle zpomalilo. Těsně před nárazem se nos opět zvedl. Ať už z nějakého aerodynamického důvodu nebo kvůli něčemu, co udělali Durant s Frankem v kokpitu, se padající vrtulník vyrovnal. S poloviční rychlostí otáčení než předtím a s vyrovnaným těžištěm Black Hawk přistál, sice tvrdě, ale naplocho.

Na ploše záleželo. Znamenalo to, že muži v helikoptéře ještě mají šanci na přežití.

16

Jusuf Dahir Mo'alim stál blízko muže, který vypálil z RPG. Mo'alim byl za stromem v uličce, která probíhala za hotelem Bar Bakin, menší bílou kamennou budovou jeden blok jižně od hotelu Olympic, kde byla střelba nejprudší. Krčil se za stromem, aby se skryl před Black Hawkem nad ním. Jeden ze šestadvacetičlenné skupiny milice, která se pohybovala v blízkosti Hawlwadigovy třídy, poklekl uprostřed uličky na koleno a zamířil vzhůru ruskou protitankovou zbraň. Roura měla vzadu přivařený kovový trychtýř, který usměrňoval zpětný zášleh od střelcova těla.

Jestli netrefíš, vypálím další salvu já!" zakřičel Mo'alim.

Byli to veteránští bojovníci, většinou nájemní žoldáci, ačkoli každý teď bojoval za svobodu proti Američanům.

Mo'alimův otec zemřel roku 1984 v boji mezi Somálskem a Etiopií a v patnácti letech byl odveden jeho syn, aby zaujal jeho místo. Byl to kostnatý mladík, který se téměř ztrácel v nadměrně veliké košili a kalhotách, s propadlými tvářemi a koží bradkou. Dva roky bojoval jako jeden z vojáků Siada Barrea, ale jak se po povstání změnila situace, přeběhl ze své jednotky k Aididovým rebelům. Byl to veterán mnoha pouličních bojů, ale žádný z předešlých nebyl jako tenhle.

Zorganizoval muže ve své čtvrti, labyrintu krouticích se špinavých uliček roubených kaktusy kolem chatrčí s plechovými střechami jižně od tržiště Bakara, do nepravděpodobné nájemné milice. Především zůstávali věrní Aididovi, protože jako on patřili ke klanu Habr Gidr. Hlavně však bránili svou čtvrt' před jinými pustošícími bandami mladých bojovníků. Zajišťovali bezpečnost každému, kdo chtěl platit. Dočasně chránili i OSN a jiné mezinárodní organizace.

Příležitostně se sami vydávali plenit. Mužům jako Mo'alim se říkalo mooryan či bandité. Žili ze zbraní. Většinou to byly M-16 a ruské AK-47, které se daly koupit na trhu za milion somálských šilinků nebo za dvě stě dolarů. Měli také protitankové zbraně, od bazuk z druhé světové války až po spolehlivější a přesnější ruské protitankové střely RPG. Za své služby si nechali platit rýží nebo khatem, drogy vybírali jako mýto. Jiným označením pro mooryany bylo dai-Uai čili "šup-šup" kvůli jejich skákavým pohybům a nervózním tikům. Byli to bojovníci beze strachu a často umírali mladí. Ale teď měli všichni mooryani v jižním Mogadišu jednoho společného nepřítele. Někteří si za využití slovní hříčky s označením Rangers začali říkat "Revengers" - "Mstitelé".

Znali nejlepší způsob, jak zranit Američany - sestřelovat jim helikoptéry. Helikoptéry byly symbolem moci OSN a bezmoci Somálců. Když přišli Rangers, zdáli se neporazitelní. Black Hawky a Little Birdy byly nezranitelné lehkými zbraněmi, jichž byla v somálském arzenálu většina. Měly posláni beztréstně trestat z dálky. Když přišli Rangers, rychle sjeli z vrtulníků, sebrali zajatce a byli pryč dřív, než se mohly k boji zformovat nějaké významné síly. Když se pohybovali na zemi, bylo to v ozbrojených, rychle jedoucích konvojích. Ale každý nepřítel ukáže v boji své slabiny. Aididovým bojovníkům byla slabina Rangers zjevná. Nechtěli umírat.

Somálci se proslavili odvážnou palbou při frontálních útocích, většinou sebevraždami. Byli rozděleni v klanech a pojmenovávali se podle svých otců a dědů. Šli do boje s prohnáním a odvahou a dávali tak průchod svým divokým emocím. Ustoupit, dokonce i před zničující palbou, se považovalo za nehodné muže. Pro klan byli vždy připraveni zemřít.

Abys zabil Rangery, musíš se proti nim postavit a bojovat. Odpovědí jim budou zříčené helikoptéry. Část jejich nadřazenosti, neochota umírat, přesvědčení, že jeden ochrání druhého, to jsou věci, které je činí odvážnými, ale někdy také až šíleně odvážnými. Aidid a jeho příznivci věděli, že pokud sestřelí vrtulník, Rangers se k němu vydají, aby chránili posádku. Uzavrou okruh a budou čekat na pomoc. Pravděpodobně nebudou přemoženi, ale budou krvácat a umírat.

Aididovi muži se cvičili v sestřelování helikoptér od islámsko-fundamentalistických vojáků, shromážděných v Súdánu, kteří měli bojové zkušenosti s ruskými helikoptéry v Afghánistánu. V tomto úsilí se rozhodli nashromáždit arzenál raketově poháněných granátů - RPG, nejmocnější zbraň v Aididově arzenálu po letním vzdušném útoku na jeho tanky a děla. S obsluhou však byly problémy. Granáty vybuchovaly při nárazu, ale jedním granátem bylo těžké zasáhnout pohybující se cíl, takže detonátory na mnoha z nich byly nahrazeny časovacím zařízením, takže k výbuchu mohlo dojít už ve vzduchu. Proto už nebylo třeba přímo zasáhnout vrtulník. Jejich fundamentalističtí poradci jim prozradili, že nejzranitelnějším místem helikoptéry je její zadní vrtule. Tak se učili čekat, až vrtulník přeletí, a střelit nahoru za něj. Složitě a nebezpečně bylo zamířit tubus k obloze a sebevraždě mířit z vrcholu střechy. Helikoptéry zpozorovaly ozbrojeného muže na střeše obvykle ještě předtím, než měl šanci zamířit a vypálit. Tak Aididovi bojovníci přišli na to, že je bezpečnější střelit ze země. Ve špinavých uličkách vykopali velké díry. Střelec si mohl lehnout na břicho a zadní konec tubusu namířit do díry. Někdy se mohl ukrýt za malý strom a naklonit tubus do díry a pak maskován zeleným

oděvem ležet za stromem a čekat, až přileti nějaký vrtulník. Některé z těchto raketometů měly vzadu přivařený trychtýř, který usměrňoval zadní oheň, aby neuškodil střelci.

Svůj první Black Hawk sestřelili za ranního šera 25. září, ale ten nebyl částí mise Rangers. Úspěch je povzbudil. Příště, až přileti Rangers, budou připraveni.

Pokud se proti Rangers postaví a budou bojovat, pak určitě nějaký zasáhnou.

Když 3. října Mo'alim uslyšel přilétat helikoptéry, popadl M-16 a shromáždil svůj gang. Běželi na sever ve skupinách po sedmi či osmi k Národní třídě a vzadu kolem hotelu Olympic, jehož okolí dobře znali. Obloha byla zaplněna vrtulníky. Mo'alimovy malé skupinky se spolu s davu lidí snažily razit cestu vpřed. Obklopeni neozbrojenými civilisty věděli, že Američané na ně jen tak nebudou střílet, i když je uvidí. Na ramenou nesli prostěradla a ručníky, aby skryli své zbraně a své automatické pušky si držely po straně u nohy. Byly jedním z mnoha militantních gangů, které se rychle vydaly do boje.

Mo'alimova skupina se poprvé střetla s Rangery v Humvee na křižovatce jižně od hotelu na třídě Hawlwadig. Když na ně začali střílet, objevila se helikoptéra a zahájila palbu. V ní zahynul nejstarší člen Mo'alimovy skupiny, statný muž středních let, přezdívaný "Alkohol". Mo'alim odvěkl bezvládné Alkoholovo tělo z ulice a jeho jednotka se znovu seskupila o jeden blok jižněji, za hotelem Bar Bakin.

Tady sledovali, jak padá první helikoptéra. Muži se divoce radovali. Pokračovali v pohybu a ve střelbě, asi dva bloky od Rangers.

Byli stále ještě na jih od cílové budovy, když jeden z Mo'alimovy skupiny zaklekl na ulici, zamířil a vypálil na další Black Hawk. Granát zasáhl zadní vrtuli a velký kus jí urval. A pak, což bylo ojedinělé, se nic nestalo.

Mo'alimovi se zdálo, že helikoptéra jde k zemi velmi pomalu. Letěla dál, jako by nebyla poškozena, ale pak se náhle naklonila nosem dolů a začala se otáčet. Spadla ve Wadigley, v sousedství davu jižně od nich. Zřícení vzbudilo v davu exaltované výkřiky. Mo'alim viděl, jak všichni kolem mění směr. Ještě před chvílí se dav a bojovníci valili na sever, k hotelu Olympic, k místu, kde spadl první Black Hawk. Teď se každý obracel na jih. Běžel s nimi, zpátky kolem svého bydliště na Hawlwadigh, válečný veterán s kozí brádkou, který mával zbraní a křičel.

"Vrat' se zpátky! Stop! Ve vrtulníku, který jsem sestřelil, jsou ještě muži!"

Někteří ho poslechli a obrátili se za ním a jeho muži. Jiní běželi dál dopředu. Ali Husajn, který pracoval v lékárně poblíž místa, kde se zřítíl vrtulník, viděl, jak mnoho jeho sousedů popadlo zbraně a běží k helikoptéře. Zachytil ruku svého přítele Ali Mohameda Cawalea, který vlastnil restauraci Černé moře. Cawale měl pušku. Husajn ho popadl za rameno. Je to nebezpečné. Nechoď tam!" zakřičel na něj. Ale ve vzduchu bylo cítit krev a pomstu. Cawale se Husajnovi vytrhl a připojil se k běžícímu davu.

17

Za normálních okolností, tak blízko místu prvního zřícení, jak byli, by už konvoj místo přejel a prostřílel si cestu vším. Ale s veškerou pomocí seshora měly úderné síly Rangers demonstrovat, jak může příliš mnoho informací vojákům na bitevním poli uškodit.

Vysoko v Black Hawku C-2 viděli Harrell a Matthews jednu skupinu asi patnácti střelců, běžících ulicí souběžnou s konvojem osmi vozů. Běžící Somálci mohli držet krok s auty, protože trucky a Humvee zastavovaly na každé křižovatce. Každý řidič čekal, až vůz vpředu zcela vyklidí prostor křížové palby, než do tohoto prostoru zasprintoval sám. Zastavit na otevřeném prostranství bylo sebevraždou. Konvoj ale uvízl každou chvíli, což dávalo bandám střelců čas dorazit do další ulice a vyrazit ze zálohy na každý vůz, který se probíjel. Konvoj dostával zabrat. Harrell a Matthews viděli bloky a místa na ulicích, kde se Somálci shromažďovali k výpadům. Tak řídili konvoj pryč od těchto míst.

Nastaly další komplikace. Asi tři sta metrů nad helikoptérou C-2 letěl průzkumný letoun Orion válečného námořnictva, jehož kamery dávaly jasný obraz o nesnázích konvoje. Ale piloti Orionu byli handicapováni. Nesměli komunikovat přímo s konvojem. Jejich direktivy byly předávány veliteli v JOC, který s nimi pak rádiem seznamoval Harrela ve velitelském vrtulníku. Až potom se mohla doporučení z průzkumného letounu dostat dolů ke konvoji. Zpoždění bylo šílené. Piloti Orionu viděli přímou linii k místu zřícení. Zaveleli: "Odbočit doleva!" Ale v době, kdy instrukci dostal McKnight ve vedoucím Humvee, už odbočku minul. Veden zpožděnými direktivami, zahnul pak do špatné ulice.

Vysoko nad bojem nemohli pozorující velitelé slyšet palbu a křik raněných mužů nebo cítit nárazy explozí. Zeshora se zdálo, že konvoj postupuje v pořádku. Vizuální obraz nemohl vždy ukázat, jak mizerná je situace ve skutečnosti.

Eversmann, stále bezmocně ležící na zádech směrem ke konci kolony, cítil, že vůz obrací doprava poté, co opustil jeho blokující postavení, kde měl být. Věděl, že ke zřícení došlo jen pár bloků odtud. Ale když Humvee podruhé zabočil doprava, překvapilo ho to. Proč jedou na jih? V Mogadišu bylo snadné zabloudit. Ulice neprobíhaly podle nějaké plánovité souřadnicové sítě. Myslíš, že jedeš na nějaké místo a najednou se od něj vzdaluješ v opačném směru.

Nastalo další odbočování. Jelikož místo dopadu bylo dost blízko, Eversmann si brzy uvědomil, že se ztratili někde ve vosím hnízdě.

Konvoj postupoval na jih, když spadla Durantova helikoptéra. McKnight ve vedoucím Humvee dostal zprávu vysílačkou od podplukovníka Harrella.

- Dariny, RPG právě sestřelila další Hawk jižně od hotelu Olympic. Potřebujeme, abys odvezl každého k prvnímu místu zřícení. Potřebujeme QRF (Síly rychlé reakce, desátou horskou divizi), aby nám pomohla, konec.

- Tady Uniform. Rozumím. Vrtulník spadl jižně od hotelu Olympic. Okouknu to a uvidím, co budu moct udělat.

- Budeme usilovat o nějakou pomoc od QRF. Snaž se dostat všechny k místu dopadu (Super Šest Jedničky) a pak se vydej k druhému Hawku a zajisti ho, konec.

— Děláť vše možné a jedu k místu prvního zřícení, konec. Nebylo to však tak snadné. McKnight předpokládal, že vezme svůj konvoj se zajatci a raněnými, dorazí k místu prvního zřícení a tam se spojí s jádrem sil. Na naložených

Humvee a nákladních autech nebylo dost místa ani pro muže, které už měl. Ted' ještě měl naložit každého a pokračovat jižně k druhému místu zřícení, a to přes stejné nástrahy, kterými projížděli nyní. Pěkně ho tlačili.

Úděsný rozsah palby a hromadící se počet raněných frustroval muže ve vozech. Někteří z lehce raněných mužů v Eversmannově voze se zdáli být v různém stupni paralyzováni, jako by jejich role v misi skončila. Jiní skučeli a křičeli bolestí. Ještě stále byli daleko od základny.

Stav věci rozzuřil seržanta Riersona, velitele Delta týmu, který sebral zajatce. Rierson nevěděl, kam konvoj jede.

Standardní operační procedurou bylo, aby každý vůz v konvoji znal své určení. Tak i kdyby byl zasažen vedoucí vůz, nebo špatně zahnul, mohl celý konvoj pokračovat. Ale McKnight, nějaký podplukovník, jim velel spíše jako nějakému praporu než řadě vozů, aniž by někomu něco řekl! Rierson sledoval, jak nezkušený řidiči Humvee z řad Rangers zastavují po přejetí křižovatky, čímž vystavují vozy za nimi křížové palbě. Pokaždé, když konvoj zastavil, Rierson vyskočil a běžel od vozu k vozu, aby dal věci nějak do pohybu.

Když projeli za cílovým domem, dostalo z RPG přímý zásah třetí Humvee v koloně, v němž se krčil McLaughlin. Vojín Carlson, který se posunul, aby udělal místo pro seržanta, uslyšel zvuk granátu, který byl vypálen někde poblíž. Pak přišel oslepující záblesk a rána, která rvala uši. Vnitřek Humvee zaplnil černý kouř. Carlsonovy brýle připevněné na vrchu přilby odlétly.

Granát pronikl předním ocelovým štítem a výbuch vyhodil tři muže vzadu přímo na ulici. Lučik McLaughlinovy zbraně se utrhla a s kusem šrapnelu se mu zapíchl do levého předloktí. Necítil bolest, jen to, že mu ruka znecitlivěla. Šrapnel mu zlomil kost v předloktí, přetrhl šlachy a zlomil kost v zápěstí. Nekrvácel však hodně a mohl ještě střílet.

Carlson v hustém kouři zadržoval dech, v uších mu zvonilo a cítil na sobě vlhké, lepkavé body. Levou ruku měl krvavou, šrapnel mu do ní pronikl v několika místech. Boty mu hořely. Zasažen byl jeden zásobník munice ráže 12,67 mm a slyšel lidi, kteří na něj křičeli skopni to, skopni to! Když to udělal, zastavil plameny na svých nohou.

Dva ze tří mužů, kteří vylétli zadními dveřmi ven, byli těžce zraněni. Jeden, seržant Delt "Griz" Martin, nesl hlavní nápor výbuchu. Granát, který otvorem velikosti fotbalového míče prorazil do Humvee, prolétl pytlí písku, přes Martinovo tělo a vrazil do bedny s náboji. Výbuch roztrhl Martinovi spodní část těla. Exploze také urvala zadní část stehen vojína Adalberta Rodrigueze. Rodriguez letěl asi devět metrů, než se zastavil. Jeho nohy byly jen masou krve a cuků. Začal se vzpírat na nohy teprve poté, co uviděl, jak na něj míří pětiletý truck. Jeho řidič, vojín Maddox, momentálně dezorientovaný dalším výbuchem granátu, projel těsně nad Rodriguezem.

Konvoj zastavil a vojáci vyskákali sebrat raněné. Zdravotníci se usilovně snažili zachránit Rodrigueze a Martina, jejichž zranění vypadalo smrtelně. Ranění byli naloženi zpět do vozů, zatímco Rangers jim zajišťovali krytí palbou do přilehlých ulic a uliček. Specialista Aaron Hand a seržant Joyce se dostali do zuřivého boje. Byli na protilehlých stranách jedné uličky. Zpoza trucku Spalding sledoval salvy pleskající do zdi nad Handovou hlavou.

Hand střílející dolů uličkou byl příliš zaměstnán, aby si všiml, že střely nyní přicházejí z jiného úhlu. Spalding zařval na Handa, aby se vrátil k vozu, ale bylo tu příliš hluku na to, aby ho Hand slyšel. Z místa, kde stál Spalding, se zdálo, že Hand musí být jistě zasažen. Dělal všechno špatně. Bojoval statečně, ale nenašel kryt a měnil si zásobníky s nekrytými zády. Spalding věděl, že by mu měl pomoci, ale to znamenalo přeběhnout uličku, odkud to všechno létalo. Váhal.

Ksaku ne, nepudu přes tu uličku. Jak tam sám se sebou debatoval, vyběhl na pomoc příslušník SEALu, John Gay. Gay ještě kulhal od té doby, co mu do boku vrazila úlomky jeho nože salva z AK-47. Vyslal do uličky několik střel a vzal Handa zpátky ke konvoji.

Napříč uličky klečel na jednom kolenu Joyce tváří k severu. Ten to dělal správně. Našel si kryt a odpovídal přesnou palbou. Přesto však byl zasažen, když se z okna nad ním vysunula hlaveň pušky a rychle vypálila. Carlson viděl, co se stalo. Nebyl čas na varovný výstřel, a Joyce by ho ani nemusel slyšet. Ozvalo se jen prásk! a seržant padl tváří do prachu.

Kulomet ráže 12,67 mm ihned začal vyrážet díry ve zdi kolem okna, kde se objevila puška, a seržant Jim Telscher nehledě na prudkou palbu zaspintoval k Joyceovi, popadl ho za košili a vestu a aniž by se zpomalil, vlek ho zpět ke koloně.

Joyce měl široce rozevřené oči, ležel stočen tak, že byla vidět jen jeho mrtvolná bledost. Byl zasažen do horní části zad, kde nová vesta Kevlar, užívaná Rangers, neměla ochranný plát. Střela pronikla do srdce, vyšla z těla a zastavila se v přední straně vesty, která měla pancéřový plát. Naložili ho na Gayův Humvee, zatímco zdravotník z Delt na něm zběsile pracoval, v jedné ruce nad ním infuzní vak, a zoufale volal: "Musíme ho rychle dostat zpátky! Musíme ho rychle dostat zpátky, nebo umře!"

Konvoj se opět hnul dopředu, zabočil doleva (na východ) a pak opět doleva, takže nyní směřovali na sever.

Pohybovali se po ulici jeden blok západně od místa zřícení. Zbývaly už jen dva bloky na sever a zabočit doprava. Ale palba neustávala. Ve vedoucím Humvee byl zasažen podplukovník McKnight. Šrapnel ho trefil do pravé paže a zleva do krku. Na konci konvoje seržant Lorenzo Ruiz, malý zdatný boxer z El Pasa, který převzal kulomet po vojínu Clay Othicovi poté, co Othica zasáhli do ruky, spadl do klína mužům v Humvee.

"Dostal to! Dostal to!" zařval řidič, který zběsile řídil vůz za kolonou s kanónem otáčejícím se v prázdné věži.

"Ihned ke kulometu!" zařval jeden ze seržantů. "Rychle ke kanónu!"

Tak jak byli, s Ruizem nad nimi, se zevnitř nikdo nemohl dostat do věže, takže specialista Dave Ritchie vyskočil vyšplhal na věž zvenku. Nemohl se však spustit níž, protože mu překázelo Ruizovo tělo, takže visel zvenku a tak začal střílet.

Uvnitř stáhli Ruize dolů, aby se Ritchie mohl dostat za kulomet. Rotný John Burns rozhalil zraněnému muži vestu a košili.

"Trefili mě! Trefili mě!" zaskučel Ruiz a začal kašlat krví.

Bums zjistil, že střela pronikla Ruizovi do těla pod pravou paží, ale nemohl lokalizovat místo, kde vyšla. Opřeli ho o

vysílačku a zdravotník z Dely se dal do práce. Ruiz byl v šoku. Jako mnozí z mužů ve vozech si sundal keramický plát ze své neprůstřelné vesty.

Ve věži jednoho Humvee granátometem Mark-19 pumpoval desátník Jim Cavaco čtyřicetimilimetrové střely do oken a budov, z nichž se střílelo. S Mark-19 bylo těžké mířit přesně, ale Cavaco metal granáty do oken prvního patra jeden za druhým - Bang!... Bang!... Bang!... Bang!

Ze svého sedadla v druhém trucku Spalding křičel: „Jo! Per to tam, Vaco!“ a pak uviděl, jak se jeho přítel naklonil dopředu. Cavaco dostal zásah do týla a byl okamžitě mrtev. Konvoj opět zastavil a Spalding vylezl, aby pomohl vytáhnout Cavaca z věže. Snegli ho ke korbě Spaldingova trucku a zhoupli jeho tělo dovnitř. Přistálo na nohách jednoho zraněného Rangera, který vykřikl bolesti.

Rozsah palby byl hrozný. Navíc se zdálo, že Somálci se valí odevšad. Z vedoucího Humvee Schilling užasle sledoval běžce. Proč chce někdo běhat po ulicích mezi vším, co tady létá? Ti, kdo se přiblížili, obvykle vystřelili. Schilling došel k názoru, že udržet střelce z dosahu jejich zbraní by snad mohly jen valící se granáty. Pokusil se šetřit municí tím, že střílel jen na Somálce, kteří byli nejbližší. Když vyčerpal vlastní municí, poslal mu svou jeden raněný Rangers zezadu.

18

Rádiem přicházely nadějí naplněné dotazy z velitelství, které, jak se zdálo, nechápaly, do jak zoufalé situace se konvoj dostal.

- Uniform Šest Čtyři, dostanete všechny z místa zřícení, konec?

- Nemáme s nimi ještě pozitivní kontakt, odpovídal McKnight. Jde na nás spousta salv, jak projíždíme. Máme pár raněných včetně mne, konec.

- Rozumím, snažte se dojet k místu prvního zřícení a konsolidovat to tam. Až dostaneme všechny odtud, pojedeme k druhému místu zřícení a pokusíme se zajistit je, konec.

To bylo ovšem mimo dotazy, ale McKnight se nevzdával.

- Rozumím. Můžete mi dát nějaké... potřebujeme nějaký směr a vzdálenost, jaká nám zbývá, konec.

Nejdřív nepřišla žádná odpověď. Rádiová síť byla zaplněna hlášeními o Durantově zřícení. Když opět uslyšel velitelství, byl McKnight dotázán na počet Rangers, které sebral z Eversmannova Chalku 4. McKnightovu otázku ignorovali.

- Romeo Šest Čtyři (Harrell), tady Uniform Šest Čtyři. Kde jsem nyní od místa zřícení? Jak daleko, konec?

- Počkej. Teď tě dobře vidíme... Danny, jsi stále ještě na té hlavní (dlážděné ulici).

- Jsem na ulici za ní. Dole k Národní.

Harrell zjevně nepochopil. Dal McKnightovi směr, jako by byl ještě na Hawlwadingově třídě, před cílovým domem.

- Obrát' na východ. Jeď tři bloky na východ a dva bloky na sever. Je tam kouř, konec.

- Rozumím. Ze svého místa mám jet dál na východ asi tři bloky a pak přímo na sever, konec.

- Rozumím, z dlážděné ulice k hotelu Olympic, konec. Ale McKnight byl už tři bloky východně od této ulice.

- Jsem na dlážděné ulici východně od hotelu Olympic. Mám SE obrátit na sever?

- Ne. Tři bloky východně, jeden blok severně od budovy (cílové), konec.

19

V předposledním Humvee konvoje, kde bojoval o život Ruiz, se seržant Burns nemohl dostat k McKnightovi vysílačkou, tak to zkusil po vlastních. Báł se, že když ihned neodvezou Ruize zpátky na základnu, zemře. Burns si všiml, že zvuk palby, který mu původně rval uši, je nyní tlumenější, vzdálenější. Na to měl vycvičené uši.

Když se přiblížil k přední linii, uviděl nataženého Joyce bez krve a bez barvy, na němž zběsile pracoval zdravotník na zádi Humvee. Už se blížil k přednímu vozu, když ho chňapl jeden D-borec.

"Byl jsi zasažen," prohlásil operátor.

"Ne, nebyl."

Burns to nechápal. D-borec vklouzl rukou do Burnsovy vesty nad pravým ramenem a seržant ucítil pronikavě bodavou bolest.

"Máš problémy s dýcháním?" ptal se D-borec.

"Ne."

"Nějaké pnutí v hrudníku?"

"Cítím se dobře," nato Burns. "Ani nevím, že by mě něco zasáhlo."

„Je ti to vidět na očích," řekl D-borec.

Burns lezl k McKnightovi, který však také krvácel a byl zaměstnán vysílačkou. Tak pověděl o Ruizovi seržantu Bobu Gallagherovi. Burns myslel, že by měli povolit, aby se jedno nebo dvě Humvee rychle vrátily na základnu s Ruizem, jako to udělali předtím s Blackburnem. Ale Gallagher věděl, že konvoj si teď nemůže dovolit ztratit žádné další vozidlo a palebnou sílu. Ještě zhruba sto mužů na ně čekalo u místa prvního zřícení a pak tu bylo ještě druhé místo... Gallagher už se vzpouzel proti vyslání oněch tří vozů s Blackburnem. I když věděl, že pro Ruize to bude mít smrtelné následky, řekl Burnsovi, že konvoj teď nikdo nesmí opustit.

"Musíme jet k místu zřícení a konsolidovat síly," řekl.

Znechucený Burns nastoupil cestu zpět ke svému vozu. Udělal jen pár kroků, když se konvoj dal opět do pohybu.

Vyskočil na zadek jednoho Humvee. Byl už nacpaný. Konec vozu byl kluzký a špinavý od krve. Z hromady Rangerů se ozývalo sténání. Vedle něj byl Joyce, který vypadal jako mrtvý, i když zdravotník na něm stále ještě zuřivě pracoval.

Seržant Galentine křičel: "Ustřelili mi palec! Ustřelili mi palec!" Burns nechtěl být v takovém Humvee.

Stále mířili na sever. Někteří muži byli před zhroucením. V Burnsově Humvee viděl vojín Jason Moore, jak někteří z jeho kamarádů od Rangers schovávají hlavy za pytle písku. Mezi nimi byli i největší bouřliváci z jednotky, s hrudním košem jako bedna. Moore, statný mladík z Princetonu, stát New Jersey, měl na spodním rtu žvýkačku a hnědý plivanec na neholném krku. Potil se strachy. Náboj z RPG prolétl nad vozem a s ohlušující ránou explodoval u zdi, táhnoucí se podél silnice. Kolem svištěly kulky. Cítil nutkání lehnout si na zem. Jinak mě střelí.

Nakonec však přece jen došel k závěru, že pokud vstane a bude střílet, alespoň ho trefí při pokusu chránit sebe i kamarády. To byl pro něj rozhodující okamžik, jasný bod uprostřed chaosu. Chtěl padnout v boji. Už neuvažoval o tom, že by si zase lehl.

Nedlouho poté, co viděl zastřelit Joyce, což jím skutečně otřásl, vojín Carlson náhle ucítil ostrou bolest v pravém koleně. Zdálo se mu, jako by mu někdo do kolena zapíchl nůž a pak do něj bušil kladivem. Podíval se dolů a viděl, jak rychle krvácí. Mumlal modlitby a stále střílel. Byl silně vystrašen, víc než kdykoli předtím, lapila ho doslova smrtelná úzkost. Srdce mu bušilo v hrudi a těžko se mu dýchalo. Hlavu měl plnou zvuků střel, výbuchů a vizí svých přátel, jak jeden za druhým padají, všude teče krev a všechno zaleptává svou vlhkostí, mědnatým pachem a on si představil - to mě čeká. A pak, v okamžiku maximální hrůzy, se cítil od všeho odtržený, nevysvětlitelně vzdálený. Jednu chvíli ho paralyzovaly strach a bolest a další... přestal se o sebe zajímat.

Myslel si o tom spoustu věcí a nejlepší vysvětlení bylo, že na jeho životě už nezáleží. Vše, na čem záleží, jsou kamarádi, jeho bratři, neboť oni nebyli raněni, oni nebyli zabiti. Tito muži kolem něj, některé z nich znal jen pár měsíců, byli pro něj důležitější než život sám. Bylo to, jako když Telscher vyběhl na ulici, aby přitáhl zpět Joyce. Carlson to teď pochopil a bylo to hrdinství, ale také nebylo. V jistém smyslu věděl, že Telscher si nevybíral, jako si nevybíral být nebojácny. Zdálo se mu, jako by pronikl přes nějakou bariéru. Musel bojovat, protože ostatní kamarádi to potřebovali.

V druhém ze tří Humvee za trucky seděl vojín Ed Kallman ohromen a poplašen tím, co viděl. Viděl vybuchovat řadu stromů u chodníků, jeden za druhým, jako by někdo v každém umístil nálož a odpaloval je v pětivteřinových intervalech. Nebo snad někdo z prvního patra s velkým kanónem systematicky pálil na stromy v domnění, že se za nimi mohou skrývat ostřelovači. Zdálo se mu divné, že výbuchy kráčely k němu a jeden za druhým tříštily stromy.

Kallman, který před hodinou poprvé vstoupil do boje a prožíval takové vzrušení, teď necítil nic než nutkání zvracet. V jeho voze dosud nebyl nikdo zasažen, ale zdálo se, že to je jen otázkou času. S hrůzou sledoval, jak konvoj před ním upadá do zmatku. Byl vojákem nejmocnějšího národa na zemi. Cožpak existovaly tak velké problémy, kterým by někdo z nich nemohl vzdorovat? Kde byla jejich síla? Nějak se mu nezdálo správné, že mohli být takto omezeni, bojovat v těchhle úzkých špinavých ulicích, krváčet a umírat! To se nepředpokládalo. Viděl muže, které znal, a živil se do bolesti raněných na ulicích, kteří ukazovali velké, karmínově zbarvené svaly, muže putující v kouři, omámené a jakoby nevědomé, s roztrhanými šaty. Američtí vojáci. Ty, kdo ještě nebyli zraněni, pokrývala krev jiných. Kallman byl mladý a nový v jednotce. Jestliže byli zasaženi veteránští vojáci, dříve či později dojde i na něj. Kupodivu tento úžas přebíjel strach. Stále si říkal: To se nepředpokládalo!

Ale pak došlo k obratu. Když se blížili před další křižovatkou, vyhlédl z otevřeného okna nalevo a uviděl kouřovou stopu, směřující přímo k němu. Stalo se to ve vteřině. Poznal, že to byla RPG a že ho zasáhne. Pak to přišlo. Uvědomil si, že leží na pravé straně předního sedadla a v uších mu zvoní. Otevřel oči a díval se přímo na vysílačku, kterou nadzvedl výbuch. Sedl si a sešlápl plyn. Uviděl, jak konvoj před ním zahýbá doleva a hnal se, aby ho dohonil.

Později, když mohl prohlédnout svůj Humvee, uviděl, že RPG zasáhla dveře a prorazila v nich díru. Jeho a ostatní uvnitř zřejmě zachránilo neprůstřelné sklo za dveřmi - Kallman spustil okno. Jádro síly granátu pohltila vnější ochrana Humvee a skleněná bariéra už byla dost silná na to, aby ho zastavila. Kallmanova levička začala otékat a měnit barvu, ale jinak byl v pořádku.

Schilling se cítil lépe, když byli v pohybu. Ale konvoj se zdál postupovat jen po centimetrech, zastavil, rozjel se, zastavil, rozjel se. Pokaždé, když zastavil, palba vzrostla tak, až se zdálo, že kamenné zdi podél ulice budou roztříštěny napadrt'. Spousta terčů vybízela ke střelbě. Ve věži Pringle spustil kulomet na skupinu ozbrojených Somálců.

Schilling sledoval, jak jeden z nich, vysoký holohlavý muž s křiklavě žlutou košilí a AK-47, padl, když ho zasáhla velká salva. Na žluté košili se objevily tmavé rudé otvory. První byly na ruce. Pak explodovala hlava a hrudník muže. Zbytek Somálců se rozprchl k dalšímu rohu, kde, jak Schilling věděl, budou čekat, až pojedou přes křižovátku.

Když Humvee projíždělo přes uličku, Schilling nestačil koukat na obě strany, všude kolem byli muži. Prvního střelil na vzdálenost devadesát metrů. Zkroutil se k zemi a ve tváři se mu objevila bolestná grimasa. Pringle ho možná zasáhl ještě dřív. Schilling mu poslal ještě dvě kulky do hrudi. Muže vedle něj střelil dvakrát do hrudi a jak to udělal, ucítil ránu a tupou bolest v pravé noze. Když projeli křižovátku, Schilling si prohlédl botu. Dveřmi prolétly dvě kulky. Jedna pronikla ocelí a zastavilo ji neprůstřelné sklo. Druhá letěla níž a pronikla dveřmi úplně. Dveře, které zaručovaly zachytit střely ráže 7,62 mm z AK-47, druhou kulku nezastavily. Sklo ji však zpomalilo tak, že neměla dost síly ranit, ale dost na to, aby pronikla botou.

Pringle zrovna ten den mluvil o dveřích vozu. Předchozích šest misí byli bez nich a tyhle právě dorazily na lodi ze Spojených států. Schilling měl o nich smíšené pocity. Měl rád ochranu, ale dveře se pohybovaly příliš těžko. Když je to ráno kontroloval, nemohl stáhnout své okno, takže začal odstraňovat dveře. Pringle ho zastavil.

"Hej, ty jsem tam dal já!" zakřičel.

Schilling mu ukázal, jak se zaseklo okno a Pringle přinesl kladivo a prostě tloukl do rámu tak dlouho, až se okno spustilo. Ted' byl Schilling rád, že tam dveře jsou, ale něco z pocitu nezranitelnosti ztratil. Obě kulky jimi úplně pronikly. Pokračovali na sever asi devět bloků, pořád k ulici Ozbrojených sil, jedné z hlavních dlážděných ulic v Mogadišu. Minuli místo zřícení jen jeden blok západně, aniž by zastavili. Helikoptéry jim nařídily zahnout doprava, ale ulička se Schillingovi a ostatním ve vedoucím Humvee zdála příliš úzká. Kdyby se tam trucky zadržely, pravděpodobně by všichni zahynuli. Tak pokračovali dál. Někteří muži z konvoje viděli zřícený Black Hawk jen blok nad nimi, ale nikdo jim

neřekl, že to je jejich cíl. Mnozí ve vozech si stále ještě mysleli, že míří zpátky na základnu. Když se dostali k ulici Ozbrojených sil, opět zastavili.

Schillinga znovu zachvátil pocit marnosti. McKnight byl jako omámený. Krvácel z ruky a krku a už se nemohl rozhodovat jako obvykle. Schilling si pro sebe mumlal: "Budeme jezdit kolem, než všichni chcípnem."

Pak se rozhodl udělat něco sám, když McKnight, jak se zdálo, nevěděl co. Použil frekvenci užívanou piloty k hovoru mezi sebou, obešel Black Hawk C-2 a kontaktoval observační helikoptéry létající na vyšších orbitech. Kooordinování komunikace mezi vzduchem a zemí byla Schillingova specialita. Zeptal se na směr k místu zřícení. Z vrtulníků mu rádi pomohli. Řekli mu, aby řídil konvoj na západ na ulici Ozbrojených sil a pak další ulicí doleva. McKnight dal Schillingovi svolení, aby je řídil a konvoj se zase pohnul.

Z ulice Ozbrojených sil odbočili doleva a pronikli palebnou smrští asi sedm bloků, než Schilling před sebou uviděl doutnající zbytky pětistupňové, které trčely před cílovou budovou. Jezdili pořád jen dokola. Schilling neřekl pilotům, jaké místo zřícení hledá. Piloti viděli zoufalou situaci kolem Durantova vrtulníku, kde davy Somálců začaly obkličovat nechráněný Black Hawk, a vedli tedy konvoj přímo tam. Schilling to nepochopil, než opět uviděl cílový dům a hotel Olympic.

"Vedli nás k druhému místu zřícení," řekl McKnightovi.

Podplukovník znal jen své rozkazy. Znovu opakoval, že mají pokračovat k prvnímu místu zřícení.

Na velitelské síti se jejich putování změnilo v černou komedii. Situaci teď komplikoval fakt, že k Durantovu vrtulníku byl vyslán druhý konvoj ze základny.

- Danny, myslím, že ses dostal moc daleko na západ, když ses chtěl podívat na drahé místo zřícení. Zdá se, že jsi asi čtyři bloky na západ a pět bloků na jih, konec.

- Romeo Šest Čtyři (Harrell), tady Uniform Šest Čtyři (McKnight). Dej mi nějaký správný směr, správný směr! Správný směr!

- Uniform Šest Čtyři, tady Romeo Šest Čtyři... Musíš jet asi čtyři bloky na jih, pak obrát na východ. Zelený kouř značí jižní stranu. Drž se na jih.

V přeplněné velitelské frekvenci se ozval hlas prosící o pořádek.

- Nedávejte směry!... Myslím, že mluvíte se špatným konvojem!

- Tady Uniform Šest Čtyři, dostali jste mě zpátky před hotel Olympic.

- Uniform Šest Čtyři, tady Romeo Šest Čtyři. Musíš zabočit na východ.

Tak se konvoj nyní celý obracel. Právě projeli šerednými léčkami před cílovým domem a otáčeli se, aby jimi projeli znovu. Muži ve vozech to nemohli pochopit. To bylo šílené! Připadalo jim, že se je pokoušejí zabít.

Situace se tak zhoršila, že Harrell ve vrtulníku C-2 uvažoval o propuštění zajatců, jejichž zajetí bylo předpokládaným vrcholem mise a všeho krveprolévání. Instruoval jednotky Delta uzavírající první místo zřícení:

- Jakmile se spojí se složkou Uniform, zbavte se veškerého cenného nákladu. Musíme se pokusit dostat síly dolů k druhému místu zřícení.

Hlasy z různých helikoptér se teď pokoušely řídit ubohého McKnigha, když byli jejich nositelé frustrováni jeho bezvýslednými obraty.

- Uniform Šest Čtyři, tady Romeo Šest Čtyři. Příští doprava. Příští doprava! Uličkou! Uličkou!

— Právě minuli odbočku.

- Zahněte doprava hned, jak to bude možné, Uniform.

- Tak, jak jim radíte, se dostanou pod těžkou palbu.

- Uniform Šest Čtyři, tady Romeo Šest Čtyři.

- Krucinál, stůjte. Ksakru, stůjte!

- Doprava! Doprava! Pálí na vás! Honem!

V tomto šíleném zmatku viděli hrozné věci. Míjeli starou ženu, nesoucí dvě plastické tašky s potravinami, která klidně kráčela přes zátaras. Když se konvoj přiblížil, postavila obě tašky na zem, dala si prsty do uší a šla dál. O pár minut později, když jeli v opačném směru, viděli tu ženu zase. Měla opět tašky. Postavila je, dala si prsty do uší, a kráčela dál jako předtím.

Somálci je teď čekali na každé křižovatce, z obou stran ulice, a pálili na každý vůz, který přejížděl. Jelikož muži byli na obou stranách ulice, některé salvy, jež minuly vozy, určitě zasáhly muže na druhé straně. Seržant Eversmann, který si našel lepší kryt v zadní části

ti Humvee, to ohromeně sledoval. Co je to za strategii! Cítil, že tihle lidé se neohlíželi ani na vlastní životy! Vůbec se o ně nestarali.

Město bylo rozcupováno blok od bloku. Nebylo zde bezpečné místo. Vzduch vřel zraňujícími kusy horkého železa. V záblescích slyšeli hrozné svištění kulek a křik a viděli lidské vnitřnosti, sledovali šedivění tváří svých kamarádů a i ti nejlepší propadali zoufalství. Byli to elitní bojovníci Ameriky a přišli sem umírat, přechísleni davu. Jejich budoucnost na tomto místě zapadala toho dne se sluncem.

Schilling cítil skepsi a teď i trochu viny. V poslední fázi této kalamity vedl konvoj špatnou cestou. Ohromený zmatkem, zdráhal se uvěřit, že to, co se děje, je skutečné. Stále a stále si mumlal: "Budeme se motat dokola, až tu všichni chcípnem."

Specialista Spalding seděl ještě stále vedle řidiče v prvním trucku s puškou vystrčenou z okna, otočen tak, aby mohl střílet rovně, když ho oslepil záblesk u nohou. Kulka pronikla ocelí dveří a oknem, které bylo spuštěné, a s úlomky skla a oceli mu vrazila z boku do stehna, těsně nad kolenem. Světelný blesk ho probodl. Zařičel.

"Něco je špatně, dostals to?" ozval se Maddox.
Jo."

A pak pronikl další laser, tentokrát do levé nohy. Spalding tentokrát ucítil náraz, ne bolest. Chytil se pravého stehna a mezi prsty mu protekla krev. Byl zoufalý i ohromený. Střelilo ho světlo. Ještě stále necítil bolest. Ještě se na to ani nechtěl podívat.

Pak Maddox zařval: "Nevidím! Nevidím!"

Řidičskou přilbu měl nakřivo a brýle omotané kolem hlavy.

"Nasad' si brejle, ty osle," ozval se Spalding.

Ale Maddox byl zasažen do týla. Střela musela zasáhnout přilbu, která mu zachránila život, ale náraz do týla byl tak silný, že ho dočasně oslepil. Truck se vymkl kontrole a Spalding, s oběma nohama zasaženými, se nemohl přesunout k volant.

V té palbě nemohli zastavit, tak mu nezbývalo nic jiného než křičet povely na Maddoxe, který měl stále ruce na volant.

"Zahni doleva! Zahni doleva! Ted! Ted!"

"Přidej!"

"Zpomal!"

Truck kličkoval ze strany na stranu mezi budovami. Přejeli Somálce s berlemi.

"Co to bylo?" zeptal se Maddox.

"S tím si nedělej hlavu. Právě jsme někoho přejeli."

A smáli se. Necítili žádnou lítost nebo starost o přejetého. Oba se smáli, když Maddox zastavil.

Jeden z D-borců, seržant Mike Foreman, seskočil z korby, vyběhl a otevřel dveře kabiny u řidiče, nyní postříkané krví.

"A hergot!" vylétlo z něj.

Maddox sklouzl ke Spaldingovi, který se teď zabýval svým zraněním. V levém koleně měl perfektně kulatou díru, ale že by střela vyšla, nebylo vidět. Kulka se evidentně roztrýštila při nárazu do dveří a skla a do kolena vnikl jen obal. Při nárazu do vršku kolena se splácl a rozprostřel se pod kůži směrem ke kloubu. Zbylá kulka mu opepřila druhou nohu, která krvácela. Spalding si obě nohy opřel o přístrojovou desku a přitlačil na jednu polní obvaz. Pušku nechal ležet na hraně okna, vyměnil zásobník a když Foreman dal truck opět do pohybu, začal pálit. Střílel na vše, co se hýbalo.

Aby udělal místo pro další raněné na zádi svého Humvee, raněný voják Clay Othic, kterého střelili do ruky na začátku boje, vyskočil z vozu a běžel k druhému trucku. Jeden z mužů, kteří na něm jeli, mu podal ruku, aby se mohl vyšplhat na korbu, ale svou zraněnou paži se Othic nemohl ničeho držet. Po několika marných pokusech běžel ke kabině.

Specialista Aaron Hand vyskočil a vmáčkli ho dovnitř mezi sebe a řidiče. Tím byl voják Richard Kowalewski, hubený klidáš z Texasu, kterému všichni říkali "Alfabet", protože nechtěli vyslovovat jeho jméno.

Kowalewski byl tichý nováček u jednotky. Právě potkal dívku, s níž se chtěl oženit, a mluvil o tom, že opustí jednotku, v níž byl sotva pár měsíců. Jeho seržant se ho pokoušel přesvědčit, aby zůstal. Pár minut na to, co se k nim dostal Othic, byl Kowalewski zasažen do ramene, což ho zabořilo do sedadla. Krátce mrkl na zranění a snažil se dostat zpět k volant.

"Alfabete, chceš, abych řídil?" ptal se Othic.

"Ne, jsem v pořádku."

Othic se ve stísněném prostoru snažil přiložit na řidičovo krvácející rameno pružný obvaz, když dostali zásah RPG. Raketa přišla zleva, roztrhla Kowalevskému ruku a pronikla mu do hrudníku. Nevybuchla. Šedesát centimetrů dlouhá střela pevně zakotvila v hrudníku Kowalevského, křídélka trčela z jeho levé strany pod roztržštěnou rukou, špička vyčnívala z pravé strany. Kowalewski byl v bezvědomí, ale ještě žil.

Neřízený truck narazil do vozu před ním, na jehož korbě byli zajatci a v kabině Foreman, Maddox a Spalding. Náraz odhodil Spaldinga ke dveřím a pak truck narazil do zdi.

Othica to prostě knokautovalo. Probral se, když jím trásl specialista Hand a křičel na něj, že musí ven.

"Pálí na nás!" zařval Hand.

Kabina byla plná černého kouře a Othic uviděl žhnoucí roznětku rakety trčící z něčeho, co vypadalo jako Alfabetovy vnitřnosti. Střela uvězněná v hrudníku neexplodovala, ale něco přece vybuchlo. Možná to byl poplašný granát připevněný na Kowalevského vestě. Hand vyskočil ze dveří, Othic popadl Kowalevského a tlačil ho ven, ale uniforma nasáklá krví sklouzla po torzu Kowalevského těla. Othic vypadl na ulici a všiml si, že jsou s Handem bez přílebk.

Handova puška byla rozbitá. Pohybovali se otupěle, jakoby s malou závratí. Smrt kolem nich prošla tak těsně, že zabila Kowalevského a utrhla jim přilby, ale prakticky je nechala nedotčené. Své přilby našli dole na ulici - zřejmě vylétly přímo oknem.

Hand také našel spodní část Kowalevského paže. Levou ruku i kus zápěstí. Sebral to, běžel zpátky k Humvee, kam D-borci umístili Kowalevského, a dal je smrtelně zraněnému muži do kapsy u kalhot. Ještě omráčen se Othic vplazil do Humvee. Když opět vyrazili na cestu, začal levou rukou šátrat po podlaze a sbírat náboje, které vypadly z jejich zbraní, když se sem vmáčkli, a podával je těm, kteří ještě stříleli.

Mnohé z vozů už jely bez munice. Vypotřebovaly tisíce nábojů. Tři ze čtyřadvaceti zajatých Somálců byli mrtví a jeden raněný. Zadky zbylých trucků a Humvee byly zastříkané krví. Po podlaze se válely kusy vnitřností. McKnightovo vedoucí Humvee mělo dvě pneumatiky splasklé, obě na pravé straně. Tyto vozy mohly jet i po prázdně, ale nikdy ne rychlostí blízkou normálu. Druhé Humvee v řadě bylo téměř úplně zneschopněno. Ploužilo se po nápravách — v podstatě je tlačila pětítunka jedoucí za ním, ta, v níž byl zabit Kowalewski. Humvee, jehož řidič byl ze SEALu, třetí v řadě, mělo tři prázdné pneumatiky a bylo tak proděravěno kulkami, že vypadalo jako houba. Příslušník SEALu, Howard Wasdin, který byl střelen do obou nohou, je zvedl na přístrojovou desku a natáhl na kapotu. Z některých Humvee se kouřilo. Carlsonovo mělo ve straně díru po granátu a čtyři prázdné pneumatiky.

Když v kabině prvního trucku zasáhla RPG Kowalewského, muselo všechno za ním zastavit. Ve vřavě a zmatku si toho v McKnightově vedoucím Humvee nikdo nevšiml, takže pokračovali dál k ulici Ozbrojených sil rychlostí kolem třiceti kilometrů v hodině. Observační helikoptéry vyzývaly odbočit doprava (konvoj projel podruhé asi sedm bloků za místem zřícení, tentokrát jeden blok východně, když marně hledal dostatečně širokou ulici, aby mohl zahnout doleva). Když dorazili k ulici Ozbrojených sil, byl Schilling překvapen, že je pustá. Odbočili doprava a ujeli jen asi šestatřicet metrů, kde měli opět zabočit doprava a mířit zpět dolů k místu zřícení, když Schilling uviděl ze svého okna na pravé straně, jak z jedné uličky vyběhl Somálec a míří na ně s RPG. "RPG! RPG!" zařval.

Kanón ve věži Humvee mlčel. Schilling se otočil, proč Pringle nestřílí a uviděl, jak střelec dole svírá prázdnou bednu od nábojů. Pringle zvedl ruce, aby si kryl hlavu.

Jed!" zakřičel Schilling na řidiče, vojína Joe Haroskyho. Ale místo přelétnutí křížovatkou Harosky odbočil a řítil se přímo na muže s RPG. To proběhlo ve vteřinách. Střela byla odpálena. Schilling uviděl kouřovou stopu a uslyšel, jak granát sviští přímo na ně. Ztuhl. Ani nezvedl zbraň. Granát těsně minul Humvee v úrovni dveří na jeho straně. Sykot je minul. "Zpátky! Zpátky!" zařval.

Schilling mu dal pár nábojů a Pringle zase pracoval za kanónem, aby vyčistil uličku. Když se Schilling otočil v obavě, aby do nich nenarazilo další Humvee, zjistil, že jsou sami. Harosky se vrátil do ulice Ozbrojených sil, kde se otočili a zamířili na západ. Zahlédli zbytek kolony, stále obrácený na sever, jak právě zahýbá na hlavní ulici.

McKnight, který mlčel celou dobu, co se otáčeli kolem hotelu Olympic, se teď, jak se zdálo, znovu našel. Vylezl z Humvee a mluvil se seržantem Gallagherem na kapotě vozu. Gallagher byl z toho zmatku už šílený. Ale když se domlouval s McKnightem, dostal zásah, který ho srazil na ulici. Padl přímo k Schillingovým nohám. Z ruky mu stříkala křiklavě rudá krev. Schilling nikdy neviděl takové krváčení. Bylo jasné, že byla zasažena tepna. Krev vyrážela v mocných výstřicích. Stlačil prsty Gallagherovu ruku a šmátral po pružném obvazu ve svém zdravotnickém vaku.

Obvázal ránu, jak nejlépe mohl Curlexem (vysoce absorpční gáza, užívaná ke stavění krváčení) a pevně ji zabandážoval. Během týdnů, které strávili v Somálsku, byli všichni muži cvičeni v práci s polními obvazy. Nacvičovali to se živými kozami tak, že je postřelili, a pak pracovali jako se skutečným raněným. Zkušenost pomohla. Gallagher odkráčel zpět ke svému vozu, ale Schilling vzal jeho zbraň. Potřeboval náboje.

Už byli na cestě asi tři čtvrtě hodiny. McKnight byl hotov to zabalit. V konvoji už bylo daleko víc mrtvých a raněných než u místa prvního zřícení. Zavolal Harrellovi.

- Romeo Šest Čtyři, tady Uniform Šest Čtyři. Máme hodně vozů téměř neschopných pohybu. Pořádné ztráty. Dostat se k místu zřícení je hrozná myšlenka. Jsme na dně.

Harrell na tom trval.

- Uniform Šest Čtyři, tady Romeo Šest Čtyři. Danny, skutečně potřebuju, aby ses dostal k místu zřícení. Vím, že jsi odbočil doleva na Ozbrojené síly (ulici), jaký je tvůj status?

Ale McKnight a jeho muži toho měli dost. Tady Uniform Šest Čtyři. Mám četné ztráty, vozy jsou napůl cesty. Tyhle zraněné je potřeba odsud dostat. Ještě stále nebyli doma.

Začali se hýbat, každý se těšil na heslo, že konečně pojedou zpátky na základnu. Možná se z toho někteří z nich ještě dostanou živí.

Našli Leninovu třídu, čtyřproudovou silnici se středním pásem, která je měla přivést k okruhu K-4 a domů. Spalding začal ztrácet cit v konečcích prstů. Poprvé v tomhle pekle zpanikařil. Myslel, že musí upadnout do šoku. Viděl malého somálského chlapce, ne více než pětiletého, s AK-47, který zuřivě střílel od boku. Někdo chlapce střelil a jeho nohy vylétly do vzduchu, jako by sklouzl po kuličkách a padl na záda. Vypadalo to jako pomalá sekvence ve filmu, jako nějaký sen. D-borec, Foreman, který řídil, střílel jako pekelník. Jednou rukou řídil a v druhé držel zbraň. Spalding viděl, jak zastřelil tři Somálce, aniž by se pohnul. To ho uchvátilo.

Cítil, jak se mu ruce třesou, jakoby cerebrálním pulzováním.

"Hej, člověče, jeď už ksakru zpátky," řekl. "Není mi moc dobře."

"Buď v klidu," odtušil Foreman.

Vpředu bylo nyní Humvee příslušníka SEAL, Johna Gaye. Bylo prodávavěno kulkami, kouřilo se z něj a jelo pomalu po ráfkách. Vzadu bylo osm raněných Rangers a Joyceovo tělo, Wasdinovy krvavé nohy sklouzly z kapoty (byl zasažen ještě jednou do levého chodidla). Wasdin skučel: "Dostaň mě odsud!" Samové dali přes ulici dvě velké benzinové nádrže s harampádím, nábytkem a jinými troskami a všechno zapálili. V obavách, že když Humvee zastaví, už ho nedají do pohybu, vrazili do hořících trosk, téměř skokem, ale široké, masivní vozidlo se valilo dál. Zbytek kolony následoval.

Bylo 17.40. Teď už bojovali v ulicích více než hodinu. Téměř pětasedmdesát mužů v konvoji, vojáků a zajatců. Bez mála polovinu zasáhly kulky nebo šrapnely. Osm bylo mrtvých nebo blízko smrti. Když dorazili k okruhu K-4, zaskočila je další hrozná záloha.

ROZDRCENÍ

1

Nahore: Ostřelovači z Delt Garry Gordon (vlevo) a Randy Shughart. Oba muži dostali za své úsilí o záchranu Duranta a jeho posádky čestnou medaili.

Vlevo: Mohamed Šejk Ali, veterán Aidídy milice, který bojoval proti Rangers 3. října a byl zraněn na pravé ruce. Foto pořídil Peter Tobia pro The Philadelphia Inquirer.

Příliš mnoho věcí se událo ve stejnou dobu a všechny byly špatné. Úderné síly Rangers byly už dvě hodiny v misi, o níž se předpokládalo, že bude trvat čtyřicet minut. Generál Garrison a jeho štáb JOC, sledující vývoj situace na monitorech a poslouchající rádiové vysílání, a velitelé úderných sil v Black Hawku C-2, kroužícím nad bojem, Harrell a Matthews, s hrůzou poznali, že události se vymkly kontrole.

Síly jejich vojáků byly napínány za své meze. Durantova vrtulníku evidentně hrozilo, že bude rozdrčen i se svou posádkou. Většina původních útočníků - kolem sto šedesátí D-borců a Rangers - byla nyní buď roztrhána po jednotlivcích v táhnoucím se pozemním konvoji, nebo zašňetrována mezi cílovým domem a místem prvního zřícení. Patřili k nejsilnější vojenské moci na zemi, ale než je mohly dodatečně síly odvézt, trčeli v bezvýhodné situaci, bojovali o své životy v městských ulicích, obklíčeni tisícovkami zběsilých, dobře vyzbrojených Somálců. Posila z 10. horské divize, plná rota dalších sto padesátí mužů, dorazila na základnu úderných sil a snažila se dosáhnout místa zřícení Durantova vrtulníku, ale dostala se do stejných problémů jako jiné vozy, pokoušející se prorážet přes smrtelné nebezpečí léček a zátarasů, jež byly rozmístěny po celém městě.

Dvě další roty 10. horské divize byly na cestě z Pákistánci a Malajci z kontingentu OSN se uvolili vyslat do boje své tanky a obrněné vozy, ale shromažďování tohoto mezinárodního záchranného konvoje bylo na dlouhé lokte a mohlo trvat hodiny. A za dvě hodiny už bude tma.

Muži, bojující ve městě o své životy, nevěděli nic o tomto širším obraze. Nemohli se jen tak dívat na zoufalý boj na svých rozích. Každý ještě stále bojoval s očekáváním, že záchrana je od nich vzdálena už jen pár minut.

Krátce předtím, než byla sestřelena Durantova helikoptéra, pouze jeden jediný záchranný tým sešplhal z vrtulníku na místo prvního zřícení, které bylo jen pár bloků od cílové budovy. Přiletěli v Black Hawku Super Šest Osm. Technický seržant vzdušných sil Tim Wilkinson seděl vzadu mezi dvěma palubními střelci, když od muže k muži putovala černá tabulka s textem psaným bílou křídou. Stálo tam "ŠEST JEDNA SPADL". Tato špatná zpráva jim zvedla hladinu adrenalinu v krvi. Znamenalo to, že mají práci.

Cvičili spolu měsíce, směs vojáků z různých jednotek a branží. Wilkinson byl jedním ze dvou parašutistů na palubě. S ním tu byl pětičlenný tým Deltý a sedm Rangers. Jelikož mise byla určena už před létem, připravoval se tento tým čtrnácti mužů pro sešplhávání ke zříceným helikoptérům nejdříve ve Fort Bragg a pak v Mogadišu. Každý věděl, jaká je šance k sestřelení helikoptéry na jedné z těchto misí, ačkoli se to považovalo za tak nepravděpodobné, že vrtulník CSAR byl původně vyřazen z nasazení. Garrison si dupnul a nechal ho znovu začlenit, ale vrtulník byl považován za něco tak luxusního a nepřístojného jako velké skříně nouzových zdravotnických zásob chirurga Deltý, majora Roba Marshalla, který trval na shromáždění všeho zdravotnického materiálu vyvinutého ve světě za posledních deset let. Vždy existovaly snahy vyhnout se tak zlověstným předběžným opatřením, jako když D-borci šli do boje s krvavou skupinou vyraženou na botách. Nechtěli si věštit neštěstí, ale opatrnost kázala připravit se na nejhorší. Na prvních šesti misích vrtulník CSAR kroužil asi hodinu a pak se vracel.

Wilkinson a další chlapi ze vzdušných sil brali záchrannou medicínu jako extrémní sport. Jejich úkolem bylo především zachránit sestřelené piloty, přičemž se nemluvílo o tom, kde nebo kdy letoun spadl, od oceánu po vrcholy hor, od zmrzlé tundry po centra zalidněných měst. Hrdým heslem jejich jednotky bylo: "Kdykoli a kdekoli." Byli vycvičeni šplhat po útesech, prohledávat pouště, skákat z letounů z extrémně velkých výšek, a pokud to bylo nutné, i daleko za nepřátelskými liniemi, hledat ztracené a zraněné letce, vyzvednout je a dostat domů. Svým tréninkem byli určeni k tomu, aby ze sebe vydávali síly přesahující normální lidské rezervy. Muži někdy umírali kvůli tomu, že se dostatečně nevěnovali parašutistickému kurzu,

jako na počátku roku 1980, když se přihlásil Wilkinson. Bylo mu pětadvacet a byl chtivý pobytu pod širým nebem. Rozhodl se zanechat kariéry elektroinženýra, která ho svazovala. Chtěl dělat něco, při čem by mu srdce bilo rychleji. Jeho osobní noční můrou byl vodní výcvik u Speciálních armádních sil SCUBA. Říkalo se mu "přechody". Cvičenci dostali zátěž v podobě vaků plněných vodou a byli spouštěni do hluboké nádrže. Se zadržným dechem museli jít pětadvacet metrů k druhému konci, aniž by se nadechli. Pro Wilkinsona bylo dosti těžké přejít tu vzdálenost bez zastavení, ale instruktoři ho mohli libovolně zdržovat, posílat ho zpátky, dezorientovat ho, brát mu potápěčskou masku a ploutve, prát se s ním, posílat na něj jiné cvičence... simulovat chaos, životu nebezpečné stresy skutečného zachraňování. Zpanikařit nebo vypadnout z role znamenalo propadnout z testu. Ti, kdo přešli k druhému konci nádrže, měli třicet vteřin na nadechnutí před druhým překračáním nádrže. To znamenalo vyplouvat nahoru a opět nahoru, až se mnozí z těch, co nepropadli, rozhodli vzdát. A to bylo jen jedno z takových sadistických cvičení. Ti, kdo prošli testy, jako byly tyhle, a kdo nasbírali zkušenosti za léta obtížného zachraňování, měli kuráž tvrdě riskovat. Ale ve světě speciálních sil byly "modré košile" považovány stále za něco téměř úpadkového. D-borci jim říkali komanda těch, "kdo se zatřese a už se opalujou", protože doba jejich práce se považovala za nejkratší v komunitě speciálních sil. Ve většině jiných případů měly vzdušné síly nejmenší fyzické požadavky ze všech branží. Většina D-borců považovala přítomnost jejich a čtyř příslušníků SEALu za podnět k rivalitě mezi službami. Toto však byla "společná" operace. Každý si chtěl zahrát v této válce. Byla spousta chlapů, kteří vyrostli nad takovou malicherností, ale v barvách Wilkinsonova týmu jich bylo dost.

Když kolovala tabulka, Wilkinson okamžitě dychtil po dalších informacích. Kde Šest Jedna spadl? Hořel? Kolik lidí bylo na palubě? Kromě fyzického nebezpečí (v tomto případě zastřelení) pro něj byly záchranné akce i výzvou mentální. Životy lidí závisely na tom, jak dobře akci promyslí. Nesl dva těžké vaky, jeden se zdravotnickými pomůckami a jeden s nástroji na rozřezání helikoptéry a vyproštění lidí. Trénink ho naučil, jak se vyrovnat se stresem a jak použít nářadí. Zbytek byla improvizace.

Specialista Rob Phipps, "Phippster" ("Vrabčáček"), byl nejmladší Ranger na palubě. Bylo mu dvaadvacet. Pro zkušenější muže byla bitva chmurná nutnost, část jejich práce. Uměli vážit rizika a z nejrůznějších důvodů je

akceptovali. Pro Phippse to byla vidina, že půjde do něčeho opravdu vzrušujícího. Tep se mu zvedl a smysly se zdály dvakrát napnutější než obvykle. Jediná věc, s níž to mohl srovnat, byla droga. Mohl stěží zůstat v klidu. Byl to nezvedený výrostek vyrůstající s pitím a partou v Detroitu. Porušoval všechna pravidla, úplně se vymykal kontrole. K Rangers ho lákala nevázanost beze strachu, bezmezná statečnost, a proto si je vybral. Neměl však tušení o tuhé disciplíně Hoo-ah a jejich duchu. V boji jsi měl povolení porušovat ta největší sociální tabu. Předpokládalo se, že budeš zabíjet lidi. Takto se o tom často nemluví, ale je to tak. Phipps se nepovažoval za krvežiznivce, ale dobře se připravoval na okamžik jako tento a toužil po něm. Měl svou CAR-15, jež mohla pálit šest set střel za minutu, a byl cvičen zasáhnout to, na co míří. Jedna jeho část nikdy nevěřila, že by se to po něm skutečně vyžadovalo. Teď si však říkal: Je to realita! Byl nabuzen, rozrušen a nervózní jako kdysi. Nikdy neopustil svou cestu.

Nad sestřelený Wolcottův Black Hawk doletěli přesně za osm minut po jeho zřícení. Pilot Dan Jollata k němu přilétl ze severu, slétal níž a zastavil se asi devět metrů nad ulicí. Little Bird, který zachraňoval dva zraněné muže z Delty, přistál přesně na ulici Svobody, ale Black Hawk byl příliš velký, aby mohl přistát.

Když Jollata křikl dozadu "jedna minuta", překontrolovali muži zbraně a náboje a vyslechli jedním uchem pár informací od střelců posádky a těch u dveří, kteří se mohli dívat dolů. Ze středu, kde seděl Wilkinson, nemohl vidět nic. Přijímal pokyny od svého týmového vedoucího, nadrotmistra Scotta Falese. Ten se koukl a kývl hlavou. To je ono. Pak Jollata upozornil, že je čas, lana byla vyhozena a muži začali vyskakovat ven. Když přišla řada na Wilkinsona, všiml si, že vaky s podstatnou částí výstroje, které měly být vyhozeny první, zůstaly za ním. Tak on i Fales čekali, až muži před nimi opustili lano a pak sami vyhodili vaky. Naposled zkontrolovali, jestli je vrtulník prázdný a teprve potom vyskočili. Zdržení je přišlo draho. Jak se Jollata vznášel o několik vteřin déle, na levé straně kostry vrtulníku explodovala střela z RPG. Zakývala Black Hawkem jako široce rozmáchlý úder. Jollata se začal instinktivně zvedat a odlétat.

"Odlétám. Myslím, že jsme byli zasaženi," vysílal Jollata. Potvrzení přišlo už z blízkého Little Birdu.

- Byli jste zasaženi.

- Za motory.

- Pozor, z vrtulníku se kouří.

Ještě máme lidi na lanech!" zakřičel jeden z palubních střelců.

Jollata slyšel, jak vrtule hvízdají. Šrapnel v nich udělal díru. Vrtulník se kýval ze strany na stranu. Výbuch poškodil kryt hlavního rotoru a zničil chladicí systém motoru. Instinkt a výcvik diktovaly rychle odtud, ale Jollata spustil Black Hawk zpět dolů a zůstal viset, aby mohli Wilkinson a Fales sešplhat z lan.

Wilkinson, zavěšený na laně, uslyšel explozi, ale byl tak zaujat sestupem skrz hustý mrak prachu, že ani necítil, jak se vrtulník vrhl vzhůru vpřed, a teprve mnohem později se dověděl, že mu Jollatova chladnokrevnost zachránila život.

- Uděláš líp, když rychle někde přistaneš, přišla pro Jollatu rada z jedné helikoptéry nad ním. Máš nahoře velkou díru.

- Všechny systémy zatím pracují normálně, až na malé hvízdání v rotoru. Myslím, že se můžu vrátit na letiště.

- Byl jsi upozorněn na kouř vycházející z vršku rotoru. Radím ti přistát, a to hned.

- Nechte Šest Osm dělat, co říká, ozval se Matthews z Black Hawku C-2. Vypadá v pořádku.

Když byli Wilkinson a Fales na zemi, Super Šest Osm se kolébavě, pomalu a nízko rozletěl nad městem, nechávaje za sebou šedivou šmouhu. Jollata se snažil řídit. Bylo to jako manévrovat na kusu ledu. Black Hawk mohl po nějakou dobu přežít bez oleje, ale ztráta chladicího systému znamenala, že stroj se vznítí. Vyhlédl si otevřené pole blízko přístavu.

- Mám v dohledu pole. Všechny systémy normální. Ztrácím tlak v převodovce.

Robustní Black Hawk letěl dál. Proletěl přes otevřené pole a spouštěl se nad oplocení letecké základny. Jollata stál před problémem přistání. Věděl, že vrtulník by nemohl zůstat ve visu, tak varoval palubní střelce na zádi, aby se připravili na tvrdé přistání. Vysílačkou požádal, aby se na zemi připravili záchranáři, a pak sklonil vrtulník dolů v rychlosti šesti uzlů. Posadil ho přesně na kola. Přistáli s nárazem, ale Black Hawk stál vzpříma a nedotčen.

Jakmile Wilkinson dosáhl ulice, uslyšel, jak se kulky zavrtávají do hikory poblíž něho. Bylo horko a v mraku prachu nemohl vidět. Vyběhl ke zdi na pravé straně ulice a tam počkal, až se prach usadí.

Nesl malý zdravotnický balíček a svou CAR-15, boční zbraň, náboje, vysílačku, jídelní potřeby a neprůstřelnou vestu.

Místo standardní pěšácké prilby Kevlar měl na hlavě odlehčenou plastickou hokejovou prilbu Protech, které dávala přednost většina D-borců. Jejich specializace vyžadovala, aby se pohybovali rychle sem a tam na malém prostoru, takže se hlavně zajímali o to, do čeho narazí hlavou, ne o kulky nebo šrapnely. Wilkinson preferoval malou helmu proto, že na vrchu měla suchý zip, kam se mohla snadno připevnit svítilna.

Wilkinson měl jeden z těžkých keramických plátů v přední části své neprůstřelné vesty a se vši ostatní výzbrojí to muselo vážit polovičku jeho vlastních jednaosmdesáti kil, ale ještě nemohl cítit žádnou extra váhu. O nošení obrněných plátů se ve vrtulníku CSAR vedly učené diskuse. Pláty byly těžké a v některých případech měly nadměrnou velikost, takže vrchol prsního plátu nepřijemně narážel až na krk mužů sedících ve vrtulníku. Jelikož hodně svého času při dopravě strávili vsedě, v řadě případů se klonili pro sundání tohoto plátu. Samotná vesta Kevlar mohla zastavit šrapnel a devítimilimetrovou kulku. Wilkinson však došel k závěru, že standardní somálská zbraň, jako byla AK-47, používá kulky větší ráže. Tak se rozhodl pro plát vpředu, ale ne vzadu. Pamatoval si vždy platné a důležité pravidlo nikdy se neotočit k nepříteli zády.

Jenomže na této křižovatce špinavých ulic a kamenných domů se zdálo, že nepřítel střílí odevšad. A on nemohl vidět všechno. Sundal si tlusté kožené rukavice pro sešplhávání, zavěsil si je na vestu a čekal, až se mrak prachu rozptýlí natolik, aby viděl, kde vlastně je.

Přistáli na třídě Svobody, široké špinavé ulici, těsně na východ od místa zřícení, ale Wilkinson ještě nemohl vidět Super Šest Jedničku. Ačkoli si na mapě prošel okolí místa zřícení, tohle bylo nad jeho síly. Tuto širokou ulici severojižního směru křižovaly od východu na západ úzké uličky. Věděl, že Super Šest Jedna je v jedné z nich. Byly tu

přízemní a jednopatrové domy z růžově zabarveného, bílého nebo šedohnědého kamene, zastřešené plechem, většinou s malými vnitřními dvorky. Některé z vnějších zdí měly hladkou omítku a byly vymalovány, ačkoli všechny byly zabarveny oranžovým pískem z ulic. Většina zdí nebyla rovná. Dokonce i ty moderní ze škvárobetonových tvárnic byly tak nepořádně naházeny, že připomínaly ledabyle naskládané hromady kamenů. Bylo jasné, že většinu domů, i když někdy ambiciózních, si lidé stavěli podomácku. Uvnitř dvorků stály malé stromy a některé byly i na ulici.

Uviděl pár členů svého týmu, jak se pohybují přes ulici na západ do úzké uličky. Vaky s nářadím a lana byly stále ještě uprostřed třídy Svobody. Na straně byl dlouhý úlomek z rotoru Super Šest Jedničky. Při nárazu se kousky vrtule rozlétly o bloky dál. Wilkinson vyběhl přes ulici, i když kolem sebe slyšel svištět kulky, a sebral oba vaky. Když míjel roh uličky, uviděl vrak. Užasl nad jeho velikostí. Byli zvyklí vídat Black Hawky ve vzduchu nebo na rozlehlých letištních plochách. V této úzké uličce vypadal tragicky, jako harpunovaná velryba, položená na levém boku. Ocas ve tvaru T se utrhl a spadl dolů. Vrtulník byl asi dva a půl metru vysoký. Byly tu kusy a kousky vrtule, motoru, kamení a po jeho vrcholu rozsypaná malta. Na předku vrtulníku, pod pravými dveřmi kokpitu, byl namalován indián s orlím nosem a čelenkou a slovy "Sitting Bull". Připomínal, že "Bull" Briley byl kopilotem Šest Jedničky.

Stalo se toho už hodně. Záchranný tým mužů z Delt a Rangers, včetně skupiny Chalk 2, který sem doběhl od cílové budovy, zaujal malý kruh, střežící uličku před a za zříceným vrtulníkem. Zborcený nos helikoptéry ukazoval na východ. Na ulici bylo pár mrtvých Somálců. Lidé, často ženy a děti, se k nim řítí, aby si vzali jejich zbraně a další se snažili odvléci těla.

Nadrotmistr Fales se u předku vrtulníku narovnal, aby uviděl dovnitř, když ucítil škunutí v levé noze. Pak přišla bolest. Bylo to, jako by mu horký pohrabáč prorazil lýtko. Fales, velký širokolící muž, který bojoval v Panamě i v Zálivu, cítil s bolestí i zlost. Měsíce, roky se cvičil pro okamžik jako tento, a pak ani ne během tří minut na zemi ho střelí. Jak má dělat svou práci, zachraňovat, s velkou krvavou dírou v noze?

Se zklamáním ve tváři odskákal po jedné noze od předku helikoptéry. Wilkinson Falese zachytil, když skákal zpět k ocasu vrtulníku. Příslušník Delt, seržant první třídy Bob Mabry, ho jednou rukou podpíral.

"Co je?" zeptal se Wilkinson.

"Střelili mě."

"Co?" "Trefili mě. Nějaký bastard mě střelil."

Fales a Mabry se ukryli v díře, kterou vyhloubila helikoptéra v jižní zdi uličky. Mabry mu nůžkami roztříhl kalhoty a zjistil, že kulka prošla lýtkovým svalem a vyšla v přední části nohy. Bylo zjevné, že nezlomila kost. Kousky roztřípeného svalu chlopní naznačovaly, že zranění je zlé, ale kromě bodavé bolesti hned po zásahu Fales necítil nic. Anestetiky byly strach a adrenalin. Mabry zatlačil svalové chlopně zpět do otvoru, přiložil gázu a pak aplikoval pružný obvaz. Potom se oba muži plížili zpět uličkou, kryjíce se v malém prostoru za hlavním tělem vrtulníku a nakloněnou ocasní částí.

Partnerovo zranění donutilo Wilkinsonovo ke spěchu. Myslel si, že pár minut potrvá, než přijde somálský tlak. Dříve bylo obvyklé, že uběhlo deset až dvacet minut, než se somálský dav shromáždil k akcím na ulici. Teď byl tenhle čas pryč. Rychlost byla nejdůležitější. Když sem letěli, říkali jim, že hlavní část útočných sil se ve vozech pohnula od cílového domu k místu zřícení, takže je čekali každou minutu. Měli vyprostit raněné a mrtvé z vrtulníku, provést nezbytnou zdravotnickou pomoc a dát je na nosítka, než konvoj dorazí. Teď ztratili svého týmového vedoucího. Wilkinson se pohnul dopředu. Ostřelovač z Delt, seržant první třídy James McMahon, který letěl v Super Šest Jedniče, už z vršku vrtulníku vytahoval Bulla Brileyho. McMahon měl zle pořízanou a nateklou tvář, nabírající modročernou barvu. Vypadal, jako by měl nějakou strašnou karnevalovou masku. Briley byl zjevně mrtvý. Nárazem mu něco přímo rozřízlo hlavu, v ostrém úhlu až ke krku. Bylo relativně snadné ho vyprostit, protože seděl na pravé straně, která teď byla výš. Wilkinson pomohl McMahonovi vytáhnout Brileyho a pak podal jeho tělo dolů. McMahon vlezl do kokpitu a prohlížel Elvise.

Je mrtvý," řekl Wilkinsonovi.

Parašutista se chtěl podívat sám. Řekl McMahonovi, aby si dal pozor na obličej a pak vlezl také do vrtulníku.

Uvnitř bylo tajuplné ticho. Nebyl tu ani oheň, ani kouř. Wilkinsona překvapilo, jak je tu vše nedotčené. Všechno uvnitř, co nebylo přivázané, odpočívalo na levé straně, která se teď stala dnem. Většina věcí byla vržena dopředu a nahromadila se za pilotovým sedadlem. Slabě tu zapáchala pohonná hmota a odtokové trubky změnily své místo. Položil prst do cesty kapalině, která kapala ze strany, přičichl k němu a olízl. Nebylo to palivo, ale pravděpodobně hydraulický olej. Dveřmi na pravé straně proniklo sluneční světlo a ukázalo oblohu.

Prohlédl si vše, co viselo dolů z pravé strany. Sáhł dolů a na krku zjišťoval Wolcottův pulz. Byl mrtvý. Oba piloti nesli největší tíži nárazu a Wolcott byl na tom nejhůř, protože jeho strana byla na zemi. Celý předek helikoptéry ho stiskl od pasu dolů. Byl stále ve svém sedadle. Hlava a horní část těla byly nedotčeny, ale zbytek byl zmáčknut pod přístrojovou deskou. Wilkinson se pokusil vklouznout rukou mezi panel a pilotovy nohy, ale ani nahoře, ani dole nebylo místo. Nemohl ho vysunout ani volně vytlačit. Wilkinson vklouzl úplně do helikoptéry a vplazil se za pilotovo sedadlo, aby zjistil, zda ho může stáhnout zpátky nebo odklonit, aby tak mohl vytáhnout Wolcotta, ale nevypadalo to nadějně. Vyšplhal ven a dostal se dolů do prachu po levé zmáčkvané straně kokpitu. Zjišťoval, jestli by nebyla šance vytáhnout Elvisovo tělo spodem. Ale tíha Black Hawku ho zarazila tvrdě do země. Bylo jasné, že dostat Elvise ven nebude snadné.

Krátce předtím, než ke zříceně helikoptéry sešplhali z vrtulníku další Rangers, vyskočil Abdiaziz Ali Aden zpod zeleného volkswagenu. Štíhlý somálský výrostek s hustými vlasy viděl, jak helikoptéra zavadila o střechu jeho domu, než spadla do uličky. Pomohl své rodině do bezpečí a pak se vrátil, aby chránil svůj dům před drancováním, jenomže se dostal doprostřed palby.

Viděl jednoho z Američanů, kteří právě sešplhali, jak bere M-16 muži, kterého právě zastřelil. Když viděl vojáka, Aden

zpanikařil. Vylezl zpod vozu, běžel zpátky k svému domu a přibouchl za sebou dveře. Vyběhl do malé zásobárny v přední části domu, která měla dvě okna. Jedno směřovalo do uličky, kde ležela helikoptéra, druhé hledělo na ulici Svobody, kde se rozmísťovali noví Rangers. Křižovatka a ulička se pak zaplnila americkými vojáky, střelba stále sílila a nabírala na rychlosti. Stěny Adenova domu byly postaveny z těžkých kamenů, takže byl za nimi v bezpečí. Aden sledoval americké vojáky, jak se spěšně plazí kolem zříceného vrtulníku a do jeho nitra. Vytáhli jednoho pilota a vynesli ho k ocasní části. Pilot měl hrozně pořežanou tvář a byl bledý jako mrtvola. Dva z Rangers umístili na střechu fiata napříč ulice velký kanón, který Adenovi připadal směšný. Malé auto se přeměnilo na něco technického. Další z vojáků se plazil vpravo do díry na odpadky. Adenova rodina a její sousedé házeli odpadky do děr na ulici mimo své domy a plnili je i svými exkrementy. Když byly plné, zapálili je. Voják se přímo ponořil do odpadků. Koukala mu z nich jen hlava a puška. Stále střílel.

4

Seržant první třídy AI Lamb byl vděčný za tu díru. Neměl auto, za které by se schoval. Střelba šla ze všech směrů a nebylo moc míst k úkrytu. Samové měli své AK-47 vystrčené z vršku zdi. Lamb dostal za úkol hlídat uličku za vrtulníkem s jedním operátorem z Delt, seržantem Rangers Markem Beldou a mladým dychtivým specialistou Robem Phippsem.

Phipps sešplhal na ulici se specialistou Johnem Belmanem a oba ihned vrazili do dveří, vedoucích na ulici. Vrazili do ženy s turbanem a jasně červenou róbou, které chyběl jeden přední zub. Křičela. Phipps uviděl pět nebo šest malých dětí, které se schovávaly pod postelí. Žena klesla na kolena, vzepjala ruce a častovala je slovy, kterým nerozuměli. Rangers vypadli ze dveří a pak běželi dolů k uličce, kde viděli ocas helikoptéry. Stál tam seržant McMahon, který na ně právě svými nateklými ústy křičel: "Dvanáct! Dvanáct!". Myslel tím, že spíše potřebují kryt z pozice 12 hodin.

Phipps zalehl u zdi, kterou naboural vrtulník. Asi šest metrů před sebou měl malou křižovatku, kde se napojovala další písčitá ulička. Ve dvou protilehlých rozích byly kamenné zdi a za nimi shluk stromů. Přímou s ním rostlo do půlky rohu zpoza harampádí velké křoví kaktusů. To a sestřelený vrtulník mu kryly záda. Stál zády k rohu, takže neskýtal cíl pro střelce z uličky před ním. Poprvé tu byl sám za sebe. Byl celý nesvůj, takže příruční vysílačkou zavolal seržanta Lamba a požádal ho o pomoc. Pak se zvedl rotný Steven Lycopolus a plížil se na druhou stranu uličky, těsně kolem díry, kterou Black Hawk vyvalil v jižní zdi. Záda mu kryla hromada kamenů a betonová drť. Hlavně měli dávat pozor na střelce z východu, kteří vysílali uličkou stálý proud střel, a bránit každému Samovi, aby se z tohoto směru přiblížil k vrtulníku. Dlouho se o to nikdo nepokusil. Nějaký muž v plandavé bílé bavlněné košili, širokých kalhotách a sandálech se začal blížit uličkou přímo k nim s AK-47. Kráčel skloněný, se zbraní trčící vpřed. Phipps vystřelil a muž padl na stranu do uličky. Pak vyběhl další muž. Phipps ho střelil také. Pak se zvedli Lamb, Belda a specialista Gregg Gould, aby se připojili k Phippsovi a Lycopolusovi. Belda se připojil k Phippsovi, Gould přešel k Lycopolusovi a Lamb se ponořil do díry. Rangers ze skupiny Chalk 2 sem dorazili první a kryli postavení na šesti hodinách. Rozmístili se tak, aby drželi všechny čtyři rohy velké křižovatky západně od místa zřícení. Pět mužů na dvanácti hodinách zaujalo místo, jak nejlépe mohlo a krylo menší křižovatku na východě. Lamb cítil, že pohyb mužů přes křižovatku může přerušit kruh a odříznout je. Jak na to pomyslel, objevilo se několik střelců, postupujících k nim od shluku stromů asi dvacet metrů nad nimi za vysokou zdí u jihovýchodního rohu. Kulky zvedaly úlomky kamenů a země kolem Phippse a on slyšel, jak bubnují do kovových plátů Black Hawku.

Lycopolus a Gould se co nejtěsněji přitiskli ke zdi a na Lambův pokyn začali házet granáty. Vybuchovaly jeden za druhým, ale střelba pokračovala. Tak Belda zalehl za strom se svou SAW, zatímco Phipps dal své granáty Lycopolusovi. Ty také explodovaly, ale bez efektu. I Belda poslal Lycopolusovi své granáty. Rotný hodil první, který explodoval, a pak druhý. Tentokrát výbuch nenastal. Namísto toho za pár vteřin přilétl tentýž granát přes vysokou zeď k nim. Lycopolus buď poslední granát neodjistil, nebo se na něm projevila náhodná vada a získali ho Somálci za zdi. Phipps sebou hodil dopředu, když několik hlasů zařvalo: "Granát!" Výbuch přišel jako rána do břicha. Vzduch všude kolem Phippse se otřásl. Cítil se jako v ohni, v uších mu od výbuchu hučelo a nos i ústa mu naplnila hořká kovová chuť. I když původní oheň odezněl, cítil stále ještě hrozné pálení na obou nohách a na zádech. Exploze ho poničila. Tváře mu černaly a začínaly otékat, oči měl vyvalené. Když opět nabyl smyslů, zvedl hlavu a podíval se přes rameno. Gould dostal také zásah a krvácel z hýždí. Na ulici vyběhl Somálec a sebral AK z hromady mrtvých a raněných, kteří byli střeleni už dříve. Muž začal mířit, když na něj vyslal rychlou dávku jeden D-borec dírou ve zdi. Hlava muže se přímo rozlétla.

Operátor se potácel k Phippsovi a křičel: "Pojď sem! Pojď sem!" Phipps se pokusil vstát, ale levou nohou nemohl hnout. Pokusil se znovu a opět spadl.

"Pojď!" zakřičel D-borec.

Phipps se plazil. Pocit ohně byl teď velmi prudký a levá noha nepracovala, jak měla. Když se dostal dost blízko, D-borec ho chytil za hlavu a bránil mu ve zbytku cesty.

Phipps zpanikařil.

"Do prdele! Dostal jsem to. Dostal jsem to! Dostal jsem to!" "Buď v klidu," utěšoval ho D-borec. "Budeš v pořádku." Roztrhl mu kalhoty a přiložil polní obvaz. Vítr sypal na mladého Phippse písek. Z boje byl už vyřazen.

5

Asi půldruhého kilometru jihovýchodně odtud kroužili plni starostí piloti Black Hawku Mike Goffena a Jim Yacone nad Durantovým vrakem. Muži v Super Šest Čtyřce měli štěstí. Většina této části města sestávala z kamenných domů, tvrdých staveb, ale tam, kde spadli Durant a jeho kopilot Ray Frank, byly jen ubohé boudy a chatrče, nic dost tvrdého, aby to odhodilo vrtulník. Black Hawk byl postaven tak, aby absorboval otřes při tvrdém nárazu na zem, pokud

dopadne vzpřímeně, což se jim právě podařilo.

Jinak měli štěstí méně. Jeden jediný záchranný tým CSAR se už spustil na místo Wolcottova pádu. Nikdo nepředpokládal, že spadnou dva vrtulníky. Durata, kopilota Raye Franka a jejich posádku měly zachránit pozemní síly, což znamenalo nebezpečné čekání. Goffena a Yacone už viděli, jak se Somálci valí uličkami a stezkami ke zřícenému vrtulníku.

Pomoci měla jednotka Sil rychlé reakce (QRF, druhý prapor 14. pěšího pluku 10. horské divize). Sto padesát vojáků pod velením plukovníka Billa Davida v devíti dvou a půl tunových nákladních autech a v dvanácti Humvee vyrazilo ze základny Rangers na okružní cestu okrajovými čtvrtěmi města. Nikdo přesně nevěděl, jak najít místo Durantova sestřelení. Sice to mohli jasně vidět všichni na monitorech v JOC, ale obraz jim nemohl přesně říci, kde to je. Místo aby čekal příjezdu QRF, Garrison sestavil další nouzový konvoj o takové síle, jakou mohl shromáždit na základně. Vést ho měli Rangers a D-borci, kteří evakuovali vojína Blackburna, a k nim se měly připojit tucty podpůrného personálu - zbrojmistři, kuchaři, lidé pracující s municí a specialisté na komunikaci včetně řídicího leteckého provozu vzdušných sil -, kteří se dobrovolně hlásili do boje.

I když tento nouzový konvoj už opustil základnu, bylo pilotům nad Durantovým zříceným vrtulníkem jasné, že pomoc nebude pro posádku Super Šest Čtyřky dost rychlá. Chyběly jen minuty do okamžiku, kdy budou rozdrčení zuřivou somálskou lůzou.

Davy se pokoušely udržet zpátky jen dva Little Birdy a Goffenův Black Hawk Super Šest Dva. K palubním střelcům na Šest Dvojce se připojili ještě tři muži z Delt, ostřelovači, seržant první třídy Randy Shughart, nadrotmistr Gary Gordon a seržant první třídy Brad Hallings. Když viděli valící se Samy, řekli operátoři z Delt pilotům, že by byli účinnější na zemi. Možná by se jim podařilo zadržet dav, než dorazí pomoc. Goffena požádal o svolení, aby je mohl vyložit.

"Hej, počkejte, přece ani nevíme, jestli jsou ještě naživu," odpověděl plukovník Matthews, letecký velitel sedící po boku Harrela ve vrtulníku C-2.

Když od posádky ve vysílačce nic neslyšel, slétl Goffena níž a letmo zahlédl Durata sedícího v kokpitu, jak nohama odtlačuje plechovou střechu, která se kolem propadla. Byl tedy naživu. Yacone uviděl, jak se hýbe i Ray Frank, a Goffena slétl tak nížko, že zachytil zoufalý pohled na tváři svého přítele. Frank prožil zřícení právě jako tohle před několika lety na tréninkové misi. Několik lidí ve vrtulníku se zabilo. Frank si zlomil nohu a nalomil páteř. V prodlouženém boji tenkrát zvítězil. Goffenovi pohled do tváře jeho přítele řekl: Sakra, nemůžu uvěřit, že se mi to stalo znovu! I v zadní části vrtulníku rozeznali nějaký pohyb, což znamenalo, že přežil buď Bili Cleveleand, nebo Tommy Field, nebo možná oba.

Goffena zavolal Matthewsovi, že tam přežili. Podplukovník mu řekl, ať ještě počká.

Také Shughart, Gordon, Hallings a palubní střelci Super Šest Dvojky dělali ze vzduchu, co mohli. Byla tu spousta cílů. Zvláště střelce z RPG, jak se zdálo, povzbudil úspěch. Když se Black Hawk spustil níž, vítr od jeho vrtule doslova odfoukl dav zpátky. Jak dav couval, exponovali se střelci z RPG, kteří asi určovali jejich skupinu. Tím se stali snadnými cíli pro ostřelovače. Problém byl v tom, že jednoho ostřelovače zlikvidovali, ale druhý hned sebral jeho zbraň.

Goffena si při každém nízkém náletu všiml, že na sebe poutá více palby. Spolu s Yaconem slyšeli kulky bubnující do kovové stěny jejich stroje. Znovu a znovu viděli nad hlavami zářivé oblouky, kdy se kulky třely o jejich rotor a házely jiskry a v ostrém úhlu padaly před kabinou. Goffena začal létat rychleji a pokoušel se držet u jižní strany místa zřícení, kde se palba nezdála tak prudká. Ale i to byl hazard. Věděl, že na jih je čtvrt' zvaná Villa Somalia, kde bylo známé sídlo Aididovy milice.

Vysílačkami urgovali okamžitou pomoc.

- Alfa Pět Jedna (Matthews), tady Super Šest Dva (Goffena), potřebujeme hodně přátel, abychom zajistili místo zřícení číslo dva. Byli opakovaně ujišťováni, že záchrana přijde ihned. Jeden z pilotů Little Birdu referoval:

— Musíme sem dostat nějaké pozemní síly, jinak nejsme schopni se udržet. Lidé na palubě nejsou schopni opustit letoun.

- Rozumím, vydržte, pracujeme na tom... Dobře, poslouchejte, tady je Adam Šest Čtyři (Garrison), během minuty pošleme k druhému místu zřícení malý oddíl Rangers. Někdo jim musí dát směr.

6

Dále Sizemore pomalu cvokatěl z poslušání vysílačky. Byli to jeho bratři, jeho kamarádi z Rangers, kteří tam byli přišpendleni a kamenováni. Slyšel výkřiky bolesti a hrůzy v hlasech tvrdých chlapů. Zuřil velký boj, k němuž byli připravováni po všechny ty roky, a on musel tvrdnout tady, obcházet kolem rádia s posranou sádkou na ruce. Před několika dny se Sizemore v hangáru praštil do lokte. Důstojníci z úderných sil vyzvali všechny poddůstojníky k utkání ve volejbalu, ale před zápasem nižší šarže napadly ze zálohy své velitele, spoutali je a dali jim roubíky. Pak je vynesli z volejbalového hřiště, pouštěli na ně vodu a rozličnými způsoby je ponižovali. Ne všichni důstojníci to vzali v klidu. Velitel Rangers, kapitán Steele, začal boj, jaký jste mohli čekat od bývalého obránce mistrovského fotbalového týmu Georgie, a několik důstojníků z Delt bylo rovněž těžké udržet. Sizemore byl první, koho zasáhl Harrell, podplukovník z Delt a byla to rána jako kamenem. Sizemore byl silný, svalnatý mladík s nohama jako pilíře a na střední škole solidní zápasník, ale Harrell s ním hodil na betonovou podlahu jako s muší váhou. Při pádu si pořádně narazil loket, ale na to teď nemyslel ani vteřinu. Nakonec s pěti dalšími Rangery Harrela svázali. Příští den ve vrtulníku si Sizemore opět o něco narazil loket, ten mu naběhl a velmi citlivě.

Když se na svém lůžku pod moskytiérou v pátek časně ráno, dva dny před útokem, probudil, zjistil, že kvůli naběhlému a bolavému lokti už neusne. Spolknul čtyři prášky a zbytek noci proklímal vsedě. Ráno došel do nemocnice na starém americkém velvyslanectví, kde pronesli pár učených slov a udělali mu deseticentimetrový řez, do nějž vložili dřeň. Pak mu to sestehovali, zamysleli se, připojili ho na antibiotikovou infuzi a řekli mu, že by měl v pondělí odletět domů do Fort

Benning.

Sizemore byl zdrcen. Seděl sám na nemocniční posteli, díval se z okna na další africké ráno a měl obrovskou chuť odtamtud vypadnout. Byla to Sizemorova první skutečná bojová zóna a to miloval. Velký blondatý střelec ze SAW z Illinois si nechal na svá býčí záda vytetovat "Rangera" ne jednou, ale dvakrát. Jeho kamarádi tvořili jeho rodinu. A hangár? Člověče, život v hangáru byla bomba. Denně P.T. (fyzický trénink), pak strážní služba a další posrané detaily, ale od té doby, co byli v Mogadišu, už volný čas neplnily zbytečné vojenské blbosti. Donekonečna hráli volejbal. Prázdný sklad s betonovými zdmi a vysokými stropy se proměnil v dokonalou arénu pro stolní tenis. Rumuni přišli s tak bláznivou míčovou hrou, jako je jejich IQ. Běhalo se o rumový gin (prohnaný malý vojn Othic nashromáždil spoustu výher) a dlouho se sedělo u stolních her jako risk, scrabble a stratego. Když se necvičilo nebo neprováděly podobné blbosti, trávili chlapi čas tím, že si četli knížky, hráli game-boy, koukali na videokazety, psali domů, nebo se prostě jen flákali. Sizemore rád chodíval za hlavní hangár, kde foukala oceánská bríza, nasadil si sluchátka a měl hodinu teď a potom pro sebe. Myslel na žraloky v oceánu... pláž byla pláž. S pískem a prachem všude, s vycházkami vymezenými jen na pár dnů, plážová móda víceméně převažovala, alespoň vzhledem k obvyklým standardům Rangers. Komukoli jinému než Rangers by bylo ubytování příliš skromné. Každý měl pro sebe jen obdélník 1,2x2,4 metru. O tomto prostoru platil neformální protokol; každý se musel dovolit, když chtěl přes něj projít. Každé lůžko mělo ve všech rozích vztýčeny dřevěné sloupky, aby se na ně dala v noci zavěsit síť proti zuřivým somálským moskytům. Hangár sám byl špinavý. Zapáchal pižmem, typickým pro třetí svět. Letiště se všemi vrtulníky bylo přímo za velkými otevřenými předními vraty, takže slaná bríza byla naplněna zápachem výfukových plynů a oleje. Zbraně měli vojáci zabalené, aby je chránili proti všudypřítomnému jemnému prachu a písku. Snad tuctem děr ve střeše pěkně zatékalo. Byly to masivní díry v plechu, takže když přšelo, voda se hrnula ze všech stran. Některé jednotky si svůj prostor zahrady pytlí s pískem, aby se uchránily před tekoucí vodou, která pronikala škvírami, a cítili se více domáčkěji. Chlapci ze vzdušných sil si z pytlů písku stavěli fajnové ohrady ve stylu klubů. Před zadní zdí visela z trámů velká americká vlajka a vedle ní po domáčku vyrobený plakát zobrazující špičky jejich 75. roty 3- praporu. Posádky vrtulníků byly přímo proti vratům, D-borci zaujali roh vlevo od vstupu a zbytek zabírali Rangers, Sizemorovi kamarádi. Jeho pryčna byla přesně vzadu uprostřed. Boty si mohl opřít o svůj batoh a sledovat cupitání krys po spleti trámů, nebo pozorovat luňáky, kteří vyvedli mladé venku na stromě a chytali v letu holuby.

A co mohlo být skvělejšího než život s operátory z Delt, s "Hrozivými Děčky"? To byli ti profici, totálně nad věci. Při osmnáctihodinovém letu na palubě obřího letounu C-141 Starlifter, když modré košile ze vzdušných sil naléhaly, aby všichni zůstali na svých místech, D-borci přímo vybuchli. Sebrali tepelné vycpávky (kovově lesklá podlaha letounu se ve výšce měnila v led), a izolovali si pláštěnky, strčili si vatu do uší, na oči dali klapky, polkli "modré bomby" (oblažující tablety) a dělali randál. Naučili se malé triky - jako omotat pásku kolem pojistky svých granátů -, aby měli jistotu, že za ni nezachytí nějakou částí výstroje a nevytrhnou ji. Když šli do boje, měli na kolenou vycpávky, které jim usnadňovaly rychle pokleknout a střilet a zůstat tak hodiny, když to bylo nutné. Pokud bylo horko, nechodili v úplně bitevní výstroji. Nosili trička nebo ani ta ne, krátké kalhoty a sandály. Všichni měli sluneční brýle. Pokud byli celý den na nohou, tak trochu spali i ráno. Když šli na misi, vzali si zbraně, o nichž si mysleli, že je budou potřebovat, a nechali tam materiál, o němž si mysleli, že ho potřebovat nebudou. Pro D-borce, z nichž všichni měli hodnost rotného nebo vyšší, hodnost nic neznamenal. Všichni, důstojníci i poddůstojníci, si říkali křestními jmény. Byli cvičeni myslet a jednat za sebe. Nic nedělali jen podle instrukcí; byli vedeni vlastní zkušeností. Znali své zbraně a taktiku lépe než kdokoli jiný a základním způsobem dávali všanc své životy, což byla mimořádná věc v americké armádě.

Některé z těchto operátorů, jako blondák Norm Hooten a menší, rozložitý Earl Filmore či robustní Paul Howe, dávali lekce kamarádům, jak ovládat finesy zabíjení a mrzačení. Hooten ukázal specialistovi Daveu Diemerovi, jak nejlépe střilet ze SAW (rotní automatické zbraně) od boku a dal mu jednoho z obrněnců Delt, aby si na něm vyzkoušel obvyklý chvat. Opatřili si černé plátěné pytle k zabalení SAW, aby si při sjíždění po laně neutrhli nástavec na granátomet (což se častokrát stalo). Obvyklé věci. Fillmore, který byl jedním z nejmladších operátorů (bylo mu osmadvacet, a když byl ve čtyřadvaceti přijat k Deltě, byl vůbec nejmladší), ukazoval, jak je možné bez hluku knokautovat chlapa tvrdým kopem do stehna, vedoucím k šoku femorální tepny. Howe předváděl techniky krytí v městském terénu a jak pronikat do místností. Bylo to velké.

Operátor Delt Dan Busch byl Ranger, který se před pár lety vrátil zpět z hlubokého utajení. Někteří z chlapů ho znali předtím. Busch se hodně změnil. Teď to byl Dan, ne seržant Busch. Pár chlapů v jednotce Bravo ho znalo jako výtržníka. Busch vždycky hledal nějakou zábavu. Tady v Mogadišu přistál změněný muž. Ten divoch byl teď nábožně klidný, skutečně zralý, úplně jiná osobnost. Spoustu času trávil na své pryčně, klidně si čistil zbraně a dával nakládačku všem, kdo přišli hrát scrable.

Byli mezi nimi legendární vojáci, jako dobrácký veterán Tim Martin, suše a bystře uvažující muž, s velkým červeným mateřským znamínkem na tváři a přezdívkou "Griz" ("Šedivec"), která mu seděla. Bylo mu přes čtyřicet a bojoval v bezmála každém konfliktu od Vietnamu, otevřeně i tajně. V armádě byl více než dvacet let. Nic ho nezmátlo a nevyvedlo z míry. Doma měl ženu a tři dcery a mluvil o svých plánech, jak příští rok odejde ze služby a dá se na byznys. Ale nejkřídovější ze všech byl "Mace", John Macejunas, dřívější neokázale veselý Ranger, s křiklavě světlým ježkem a s kůží opálenou tak, že vypadal jako surfař. Mace nebyl tak hrubě jasný jako jiní, ale to, jak ho brali, určovala jeho tělesná stavba. Měl tak málo tělesného tuku a tak buvolí postavu, že vypadal jako krácející hora chlapeckých svalů. V kontrastu ke Grizovi běžel Maceho motor na plné obrátky. Usilovně trénoval, dělal kliky, dřepy, vzpíral nohama, bradou a mučil se tak vynalézavými způsoby, že na něj Rangers pohlíželi jako na nějaký druh bojového mutanta. Dokonce i jiní D-borci měli Maceho v bážlivé úctě. Říkal, že se absolutně ničeho nebojí.

Rangers předtím neměli nikdy šanci být s těmito chlapy, dokonce ani když spolu jednou nebo dvakrát cvičili. Bylo to jako domácí vyučování v boji od těch nejlepších.

Špatnou věcí ohledně života v hangáru ovšem bylo to, že tu nebyly žádné ženy. Kolem se sice pohybovaly, ale všechno byly zdravotní sestry, které pracovaly v jiné části základny nebo u složek OSN, a všechny byly přísně drženy z jejich dosahu. Bylo to těžké. Měli sice spoustu porna, ale mnozí se bavili příležitostnou onanií. Většina v tom byla diskretní, ale někteří si z ulevujících vojáků tropili krutý posměch. Stoupli si k jejich posteli a prohlásili: "Ať přidu, kam přidu, všude se šoustá jen onanií." Specialista John Collett, střelec ze SAW, se v těchhle věcech absolutně nestyděl, chvástl se svým repertoárem při popisování nových masturbačních technik - "Člověče, měl bys mě vidět poslední noc. Nekecám ti, až sem se z toho zadejchal!" a pokračoval v líčení nových a neobvyklých míst k onanování. Chlubil se třeba tím, že měl orgasmus v postroji, tj. že onanoval, když visel z parašutistických šňůr. Bylo to ubohé. Jeden z parašutistů dostal poštou umělou pannu a téměř nikdo se nesmál. Všechna ta nadřazenost produkovala mnohem víc pubertáckých hloupostí než obvykle. Desátník Jim Cavaco jednu noc chodil s dlouhým nylonovým provazem uvázaným kolem žaludu, dvěma prsty provaz delikátně zvedal a každému říkal: "Musím toho pošťáka držet, aby se nerozběh."

Hodně hráli risk, stolní hru, v níž se barevně označené armády snažily dobýt svět. Trvala hodiny, tolik času věnovali zabíjení. Svobodník Jeff Young, vysoký radioperátor (RTO) ze severní části New Yorku, s krásnými vlasy a velkými brýlemi opřenými o nos, příliš malý na svou dlouhou tvář, hrál risk se svými pěti bratry a byl tak dobrý, že chlapi z jiných koalic ho hned knokautovali. Young a jeho seržant, Mike Goodale, si tuto hru vypůjčili od D-borců a monopolizovali si ji tak, že Delta se musela přesunout k jiné hře. Young a Goodale se postavili před své regály a obvykle stejná skupina chlapů si stoupla kolem nich. Vojáci, seržanti i důstojníci nadstolem zapomněli na své hodnosti. Posmívali se jeden druhému, jeden na druhého řvali, přesně jako pořádní chlapi při hře.

Dokonce i noční minometný útok byl druhem zábavy. Vychrtlíci mířili do neohrazeného prostoru, kde miny pomalu bouchaly, jako kdyby něco velmi těžkého bušilo do plechu. Nejdřív se chlapi báli. Ale Vychrtlíci tak špatně mířili, že jen zřídka kdy něco zasáhli, a po chvíli chlapi padali a smáli se, když mina přistála. Někdo, pravděpodobně Dominik Filla, zjistil, že když zvedne velké dveře lednice, kde se chladila soda a voda, a pak je nechá spadnout, udělá to ránu jako salva z minometu. Jednou nebo dvakrát padli chlapi k zemi, než přišli na to, z čeho rány pocházejí. Jakmile pak uslyšeli ten zvuk, už nepadli k zemi. Bavili se. Jednu noc mina přilétla tak blízko, že Sizemore viděl, jak střeptiny zasahují vnější zeď hangáru. Každý jen tleskal a hulákal. Přes ulici sledovali zdravotnický personál vzdušných sil, což nebyly zrovna tvrdé bojové typy, jak vzpínají ruce a zpívají duchovní písně, zatímco divocí Hoo-ah se přes ulici smáli jak šilenci. Chlapi v hangáru se dokonce začali sázet. Vsaď se o dolar, že si nevybereš škvíru, kam se během deseti minut trefí salva. Tím se každý tak bavil, že běhali kontrolovat pláty, aby viděli, kdo vyhrál. Nikdo nemyslel na to, co by se stalo, kdyby minomet zasáhl vítěze.

V promítacím sále byly tři televize a tři videa. Chlapi se vždycky seběhli k sledování CNN. Někdy byly na programu jejich vlastní mise. Ve skutečnosti, když se síly vrátily ze své první mise se somálskými zajatci, ještě než si stačili svléknout výstroj, užasli, když se na supertajné misi viděli na CNN, natočení infračervenými kamerami. Nikdo neodpovídal na dotazy reportérů a všichni se smáli a úpěli nad tím, jak hrozně se v televizi a v novinách všechno předvádí.

Byly tu dvě rozhlasové stanice ozbrojených sil, z nichž jedna hrála většinou country a druhá dělila svůj vysílací čas mezi "bílou" hudbu, převážně klasický rock, a "černou" hudbu, převážně rap. Rangers, kteří měli základnu na opačné straně města než 10. horská divize a byli téměř všichni bílí, by nejraději vykopli věnování během "černé" doby: Jo, mí bráchové a ségry, tady je 2-G Smoothie 4--U a hází tam písničku pro Reginu na 271. zásobovací základně od Dope Gangsta na 33. Buďte v klidu. Večer se přehrávala kolekce videokazet, většinou starého, hrdinsko-dobrodružného typu. Jeden týden měli festival Jamese Bonda, každou noc jiný film. Jedním z nově povolených byl "Poslední Mohykán". Někteří chlapi ho právě dokoukali podruhé za sebou, když přišel kapitán Steele, viděl jen konec a prohlásil, že ho musí vidět ještě jednou. Tak ho přetočili a dívali se potřetí.

Většinu dnů, kdy nebyla mise, cvičili, což bylo totálně bezva. Šli na sever od města, do pouště, a vyhazovali něco do vzduchu nebo cvičili házení granátů a odpalování raket na cíl nebo zdokonalovali své střelecké mistrovství s různými automatickými zbraněmi. V dunách kolem Mogadiša byla spousta zábavy a více munice než obvykle a neplatily tam všechny přísné hodnostní restriktce, jaké se uplatňovaly doma. Pod horkým sluncem v pouštních maskáčích a s maskovacími sítěmi byli jako hromada přerostlých dětí, které si hrají na vojáky... se skutečnými kulkami a granáty. Byl to druh věcí, jímž se Rangers bavili, skutečné vojáctví. Tvrdé porno, heavy metal. Bylo to mnohem zábavnější než na koleji. Sizemore a všichni ostatní v tomto hangáru žili dobrodružstvím. Byli v Africe, ne za stolem, pokladnou nebo ve třídě, kde se znučeně koukali z okna na ospalý kampus. Milovali věci jako skoky z letadla, sjíždění po laně z helikoptér, slézání skal... a to všechno, co tady dělali, dělali pro dobro, v exotickém třetím světě pronásledovali vražedného diktátora.

Sizemore přemluvil doktora, aby ho pustil zpátky do hangáru. Poslední den chtěl totiž strávit se svou jednotkou. Zrovna si balil věci do vrtulníku, když tam přivezli dva muže, kteří se právě zranili ve městě v Humvee při odstraňování min. Jeden z nich byl příslušníkem 10. horské divize a byl celkem v pořádku, druhý, somálsko-americký tlumočník, byl roztržen v půli. Od pasu dolů byl hotový. Vnitřnosti ležely na lehátku vedle něj.

Něco takového Sizemore nikdy neviděl. Jedna z mužových paží se právě v napjatých křečích ukroutila a odpadla od zbytku těla, k němuž ji pojal jen kus masa. Kdo byli tihle lidé? Co mohli dělat, že vypadají takhle?

Když se vrátil do hangáru, kamarádi se právě oblékali na misi. Sizemore se na ně díval se zklamáním a rozčarováním. Všichni říkali, že to možná bude horká mise. Co když mají pravdu? Přišel až sem, aby o ni přišel? Na jeho místo poslali specialistu Stebbinse, rotního písaře. Stebbinse! Sizemore nemohl uvěřit, že tomu nemehlu přálo takové štěstí. V hangáru to hučelo nervozitou.

Dokonce i seržant Lorenzo Ruiz, boxer, byl neklidný, a toho jen tak nic nevyvedlo z míry. "Mám zlé tušení, Dale," řekl.

Ruiz a Sizemore si byli velmi blízcí. Neměli absolutně nic společného, ale z nějakého důvodu se už před pár lety dali dohromady. Ruiz byl silák z El Pasa v Texasu, bývalý amatérský boxer, který vstoupil do armády, když mu dal soudce na vybranou mezi vojenskou službou nebo vězením. V jednotce Rangers žil Ruiz družně a exceloval. Byl ženatý a měl malou holčičku. Sizemore byl velké dítě předměstí, trochu svůdce - jeho plné rty, velké modré oči a široká ramena přispěly k tomu, že dostal přezdívku "Adonis". Ale Ruiz byl skutečný romantik. Jednu chvíli vyváděl při pitce a příště si utíral slzy a protahované svým mexickým přízvukem lkal: Já vás miluju, kluci." Ruiz byl pověřivý a bojoval s předtuchou, že v Somálsku zemře. Sizemore nebyl pověřivý, ale měl se svým kamarádem dohodu, že se mu přizpůsobí. Oba napsali dopisy na rozloučenou svým rodinám, které měly být odeslány, když budou zabiti. Pro větší jistotu si je vyměnili. Sizemore dopis adresoval své matce, nevlastnímu otci a tetě, a mluvil v něm většinou o tom, jak je měl rád. Ruiz psal své ženě, jak ji miloval, a nakazoval svému bratrovi Jorgešovi, aby se staral o matku a babičku. Oba psali, že když budou zabiti, zemřeli při tom, co chtěli dělat. Víc nebylo třeba říkat. To odpoledne, když se Ruiz chystal na misi, připomněl Sizemorovi dopis.

"Nekecej, Lo," povzbuzoval ho Sizemore. "Budeš zpátky za pár minut."

Ale teď byl Ruiz se zbytkem chlapců v pekle - Sizemore to ještě nevěděl, ale jeho kamarád byl už smrtelně raněn. Sizemore měl starost tím, kde je Ruiz a jak dopadli Goodale a Nelson. Obával se o Stebbinse. Ježíši, Stebby byl kluk, který jim vařil kafe! On, pravděpodobně nejlepší střelec ze SAW v jednotce, je tady, a rotní píšák v bitvě. Sizemore se přilepil k rádiu u JOC s dalšími chlapci, kteří tu zůstali proto, že cvičili u vody krátce předtím, než mise začala. Tato skupina měla své Humvee zaparkovány v půlkruhu před velkými otevřenými vraty hangáru a byla připravena vyjet, až bude třeba.

Poslech hrozivých zpráv z rádia měl odlišný efekt na specialistu Steva Andersona. Vyděsily ho. Anderson se chtěl tak hrozně stát vojákem, že dostal ošklivé astma, když vstoupil do armády. Svůj inhalátor si všude nosil s sebou. První den základního výcviku byli všichni přísně varováni, že jakékoli drogy se budou považovat za kontraband, a jestli s nimi někoho chytí, pošlou ho do té nejtmavší prdele. U baráků byla bedna, kam měli poslední možnost beztrestně zahodit všechno, co neměli mít u sebe. Anderson zpanikařil, zahodil svůj inhalátor a po třech či čtyřech dnech dostal tak šílený astmatický záchvat, že ho poslali do nemocnice. Příští den seržant, který měl na starosti jejich výcvik, řekl Sizemorovi a ostatním v jednotce, že Anderson zemřel.

O měsíc později, při výsadkářském výcviku Sizemore spatřil Andersenova vytáhlého, hubeného ducha jako dozorcího v kuchyni. Přišel blíž a vyvalil oči, jestli dobře vidí. Anderson nejenže přežil astmatický záchvat, ale někdo na velitelství uznal jeho odhodlání za dostatečné, aby zůstal zde a nechal si svůj inhalátor.

Ale teď, tváří v tvář vidině takového zuřivého boje, zachvátila Andersona u rádia panika. Každý mluvil dvakrát víc než obvykle, jako kdyby potřebovali zůstat v kontaktu, jako kdyby rádio bylo síť, která může zadržet jejich volný pád. Anderson nic neviděl, ale třásl se. Žaludek se mu zvedal a z těla mu vyrazil studený pot. Tam mám jít i já? Až do téhle mise nebyl nikdo vážně zraněn. Byla to sranda. Když v megafonu zaznělo - Jdeme na to! - vždycky cítil to samé: bezva, akce. Přesně jako všichni ostatní. Teď ne.

Základnu zasáhl děs, když dorazily tři Humvee seržanta Strueckera, všechny prostřelené, a doktoři vytáhli bezvládné tělo vojína Blackburna, Rangera, který spadl z helikoptéry na ulici. Specialista Brad Thomas vylezl z jednoho Humvee se zarudlými očima. Andersona šokoval zprávou: "Pilla je mrtvý." Thomas brečel a Anderson cítil, že začíná brečet s ním. Strach byl hmatatelný. A Andersona neutěšilo ani to, že je na bezpečném místě. Stydl se sám před sebou, ale cítil to tak.

Nebyl sám. Chvilí potom, co vyložili Pillu a Blackburna, dostali rozkaz vyjet zpátky. Druhý Black Hawk, Durantův, se zřítíl a hrozilo, že jeho posádka bude zabita. Z rádia se dověděli, že Casey Joyce, další z jejich kamarádů, je také mrtvý. Mace a příslušníci SEAL, kteří pomáhali evakuovat Blackburna, už byli přezbrojeni a připraveni. Anderson neviděl na těchto chlapech žádné váhání. Ale mladší Rangers se zdáli otřeseni.

Brad Thomas tomu nemohl uvěřit. Byl s Joycem a Pillou na pláži, když byli povoláni na misi. Thomas, Joyce, Pilla, Nelson a pár dalších z rotý Rangers to táhlo spolu. Byli o pár let starší a měli o trochu víc zkušeností. Joyce a Thomas byli ženatí. Thomas před odvodem studoval hru na klasickou kytaru. Nebyli tak bouřliváčtí jako ostatní, a když přišel čas riskovat, stále ještě chtěli, ale ne s takovou dychtivostí.

Thomas viděl, jak zabili jeho přítele Pillu, a zbytek té šílené cesty zpět na základnu měl pocit, že se mu to snad jen zdá. Když dorazili, pocítil enormní úlevu. Myslel, že mise je u konce. Všechno bylo přeci úplně v prdeli a zbytek mužů se vrátí každou minutu. Emočně pro něj boj skončil.

Když se přiblížil Struecker a nařídil mužům, aby se začali přezbrojovat, že pojedou zpátky, Thomas tomu nevěřil.

Jak se do toho mohli vracet? To se prostě mohli rozloučit se životem. Celé tohle posrané město se je pokouší zabít!

Struecker cítil, jak mu buší srdce. Jeho vozy byly prostřeleny. Zadek jeho Humvee byl zastříkán Fillovou krví a mozkiem. Když vytahovali jeho tělo, už vůbec nevypadal jako Pilla. Vrchol jeho hlavy byl pryč a tvář měl groteskně zkřečovanou. Strueckerovi muži byli vyděšeni.

Mace, nekompromisní bojovník z Delty, zatáhl Strueckera stranou.

"Podívej, seržante, musíš si vyčistit vůz. Když to neuděláš, tvý kluky to bude zraňovat ještě víc."

Tak Struecker pokročil ke své skupině.

"Poslouchejte, chlapi. Nemusíte to dělat, jestli nechcete. Já to udělám, když budu muset. Ale musíme to vyčistit, protože se budem vracet. Každý si musí doplnit zásoby. Vemte si víc munice."

Struecker se zeptal svého střelce z kulometu ráže 12,67 mm: "Chceš mi pomoci s čištěním? Nemusíš to dělat."

Společně vzali kbelíky s vodou a houbou a smývali krev a mozek z vnitřku vozu.

Sizemore to všechno viděl a zacloumal jím divoký vztek.

"Pojedou s vámi, chlapi," řekl.

"Nemůžeš, jsi zraněný," prohlásil seržant Raleigh Cash, který velel skupině, jež trénovala běh vodou. Sizemore nechal debaty. Měl na sobě jen tričko a krátké kalhoty a výstroj zabalenou pro zítřejší let domů, takže vběhl do hangáru, natáhl si kalhoty a košili a popadl všechnu výstroj a výzbroj, kterou mohl najít. Našel neprůstřelnou vestu, která byla třikrát větší, než potřeboval, a přilbu, která se mu klímala na hlavě jak salátová mísa. Popadl svou SAW, do pasu a kapes si nacistal náboje a s nezašněrovanýma botama a nezapnutou košilí vběhl a přímo vletěl do Cashova Humvee. Já jdu," vyhrkl na Cashe. "Nemůžeš jít se sádrou na lokti." "Tak si ji sundám."

Vyběhl zpátky do hangáru, našel nůžky, rozstříhl si sádku a Zahodil ji. Pak se vrátil a zaujal své místo ve voze. Cash jen potřásl hlavou.

Anderson obdivoval Sizemorovu dychtivost a styděl se za sebe ještě víc. Oblékl si výstroj, jak bylo nařizováno, ale byl jako umrtvený. Nevěděl, jestli se víc stydí za svůj strach nebo za to, že poslušně jak ovce přijal rozkaz. Když přišel čas nastoupit do vozidel, opět poslechl rozkaz, ohromen svou vlastní pasivitou. Jel do Mogadiša riskovat svůj život, ale ne z vášně, solidarity či patriotismu, pouze proto, že neměl odvahu odmítnout. Nic z toho však nedal najevo.

Ne každý byl takhle pasivní. Brad Thomas zatáhl Strueckera stranou.

"Človče, přece víš, že skutečně nechci jet zpátky." Seržant čekal, že k tomu dojde a bál se toho. Věděl, co si myslí o cestě zpět do města. Bylo to jako noční můra. Thomasova slova vyjadřovala to, co cítil každý. Jak mohl nutit tyto muže, aby se vrátili do boje, zvláště ty, kteří právě prošli peklem cestou na základnu? Věděl, že všichni muži sledují, jak se zachová. Struecker byl vzorový Ranger, silný, nenáročný, poslušný, tvrdý, přesně se řídící předpisy. Byl jako vzorný žák třídy. Důstojníci ho měli rádi, což znamenalo, že alespoň někteří z mužstva na něj měli vztek. Čekali, že při výzvě jako tahle Struecker vybuchne.

Místo toho si vzal Thomase stranou a klidně k němu mluvil jako chlap s chlapem. Pokoušel se ho uklidnit, ale Thomas byl klidný. Jak Struecker viděl, tenhle muž se právě rozhodl udělat všechno, co udělat mohl. Thomas se před pár měsíci oženil. Nebyl jedním ze rváčů v jednotce. Bylo to dokonale racionální rozhodnutí. Nechtěl jet zpátky umřít. Celé město na ně střílelo. Jak daleko se mohli dostat? Ovšem, utrpěla by přílišná hrdost muže a Ranger měl vskutku velkou hrdost.

Touto cestou chtěl Struecker argumentovat.

"Poslouchej," řekl. "Chápu, jak se cítíš. Jsem taky ženatý. Nepokládám tě za zbabělce. Vím, že jsi vyděšený. Já jsem, do prdele, taky vyděšený. Nikdy jsem nebyl v situaci, jako je tahle. Ale my musíme jít. Je to naše práce. Rozdíl mezi zbabělcem a hrdinou není v tom, že se bojíš, ale v tom, co děláš, i když se bojíš."

Thomasovi se to nezdálo jako odpověď. Šel pryč. Ale když už měli vyrazit, Struecker si všiml, že vylezl na korbou spolu s ostatními.

7

Jed' v čele a ved' nás," nařídil Lany Moore Strueckerovi. "Povedeme tři pětistupky, tvé dva vozy vpředu, mé dva vzadu. Místo zřícení je někde v tomhle okolí," ukázal na místo mezi dopravním okruhem K-4 a cílovou budovou. "Nevíme to přesně. Nastavíš si frekvenci na tenhle kanál," ukázal mu na vysílače. "Nahoře máme letoun a pilot ti řekne, kam máš jet."

"Všechno oukej," řekl Struecker.

Přiběhl jeden z rotních písařů, seržant Mark Warner.

"Seržante, můžu jet?"

"Máš zbraň a nějakou municii?"

Jo."

"Nastup si, dostaneš zadní sedadlo."

U vozidel se hromadili další dobrovolníci. Specialista Peter Squeglia, rotní zbrojmistr, si natáhl bojovou výstroj a vyšplhal do trucku. Pár dnů předtím si pochroumal kotník, když hrál ragby v písku s chlapci z Nového Zélandu, a byl určen k vykonávání strážní služby u hangáru. Bolavý kotník ovšem nemohl použít na omluvu, že tady zůstane. Takže nyní seděl se svou M-16 jako spolujezdec u okna pětistupkového trucku a jen se divil, jak se sem dostal. Přihlásil se do armády a vybereš si Rangers ostentativně proto, že chceš jít do boje, ale v tomto dni a věku vůbec nečekáš, že tě skutečně zavolají. Squeglia uvažoval o boji realističtěji než většina jeho kamarádů u Rangers, a to i přesto, že se do blízkosti žádného boje nedostal. Předstíraná odvaha některých, jež viděl v minulých týdnech, ho lekala. Chtěl své přátele varovat: "To je realita. Někdo z vás bude zabit." A všichni se mu smáli. A vida, alespoň jeden z nich byl definitivně zabit — viděl vytahovat Fillovo tělo — a těsně vedle něho. V myšlenkách se vracel domů, kde se svými kamarády trávil odpoledne sledováním fotbalu v televizi a pak vyrazili do barů v Newportu na Long Island balit holky. A teď je tady, chytrý pětadvacetiletý Peter Squeglia, z okna trucku má vystrčenou pušku a míří do ulic Mogadiša, kde se objeví zuřiví domorodci, kteří se ho budou pokoušet zabít. Ucítil, že truck se dal do pohybu.

Když Struecker vyjel z východní brány, čekal na směrové instrukce z Black Hawků C-2.

- Musíte zahrnout doleva a pak na první křižovatce zase doleva.

Struecker odbočil doleva na Tanzanskou ulici, ale jak se blížil ke křižovatce, rozpoutala se všude kolem střelba. Nebyli od brány dál než pětasedmdesát metrů.

V Humvee za Strueckerovým zakřičel seržant Raleigh Cash: "Akce vlevo!"

Střelec ve věži obrátil svůj kulomet proti pěti ozbrojeným Somálcům a Cash, který seděl na předním sedadle spolujezdece, uslyšel explozi palby a svištění kulek kolem. Cash věděl, že když uslyší tyhle zvuky, kulky mu létají necelý metr od hlavy. Cink, které mu znělo, jako když udeříš holí do telegrafního sloupu, znamenalo, že kulka ho minula s velkým odstupem. Střelci odpovídali se vzteklým řevem.

V dalším ze zadních Humvee uslyšel erupci palby zpěčující se Steve Anderson a cítil, jak se mu obrací žaludek. Pak si

uvědomil, že většina z toho, co slyšel, byla palba Rangers. Každý ozbrojený Somálec se setkal se zdrcující palbou 12,67 milimetrových kulometů na třech Humvee, se střelami ze SAW a z M-16 vojáků shromážděných na nákladácích.

Anderson se také pokusil střelit ze své SAW, ale zbraň se mu zasekla. Tlačil a tlačil na odhazovač patron ve snaze uvést zbraň opět do činnosti, ale nešlo mu to. Tak si vzal řidičovu M-16 a zamířil za vůz. Těsně předtím, než zamířil, uviděl Somálce, jak s puškou běží přes silnici, ale byl příliš daleko, aby ho zasáhl.

Vedoucí vozy nesly hlavní tíži náporu. Střela z RPG přeskočila Strueckerův Humvee se zaskřípáním kovu o kov a explodovala napříč ulicí v betonové zdi s otřesem, který postavil široký, mohutný vůz na dvě kola. Pak kulometčík obrátil palbu na dav palící z Ak-47. Seržantovi se zdálo, že Samové jsou neškolení v umění přepadu ze zálohy. Oni ovšem měli představu takovou, že nechají projet vedoucí vůz a pak se vrhnou na celou kolonu. Neobrněné trucky uprostřed, na nichž jeli kuchaři, písaři a další dobrovolníci, byly tučnými, zranitelnými cíli. Kdyby zahájili palbu na vedoucí vozy, dali by jim šanci stáhnout se, než se situace zhorší.

Struecker zařval na řidiče, aby hodil zpátečku. Narazili do předku Humvee za nimi a pak, když jeho řidič také couval, narazil do prvního trucku. Nakonec dostali všichni tuto zprávu:

- Musíte najít jinou cestu! volal s očima upřenými na nebe.

-Jedte zpátky, odkud jste přijeli, a obraťte doprava místo doleva. Tou cestou se tam můžete dostat.

Struecker přivedl celou kolonu zpět k bráně a tentokrát zabočil doprava. Před ním se vynořil velký zátaras. Zatímco spousta lidí, kteří na ně střídali, byli jasně amatéři, tady bylo zřejmé, že měli mezi sebou zkušené vojáky. Tento zátaras nebyl ničím spontánním. Předpokládali, že ze základny Rangers vyjede konvoj, a postavili barikádu z odpadků, harampádí, nábytku, vraků aut, kusů betonu, drátů a všeho, co bylo po ruce. Byly tam také hořící pneumatiky, které zatemňovaly oblohu černými mraky dýmu. Strueckera bodal v nose pach z hořících gum. Konvoj věděl, že Super Šest Čtyři je vzdálen méně než půldruhého kilometru, přímo před nimi.

Durant později řekl, že slyšel palbu z kulometu ráže 12,67 mm, která téměř jistě pocházela z věže Strueckerova Humvee. Pilot věřil, že osvobození je na dosah. Ale konvoj se nemohl dostat blíž. Za zátarasem, který je odděloval od Durantova zříceného vrtulníku, byla betonová zeď obklopující nepravidelně roztažené ghetto chatrčí a pěších stezek. Struecker věděl, že jeho Humvee mohou přejet přes zátaras, ale trucky za ním nemohly. A i kdyby mohly, žádným způsobem by se nedostaly přes betonovou zeď.

- Vidíte, kde hoří ty pneumatiky? To je tam, kde došlo k zřícení. Jedte sto metrů a je to za vámi.

"Musíte nám najít jinou cestu," odpověděl Struecker.

- Žádná jiná cesta není.

"Dobře, musíte nějakou najít. Řekněte nám kudy.

-Jediná další cesta je projet kolem celého města a dostat se tam zezadu.

"Fajn. Tak jedem."

Struecker věděl, že každá minuta je drahá. Durant a jeho posádka moc dlouho nevydrží. Zdálo se mu, že se bude s pětistunkami už navždy motat úzkými ulicemi. Trucky si v tom nebraly servítky. Vrážely do zdi a upravovaly si cestu. Když si trucky probojovávaly cestu, většina z mužů vyskočila na ulici, aby chránila konvoj. Seržant Cash, klečící jedním kolenem ve špině, najednou ucítil ránu do prsou, která ho málem knokautovala. Cítil, jako by ho někdo udeřil poblíž ramene. Zajel si rukou pod košili, hledal krev. Žádná tam nebyla. Kulka narazila do obrněného prsního plátu a roztrhla jeho nosné popruhy, takže visel jen na niti.

Squeglia uviděl v zrcátku trucku střelce na řidičově straně a vypálil z M-16 kolem řidičovy hrudi pár salv. Sizemore vyprazdňoval zásobník na všechno, co viděl. Ventiloval si tak svůj vztek. Anderson držel hlavu dolů, hledal specifické cíle. Párkrát vystřelil, ale nemyslel si, že by někoho zasáhl.

Když se konečně dostali do správného směru, jeli po ulici, obkružující město na jihozápad, občasnou palbou z AK-47. Z vrcholů své cesty už viděli Durantův vrtulník. Zřít se do malého údolí, ale zdálo se, že nebude snadné se tam dostat.

8

Nahoře v Black Hawku Goffena a Yacone viděli, že oba konvoje mají problémy. Hlavní konvoj podplukovníka McKnighta mířil zpátky k okruhu K-4, pryč od obou míst zřícení, a nouzový konvoj z kuchařů a dobrovolníků ještě nebyl blízko.

Opět se zeptali na vysazení ostřelovačů z Delt. Dole byli právě jen dva. Seržant Brad Hallings obsluhoval jeden minikanon Super Šest Dvojky poté, co jeden z palubních střelců byl raněn. Potřebovali ho. Kapitán Yacone se obrátil v sedadle, aby prodiskutoval situaci s oběma operátory z Delt.

"Situace je zlá, chlapi," překlíkoval motory a rachot palby. "Druhý konvoj zdržuje intenzivní palba a nevím, kdy se dostanou k místu zřícení. Mike a já jsme viděli pole asi pětadvacet až padesát metrů ze strany, odkud se blíží. Mezi tím je spousta chatrčí a bud. Když se tam dostanete, můžete si bud sednout na bobek a čekat na vozy, nebo se pokusit dostat zraněné na otevřený prostor, kam bychom se mohli vrátit a vzít je na palubu."

Shughart a Gordon hlásili, že jsou připraveni k sestupu.

Nahoře ve velitelském vrtulníku Harrell zvažoval žádost. Bylo to hrozně riskantní, možná dokonce beznadějně. Ale jeden nebo dva dobře vyzbrojení a dobře trénovaní vojáci mohli udržet nedisciplinovaný dav. Shughart a Gordon byli experti na zabíjení a zůstali naživu. Byli to opravdoví, obezřelí vojáci, trénovaní tak tvrdě, že mohli dělat i hrozné věci. Viděli příležitost tam, kde jiní viděli jen nebezpečí. Jako ostatní operátoři si cenili především toho, že zůstávali klidní a efektivní i v extrémním ohrožení. Žili a cvičili donekonečna pro okamžiky jako tento. Pokud byla naděje k úspěchu, a ta tu byla, pak tihle dva to mohli dokázat.

Ve vrtulníku C-2, sedíce vedle sebe, vážili Harrell a Matthews pro a proti. Jejich záchranný tým byl už na zemi u místa

prvního zřícení. Pozemní konvoj se k Durantovi a jeho posádce nemohl dostat moc rychle. Ale pokud vysadí Shugharta a Gordona, s největší pravděpodobností je pošlou na smrt. Matthews na okamžik ztišil radiostanici. "Koukni, jsou to tví chlapi," řekl Harrellovi. Jsou to jen dva muži, které tam necháme. Chceš to udělat?" "Máme na výběr?" zeptal se Harrell. "Můžeme je tam vysadit, nebo ne. Ale nikdo jiný se k místu zřícení nedostane, jak vidím."

"Vysadíme je," řekl Harrell.

Pokud byla jen malá šance, cítili povinnost dát ji zřícené posádce.

Když Goffenův palubní střelec, nadrotmistr Mason Hall, vydal povel ke skoku, Gordon se usmál a zdvihl palec nahoru. Byla to malá otevřená plocha za jednou chatrčí. Ohraničoval ji plot a na zemi byly nějaké trosky, ale dalo se skočit. Goffena pomalu sletěl k zemi. Nemohl najít dostatek jiného prostoru, tak zůstal ve visu asi půldruhého metru nad zemí, když Shughart a Gordon vyskočili.

Shughart se zamotal do bezpečnostního lana připevněného k vrtulníku a musel ho přetřhnout, aby se uvolnil. Gordon se uvolnil, když vyběhl, aby se kryl. Shughart stál a pohyboval rukama, což naznačovalo nějaký zmatek. Po seskoku ztratili orientaci a schoulení v obranné pozici se jim snažili znovu najít. Goffena opět sletěl níž, vyklonil se ze dveří a ukázal jim cestu. Jeden z palubních střelců hodil dýmovnicí ve směru zříceného vrtulníku.

Oba operátoři zvedli palce nahoru a dali se na cestu.

9

Více než míli severovýchodně, na původní blokující pozici skupiny Chalk 2 u cílové budovy se pro seržanta Eda Yureka válka zklidnila. Poté, co vrazil do somálské školky a přiměl učitelku a děti, aby si lehly na podlahu, byl ponechán sám se zbytkem své skupiny, zatímco poručík DiTomasso a osm dalších Rangerů běželo na pomoc k místu prvního zřícení.

Yurek viděl, jak vyjíždí pozemní konvoj. Když se střelba přesunula k místu zřícení Black Hawku tři bloky na východ, nastal na Yurekově rohu takový klid, že ho to až polekalo. Když byl poručík a jeho radista pryč, neměl žádný kontakt s velitelskou rádiovou sítí. Začal mít strach, že na něj celé síly zapomněly.

Použil svou osobní vysílačku, aby zavolal DiTomassovi.

"Co se děje, poručíku?"

- Musíte si najít cestu ke mně.

"Rozumím, pane. Kde jste?"

- Držte se velkou uličkou tři bloky východně, pak odbočte doleva. Jděte asi dvě stě metrů a nemůžete nás minout.

"Rozumím."

Byla to dobrá zpráva i nebyla. Byl rád, že se konečně ruch na tomto malém rohu v Mogadišu zklidnil. Zvykli si na palbu z úhlů a znali body potenciálního ohrožení a našli, jak se zdálo, adekvátní krytí. Děti v malé plechové škole byly potichu jako myšky. Yurek už se viděl někde jinde, daleko. Daleko od tohoto velmi nebezpečného města, s kulkami a střelami z RPG. Trochu se však bál opustit tento, jak se zdálo, bezpečný a klidný roh. Slyšeli prudkou palbu u místa zřícení a až se zvednou a vyrazí dolů ulicí, nebudou mít žádné krytí. DiTomasso a ostatní muži, kteří běželi k místu zřícení, měli aspoň na své straně moment překvapení. Yurekův tým byl druhý, který měl zvednout tuhle rukavici.

Nepochyboval, že Samové na ně budou čekat.

Jdeme, chlapi. Musíme jít!" váhavě instruoval své muže.

Dali se do pohybu na východ dolů ulicí. Šli rychle, zbraně namířené a připravené, jeden za druhým, podél jižní strany uličky. Drželi se pár kroků od kamenné zdi. Přirozeně inklinovali k tomu jít podél zdi tak těsně, jak jen to bude možné.

Zed' jim připadala jako poslední útočiště. Ale seržant Paul Howe, jeden z D-borců, byl proti. Kulky sledují zdi, vysvětloval. Nepřítel sem může soustředit palbu a zdi na obou stranách budou pro kulky jako trychtýř. Některé kulky skutečně sledovaly zed' po tři metry. Stát těsně u ní bylo opravdu mnohem nebezpečnější než jít středem ulice.

Na křižovatkách museli zastavit a krýt jeden druhého. Yurek vyběhl, zatímco jeho muži pálili na sever a na jih. Pak kryl dalšího muže on a tak přešli ulici.

Nemohli však běžet po otevřeném prostoru moc dlouho kvůli střelbě z balkonů. Samové stříleli z oken nebo dveří kolem rohů a zasypávali je salvami z automatických zbraní. Většinou to byli jen amatéři. Zpětný ráz zbraně a to, že chtěli stále zůstat v krytu, znamenalo, že není pravděpodobné, aby někoho zasáhli. Yurek došel k názoru, že ti chlapi se snaží neztratit z očí svou skupinu. Vypálili salvu s hlavou otočenou od nich a zavřenýma očima, mrštili zbraní a utíkali. Yurek někdy ani nestačil opěťovat palbu. Ale někteří z těch, co stříleli z oken, byli jiní. Nestříleli ihned. Mířili. Věděli, jak se to dělá. Byl přesvědčen, že patří k Aididově milici. Každý čtvrtý či pátý střelec byl obvykle milicionář.

Yurek a jeho muži pravidelně zasahovali první ranou. Během dlouhých týdnů před touto misí to cvičili téměř denně.

Kapitán Steele na tom trval. Měli k tomu neomezený příslib munice. V poušti si rozestavili terče na různé vzdálenosti a na všech se řádně procvičili. Terče se objevovaly nečekaně. Měly různé tvary a barvy. Pravidlem bylo, že jsi vystřelil, když jsi uviděl modrý trojúhelník, ale zdržel ses palby, pokud to byl zelený čtverec. Yurek teď cítil užitečnost celého toho výcviku. Se svými muži pálil v opakovaných sériích. Zastřelil jednoho Somálce ve dveřích, vzdáleného jen tři metry. Muž vyběhl a zamířil na něj. Měl husté kučeravé vlasy, široké hnědé kalhoty, modrobílou bavlněnou košili a v rukou AK. Nevystřelil ihned a to ho zahubilo. Yurek ho zahlédl zlomek vteřiny předtím, než zmáčkl spoušť. Somálec padl dopředu do uličky, aniž by stačil vystřelit. Byl to druhý muž, kterého Yurek zastřelil.

Specialista Lance Twombly vypálil na jednoho muže ze své SAW. Svůj velký kulomet držel u boku. Sam vyběhl zpoza rohu a začal střílet z AK. Pálili jeden na druhého ze vzdálenosti ne větší než čtrnáct metrů. Twombly viděl, jak se jeho střely zarývají do zdi kolem svého cíle, ale žádná ho nezasahuje. Ani Somálec netrefil Twomblyho. Sam utíkal pryč.

Twombly se zastavil a nadával si, že je tak špatný střelec.

Yurek vůbec nemohl uvěřit tomu, že oběhli tři bloky a nikdo z jeho mužů nebyl zasažen. Ale ještě to neskončilo. Na

křižovatce s hlavní ulicí se podíval dolů z kopce a uviděl Wadella u zdi na své straně ulice. Přes ulici na protějším rohu za velkým stromem a autem byli Nelson a seržant Alan Barton, který sešplhal ze záchraného vrtulníku. Twombly se pohnul přes ulici, aby svou SAW připojil k Nelsonovu M-60. Za autem leželi na zemi dva mrtví Somálci. Napříč ulicí, diagonálně od Waddella, byl malý zelený volkswagen. DiTomasso a někteří muži z vrtulníku CSAR se krčili za ním. Yurek běžel přes ulici k autu, kde byl DiTomasso. Když míjel uličku, uviděl vpravo zřícený vrtulník. Jak přiběhl, začal se volkswagen třást pod úderý prudké palby, thunk thunk thunk thunk. Ať tahle zbraň patřila komukoli, její kulky provrtávaly auto skrz naskrz. Yurek i ostatní zalehli. Nemohl říci, odkud střelba přichází.

"Nelsone! Nelsone, co je to?" zařval přes ulici.

"Je to kulomet!" křikl Nelson nazpátek.

Yurek a DiTomasso se na sebe podívali a zvedli oči k nebi.

"Kde je to?" zakřičel na Nelsona.

Nelson prohlédl ulici a Yurek trochu vylezl, aby se podíval kolem auta. Na ulici byli tři mrtví Somálci. Yurek je natlačil k sobě, aby měl po levici aspoň nějaký kryt. Uviděl, jak na sever od něj leží na ulici dva Somálci za kulometem na dvounožce. Z tohoto postavení kulomet kontroloval ulici. Nemohli však vidět Nelsona skrytého na protější straně ulice za stromem, který je měl na ráně.

Yurek měl na zádech připevněnu LAW (lehkou protitankovou řízenou střelu), kterou nosil už týdně na každou misi. Byla to odlehčená odpalovací zbraň z plastu (vážila jen půldruhého kila). Odvázal ji, zvedl se, naklonil před auto a zamířil. Odhadoval, že kulomet je asi dvě stě metrů od nich. Střela vylétla se zpětným zášlehem a Yurek sledoval, jak zasvištěla a explodovala se zábleskem a dunivým woom. Kulomet vyletěl do vzduchu.

Přijímal gratulace za svou ránu, když se znovu ozvalo thunk thunk thunk. Raketa evidentně narazila příliš brzo, dost těsně, aby vyhodila zbraň do vzduchu a zvedla mračno prachu, ale ne dost blízko na to, aby zničila kulomet nebo zastavila jeho obsluhu. Viděl, že na ulici zase někdo klečí za kulometem, který je opět na své dvojnožce. Yurek sebral jednu LAW, kterou někdo poblíž odhodil, ale byla zohýbaná a promáčkaná. Nedalo se z ní vystřelit. Tak do granátometu, namontovaného pod hlavní své M-16, naládoval čtyřicetimilimetrové granáty. Tentokrát mířil lépe. Skutečně viděl, jak granáty ve spirále dopadají na cíl, a to přímo do středu. Oba Samové padli každý na opačnou stranu. Předpokládal, že kulomet byl zničen. Když se kouř rozptýlil, viděl, jak zbraň leží mezi oběma muži. Nikdo nevyběhl, aby ji sebral. Yurek a ostatní měli kulomet na očích až do soumraku.

10

Barton a Nelson byli za stromem na severovýchodním rohu velké křižovatky přímo na západ od místa zřícení. Za stromem parkoval malý fiat. Vypadalo to, jako by ho řidič nechal s kapotou těsně za stromem z opatrnosti, aby nepřilákal pozornost zlodějů pohonných hmot. Nelson měl svůj kulomet ráže 15,24 mm opřen o střechu vraku a bedničku nábojů vedle auta. Krev ze dvou mrtvých Somálců stranou od auta vytvářela v písku rudohnědé skvrny.

"Horší to snad už nemůže být," řekl Barton.

U protější zdi právě explodovala RPG s oslepujícím zábleskem a výbuchem, který jim otřásl hrudí. Přišlo jim to k smíchu. Smích byl balzám. Zahnal paniku a všechno se zdálo snadnější. Za těchto extrémních okolností byla i protivná zábava něčím normálním. Pokud se ještě mohli smát, byli v pořádku. Palba tu byla mnohem větší, než očekávali vzhledem ke svým zkušenostem z Mogadiša. Nelson měl obavy, kde jsou jeho přátelé Casey Joyce, Dóm Pilla a Kevin Snodgrass a jak dopadli.

Střely z RPG přímo přšely. Přicházely ze severu, bušily do kamenných budov, vybuchovaly kolem zdi s obrovskou silou, jako by někdo házel ohnivé koule.

"Sakra, Twombly, to je neskutečný," ozval se Nelson.

Choulili se za šedesáticentimetrovou betonovou rampou mezi stromem a zdí a zmeškali se svou M-60, když jeden Somálec vyběhl zpoza plechové kůlny asi tři metry do ulice a vypálil na Twomblyho. Nelson myslel, že je po něm. Cítil, jak mu kulky prolétly těsně kolem obličeje. Twombly muže sundal.

Nelson visel na Twomblyho ústech: Jsi v pořádku?"

"Nevím."

Twombly vystřelil ze SAW asi půl metru před Nelsonovým obličejem, tak těsně, že jeho tváře a nos byly poznamenané žhavým dechem pekelné dámy. Výbuch ho ohlušil a oslepil, hlava se mu ještě točila.

"Ta rána," vysvětloval Nelson. "Neslyším, nevidím. Copak musíš ze svého zasraného kanónu střílet tak blízko mě?"

Právě na ně zaútočil další Somálec a Twombly opětoval palbu přímo nad Nelsonovou hlavou. Potom už Nelson neslyšel vůbec nic.

11

Seržant Paul Howe a čtyři muži z jeho Delta týmu E byli ještě na střeše cílového domu, když uviděli, jak záchranný tým sešplhává z Black Hawku asi čtvrt míle na severovýchod. Viděli, jak Black Hawk zasáhla RPG, když byli ještě muži na lanech a žasli nad tím, že pilot držel vrtulník ve visu, dokud neslezl poslední muž. Howe věděl, že se nad nimi něco děje, ale dosud se nespojil s velitelskou sítí a byl příliš zaměstnán činností uvnitř cílového domu, aby si všiml, že byl sestřelen Black Hawk. Nevěděl tedy, proč tam slézá záchranný tým.

Celý příběh se dozvěděl, když se spojil s velitelem Deltu, který byl v přízemí, s kapitánem Scottem Millerem.

"Máme tam jít pěšky a zajistit to," řekl Miller. Vysvětlil, že pozemní konvoj, který naložil somálské zajatce, už vyjel k místu zřícení. Ti, co zůstali, museli jít pěšky. Skupina Rangers Chalk 1, vedená kapitánem Steelem, je měla vést. Pak měli následovat operátoři a zadní voj měli tvořit Rangers z Chalku 3, vedeného seržantem Seanem Watsonem.

Howe věděl, že boj bude zlý a na ulicích se ještě zhorší. Představa o pohybu po vlastní ose k místu, kde viděl slézat

záchranný tým, byla hrozivá. Pomyslel si: To bude zábava.

Kapitán Steele viděl, že operátoři vyběhají ze dvorku a běží na východ směrem k němu. To postavilo velitele Rangers do nové situace. On a jeho muži byli cvičeni k ochraně Deltu, ale obě jednotky se nikdy nemíchaly dohromady. Každá měla své vlastní velitele, svou separátní rádiovou linku, a, což bylo nejdůležitější, svůj vlastní způsob práce. Teď se slily dohromady cestou ke zřícenému Black Hawk. Steele a Miller se krátce poradili o způsobu pohybu a domluvili se, že Rangers zaujmou pozice vpředu a vzadu.

Tato kolona asi osmdesáti mužů se vydala na pochod ve stejnou dobu, kdy těžce zkoušený konvoj podplukovníka McKnighta míjel cílovou budovu. Zatímco tento konvoj beznadějně putoval městem a dostával rány, a zatímco Durantův Black Hawk spadl asi míli na jihozápad, síla D-borců a Rangers šla vstříc vlastním tragickým těžkostem cestou k místu prvního zřícení.

Přeběhli více než jeden blok, když seržant Aaron Williamson dostal zásah. Byl zasažen už dříve, kulka mu utrhla špičku ukazováku, ale stále bojoval. Poručík Perino uslyšel někoho vykřiknout, obrátil se a uviděl, jak se Williamson válí na ulici, sténá, křičí a drží se za levou nohu.

Jeden muž to dostal a spadl," volal Perino Steeleovi.

"Seber ho a nezastavuj se," řekl Steele.

Když Howe a jeho tým běželi kolem Williamsona, stálo kolem raněného pět Rangers.

"Běžte dál a nechte jednat zdravotníka!" zařval na ně Howe.

Williamsona nesli zpět ulicí k jednomu z Humvee pozemního konvoje, které bylo v pohotovosti.

Specialista Stebbins, rotní pisař na své první skutečné misi, běžel vpředu. Své postavení měl na jihovýchodním rohu a teď se přesunovali na východ. Klusal v předklonu a dával pozor, dál od zdi, jak mu doporučili D-borci. Každých pár metrů na ulici byla otevřená vrata do malého dvora. Když Stebbins běžel kolem jedné z vrat, nějaký Somálec vyběhl z budovy na dvůr a Stebbins vypálil. Byl to přímo instinktivní výpad. Muž ho poděsil. Bang bang. Dvě kulky. Muž se zhroutil do sedu, tiskl si ruce na prsa a díval se užaslýma očima. Pak padl dopředu, začal se třást a sténat. Byl to velký muž s krátkými vlasy. Na sobě měl křiklavě modrou košili ve stylu disko s dlouhými rukávy a velkým límcem. Většina Samů byla špinavá a měla jen nuzné oblečení, ale tenhle muž byl oblečen hezky a byl čistý. Měl manšestrové kalhoty do zvonu utažené opaskem s velkou barevnou sponou. Vypadal, jako by sem vůbec nepatřil. Stebbins ho právě střelil. Nikdy předtím nikoho nestřelil.

To všechno trvalo jen vteřiny, ale zdálo se to být mnohem delší. Stebbins už byl připraven vystřelit na toho muže znovu, když mu voják Carlos Rodriguez chytil zbraň.

"Neplýtvěj na něj střelivo, Stebby," řekl. "Musíme dál."

Steele, který měl na zádech vysílačku, se stále opožďoval za poručíkem Perinem a zbytkem Chalku 1. Dohodli se, že před každou křížovatkou se muži rozptýlí a jeden druhého bude krýt, až budou přebíhat. Ale ke Steelově zdrcení se už formace prolomila. D-borci ignorovali pochodový řád a stále šli dopředu. Byli to muži cvičení myslet každý sám za sebe a v boji jednat nezávisle, a to teď také dělali. Každý z operátorů měl pod plastikovou hokejovou helmou - Steele jim říkal "helmy na skateboard" - sluchátka a mikrofon, který se jim houpal před ústy. Tak byli stále ve vzájemném kontaktu, ačkoli vysílačky byly nespolehlivé a často nebylo slyšet, když hluk dosáhl takové úrovně jako teď. Pak přišli D-borci na komunikaci pomocí ručních signálů, v čemž byli experti. Steeleovi Rangers spoléhali na hlasité rozkazy svých důstojníků a velitelů týmů. Byli mladší, neměli tolik zkušeností a byli vystrašení. Někteří chtěli sledovat operátory místo toho, aby zůstali ve svých týmech. Steele viděl, že se integrita jednotky úplně rozpadla a vojáci se pohybují ve dvou blocích.

Byl to typický problém, který měli s Deltou od začátku. Ať už byly lepší či horší, postoje a praktiky elitních commandos se začaly přenášet na jeho Rangers, když byli společně ubytováni v hangáru. Už dlouho předtím jsi všude viděl mladé vojáky ve slunečních brýlích a vyhrnutých krátkých kalhotách. Vojáci plnili strážní službu v přílbách, neprůstřelných vestách, krátkých kalhotách a hnědých tričkách. Mladší vojáci měli stále méně trpělivosti s tou, jak říkali, bezmyšlenkovitou, robotovou formálností Rangers.

Když Steele zakročil, spousta jich myslelo, že to je proto, že se jejich kapitán cítí být ohrožen D-borci. Rok před tímto nasazením se tento robustní, bývalý fotbalový obránce pohyboval mezi svými muži jako hromovládny Jupiter mezi svými podřízenými, nejdůležitější, nejstatečnější muž v armádě. Když specialista Dave Diemer porazil všechny příchozí v přetlačování rukou, Steele se s ním také dal do hry a porazil ho - přičemž nechal Diemera skučet, že kapitán švindloval. Steele působil neoddiskutovatelným dojmem, že tě vlastníma rukama roztrhne, pokud nebudeš striktně poslušen Ježíše a armádní disciplíny. Nepovolil, ani když si jeho starší poddůstojníci mysleli, že by na to byl čas, jako jednou ve Fort Bragg, když nařídil všem mužům po půlnoci vstát proto, že se s dovolením svých rotmistrů zhroutili do postelí, aniž by si po krušné cvičné misi, trvající celý dlouhý den, vyčistili zbraně. Ale jeho tvrdost už nezabírala, když absolutní vrchol mužnosti zaujali D-borci. Většina z nich byli poddůstojníci a nejenže jejich přítomnost sesadila z trůnu standardní ukazatel drsného chlapáctví, ale nijak je nedojímala ani Steeleova kapitánská hodnost.

Pohrdání bylo vzájemné. Steele akceptoval, že operátoři byli ve svém oboru dobří, ale nedával jim to znát. Těžce nesl jejich civilní manýry a opovržlivý postoj k disciplíně Rangers. Jistě, byla to dobrá myšlenka, povzbuzovat k individuální iniciativě a tvůrčímu myšlení v boji, ale někteří z těch chlapů se natolik odchylovali od norem tradiční armády, že se to zdálo až nezdravé. Byli směšně arogantní. Když například dostali seznam potenciálních cílových míst, D-borci si je rozdělili mezi různé týmy. Každý měl provést útočný plán. Pokud se účastnili jeho muži, Steele se zúčastňoval mítinků, kde se prezentovala různá schémata. Kapitánova zkušenost s takovými plánovacími schůzemi byla asi tato: Sediš tam, píšeš si a pokládáš otázky jen proto, aby ses ujistil, že věci probíhají správně, a pak si jdeš vlastní cestou. Mítinky D-borců byly ve všem volné. Jedna skupina prezentovala svůj plán a někdo se ozval - "Proč

mám vždycky poslouchat takové stupidity," což vyprovokovalo omračující výrok Jdi do hajzlu" a schůze se zvrtila tak, že jeden křičel přes druhého. Někteří z nich vypadali, jako když zaujímají postoj ke kung-fu a jdou do výpadu. Steele si uměl představit, co by se stalo, kdyby rota Rangers operovala tímhle způsobem. Někteří z jeho mužů byli ještě chlapi. Jak to viděl kapitán, většina z nich se doted nudila na gauči, pojídala hranolky a sledovala televizi. Výcvikový tábor a trénink Rangers většinu z nich rozumně zformoval, ale průměrný voják v rotě Bravo měl stále ještě před sebou dlouhou cestu, než se kvalifikuje na profesionálního vojáka. Byly tedy dobré, časem prověřené důvody pro disciplínu Hoo-ah.

Bylo snadné pochopit, proč byl Steele předurčen k tomu, aby prohrál v soutěži popularity s D-borci. Většina z jeho mužů neviděla pravé příčiny. Vše chápali jako konflikt ega.

Jako tenkrát, když Steele stál se svými muži v řadě na mši a zahlédl seržanta z Delta Norma Hootena, jak nese odjistěnou pušku. Pravidla Rangers vyžadovala, aby každá zbraň, nabitá či nenabitá, byla na základně vždy zajištěná.

Bylo to eminentně důležité pravidlo, základní princip bezpečného zacházení se zbraněmi.

Chytil blondátého operátora za rameno a ukázal mu na pušku.

Hooten zvedl ukazovák a řekl: "Tohle je má pojistka."

A tohle Steeleovi udělal před jeho muži.

Ted, když šlo do tuhého, se kapitán obával opravdového rozkladu. Nemohl s tím však nic dělat. Jak ho jeho muži chaoticky mjeli, propadával se stále blíž ke středu chumlu. Snad se věci urovnají u místa zřícení. Pokud je najdou.

Nikdo přesně nevěděl, kde je.

Zakrátko byli Howe a jeho Delta tým na čele vojska. Howe viděl, jak kulky zvedají prach, zavrtávají se do zdi a odlupují beton. Nestaral se o udržení formace. Ulice byla zónou smrti. Přežit znamenalo proplétat se jako vlasek palbou. Ted' bylo třeba vést příkladem. Cílem bylo prorazit ke zřícené helikoptě a jednalo se o každou minutu. Pokud se k němu nepřidají, pak tu budou dvě slabé síly namísto jedné silné, což by znamenalo bránit dva kruhy místo jednoho. Tak se musí pohybovat rychle, ale také chytře. Když byl Howe v pohybu, myslel na to, aby každým výstřelem zasáhl, a vždy se držel zády ke zdi. Střelba přicházela ze všech úhlů, takže mít za sebou zeď znamenalo mít jedno místo, odkud člověk nemůže být zasažen. Na každé křižovatce se se svým týmem zastavil, sledovali a poslouchali. Kde se kulky zarývají do zdi? Skočit do ulice? Odkud přicházejí střely, zleva doprava, nebo zprava doleva? Každý kousek zkušenosti a praktických znalostí byl nyní užitečný pro zachování života. Jsou to kulky z kulometu, nebo z AK? AK má v zásobníku 25 až 30 nábojů, takže když si počkáš na uklidnění, Samové budou nabíjet, až budeš běžet. Nejdůležitější věcí bylo udržovat se v pohybu. Jednou z nejtěžších věcí na světě je zasáhnout pohyblivý cíl.

On a jeho týmspolu strávili léta tréninku, pracovali spolu v Panamě a na jiných místech a pohybovali se s důvěrou a autoritou. Howe cítil, že má perfektní vojáky pro tuto situaci. Byli naučení dostávat se ze zmatků, postavit si mentální clonu. V tento moment byly nejkritičtější bodem jen informace. Howe mohl ignorovat praskání pušek nebo rány poblíž. Bylo obvyklé, že právě někdo střílí. Kdyby tak šlo obrátit úlomky ze zdi na protivníka. Když se pohybovali dolů ulicí, byl to plynulý proces - zběžně prohlédnout nebezpečí, najít další bezpečné místo, vystřelit, rozběhnout se, zaregistrovat možné hrozby... Klíčem bylo zůstat v pohybu. Při takovém rozsahu palby, jako byla na ulicích, znamenalo zastavení smrt. Největším nebezpečím bylo nechat se přilepit k zemi.

Rangers je sledovali, jak jen mohli, přískoky přebíhali křižovatky. Stebbins a kulometčík (ráže 15,24 mm), voják Brain Heard, se drželi s nimi, snažili se být co nejtěsněji k těmhle mužům. Tihle chlapi věděli, jak zůstat naživu. Stebbins si pro sebe mumlal: Je to nebezpečné, ale dobře to dopadne. Je to O. K. Na křižovatkách poklekl a střílel, zatímco muž před ním běžel. Pak ho chytl za rameno muž za ním a vyběhl i on, s přimhouřenýma očima a modlící se při běhu tou spouští. Seržant Goodale, který se kdysi před svou matkou chvástal, jak dychtí po boji, se cítil hrozně. Čekal, kdy bude moci vyběhnout přes ulici, když ho jeden z D-borců chytl za rameno. Goodale ho poznal, byl to malý, rozložitý Earl, seržant první třídy Earl Fillmore, správný chlap. Fillmore musel vidět, jak Goodale vypadá.

Jsi v pořádku?" zeptal se.

Jsemoukej."

Fillmore na něj mrkl a řekl: "Všechno je all right. Dostaneme se z toho, člověče."

To Goodalea uklidnilo. Fillmoreovi věřil.

Za tu dobu přešli tři bloky, Howeův tým prorážel cestu. S nimi byli Stebbins, Heard, Goodale, Perino, desátník Jamie Smith a pár dalších Rangerů. Zabočili vlevo do ulice Svobody, kde ulička, kterou šli, končila. Široká třída se zvolna táhla do kopce a pak několik bloků klesala, takže když odbočili, byli na hřebeni kopce. Dole na jih viděli běžet Samy, každého svým způsobem. Nad hřebenem kopce na sever uviděl Howe kouřový signál. Tam musel být zřícený vrtulník. Byli od něho necelých dvě stě metrů.

Na křižovatce se rozpoutala palba směřující. Automatické pušky a RPG pálily ze všech směrů. Howe cítil sílu, která hrozila, že je roztrhá na cucky. Zařval zpátky dolů ulicí na kapitána Millera "Následuj mě!" a vrhl se po levé straně do ulice. Stebbins a několik dalších Rangerů ho následovalo. Perino, Goodale, Smith a někteří další se drželi Hootenova Delta F týmu podél pravé zdi. Ihned za nimi běžel Delta B tým seržanta první třídy Johna Boswella.

Ve zdi poblíž Howeho a jeho mužů explodovala RPG. Howe ucítil v uších a na prsou tlakovou vlnu a padl na koleno. Jednoho z jeho mužů zasáhl malý kousek šrapnelu do levého boku. Howe náhle vykopl dveře přízemního domu po své levici. On a jeho tým se naučili pohybovat se, jako by jim patřil celý svět. Každý dům byl jejich domem. Když potřebovali kryt, vykopl dveře. Pokud by nad tím někdo váhal, zastřelili by ho. Bylo to prosté. Uvnitř nebyl nikdo. Vydechli si a nabili zbraně. Běžet s takovou výzbrojí bylo vyčerpávající. Neprůstřelná vesta byla promočená. Silně se potili a těžce oddechovali. Howe vytáhl nůž a uřízl kus kamarádovy košile, aby mu prohlédl zranění. Byl to malý otvor v zádech s pěticentimetrovým otokem, obklopen modřinami. Téměř to nekrvácelo. Otok ucpal otvor.

"Můžeš klidně jít," řekl mu a pak opět vypadli ze dveří.

Goodale, běžící před Perinem, uviděl dole v ulici důvěrně známé pouštní uniformy a vnitřně se zaradoval. Dokázali to! Až se k nim připojí, dorazí konvoj a oni budou moci vypadnout z tohoto pekla. Slunce už bylo nízko nad obzorem. Goodale slíbil své snoubence Kiře, že jí dnes večer zavolá. Musel se dostat zpátky včas, aby slib splnil.

Goodale běžel za seržantem Chuckem Elliotem, který dřepěl na rohu první křižovatky na svahu a střílel východním směrem. Goodale namířil svou pušku dolů ulicí Svobody. Viděl Howe a jeho tým, jak se ve stínu sunou přes ulici. Nízko slunce ještě stále zalévalo Goodaleovu stranu ulice svým zářným svitem. Jelikož byli na svahu, mohl střílet nad hlavy mužů dole v ulici na Somálce, pohybující se tři nebo čtyři bloky severně. Připadalo mu, že nikdo nestřílí nalevo, do západní uličky. Nemohl se tam dívat kvůli oslepujícímu slunci. Obrátil se, zašilhal do světla a vypálil pár umlčovacích ran, když ucítil bolest. Pravá noha se mu zasekla a on spadl přímo na Perinu.

Zaskučel.

Kulka mu proletěla pravým stehnem a vyšla v pravé hýždě, kde zanechala velkou ránu. Goodaleovi ihned blesklo hlavou, co se před týdnem stalo jednomu chlapovi z 10. horské divize, který přišel o ruku, když kulka přivodila výbuch granátu v LAW, kterou nesl. Snažil se stáhnout svou LAW z ramene.

Perino nevěděl, co Goodale dělá.

"Byl jsi zasažen?" zeptal se.

Goodale odhodil LAW a zařval na Elliota: "Napravo máš LAW!"

Elliot ji ochotně sebral.

Perino zavolal Steeleovi, který se teď ploužil v koloně.

"Kapitáne, mám dalšího raněného."

"Seber ho a jdi dál," trval na svém Steele.

Perino s dalšími Rangers z Chalku 1 se tedy vydal přes křižovatku a nechal Goodalea se seržantem Bartem Bullochem, tímtež zdravotníkem z Delty, který pomáhal odnést Rangera Todda Blackburna po jeho pádu z Black Hawku. Bulloch a zdravotník Kurt Schmid se vrátili ke své jednotce Delta k cílovému domu poté, co poslali Blackburna zpět na základnu v konvoji tří Humvee (v jednom z nich byl zabít seržant Pilla). Schmid teď běžel jeden blok severně s Perinem a několika dalšími Rangery. Goodale ležel na zádech v prachu, když ho Bulloch prohlížel.

Jsi vyřazen ze hry," řekl Bulloch. "Ale budeš v pořádku, žádný problém."

Goodale byl zhnusen. Hra skončila. Byl to stejný pocit, jako kdybys byl zraněn při fotbalovém zápase. Vynesli tě z pole a byl jsi vyřazený. Byl zklamaný, ale jestli to tu bude ještě obzvláště tvrdé, mohl si ulevit. Sundal si přilbu a pak uviděl letět RPG ne více než dva metry před ním. Explodovala s ohlušující ranou asi šest metrů od něj. Dal si přilbu zpátky.

Tahle hra ještě nebyla definitivně u konce.

"Musíme se dostat z téhle ulice," řekl Bulloch.

Zatáhl Goodalea do malého dvorku a spolu s ním tam skočil Delta tým vedený seržantem Hootenem. Goodale se zeptal Bullocha na svou polní láhev, kterou mu zdravotník sundal, když mu odstraňoval výstroj. Bulloch zjistil, že i polní láhev, kterou měl Goodale zavěšenu na opasku na zadku, provrtala kulka. Přesto v ní však ještě byla voda.

"Když chceš, tak si ji drž," řekl Bulloch.

S muži na konci kolony bylo přehlíženým cílem kapitána Steelea konsolidovat své síly Rangers a znovu ustavit nějaký řád. Podstatný zde byl čas. Steeleovi bylo řečeno, že konvoj pravděpodobně dorazí k místu zřícení dřív než on a jeho muži. Právě slyšel v rádiu, že spadl další Black Hawk (Durantův), což znamenalo, že věci bylo třeba vyřídit ještě urgentněji. Z vrtulníku C-2 Harrel vysvětloval:

- Pokusíme se dostat každého k severnímu místu zřícení, aby se tam urovnala situace a pak všechny přesunout k jižnímu místu, konec.

Steele měl asi šedesát mužů, pro něž potřeboval vozy, ale teď věděl jen velmi mlhavě, kde jsou.

Když dorazil ke křižovatce na vrcholu kopce, s poručíkem Jamesem Lechnerem a několika dalšími Rangery přeběhl na pravou stranu ulice. Seržant Watson a zbytek Chalku 3 byli poslední, kdo míjel tento roh.

Steele začal postupovat dolů z kopce. Uběhl jen necelých deset metrů, když ho i s těmi, co s ním šli, palba donutila zalehnout. Ležel na břiše, širokou tvář zabořenou do písku. Vlevo od něj byl seržant Chris Atwater, jeho radista. Nalevo od Atwatera ležel poručík Lechner, Steeleův zástupce. Atwater a Steele, oba velcí chlapi, se pokoušeli krýt za stromem, jehož kmen byl široký jen zhruba třicet centimetrů. Asi tři kroky napravo od nich pronikl velitel Delta týmu Hooten železnými vraty do malého dvorku, kam Bulloch vtáhl Goodalea. Steele sledoval další tým operátorů, jak si proráží cestu ulicí před ním. Chtěl je následovat, ale právě v tu chvíli se jeden z D-borců, Fillmore, zapotácel. Jeho malá helma se utrhla a z hlavy vytryskla krev. Byl to očividně konec. Fillmore se zhroutil.

Nějaký operátor Fillmorea chytil a vlekl ho do úzké uličky, kde ho také střelili, do krku.

Steele pocítil tíhu jejich kritické situace. Musíme vydržet.

12

Mohamed Šejk Ali svižně probíhal ulicemi kolem svého bydliště. Ali bojoval v těchto ulicích už deset let, od svých čtrnácti a byl naverbován do armády Siada Barrea. Pohyboval se většinou v davu, skákal od krytu ke krytu a zastavoval se obvykle dost daleko na to, aby se stal snadným terčem, ale příležitostně se přikradl dost blízko na to, aby mohl vypálit pár dobře mířených ran ze své AK. Pokud ho Američané zahlédli, viděli malého, špinavého chlápka s načechra-

nými vlasy, se zuby hnědě oranžovými od žvýkání khatu a s očima rozšířenými vlivem drogy a adrenalinu. Šejk Ali byl profesionální střelec, zabiják, muž, který bojoval pro diktátora i proti němu. Se svou starou zbraní se prostě nechal najímat. Většina Somálců pohlížela na Šejka Aliho a muže jemu podobné jako na mor. Báli se jich a zároveň jimi pohrdali. Teď, když bojovali s Rangers, získali muži jako on opět na ceně. Pro něj byli Američané jen novým nepřítelem, na kterého střelil, a to ne zvlášť udatným. Ali věřil, že kdyby Rangers neměli zeshora pomoc helikoptér, on a jeho muži by je snadno obklíčili a pobili, holýma rukama.

Liboval si v boji. Ale ani na druhé straně nebyli nijak milosrdní. Muži v černých vestách, kteří přišli s Rangers, byli obzvlášť bezohlední zabijáci. Když přišli k tržišti Bakara, nezvaně vrazili na jeho dvůr a pak pocítili jeho trest. Šejk Ali věřil rozhlasovému vysílání a letákům tištěným Aidíovou SNA. Američané chtěli všechny Somálce donutit, aby se stali křesťany a vzdali se islámu. Chtěli ze Somálců udělat otroky.

Když byl sestřelen vrtulník, zaradoval se a rozběhl se tam. Ovšem na rozdíl od davu tam neběžel přímo. Věděl, že kolem jsou ozbrojení muži a že se tam Rangers budou přesunovat. Nebylo snadné dostat se blízko.

Šejk Ali byl členem velkého počtu nepravidelných bojových skupin, které se pohybovaly v davech a začaly utvářet široký okruh kolem zřícené helikoptéry. Běžel ulicí souběžnou s tou, v níž se přesunovali Rangers. Zaběhl za roh, počkal si a střelil, když Rangers běželi přes ulici. Pak zaspintoval k další ulici a zase si na ně počkal. Netížila ho neprůstřelná vesta a výstroj a nestříleli na něj ze všech směrů, takže se mohl pohybovat rychleji a volněji než Rangers. Když se dostal k okruhu kolem místa zřícení, narazil na dav. Byli tam bojovníci jako on, ale většina se jen přišla podívat, mezi nimi i ženy a děti. Američani pálili ulici na každého. Šejk Ali viděl padat i ženy a děti.

On a muži z jeho bandy leželi za stromy a střelili na Američany, když scházeli k uličce, kde spadl vrtulník. Tam viděl, že jeden Ranger, jeden z těch s černými vestami a malou helmou, to dostal do hlavy. Jeho kamarád se ho pokoušel odtáhnout do bezpečí a Ali střelil i jeho, do krku.

Pak se Ali a jeho muži zvedli. Kroužili kolem místa zřícení a pak se vrátili k ulici Svobody. Šejk Ali našel strom a lehl si za něj. Na jeho straně ulice, asi dva bloky jižně postupovali Američané, kryjící se za auty, stromy a zdi. Další šli přes křižovatku. Mezi nimi a Američany byli další bojovníci, většinou blázni s puškami, kteří nevěděli, jak bojovat. Šejk Ali čekal za krytem na jistou ránu.

Byl tam už téměř dvě hodiny a střelil na Američany, když byl zasažen jeho společník, Abdikadir Ali Nur. Jeden Američan za M-60 Nura prošípkoval několika kulkami tak, že mu málem utrhl levou půlku trupu. Samotný Šejk Ali byl zasažen šrapnelem do tváře, když poblíž explodovala salva z M-203.

Ještě však pomohl odnést přítele do nemocnice.

13

Zápach střelného prachu byl pro vojína Davida Floyda vždy sladký. Připomínal mu domov - když jako chlapec chodil se svým otcem na lov v Jižní Karolině a číchal k nábojnicím. Moc času přitom od té doby neuběhlo, bylo mu právě devatenáct.

Teď však ten pach, který byl všude kolem, znamenal něco jiného. Běžel s ostatními uprostřed palby ulicí. Minul roh těsně za týmem D-borců a skákal za vše, za čím se mohl ukrýt, na levé straně ulice. Zapadl za nějaký plech a nedůvěřivě hleděl k jihu.

Musel se snažit, aby se udržel v pohybu. Velká část jeho nitra se chtěla stočit do malého klubička a někde se ukrýt. Věděl, že by bylo sebevraždou přestat bojovat, ale bál se. Bál se tak, že si pomočil kalhoty. Teď jsem v tom. Vypadalo to jako nějaký film, jenže to bylo skutečné a on byl uprostřed toho. Nemohl uvěřit, že je ve skutečném boji a že na něj střelí lidé a pokoušejí se ho zabít. Chcípnu v týhle malý špinavý ulici v Africe. Bylo příliš šílené v tomhle momentě myslet na takové věci, ale přesto se Floydovi náhle v mysli zjevilo, jak teď, ráno v pozdním létě sedí doma jeho rodiče u snídaně, aniž by měli nejmenší tušení, že jejich drahý syn David je tady, tisíce kilometrů daleko a bojuje o život v tomto nepřátelském městě, o kterém nikdy ani neslyšeli, natož aby se o něj starali. Co tady v tom pekle dělám? Přítomnost D-borců mu pomáhala držet tyhle impulzy pod kontrolou. Povzbuzovali ho k opačným pocitům, které měl také, které ho nutily bojovat jako čert, využít každou kulku, granát a řízenou střelu, jež měl po ruce, využít všechnu výcvik, který dostal, aby rozdával tolik ran, jak jen to bude možné. Protože jinak by se zbláznil. Vidět, jak jeho bratři z Rangers padají těsně vedle něj - viděl padat křičícího Williamsona - to bylo... přímo k nasrání. Tak proti nutkání schovat se někde za kámen bojoval vztek, zakořeněná animální zuřivost, která mu nesla na rty kletby jako - vy prznitelé svezích matek, říkáte si o to, abych vás dostal.

Pak viděl, jak střelili Fillmorea. To se nepředpokládalo. Tihle chlapi věděli, jak zůstat naživu. Střelili nedotknutelného. Když už jsou zabíjeni D-borci, jakou šanci má voják David Floyd, aby z toho vyšel živý?

Uvědomil si, že hromada plechu kolem něj není opravdový kryt, a s pálicí zbraní vyrazil proti západní zdi. Přesně uprostřed ulice se za hrbem krčil specialista John Collett a zajišťoval palebný kryt na jih ze své SAW. Napříč ulice byl seržant Watson se skupinou dalších Rangers.

Watson vedl skupinu se svým smyslem pro černý humor. Když přímo nad jeho hlavou zabušila do zdi salva, obrátil se k mužům s očima komicky rozšířenými a řekl "O, to je strašné!" takovým způsobem, že to všechny rozesmálo. Jeho heslem bylo: Sice jsme v prdeli, ale sranda musí být!

Seržant Keni Thomas byl Fillmoreovi nejbližší, když ho zasáhl.

"Můžeš zavolat, aby ho sebrali doktoři?" zařval Hooten.

Thomas běžel zpátky k Watsonovi, který slyšel jen poslední část toho, co ze sebe bez dechu vyrazil Thomas. Watson věděl, že není způsob, jak odtud Fillmorea dostat, ale neměl to srdce říct to Thomasovi.

"Běž dál a zeptej se kapitána," řekl mu.

Tak Thomas křičel přes ulici na Steelea: "Máme těžce raněného. Musíme ho odtud dostat!"

Steele gestikuloval, aby Thomas vteřinku počkal, než se domluví vysílačkou. Pak zavolal zpátky: "Je to někdo z našich?"

Nebyl každý jeden z našich?

"Jeden chlap z Delti," zařval Thomas. Thomas byl vyveden z míry. Ještě neviděl člověka střeleného do hlavy.

"Uklidni se," řekl Watson. "Možná ho dostaneme do vozu."

Kde k čertu byla ta auta? Když vyráželi k místu zřícení, byl konvoj na ulici těsně za nimi.

Thomas běžel zpátky k Hootenovi.

Je to v pořádku. Vrtulník sem nemůže přistát, ale možná dostaneme nějaké Humvee."

"To je dobrý," řekl Hooten. Je mrtvý."

Thomas to přijal s podivnou necitlivostí. Měl vztek na kapitána Steelea za jeho dotaz: Je to někdo z našich?" Cítil to také jako prohru.

Collett se cítil dobře ve své pozici ve středu ulice. Lepší rozhled už mít nemohl. Kamarádi na obou stranách ulice mysleli, že se zbláznil. Ale když mu kulky přelétávaly nad hlavou, došel Collett k názoru, že hrbol je excelentní kryt. Připadalo mu, že kamarádi, kteří se zvedají a běží, dostanou zásah. Měl dobrý výhled, ale bylo to místo jen pro jednoho. Když se k němu začal plazit voják George Siegler, Collett zařval: "Sieglere, běž odtud!" Siegler nemohl diskutovat. Otočil se a pomalu se plazil zpátky ke zdi.

Kulky přeletovaly Floydovým plechovým krytem. Náhle uslyšel rachot palby a železem proniklo světlo. Bylo to, jako kdyby na něj někdo střelil laserem. Pak uviděl, jak napříč ulice u stejné zdi, kde zastřelili Fillmorea, dostal zásah voják Peter Neathery. Neathery ležel za svým rachotícím kulometem ráže 15,24 mm, když zařval, zkroutil se a chytil se za pravou paži. Voják Vince Errico převzal kulomet a o vteřinu později zavřiskl i on. Také to dostal do pravé ruky. Oba, Neathery i Errico se teď kroutili a sténali. Bylo jasné, že pravá strana zdi u křižovatky, místo, kde byl zabit Fillmore a zasažení další muži, je v ohnisku smrtelného palběného trychtýře. Projít tím místem se rovnalo sebevraždě.

Kulka, která zasáhla Neatheryho, mu pronikla bicepsem. Ztratil hodně krve. Medik Richard Strous klidně prohlížel Neatheryho, vzhlížejícího k Thomasovi.

"Sakra, seržante, doufám, že mě s tím pošlou domů."

"Bolí to?" zeptal se Thomas.

"Kčertu jo! Jsem ale, myslím v pořádku. Věřím Bohu."

"To je oukej," řekl Thomas. "On ti věří taky."

Thomas zvedl M-60. Zamžoural k západu a zoufale hledal střelce, který ho měl na mušce. Floyd a Dejesus dělali to samé ze svého méně výhodného místa ve stínu. Floyd cítil beznaděj. Tady to koupím. Pak vpravo před ním spadla na ulici měděně zbarvená nábojnice. Musela spadnout z plechové střechy domu, který stál proti nim. Ten, kdo tam vylezl, musel mít pěkně na mušce všechny muže podél sluncem osvětlené východní zdi. Floyd vstal. Nebyl dost vysoký, aby uviděl na střechu, ale mohl tam dosáhnout svou SAW. Namáhavě srovnal zbraň souběžně s vrcholem střechy a vypálil dlouhou dávku. Uslyšel temné žuchnutí a výkřik. Střelba z tohoto směru přestala.

Někdo jiný střelil ze dvora směrem na jih. Thomas vystřelil všechnu municí ráže 15,24, a začal už do dvora házet granáty. Floyd a Dejesus tam pálili, ale také bez efektu. Viděli velké záblesky a kusy zdiva, létající z nízké zidky, dobře kryté křovím.

"Použij LAW!" zakřičel Floyd.

Thomas měl jednu řízenou střelu na zádech, ale byla tak lehká a málo užívaná, že bylo snadné na ni zapomenout.

Podíval se tázavě zpět na Floyda.

"LAW! LAW! LAW! Na tvých zádech!" Gestikuloval Floyd.

Thomas zvedl teatrálně obočí a řekl: No jo!

Sundal válcovitou trubici, otevřel ji a zaměřil. Raketa změnila dvůr na ohnivou kouli. Seržant Watson viděl, jak Thomas zajásal nad ránou — tentýž muž, který byl ještě před pár minutami tak zdrcen nad Fillmorem. Vyřešil svůj problém. Bylo podnětné vidět, jakým rozhodným a nezdolným mužem mohl být.

Specialista Mike Kurth pomáhal obvazovat Errica, když uviděl, jak kolem něj proletěl granát. Jeho oči zachytily nejdřív kouřovou stopu, pak křídélka na konci, mířící přímo k hrbolu, kde se skrýval Collett.

"GRANÁT!" zaznělo najednou několik hlasů.

Kurth, Errico, Neathery a medik Strous se vrhli do písku a kouleli se pryč tak rychle, jak jen mohli. Voják Jeff Young sáhl zpět, aby chytil Strouse a odtáhl ho dál, ale exploze mu medika vyrvala z rukou. Když to bouchlo, cítil Kurth, jak ho tlaková vlna zatlačila do země a také záblesk horka a světla za sebou. Byl ještě taktak v tom správném bodě. Síla výbuchu se přehnala nad ním. Cítil jeho otřes a teplo a chutnal jeho hořkou chemickou příchut', ale po výbuchu v šíleném spěchu pohnul rukama a nohama a viděl, že není raněn. Ostatní neměli takové štěstí. Collett byl určitě mrtvý. Kurth se váhavě zvedl, ještě než se kouř rozptýlil.

"Doktore, seš dobrej?"

"Jo." "Neathery?" "Jo." "Errico?" "JO." "Youngu?"

"Jsem oukej."

"Collettovo jméno si nechal nakonec."

"Jo, kámoši, jsem oukej," odpověděl jeho přítel. Hrbol na ulici nasměroval sílu výbuchu od něj.

Strous dostal šrapnelem do nohy a Younga zasáhl malý kousek do boty, ale jinak se nikomu nic nestalo.

Dále po svahu na sluneční straně ulice, přímo za plechovou boudou, přilepenou k jednomu z domů, byl kapitán Steele stále ještě zalehnutý, spolu se svým zástupcem Lechnerem a radistou Atwaterem. Seržant Hooten stál ve vratech do dvora asi tři metry od Steeleovy pravačky. Vypadalo to, že se snaží přilákat kapitánovu pozornost.

Floyd viděl, že zpoza rohu dole na jeho straně ulice se vynořila hlaveň M-60 a míří na oba velitele.

14

To, co se pokoušel Hooten Steeleovi říci, bylo, že si vybral špatné místo k zastavení. Fillmore a ještě jeden operátor byli právě na tom místě zasaženi.

Steele mávl na Hootena rukou, aby počkal. Mluvil do vysílačky. Divil se, kde ksakru jsou ta auta. V době, kdy si Steeleovi Rangers

a vojáci z Deltý proráželi cestu k místu zřícení, pozemní konvoj bloudil a trpěl hrozivými ztrátami. Ale Steele to nevěděl. Všechno, co věděl, bylo, že opustili cílový dům v tu samou dobu. Steele a někteří z jeho mužů teď už byli přišpendleni k zemi asi deset minut. Kdyby se ukázala auta, mohli by z tohoto zmatku vypadnout.

Lechner a Atwater vedle Steelea se snažili o palebnou podporu. Měli problémy za prvé proto, že signál z Atwaterovy krátkovlnné vysílačky přehlušovalo nouzové volání ze zříceného Black Hawku, vzdáleného odtud jeden blok.

Lechnerovi se konečně podařilo proniknout na rádiové vlny jednoho útočného Little Birdu. Jeho pilot, praporčík Hal Wade, chtěl po Lechnerovi, aby vyznačil svou pozici velkými oranžovými panely. Lechner zprávu předal.

Když byly panely umístěny, Wadeův vrtulník sletěl se řevem dolů nad ulici Svobody, těsně nad střechami. Collett sklonil hlavu na prsa. Když je míjel vrtulník, vybuchla palba ze všech směrů. Wade se odvážil začít pálit teprve poté, když se ujistil, odkud střílejí jeho vlastní síly. Vrtulník se vznesl, obrátil se a opět se řevem slétl dolů nad ulici. Zase se rozpoutala zuřivá palba, ale Wade opět nestřílel. Teprve teď se přesně ujistil, kde jsou jeho lidé. Helikoptéra udělala další obrat. Když tentokrát znovu nalétávala, z jejích mini-kanonů šlehaly plameny.

Hned po prvním útočném náletu zvedla jedna kulka Steeleovi písek do očí. Lechner se obrátil doleva. Myslel, že výstřel přišel z druhé strany ulice, ale Steele se odvalil doprava a zahleděl se na plechovou stěnu za ním. Střela zazněla tak hlasitě, že určitě přišla odtud. Jeho první myšlenkou bylo, že skrz stěnu vystřelil jeden ze zraněných Rangers za ním. Koul se dál pryč, což nebylo snadné s velkou vysílačkou na zádech.

Pak plechem prolétly dvě další střely, zvedly prach a Lechner zařval.

Nejdřív cítil, jako by ho někdo šlehl bičem, a pak zdrcující úder, jako by mu na spodní část nohy spadla kovadlina. Bolest byla nesnesitelná. Chytil se za nohu a uviděl v ní díru velikosti grapefruitu. Kulka mu roztránila holenní kost, pokračovala směrem dolů a vyšla mu u kotníku, přičemž trhala na kousky svaly.

Přišly tři salvy. Steele a Atwater se hned začali koulet pryč, ale Lechner ne. Steele se ještě odvaloval, když uslyšel Lechnerův výkřik. Další střelba. Hooten ve vratech divoce gestikuloval a mával na Steelea. Atwater byl mezi ním a Lechnerem a vrata byla tak blízko, že Steele vyskočil a vběhl do nich, přičemž zakopl o práh. Velký kapitán přímo vletěl do dvora. Atwater letěl za ním.

Steele uviděl Atwatera a zakřičel: "Musíme dostat Lechnera!" Obrátil se, ale uviděl, jak skučícího poručíka vleče ke dveřím Bulloch, který vyběhl na ulici, aby jim pomohl.

Steele si vzal mikrofon od Atwatera. Křičel, slova z něj létala jako bez dechu, jeho hlas ostře kontrastoval s klidnými hlasy pilotů a velitelů ve vzduchu, odrážel drama na zemi.

- Romeo Šest Čtyři, tady Juliet Šest Čtyři. Jsme v těžké palbě pěchotních zbraní. Potřebujeme IHNEP pomoc a vypadnout. Harrell odpověděl klidně, ale s nádechem netrpělivosti.

- Tady Romeo Šest Čtyři. CHÁPU, že potřebujete vypadnout. Dělá VŠECHNO, CO MOHU, abych k vám dostal auta, konec. Steele vyčerpaně odvětil.

- Jasně, rozumím. Velitelský prvek (Lechner) byl právě zasažen. Máme další ztráty, konec.

Seržant Goodale, kterého vtáhli do dvorku o něco dříve, když byl střelen do stehna a zadku, slyšel Lechnera kvílet. Byl to hrozný zvuk, nejhorší, jaký kdy slyšel od člověka. Bylo zvláštní, že jeho vlastní zranění ho tak zle netrápilo.

Lechner vypadal hrozně. Ještě stále křičel, když ho dostali dovnitř. Goodale mu pomohl sundat ze zad vysílačku. Pár minut předtím, po svém zranění, Goodale volal Lechnerovi, aby mu řekl, že už není schopen přivolat leteckou podporu. To byl důvod, proč Lechner volal Wadea. Teď tu křičel v agónii. Horní část pravé nohy měl normální, ale spodní polovina těsně pod kolenem mu groteskně vlála stranou. Byl bílý jako stěna. Goodale byl znechucen ještě víc, když uviděl, jak se pod Lechnerovou nohou rozlévá kaluž. Krev tekla z rány jako z konve.

15

Zhruba ve stejnou dobu, půldruhé míle na jihozápad, v helikoptě rozplácle ve špinavé čtvrti chatrčí a plechových bud, přišel pilot Black Hawku Super Šest Čtyři k sobě. Měl něco s pravou nohou. Se

svým kopilotem Rayem Frankem byli nejméně několik minut omráčeni, ale nevěděli přesně kolik. Durant se vzpřimil, mírně nakloněn doprava. Plexisklo bylo rozbité a něco nad ním viselo, velký plát plechu. Na první pohled se zdálo že Black Hawk není moc poškozený. Vrtule se neutrhly. Jeho sedadlo, namontované na tlumiči otřesů, se zhroutilo na podlahu. V té nejspodnější poloze se ohnulo a otočilo doprava. Bylo to asi proto, že se po zásahu točili. Pod otřesy se tlumič zhroutil a otáčení vytrhlo sedadlo doprava. Kombinací prudkého obratu a nárazu muselo dojít ke zlomení jeho stehenní kosti. Velká kost v pravé noze praskla na okraji křesla.

Black Hawk přistál na chatrné boudě. Uvnitř nikdo nebyl, ale vedle chatrče leželo v bezvědomí dvouleté děvčátko, Hoaw Hassanová. Krvácelo. Kus kovu z helikoptéry jí vyryl hlubokou rýhu na čele. Její matku, Bint Abraham Hassanovou, postříkalo něco horkého, pravděpodobně olej, a byla těžce popálená v obličeji a na nohou.

Piloti probírající se z mrátek se začali prohlížet. Frank měl zlomenou levou holenní kost.

Durant si později nemohl některé věci vysvětlit. Sundal si prilbu a brýle. Pak si sundal hodinky. Před letem si vždy sundával snubní prstýnek, protože jím mohl zachytit za nějaký spoj nebo vypínač. Teď si sundal hodinky, prstýnek zavěsil na jejich řemínek a obojí položil na palubní desku.

Sebral svou zbraň, MP-5K, malou německou automatickou pušku ráže 9 mm. Piloti jí říkali "SP" či "Skinny-popper" -

"Patent na Vychrtlíky".

Frank se pokoušel vysvětlit, co se stalo během zřícení.

"Nemohl jsem se k nim nijak dostat," řekl, když popisoval své úsilí dosáhnout na páky řídicí pohon motorů a stlačit je dolů tak, jak chtěl. Říkal, že má opět zraněná záda. Před lety už zřícení zažil a byl také zraněn. Durant měl také zraněná záda. Oba došli k názoru, že mají pochroumanou páteř. To vše proběhlo v prvních momentech poté, co přišli k sobě. Durant si uvědomil, že se zlomenou nohou a pochroumanými zády nebude schopen sám vylézt z vrtulníku. Odtlačil od sebe kus plechové střechy a rozhodl se bránit svou pozici rozbitým oknem.

Vypadalo to, jako by byli na nějaké malé planině, jakémsi dvorku mezi chatrčemi. Chatrč před nimi byla prošpikována nepravidelnými kusy kovu. Podél ní vedla špinavá ulička. U jeho strany stála další špinavá stěna, vypadající jako dům. Durant si vzpomněl, že viděl Franka, jak sedí ve dveřích na druhé straně a snaží se dostat ven. To bylo naposled, co ho viděl.

Když se ukázali Shughart a Gordon, Durant užasl. Najednou tu stáli. Buď tu už byli někde poblíž, nebo přišli úžasně rychle. Operátory z Deltu dobře neznal, ale jejich tváře mu byly povědomé. Pohled na ně mu dodal enormní pocit úlevy. Bylo po všem. Myslel si, že jsou částí záchranného týmu. Jeho další myšlenkou bylo dostat se k vysílačce, ale teď, když už byli zachránci na zemi, to už nebylo třeba. Shughart a Gordon byli klidní. Střílelo se, většinou však z vrtulníků, létajících nad nimi. D-borci začali Duranta opatrně vytahovat z kokpitu. Jeden ho vzal za nohy a druhý za trup, jako by celý čas po světě nedělali nic jiného, a posadili ho ke stromu. Nebylo to tak zlé. K trupu helikoptéry za jeho zády přiléhala zeď a stěna po levici se táhla až za ocas vrtulníku. Durant měl tedy perfektní pozici. Celá pravá strana vrtulníku mu sloužila za kryt.

Všiml si, že jeho palubní střelci nesli hlavní tíži nárazu. U zadních sedadel nebyly tlumiče nárazu, jaké měl vpředu on a Frank. Sledoval, jak operátoři vytahují z trupu Billa Clevelanda. Celé nohy měl zakrvácené a mluvil, ale jeho řeč nedávala smysl.

Pak se D-borci pohnuli k druhé straně helikoptéry, aby pomohli Fieldovi. Durant nemohl na druhou stranu vidět, protože podvozek rozdrtil náraz. Břicho vrtulníku bylo na zemi. Předpokládal, že kolem uzavřeli kruh a promýšlejí, jak se dostat odtud. Možná si vyhlédli místo, kde by mohla přistát jiná helikoptéra a naložit je. Zpoza rohu na Durantově straně vrtulníku začali vystrkovat hlavy Vychrtlíci. Právě teď tam jeden či dva vykoukli. Durant vypálil salvu a Somálci zapadli za kryt. Zbraň se mu zasekla, ale vyndal náboje a za chvíli už zase mohl střílet. Pak se mu znovu zasekla. Teď slyšel stále větší střelbu z druhé strany vraku. Ještě stále mu nedošlo, že tam má jen dva D-borce a žádný záchranný tým.

16

Když se Mo'alim dostal do čtvrti, kde spadla druhá helikoptéra, stezky vedoucí k ní už byly zaplněny lidmi. Zeshora střílely vrtulníky. Jak Mo'alim očekával, kolem vraku byli ještě Američané schopní bojovat. K místu byl jen jeden přímý přístup a Mo'alim mohl říci, že je krytý. Pokoušel se držet dav zpátky, ale lidé byli vzteklí a neodbytní. Hubený, vousatý vůdce vojenské skupiny skočil za zeď a čekal, až dorazí další jeho muži, aby mohli podniknout koordinovaný útok.

17

Při každém přeletu nad vrakem zjišťoval Mike Goffena v Super Šest Dvojce, že dav, který zřícený stroj obkličoval, je čím dál větší. Shughart, Gordon a posádka zříceného vrtulníku zaujali místa v kruhu kolem vraku. Bylo jasné, že se nechtěli pokoušet dostat posádku do otevřeného prostoru. Zarazili se na místě v očekávání pomoci. Ve vysílačce Goffena slyšel o zoufalých problémech, jaké měly záchranné konvoje.

Bušení kulek do trupu vrtulníku se zrychlilo, prolétávali přímo rojem výbuchů z RPG. Když už byly dva Black Hawky na zemi, ostatní piloti ho varovali, aby se držel dál.

- Výbuch asi dvě stě metrů za námi.

- RPG těsně minula pod námi, Super Šest Dva.

Ale Goffena byl plně zaujat dramatem dole a pokoušel se pro své muže něco udělat.

"To místo je v extrémním ohni," vysílal. "Musíme ty lidi odtamtud dostat!"

- Rozumím, Šest Dvojko, můžeš říct, jaká je situace?

"... Jsme v pravidelné palbě RPG, zaměřují se na nás stále těsněji.

Goffena pokračoval v řízení podpůrné palby z malých útočných helikoptér, zaměřoval je tam, kde byl somálský dav nejhustší. Letecký velitel Matthews nebyl nadšen tím, co viděl z Black Hawku C-2. Z davu kolem Durantova zříceného vrtulníku pravidelně vystřelovaly RPG. Viděl, jak se nad tou scénou vznášejí zoufalí piloti Little Birdů s kopiloty usilujícími zasahovat cíle z M-16.

- Do hajzlu, láteřil. Ještě sestřelil i vás.

Boj byl na vrcholu zmatku. Teď už byla dvě místa zřícení. Jeden záchranný tým zaujal to první, Cliffa Wolcotta, a vstupní útočné síly a původní pozemní konvoj se pohybovaly k němu. Narychlo sestavený druhý záchranný konvoj opustil základnu Rangers a zkoušel se dostat do blízkosti druhého místa zřícení, ale daleko nepronikl. První místo mělo šanci bojovat, ale Durantovo i s dvěma D-borci nemohlo bez pomoci už dlouho vydržet.

Goffena létal v nízkých kruzích nad Durantovým Black Hawkem. Pokaždé, když uhnul na západ, oslepilo ho slunce. Prál si, aby rychle zapadlo. On a ostatní Noční stopaři se cítili nejlépe při nočních letech. Ve tmě, se svou technologií mohli piloti a posádky vidět, zatímco nepřítel ne. Pokud by Goffenův Black Hawk a Little Birdy zadržely dav, než nastane noc, pak by měli muži na zemi šanci.

Dav dole teď zaplňoval všechny stezky z hlavní ulice. Pokaždé, když Goffena přelétal nízko nad nimi, se dav rozptýlil, ale za ním se zase slil dohromady. Bylo to, jako by plácal rukou do vody. Zato střely z RPG, létající kolem, byly

naprosto zřetelné. Pak uviděl, jak byl zasažen jeden z D-borců.

"Tady Šest Dva", volal. "Místo zřícení číslo dvě už nemá žádné zajištění. Mají tam už jen jednoho chlapa."

Pak, za pár okamžiků, další prosba.

"Pohybují se v tuto dobu k místu zřícení číslo dvě nějaké pozemní síly?" ptal se Goffena.

- Ne, v tuhle dobu ne.

Při jednom zpětném obratu vstříc pomalu zapadajícímu slunci do Goffenovy helikoptéry něco udeřilo tak prudce, jako by se srazila s nákladním vlakem. Zazněl třesk. Obloha jako by se propadla. Vrtulník byl nakloněn doprava, asi devět metrů nad střechami, letěl rychlostí kolem sto deseti uzlů. Goffena věděl, že první věcí je srovnat vrtulník. Před sebou viděl něco, co vypadalo jako velký kus vrtule, ale když zaostřil zrak, viděl, že to je rozbitý okenní kryt. Jednu chvíli si nebyl jist, jestli ještě letí, nebo je už na zemi. Všechny přístroje v kokpitu byly vyřazené. Do uší ho udeřilo ticho. Pak uslyšel ječení a pípání poplašného systému vrtulníku, které postupně sílilo a sílilo, jako by někdo pomalu otáčel knoflíkem regulujícím hlasitost (později si uvědomil, že výbuch RPG ho ohlušil a že to nebylo zvyšováním hlasitosti, ale tím, jak se mu postupně vracel sluch). Poplašný signál mu říkal, že motory jsou vyřazený a vrtule se zastavily..., ale vypadalo to, jako by stále ještě letěl.

Goffena pochopil, že vrtulník dostal zásah z pravé strany. Nemohl však říci, zda vpředu, či vzadu. Nevěděl, jak na tom jsou vzadu (jeho palubní střelce, seržanty Paula Shannona a Masona Halla, výbuch nezranil, ale seržant Hallings, ostřelovač z Dety, měl nohu téměř úplně prosekanou šrapnelem). Kapitán Yacone, Goffenův kopilot visel nakloněn na svém sedadle, hlavou přímo dolů. Goffena nevěděl, jestli je Yacone mrtvý, nebo jen zraněný. Bylo jisté, že ještě letí, a Goffena zůstal natolik bdělý, aby si uvědomil, že bude následovat pád. Nacvičoval ho na trenažérech. Byli nahoře, ale rychle půjdou dolů.

Pod sebou viděl ulici, ve skutečnosti uličku. Pokud by udržel vrtulník přímo k ní, mohli na ní přistát. Byla tak úzká, že se vrtule musely roztrhnout, ale klíčové bylo, aby dopadli zpříma. Držet se zpříma. Po levici viděl tvrdé budovy a ulice byla docela široká, ale napravo byla řada sloupů a s těmi se nechtěl potýkat... možná narazí jen pravá vrtule a možná že se utrhne celý rotor. Goffena měl sloupy po pravé straně okna a byl tak šest metrů nad nimi, když Yacone ožil a zařval do rádia, že padají a udal koordináty. Když provedli nutná opatření ke ztlumení dopadu, začal Goffena instinktivně tlačit na řídicí páku ve snaze udržet nos vrtulníku vzhůru a náhle si uvědomil, že helikoptéra reaguje! Nebyla vyřízená! Řízení sice nepracovalo přesně tak, jak mělo, ale stačilo to k tomu, aby se udrželi ve vzduchu. Vzlétli přímo nahoru a minuli uličku i sloupy. Goffena držel nos helikoptéry vzhůru a pokračoval v letu. Neměl představu, jak dlouho vydrží. Budou se motory točit? Jak dlouho bude řízení fungovat? Ale vrtulník se držel ve slušné výšce a motory běžely. Ulice pod nimi náhle skončila a to, co se ukázalo v dáli před nimi, Goffena rozpoznal jako Nový přístav, přátelskou základnu! Vrtulník zpomaloval a opět začínal postupně klesat. Přeletěl nízko nad plotem u přístavu a namířil letoun dolů. Dosedli na zem rychlostí 15 uzlů a Goffena si už chtěl gratulovat k perfektnímu přistání, když se vrtulník, místo aby zaroloval a zastavil, náhle zvrátil na pravou stranu a kroupal železem o písek. Pravé kolo podvozku se utrhlo. Vrtulník jel smykem a Goffena měl obavy, aby neudělal přemet. Nakonec se přece jen zastavili a z něj všechno spadlo.

Když vylézal z kokpitu, aby se podíval, jak dopadli muži vzadu, uviděl důvěrně známý tvar Humvee, řítící se k nim.

18

Mike Durant si stále ještě myslel, že mají situaci pod kontrolou. Měl zlomenou nohu, ale jinak nebyl zraněn. Zády se opíral o malý strom a zbraní udržoval v odstupu Vychrtlíky, kteří příležitostně vystrkovali hlavy za rohem. Mezi zdí po jeho levé ruce a ocasem vrtulníku bylo asi čtyři a půl metru. Durant obdivoval, jakou mu kamarád z Dety zajistil pozici. Z toho bodu mohl se svou zbraní snadno kontrolovat vstupní prostor.

Slyšel palbu z druhé strany helikoptéry. Věděl, že Ray Frank, jeho kopilot, byl zraněn, ale žije. A byli tu dva D-borci a jeho palubní střelec, Tommy Fields. Divil by se, kdyby byl Tommy v pořádku. Dospěl k názoru, že na druhé straně vrtulníku jsou alespoň čtyři muži a pravděpodobně další ze záchranného týmu. Bylo jen otázkou času, než se objeví auta a odvezou je.

Pak uslyšel jednoho z operátorů — byl to Gary Gordon — vykřiknout, že dostal zásah. Byl to jen krátký výkřik zloby a bolesti. Pak už ten hlas neslyšel.

Druhý - Randy Shughart - se vrátil na Durantovu stranu.

Jsou na palubě zbraně?" zeptal se. "

Byly. Palubní střelci tam měli M-16. Durant mu řekl, kde jsou a Shughart vlezl do vraku a vrátil se s oběma puškami.

Podal Durantovi Gordonovu zbraň, CAR-15, nabitou a připravenou ke střelbě.

Jaká je podpůrná frekvence při nouzovém volání?" zeptal se Shughart.

Teprve teď Durantovi došlo, že jsou v bezvýchodné situaci. Cítil, jak mu v útrokách všechno vře. Pokud se ho Shughart ptá na komunikaci, znamená to, že k němu přišel jen on a ten druhý chlap. Oni byli záchranný tým. A Gordona právě zastřelili!

Vysvětlil Shughartovi standardní proceduru nouzového vysílání. Byl to kanál Bravo. Poslouchal, zatímco Shughart vysílal.

"Potřebujeme sem dolů nějakou pomoc," žádal Randy.

Bylo mu řečeno, že zásahová jednotka je na cestě. Pak si Shughart vzal zbraň a vrátil se na druhou stranu helikoptéry. Durant cítil, že začíná panikařit. Musel držet Vychrtlíky v odstupu. Uslyšel, jak se za zdí baví, takže vypálil do plechu. Byl ohromen, protože vyšla jen jedna rána, ale jeho nová zbraň byla nastavena na dávky. Hlasy za stěnou zmlkly. Pak se dva Somálci pokusili přelézt přes nos vrtulníku. Durant vypálil a Somálci odskočili zpátky. Nevěděl, jestli je zasáhl, nebo ne.

Jeden muž se pokusil přelézt přes stěnu a Durant ho zastřelil. Další se plazil se zbraní kolem rohu a Durant ho také

střelil.

Pak přišla zběsilá kanonáda z druhé strany helikoptéry. Trvala asi dvě minuty. Přes hřmot uslyšel, jak Shughart vykřikl bolestí. Pak bylo ticho.

Nahoře to sledovali ustaraní velitelé.

-Vidíte, co se děje na místě zřícení číslo dvě?

-Pohyb domorodců všude kolem.

-Domorodců?

-Souhlasí, konec.

Rádio zmlklo.

Na Duranta padla hrůza. Slyšel zvuky zběsilého davu. Slyšel tříštění trosek a hřmot blížícího se davu, který mu připadal jako zvíře chystající se k útoku. Už se nestřílelo. Ostatní musí být mrtví. Durant věděl, že horda rozlícených Somálců dovede kruté, hrozné věci. To ho teď čekalo. Jeho druhá zbraň byla bez nábojů. Ještě měl u boku pistoli, ale ani nepomyslel na to na ni sáhnout.

Proč se znervózňovat? Je po všem. Je vyřízený.

Kolem nosu vraku vykročil nějaký muž. Zdál se být udiven tím, že našel Duranta. Muž vykřikl a přiběhli další Vychrtlíci. Přišel čas smrti. Durant si dal prázdnou zbraň přes prsa, zkřížil na ní ruce a obrátil oči k nebi.

19

Hassan Jassin Abokoi byl střelen do kotníku, když stál s davem u zřícené helikoptéry. Ted' seděl pod stromem a díval se. V kotníku ho nejdřív píchalo a pak znečitlivěl. Ošklivě krvácel. Nenáviděl helikoptéry. Jeho strýci ten den utrhli kanón z helikoptéry hlavu. Odstranil mu hlavu z ramen tak čistě, jako by tam nikdy nebyla. Kdo byli tihle Američani, kteří rozsévali oheň a smrt, kteří je přišli nakrmit, ale pak začali zabíjet? Chtěl zabít muže, kteří spadli z oblohy, ale nemohl stát.

Z místa, kde seděl, viděl Abokoi dav vrhající se na Američany. Jen jeden byl ještě naživu. Křičel a mával rukama, když ho popadli za nohy a táhli od helikoptéry a trhali mu oblečení. Viděl své sousedy na tělech Američanů s noži, jak jim začali uřezávat údy. Pak viděl, jak lidé běží s kusy jejich těl a radují se.

Když Mo'alim vyběhl kolem ocasu helikoptéry, byl překvapen, že našel dalšího Američana, pilota. Ten muž nestřílel. Dal si zbraň na prsa a zkřížil na ní ruce. Dav vyběhl kolem Mo'alima k němu a začal ho kopat a tlouct, ale vousatý bojovník ho najednou chránil. Popadl pilotovu ruku, vypálil do vzduchu a zařval, aby se dav zastavil.

Jeden z jeho mužů tvrdě udeřil pilota pažbou pušky do tváře a Mo'alim ho odtlačil zpátky. Pilot byl zraněný a nemohl už bojovat. Rangers už měsíce drželi somálské zajatce. Byli by ochotni je vyměnit, možná všechny za jednoho z nich.

Tenhle pilot měl větší cenu živý než mrtvý. Nařídil svým mužům, aby kolem pilota utvořili ochranný kruh vůči davu, který dychtil po pomstě. Několik Mo'alimových mužů se sklonilo a začalo trhat Durantovu výstroj. Pilot měl u boku pistoli a nůž a oni se báli, že má nějaké další ukryté zbraně. Věděli, že američtí piloti mají v uniformě signální zařízení, podle něhož by je mohly helikoptéry vystopovat. Začali mu tedy trhat oděv.

Durant obrátil oči k nebi, když se k němu blížil dav. Nemohl pochopit ty strašné věci. Když ho nějaký muž udeřil pažbou do tváře, zlomil mu nos a nalomil lícní kost. Lidé ho tahali za ruce a za nohy a pak mu další začali trhat oblečení. Neznali plastické patenty jeho výstroje, tak si je Durant rozeplnul sám.

Nechali ho. Servali mu boty, neprůstřelnou vestu a košili. Jeden muž mu už napůl rozeplnul kalhoty, ale když viděl, že Durant nemá spodní prádlo (kvůli rovníkovému horku), zase mu je zapnul. Nechali mu také hnědé tričko. Celou tu dobu dostával kopance a rány. Jeden mladík se sklonil a popadl Durantovu zelenou identifikační známku, kterou měl zavěšenou na krku. Vrazil ji Durantovi do tváře a křičel: "Rangere, Rangere, ty zhebneš v Somálsku!"

Pak mu někdo hodil do tváře plnou dlaň hlíny. Dostala se mu do úst. Přes hlavu a oči mu uvázali nějaký hadr nebo ručník, pak ho dav zvedl do vzduchu. Napůl ho nesli a napůl vláčeli. Cítil, jak mu zlomený konec stehenní kosti propíchl na zadní straně stehna kůži a pronikl ven. Ze všech stran ho šlehal, kopali, tloukli ho pěstmi, pažbami. Neviděl, kam ho táhnou. Obklopovala ho velká vlna nenávisti a vzteku. Někdo, myslel, že žena, ho popadl za penis a varlata a škubal mu s nimi.

A v této agónii děsu Durant náhle opustil své tělo. Už nebyl uprostřed davu, byl v něm, nebo možná nad ním. Pozoroval, jak na něj zástup útočí. Jako by byl stranou. Necítil bolest, strach ho opustil a pak ztratil vědomí.

Výsadbář Tim Wilkinson vlezl zpátky do vraku helikoptéry, aby se podíval, jakým způsobem vypáčit tělo pilota Cliffa Wolcotta. Možná přehlédl nějaký způsob, jak zatlačit sedadlo dozadu a získat více prostoru a lepší úhel. Ale bylo to beznadějně.

Vylezl zpátky. V ohlušující palbě z automatických zbraní si klekl na vrchol vraku a otevřenou pravou stranou dveří se spustil do zadní části vrtulníku. Měli se postarat o všechny na palubě. Věděl, že nějaké muže zachránil už dříve Little Bird, který tu přistál hned po zřícení. Wilkinson také pátral po cenném vybavení nebo zbraních, které by mohl odstranit nebo zničit. Výsadbáři byli vycvičeni rychle vymazat paměťové záznamy jakéhokoli elektronického přístroje s cennými daty. Všechno letecké vybavení a každý kus výzbroje, které nebyly připoutány, spadly na levou stranu vrtulníku, jež byla nyní dnem.

V té hromadě si všiml kusu pouštních maskáčů.

"Myslím, že je tam ještě někdo," řekl seržantovi Bobu Mabrymu, zdravotníkovi z Delt v posádce CSAR.

Wilkinson se sklonil níž a uviděl ruku s leteckou rukavicí. Zavolal dolů a prst v rukavici se pohnul. Wilkinson vlezl zpátky do vraku a začal odtahovat trosky a nakupené zařízení. Pod nimi byl druhý palubní střelec, sedící na levé straně, Ray Dowdy. Část jeho sedadla se nárazem vylomila ze závěsů, ale v zásadě byla ještě nedotčená a na svém místě. Když

Wilkinson uvolnil Dowdyho ruku zpod hromady, palubní střelec začal jevit známky života. Ještě ale nemluvil a byl jen napůl při vědomí.

Mabry vlezl dolů pod vrak a bez úspěchu se pokoušel vplazit dovnitř levými dveřmi. Zvedl se a vyšplhal do vrtulníku horními dveřmi, právě když Wilkinson uvolnil Dowdyho. Tři muži byli uvnitř vraku, když náhle bouře kulek pronikla stěnou vrtulníku. Mabry a Wilkinson nuceně tancovali v ostré salvě. Kousky kovu, plastu, papíru a tkanin létaly kolem nich jako v chumelenici. Pak to přestalo. Wilkinson si nevzpomínal na nic, věděl jen to, že je ještě naživu. Pak se začal prohlížet. Byl zasažen do obličeje a do ruky. Cítil se, jako by mu dal někdo pořádnou ránu do brady. Nikdo se nevyhnul zásahu. Mabry to dostal do ruky. Dowdy ztratil konečky dvou prstů.

Palubní střelec zíral na svou krvavou ruku.

Wilkinson zvedl krvavé kousky prstů a řekl: "Oukej, spadly sem!"

Mabry vytrhl neprůstřelné panely Kevlar z podlahy a opřel je o tu stranu, kudy pronikly kulky. Místo aby se odvážili lézt horem, palbou, přehrabali se suchým pískem v zadním rohu levých dveří. Tudy vytáhli i Dowdyho.

Pak dva záchranáři vlezli opět zpátky. Wilkinson se díval po zařízení, které by bylo třeba zničit, Mabry rozmístil panely Kevlar kolem ocasu vrtulníku, aby předešel dalším nehodám. Střelba přicházela většinou z jednoho směru, dole z uličky. Stále ještě čekali, že každou chvíli přijede pozemní konvoj.

Zraněný nadrotmistr Fales byl příliš zaměstnán střelbou, aby si všímал vycpávek z Kevlaru. Na lýtku měl pružný obvaz a v ruce infuzní nádobu a dírou v ocasní části vrtulníku pátral po cílech.

Wilkinson vystrčil hlavu z vrtulníku. "Scotte, proč nejdeš za Kevlar?"

Fales vypadal ohromeně. Byl tak zaujat palbou, že neviděl panely zavěšené za ním.

"Dobrý nápad," řekl.

Kulka za kulkou prolétaly prolomeným ocasem helikoptéry.

Wilkinson si vzpomněl na film Steve Martina "Tik", kde debilní Martin vůbec nebere na vědomí, že po něm střílí padouši a jen překvapeně sleduje, jak z otvorů po kulkách vytéká z plechovek olej. Vykřikl jak Martin ve filmu.

"Nenávidí plechovky! Ruce pryč od plechovek!"

Oba muži se zasmáli.

Ještě dali dohromady pár citátů a Wilkinson se spodem vplížil zpátky do kokpitu, aby se podíval, jak vytáhnout Wolcottovo tělo spodem. Nešlo to.

Odněkud přiletěl granát. Byl to jeden z těch ruských typů, které vypadají jako plechovka s hůlkou na konci. Odrazil se od auta, pak od přílby specialisty Jazona Colemana a vysílačky a nakonec spadl na zem.

Nelson, který byl stále ještě ohluchlý z Twomblyho kulometu, stáhl svůj M-60 ze střechy k autu a zalehl jako muži na obou stranách křižovatky. Zůstali dole skoro celou minutu v obavách před výbuchem. Nic se nestalo.

"Myslím, že to je šmejda," řekl poručík DiTomasso.

Po třech vteřinách se do otevřeného prostoru mezi autem a stromem na druhé straně ulice vkoulel další granát. Nelson opět sebral pušku z auta a koulel se pryč od granátu. Každý se znovu vrhl k zemi, ale granát nevybuchl ani tentokrát. Nelson si pomyslel, že mají štěstí. Spolu s Bartonem se plazili zpátky k autu, když mezi ně dopadl třetí granát. Nelson se otočil přílbou k němu a přitáhl před sebe pušku ve snaze krýt se před výbuchem, k němuž tentokrát určitě dojde.

Otevřel ústa, zavřel oči a zacpal si uši v očekávání exploze. Slyšel, jak granát syčí. Nelson tak zůstal celých dvacet vteřin a pak se podíval na Bartona.

"Šmejda," řekl Barton.

Yurek ho chytil a hodil do ulice.

Někdo koupil bednu špatných granátů. Wilkinson později našel ještě tři nebo čtyři nevybuchlé uvnitř helikoptéry. Americké síly kolem Wolcottova zříceného vrtulníku byly nyní rozptýleny podél něho ve tvaru písmene L, směřujícím na jih. Jedna skupina asi třiceti mužů byla shromážděna v uličce na severní základně "L". Když jim došlo, že pozemní konvoj zabloudil a má zpoždění, začali přenášet raněné do domu Abdiazize Ali Adena (ten byl stále ještě ukryt v zadní místnosti) dírou, kterou vytvořila padající helikoptéra. Bezprostředně na západ od uličky byla ulice Svobody, kde se na severozápadním rohu zapíchli Nelson, Yurek, Barton a Twombly. Na východní straně křižovatky, blíž k vrtulníku, byli DiTomasso, Coleman, Belman a kapitán Delty Bili Coulthrop a jeho radista. Zbytek pozemních sil byl roztažen jižním směrem podél nožky "L", která se svažovala z kopce. Steele a asi tucet Rangerů spolu s třemi týmy Delty, celkem kolem třiceti mužů, byli na dvoře na východní straně ulice Svobody, odděleni od jádra sil půlkou bloku, širokou ulicí a jedním dlouhým blokem. Delta tým seržanta Howea se skupinou Rangers, v níž byl i specialista Stebbins, následovaný velitelským týmem Delty, vedeným kapitánem Millerem, překročil širokou ulici a pohyboval se dolů podél západní zdi k Nelsonovu postavení. Poručík Perino také přešel tuto ulici a posunoval se kolem východní zdi s desátníkem Smithem, seržantem Chuckem Elliotem a několika dalšími muži.

Když se Howe přiblížil k Nelsonově pozici, připadalo mu, jako kdyby se Rangers právě skryli. Dva z jeho mužů vyběhli přes uličku vzkázat Rangerům, aby začali střílet. Nelson a ostatní se ještě vzpomínali ze šoku s nevybuchlými granáty. Kulky odprýskávaly kolem nich kusy zdi, ale bylo těžké poznat, odkud přicházejí. Členové Howeova týmu pomohli Nelsonovi a ostatním sestavit účinné palebné pole. Stebbinse a kulometčíka, vojína Briana Hearda, umístili na jižní roh křižovatky. Měli pálit směrem na západ.

Kapitán Miller dohonil Howe a spolu se svým radistou a některými dalšími příslušníky své jednotky a také s rotným Jeffem Brayem, řídícím provozu vzdušného boje. Se všemi těmito střelci na křižovatce se Howe rozhodl, že je čas dostat se z ulice. Vstup do dvora tvořila železná brána mezi dvěma budovami. Vyrázil proti bráně, jejíž obě půlky vrat se otvíraly dovnitř. Howe uvažoval položit do brány nálož, ale jelikož bylo poblíž hodně nedostatečně krytých vojáků,

mohla by je exploze zranit. Tak tento rozložitý seržant a Bray začali do brány vrážet. Na Brayově straně povolila.

"Běž za mnou, když to dostanu," řekl Howe.

Vrazil do dvora a rychle probíhal dům na druhé straně, místnost od místnosti. Hledal lidi. Jeho oči ulpěly na sepjatých rukou. Ruce ti povědí vše. Byly prázdné. Patřily muži, ženě a několika dětem, asi sedmičlenné rodině, zcela vyděšené. Stál ve dveřích, zbrani v pravé ruce na ně mřil a levou rukou se je snažil přimět, aby opustili místnost. Takhle chvíli stál, ale oni vycházeli jen pomalu a dívali se jeden na druhého. Rodině dal pouta a umístil ji v malém postranním pokoji. Pak si pečlivě prohlédl prostor. Každý blok v této čtvrti Mogadiša sestával většinou z přízemních kamenných domů, seskupených nepravidelně kolem otevřeného prostoru nebo dvorku. Tento blok se skládal z malého dvorku širokého asi na dvě auta. Na jižní i severní straně byly jednopatrové domy. Howe došel k názoru, že toto místo bude nejbezpečnější. Vyšší budova kryla jak před kulkami, tak i před RPG. Na západním konci byla nějaká skladovací bouda. Howe začal vše systematicky prohlížet, díval se z místnosti do místnosti i z oken, které skýtaly dobrou příležitost ke střelbě uličkou na západ. Našel jich několik, ale žádné nenabízelo příliš dobrý úhel. Ulička k severu (ta, do níž se o jeden blok západněji zřítila helikoptéra) byla příliš úzká. V obou směrech bylo vidět jen na necelých patnáct metrů a vše, co viděl, byla jen zeď. Podíval se ke dvoru, kde kapitán Miller a ostatní začali umisťovat raněné. Toto místo mělo sloužit jako velitelský post a shromaždiště raněných po zbytek noci.

Když se vrátil do dvora, jeden z nadrotmistrů v Millerově společnosti řekl Howeovi, aby se vrátil na ulici a pomohl svému týmu. Howe nesnášel rozkazy. Cítil se zde defacto vůdcem, jediným, kdo skutečně myslí, pohybuje se a bojuje. Dosáhli dočasněho bodu bezpečí, času, kdy mohli velitelé popadnout dech a začít přemýšlet. Situace byla špatná, ale ne kritická. Dalším krokem mělo být posílení jejich pozic, rozšíření okruhu, vytipování a zabránění dalších budov, z nichž by se dalo lépe střílet. A teď dostal seržant rozkaz od muže, který nevěděl, co dělat potom.

Howe vypadal na rváče, ale myslelo mu to. To mu dělalo problémy ve vztahu k autoritě - zvláště u armádních arbitrů, kteří nebyli na svém místě, u méně kvalifikovaných mužů. Howe byl seržant první třídy s úzkou působností, ale velmi jasně viděl celkový obraz, lépe než většina. Poté, co byl vybrán do Delt, se oženil s dcerou plukovníka Charlieho A. Beckwitha, zakladatele a prvního velitele Delt. Setkali se u Fort Bragg a když jí řekl, že je civilista Connie Beckwith, bývalý armádní důstojník, znalecky pokývala hlavou.

"Podívej," řekla. "Vím, kde pracuješ, tak nech toho předstírání. Můj táta s tou jednotkou začal."

A vytáhla svůj řidičský průkaz, aby si to ověřil.

Ne že by Howe neměl žádné ambice na formální armádní kariéru. Preferoval však takové důstojníky, kteří dbali jeho rad a nechali ho být. Často byl zděšen z chyb, které dělali ti povolání.

Tak například rozmístění v Mogadišu. Bylo to oslovské. Obrovská přední vrata hangáru nešla zavřít, takže Samové tam měli jasný výhled ve všech denních i nočních hodinách. Město se postupně zvedalo od moře, takže každý Somálec s trpělivostí a dalekohledem mohl sledovat jejich přípravu. Pokaždé, když se vyzbrojili a vyrazili, věděli o tom ve městě ještě předtím, než vylétly helikoptéry. Aby toho zlého nebylo ještě dost, měli jste tu Italy, z nichž někteří zjevně sympatizovali s bývalou koloniální vládou a předávali si světelné signály pokaždé, když vylétaly helikoptéry. Nikdo s tím nic nedělal.

Pak tu byly minomety. Zdálo se, že generál Garrsion bere minomety jen jako jistou otravu. Během častých minometných útoků se nedbale procházel, doutník v zubech, ohromen, že každý hledá kryt. "Malý posraný minomety," říkal. To by bylo dobré až na to, jak to viděl Howe, že Samové vždycky útočili hromadně a řídili pár salv na hangár, kde bylo peklo. Divil se, že plechová střecha - tak tenká, že jí pronikaly šrapnely a kusy železa padaly dolů - nepadne na betonovou podlahu uprostřed všech. Tahle pochybnost mu vrtala hlavou většinu nocí, když šel spát. Pak tu byly mizerné ochranné okruhy. V době jídla byli všichni muži seřazeni vně haly, která nebyla oddělena od rušné ulice ničím jiným než tenkou plechovou stěnou. Auto s bombou u zdi v pravý čas mohlo zabít tucty vojáků,

Howe neskrýval nad těmito věcmi své znechucení. Teď, když dostal rozkaz dělat něco nevýznamného uprostřed největšího boje svého života, se rozběsnil. Začal shromažďovat od raněných Rangers na dvoře munici, granáty a LAW. Zdálo se mu, že většina mužů nechápe, do jaké zoufalé situace se dostali. Byl to určitý druh popírání skutečnosti. Nemohli se přestat považovat za nadřazené síly, které jsou nad věcí a ještě ji jistě zvrátí. Byli však obklíčeni a beznadějně v menšině. Držet se v tomto bodě nějakých pravidel angažovanosti bylo absurdní.

"Vy jste už granáty vyházel?" zeptal se ho hodnostně vyšší poddůstojník, překvapen, že Howe si strká vše, co může, do kapes u vesty...

"Nedostaneme zapláceno za to, když je přineseme zpátky," odpověděl mu Howe.

To byla válka. Teď šlo o to zabít, nebo být zabít. Zlostně vyběhl na ulici a začal pátrat po Somálcích, na kterého by vystřelil.

Našel jednoho Rangera, Nelsona, jak pálí do okna budovy, kterou Howe právě vyčistil a zabral. Nelson viděl v okně nějaký pohyb a jelikož se střílelo ze všech směrů, napumpoval pár dávek i tam.

"Co to děláš?" zařval Howe přes ulici.

Nelson zařval zpátky: "Viděl jsem tam někoho."

"Nestřílejte! Jsou tam přátelé!"

Nelson kvůli hluku pořádně nerozuměl, až když Howe začal mávat rukama. Když mu to došlo, byl zahanben. Nikdo mu neřekl, že v tom prostoru se pohybuje Delta, ale i tak to byla kardinální chyba střílet před identifikací cíle.

Už tak dost rozzuřený Howe začal nadávat na Rangery, kteří tu předvádějí politováníhodnou show. Když uviděl Nelsona, Yureka a další, jak se pokouší zaměřit ozbrojené Somálce nahoře v ulici, popadl malý granát velikosti golfového míčku a hodil ho na střechu budovy. Byl to úžasný hod. Když nevybuchl, hodil další dva, které explodovaly na druhé straně domu. Pak sledoval, jak se Rangers snaží zasáhnout Somálce, který střílel zpoza rohu nějaké kůlny jeden blok na sever. Howe vzal LAW a vyrazil přes ulici. Přistál na rukách specialisty Twomblyho, který ležel na břiše

asi půldruhého metru od zdi. LAW mu pohmoždila předloktí a otočila se mu ke koleni. Vztekla se obrátil.

"Střílej, ty matčin przniteli!" zařval Howe.

Jelikož střelec byl za plechovou kůlnou, Howe vypálil salvu přímo přes plech v domnění, že pokud nezastřelí toho, kdo je za ním, pak ho donutí zalehnout. Pak vypálil k podlaze boudy. Střelce už potom neviděli.

Při střelbě Howe klečel na jednom koleni a pustě klel. Proklínal všechno kolem téhle posrané situace, Somálce, své velitele, idioty z Rangers... dokonce i vlastní municí. Měl na mušce tři Somálce, kteří běželi přes ulici dva bloky na sever, sledoval jejich postup, což se naučil v nesčetných hodinách výcviku, nastavil si hledí a pak zamířil asi metr před ně. Vypálil dvě nebo tři dávky a rychle přidával olovo po každé ráně. Byl expert na ostřelování a myslel si, že je zasáhl, ale nemohl to říci jistě, protože běželi dál a zmizeli mu z dohledu. To ho otrávil. Jeho zbraň byla nejsostifikovanější pěchotní puška na světě, na zakázku zhotovovaná CAR-15, s novými náboji ráže 5,56 mm se zelenou špičkou. Tu tvořil wolframo-uhlíkový průbojník. Způsobovala velké díry i v kovu, ale velká průrazná síla způsobovala, že kulky přímo prolétly cílem. Když byli Samové blíže, mohl vidět, jestli je zasáhl. Jejich košile se při nárazu zvedly, jako by jim je někdo vyhrnul. Ale po zásahu kulkou se zelenou špičkou člověk vypadal, jako kdybyste ho propíchl špičákem na led.

Zanechala malý, čistý otvor a často, i když zasáhla srdce nebo páteř, nebylo to dost, aby zastavila muže v pohybu. Howe rád zasáhl jednoho chlapa pětkrát nebo šestkrát, aby to bylo jasné. Užívali ji, aby si dobírali Randy Shugharta, protože se vyhýbal moderním puškám a municí a nosil M-14 z vietnamské éry, která měla kulky ráže 7,62 mm bez průbojných kvalit nové zelené špičky. Když viděl Samy dál běžet, připadalo mu, že Randy byl nejchytřejší voják v jednotce. Jeho puška byla možná těžší a ne tak pohodlná, s větším zpětným rázem, ale proklaté jistě složila muže jednou ranou a v boji je jedna rána často všechno, co máš. Střeliš na chlapa a chceš ho vidět padnout. Nechceš se dalších pět hodin dohadovat, jestli jsi ho zasáhl, nebo jestli na tebe ještě čeká v houští.

Howe byl na dobrém místě. Před ním či za ním nebylo nic, co by zastavilo kulku, ale asi šest metrů jižně u západní zdi byl strom, který z tohoto směru blokoval každý výhled na něj. Větší strom napříč uličky, kde byli Nelson, Twombly a další, blokoval zase výhled ze severu. Tak mohl statný seržant z Deltý klečet asi půldruhého metru od zdi a beztréstně si vybírat cíle na severu. Bylo to jako v bitvě. Některá místa jsou bezpečnější než jiná. Na kopci Hooten sledoval Howeho a jeho tým, jak vyráží přes křižovatku, zatímco ležel s tvář zabořenou do prachu a kulky létaly všude kolem něj. Jak tady můžeme něco dělat? myslel si. V nějakém náhodném úhlu mohl někdo stát a bojovat bez obtíží, zatímco pár metrů dál mohla být palba tak hrozná, že nezbývalo nic než zalehnout do krytu a zůstat tak. Howe poznal, že našel bezpečnou zónu. Střílel metodicky, šetřil municí.

Když uviděl Perina, Smithe a Elliota, jak se sunou k podobné pozici na druhé straně ulice, došel k názoru, že se pokoušejí přesně o to, co dělá on. Až na to, že na té straně ulice nebyly žádné stromy, které by jejich postavení kryly. Netrpělivě na ně zařval, ale v té chvíli ho nebylo slyšet.

Perino a jeho muži se pohybovali dolů k malé plechové boudě, ve skutečnosti verandě, která vyčnívala z nepravdělně šedivě kamenné zdi. Byli asi jen devět metrů od uličky, kde ležel Super Šest Jedna. Čtyřicetiletý Perino, graduovaný na West Pointu roku 1990, nebyl o mnoho starší než Rangers, kterým velel. Jeho skupina a většina Rangers předběhli kapitána Steelea. Sunuli se přes poslední křižovatku k místu zřícení poté, co byl zasažen Goodale. Vyčistili první dvůr, který mijeli na tomto bloku, a Perino pak několik mužů vyvedl zpátky na ulici a dolů třídou Svobody. Věděl, že už jsou blízko k poručíku DiTomassovi a záchrannému týmu, který měli za cíl, když se vydali na pochod. Kůlna byla jen pár kroků dolů z kopce od vrat dvora.

Seržant Elliot už byl na druhé straně kůlny. Desátník Smith se krčil za ní a Perino byl jen necelý metr za Smithem. Přilákali na sebe tolik palby, že je to až mätlo. Kulky se zdály přilétat odevšad. Ze zdi nad Perinovou hlavou odletovaly úlomky a padaly mu na přílbu. Viděl jednoho Somálce s puškou na protější straně ulice, asi šest metrů severně od Nelsonova postavení, kterého před oním mužem chránil strom. Perino uviděl záblesk a mohl říci, že střely přicházejí odtamtud. Z pušky bylo těžké toho chlapa zasáhnout, ale Smith měl na své M-16 granátomet a možná by se mu podařilo vypálit z něj tak blízko, že by to chlapa zranilo. Pohnul se, aby vzal Smithe za rameno - v takovém hluku se nejlépe komunikovalo tvář v tvář -, když začaly kulky dunivě prolétávat kůlnou. Poručík klečel na jednom koleně a jedna kulka se zaryla do prachu mezi jeho nohama.

Napříč ulicí uviděl Nelson, že Smith dostal zásah. Rozložitý desátník se rychle pohyboval dolů ulicí a většina mužů na rohu slyšela kulku, která ho zasáhla. Znělo to jako tvrdý, ošklivý políček. Smith byl nejdřív jako omráčený. Pak klesl na koleno a jako by mluvil o někom jiném, překvapeně poznamenal: Jsem zasažen!"

Z místa, kde byl Nelson, nevypadalo Smithovo zranění zle. Perino mu pomohl ke zdi. Ted' Smith vykřikl: "Dostal jsem to! Dostal jsem to!"

Poručík by podle zvuku Smithova hlasu řekl, že trpěl velkou bolestí. Když zasáhli Goodalea, zdálo se, že necítí téměř nic, ale zranění Smithe bylo jiné. Svíjel se bolestí. Byl na tom opravdu zle. Perino přitlačil na ránu pružný obvaz, ale krev crčela kolem.

"Mám tady jednoho krvácejícího!" zakřičel Perino přes ulici.

Zdravotník z Deltý, seržant Kurt Schmid, se k nim přepřel přes ulici Svobody. Společně pak odtáhli Smithe zpět do dvora.

Schmid roztrhl Smithovi kalhoty. Když mu odstranil uniformu, rudě červená krev vystříkla z rány. To bylo špatné.

Mladý voják řekl Perinovi: "Člověče, to je pořádné zranění."

Poručík se vrátil na ulici a připlížil se zpátky k Elliotovi.

"Co je se Smithem?"

"Je na tom zle."

"Do prdele," zaklel Elliot.

Pak uviděli, jak byl zasažen do nohy seržant Ken Boom. Potom se od svého kulometu odvalil voják Rodriguez. Krvácel,

křičel a držel se za rozkrok. Necítil bolest, ale když si sáhl na ránu, mezi prsty mu protekla krvavá kaše z genitálií. Řval jako na poplach. Teď už bylo zraněno osm z jedenácti Rangers v Perinově Chalku 1.

Na severním konci téže černé ulice došlo k obrovskému výbuchu a v něm odešel Stebbins. Nelson to viděl zblízka. Střela z RPG zableskla ve zdi domu napříč uličky, poblíž postavení Stebbinse a Hearda. Granát vybuchl s křiklavě rudým zábleskem a vyrval kus zdi asi půldruhého metru dlouhý. Otřes v blízké uličce byl nesmírný. Uši zalehly. Zvedlo se velké mračno prachu. Nelson, Perino a Elliot viděli z druhé strany ulice, jak Stebbins i Heard leží na zádech. Jsou v hajzlu, myslel si Nelson. Ale Stebbins se pohnul a pak se pomalu zvedl, od hlavy k patě pokryt bílým prachem, kašlal a protíral si oči.

"Zůstaň dole, Stebbinsi!" zakřičel Heard. Byl taky v pořádku.

Kulky létaly kolem Perina a Elliota s narůstající frekvencí. Přilétaly v dlouhých dávkách, zářily se mezi nimi, nad hlavami, prolétaly plechovou kůlnou. Zvedaly prach po celé ulici. Bylo to špatné postavení, přesně jak předvídal Howe.

"Ó, pane, myslím, že by nejlepší bylo, kdybychom vypadli do dvora," řekl Elliot.

"Skutečně si to myslíš?" zeptal se Perino.

Elliot popadl jeho ruku a oba se vrhli do dvora, kde Schmid zběsile pracoval na záchraně Smithe.

Desátník Smith byl živý, vyděšený a měl kruté bolesti. Schmid se nejprve pokusil tlačit přímo na ránu, to však bylo nadmíru bolestivé a zřetelně neúčinné. Křiklavě rudá krev nepřestávala prýštit z díry ve Smithově noze. Zdravotník se pokusil vmáčknot do tohoto otvoru Curlex. Pak Smithe opět vyšetřil.

Jsi raněn ještě někde jinde?" zeptal se.

"Nevím."

Schmid hledal, kde kulka vyšla, ale nenašel nic.

Tomuto zdravotníkovi bylo jednatřicet let. Rostl jako armádní škvrně, přísahal, že nikdy nevstoupí do vojska a skončil jako rekrut rok po absolvování střední školy. Chtěl do speciálních sil a vybral si zdravotnickou službu, protože došel k názoru, že bude mít dobrou příležitost k zaměstnání, až opustí armádu. Byl dobrý a ve výcviku dělal pokroky. Teď byl plně vyškolen na asistenta lékaře a to ne jen tak ledajakého. Část výcviku pracoval na pohotovostním oddělení nemocnice v San Diegu a dokonce prováděl nějaké menší chirurgické zákroky pod lékařským vedením. Určitě byl dosti vycvičený na to, aby věděl, že Jamie Smith bude mít velké problémy, pokud mu nebude moci zastavit krvácení.

Mohl dedukovat cestu, kterou kulka prošla. Pronikla Smithovým stehnem a cestovala dál do pánve. Poranění pánve je jedno z nejhorších v bojové zóně. Aorta se dole v podbřišku dělí na levou a pravou kyčelní arterii. Jak se kyčelní arterie vynořuje z pánve, větví se na vnější a vnitřní stehenní tepnu, což jsou primární přístupové cesty pro přísun krve do spodní poloviny těla. Kulka jasně narušila jednu ze stehenních cév. Schmid tlačil přímo na Smithův podbříšek, vpravo nad pánví, kde se rozdvíjovaly tepny. Vysvětloval, co dělá. Už připojil Smithovi na ruku dva infuzní balíčky, průměr 14, větší by byl zbytečný, a doslova je vymáčkával, aby do něj dostal tekutinu. Smithova krev vytvořila strašně širokou lepkavou skvrnu, která se leskla na špinavé zemi dvora.

Zdravotník si dopřál úlevu v domněnku, že brzy dorazí pomoc. Dalším taktickým opatřením, velmi riskantním, bylo začít u Smithe s přímou transfúzí. Transfúze se v bitevním poli prováděla jen zřídka. Byla to složitá záležitost. Zdravotníci nosili infuzní kapalinu, ale ne krev. Kdyby chtěl udělat Smithovi transfúzi, musel by najít někoho se stejnou krevní skupinou a pokusit se o přímý převod krve. Z toho vyplývaly další problémy. Mohlo dojít k špatné reakci na transfúzi. Schmid se rozhodl nepokoušet se o to. Předpokládal, že zakrátko dorazí záchranný konvoj. To, co Ranger potřeboval, byl doktor, a to rychle.

Perino zavolal vysílačkou kapitána Steelea.

"Nemůžeme jít dál, pane. Máme víc raněných, než můžu unést."

"Musíte prorazit," řekl mu Steele.

"My NEMŮŽEME jít dál," trval Perino. "Žádáme o povolení k zabránění jedné budovy."

Steele řekl Perinovi, ať se pokouší o průlom. Ve skutečnosti byli na dvoře jen asi osmáct metrů od poručíka DiTomassa a jednotky CSAR, ale Perino to nemohl vědět. Pokusil se dovolat DiTomassa vysílačkou.

"Tome, kde jste?"

DiTomasso se snažil vysvětlit svou pozici s odkazem na orientační body.

Já je nevidím," řekl Perino. Jsem na dvoře."

DiTomasso vystřelil červenou světlici a Perino uviděl, jak červený kouř vystupuje na temnici se oblohu. Podle driftu dýmu odhadoval, že jsou od sebe asi necelých padesát metrů, což byla ve smrtící zóně velká vzdálenost. Steele ho po rádiových vlnách stále tlačil k tomu, aby se spojil s DiTomassem.

"Potřebuji vaši pomoc," řekl.

"Podívejte, pane, zůstali mi tři muži včetně mně. Jak jim mohu pomoci?"

Konečně Steele povolil.

"Dobře, opevnit se v budově a bránit ji."

Schmid ještě stále pracoval na Smithově zranění. Požádal Perina, aby mu pomohl tlačit těsně nad ranou a on si mohl uvolnit ruce. Když se střídali, Perino zatlačil dva prsty až po klouby přímo do rány. Smith zařval a krev vystříkla na Perina, který tlačil moc tvrdě. Cítil závrať. Prýštění krve pokračovalo.

"Do prdele! Do prdele! Já umřu! Já umřu!" řval Smith. Věděl, že krvácí z tepny.

Schmid k němu mluvil a pokoušel se ho uklidnit. Jediný způsob, jak zastavit krvácení, byl najít poškozenou stehenní tepnu a stáhnout ji. Jinak to bylo jako pokoušet se uhasit hořící kalhoty tím, že je vmáčkne do matrace. Schmid tedy řekl Smithovi, aby si lehl na záda.

"To, co přijde, bude velmi bolestivé!" říkal Schmid omluvně Smithovi. "Způsobím ti větší bolest, ale musím to udělat,

abych ti pomohl."

"Dejte mi nějaké morfium!" žádal Smith. Byl stále velmi bdělý a angažovaný.

"Nemohu," odpověděl mu Schmid. V tomto stavu by morfium mohlo zabít. Po ztrátě takového množství krve byl její tlak velmi nízký. Morfium by ještě snížilo srdeční aktivitu a zpomalilo dýchání, tedy přesně to, co nepotřebovali.

Mladý Ranger řval, když mu zdravotník oběma rukama rozvíral vstupní ránu. Schmid se pokoušel vyhnout nadměrnému trápení, ale faktem bylo, že pod jeho prsty byla citlivá nervová zakončení. Bylo to tvrdé. Vytvořil si však ke Smithovi emocionální pouto. Byli v tom společně. Ale zachránit tohoto mladého Rangera znamenalo pracovat na něm jako na neživém objektu, jako stroj, který trhá a poutá. Pokračoval v cestě k tepně. Pokud ji nenajde, Smith asi zemře. Pronikl přes otevřené stehno, dosáhl až k pánvi, rozrážel vrstvy kůže, tuku, svalů a šlach a jasně červenou krev. Nemohl najít porušené místo. Přetržený horní konec tepny byl evidentně stlačen ve Smithově podbřišku. Medik se zastavil. Smith upadal do šoku. Jediným východiskem teď bylo proříznout se do podbřišku, najít poškozenou tepnu a stáhnout ji. Ale to znamenalo ještě více bolesti a další ztrátu krve. Pokaždé, když sáhl do rány, Smith krvácel ještě víc. Schmid a Perino byli celí od krve. Byla všude. Bylo těžké uvěřit, že Smith ještě může nějakou ztratit.

Je to skutečně zlé zranění," opakoval Smith. "Skutečně zlé."

Tou dobou se jeho řeč i pohyby zpomalovaly, těžkly. Byl v šoku.

Schmida se zmocnila beznaděj. Vytlačil do mladého Rangera šest litrů infuzního roztoku a byl už bez balíčků. Zkusil všechno a teď cítil zoufalství, zklamání a zlost. Musel opustit místnost. Řekl jednomu z dalších mužů, aby pokračovali v tlaku na ránu a šel se poradit s Perinem. Oba muži byli pokryti Smithovou krví.

Jestli ho hned teď nedostaneme odtud, zemře," naléhal Schmid.

Poručík znovu zavolal kapitánu Steeleovi.

"Pane, potřebujeme sanitku. Někáký Little Bird nebo něco. Pro desátníka Smithe. Musíme ho odeslat tečí!"

Steele zavolal na velitelství. Myslel, že to projde. Ale každé volání bylo teď plné křiku a naléhavosti, život a smrt. Bylo už bezmála pět hodin odpoledne a začalo se smrákat. Všechny vozy se obrátily zpět k základně. Steelea poučili, že ho jen tak nečeká nějaká úleva. Poslat další vrtulník dolů do jejich blízkosti, o tom se nedalo mluvit. Kapitán zavolal zpět Perinovi, že Smith se zatím musí držet.

4

Stebbins se třásl strachem. Měl kolem sebe přátele, kteří ho drželi v chodu, ale to bylo všechno. Mohl jsi být připraven na to, jak vypadá válka na pohled, jaké jsou tam zvuky a pachy, ale na její hrůzu, krev, vnitřnosti a srdcervoucí výkřiky bolesti, když se smrt dotýká tvých ramen, na to příprava neexistovala. Věci balancovaly na ostří nože, každý okamžik hrozily, že se vymknou kontrole. Co to, že chtěl něco tak zlého? Jeden starý rotmistr mu kdysi řekl: "Když začne válka, voják chce děsně být v ní, ale když v ní je, chce děsně domů."

Vedle Stebbins se zasáhla jedna salva Heardův kulomet M-60 a natrvalo jej vyřadila z provozu. Heard vytáhl svou devítimilimetrovou pistoli a páčil z ní. Když Stebbins zašilhal dolů uličkou na západ do sklánějícího se slunce, uviděl bílé košile somálských bojovníků. Byly jich tucty. Skupiny vybíhaly, vypálily od boku a pak zase zapadly za kryt. Nad pravým ramenem, napříč ulicí Svobody a dole v uličce Stebbins slyšel, jak záchranný tým buší do vraku ve stálých pokusech uvolnit Wolcottovo tělo. Obloha pomalu temněla a po pozemním konvoji ani stopy. Vždyť asi před hodinou viděli projíždět vozy jen pár bloků západně odtud. Kde byly?

Každý se bál nadcházející tmy. Výraznou výhodou amerických vojáků bylo, že měli přístroje k nočnímu vidění (NOD), ale tentokrát je nechali v hangáru. Když se neužívaly, nosily se kolem krku a vážily pravděpodobně méně než tři čtvrtě kila, ale byly křehké, člověka obtěžovaly, byl s nimi neohrabaný. Byla to snadná volba nechat je při denní misi na základně. Teď byli vojáci tváří v tvář noci vyprahlí žízni, unavení, krváceli, docházela jim munice a postrádali jednu ze svých největších technologických výhod. Stebbins, rotní písař, zíral na velký oranžový kotouč pomalu mizící za budovami na západě a představoval si, jak někde tam ho čeká šálek čerstvě uvařené kávy.

Little Birdy létaly nad městem dosti dlouho na to, aby jejich palba byla pravidelná a spousta Somálců v okolí udržovala v odstupu. Malé helikoptéry se snažely téměř až k zemi a se svými pálcími minikanony se proplétaly mezi budovami. Byl to úžasný pohled. Rakety měly svištivý zvuk a pak svými výbuchy otrásovaly zemi. Twombly právě jeden obdivoval, když mu seržant Barton řekl, že piloti chtějí více značek na ulici, aby lépe rozeznali pozice Američanů.

Jdi to zařídít a pak se hned vrať," přikázal Barton, podal mu fluorescentní, oranžový plastický trojúhelník a ukázal do středu ulice.

Twomblymu se nechtělo jít. Přes ulici toho létalo tolik, že se mu zdálo jako sebevražda odvážit se z úkrytu, natož ještě běžet až doprostřed ulice. Napadlo ho odmítnout Bartonův rozkaz, ale stejně rychle tu myšlenku zamítl. Když to neudělá on, bude to muset udělat někdo jiný. To by nebylo fér. K Rangers se dal dobrovolně a teď nemohl couvnout jenom proto, že měl strach. Vztekle popadl oranžový trojúhelník, vyběhl pár kroků a mrštil jím směrem ke středu vozovky. Pak lezl zpátky do krytu.

"Tak to nejde," řval na něj Barton. Vysvětlil mu, že vítr od vrtule by odhodil značku pryč.

"Musíš ji zajistit, dát na ni kámen."

Teď už pekelně vystrašen Twombly sklonil hlavu a opět vyběhl do ulice.

Nelson v duchu dodával svému příteli odvalu. Při druhém Twomblyho výpadu se na ulici opět rozpoutala taková střelba, že zvedla mračno prachu, přes něj Nelson vůbec neviděl. To je naposled, co jsem tě viděl, Twombly. Ale za chvíli velký muž z New Hampshire dupal se stálými kletbami zpátky, nezraněn.

Zpoza zdi se vypotácel nějaký starý muž a divoce páčil z AK. Rangers ze všech tří rohů na tohoto starce zamířili. Byl slabý, bílé vlasy se mu třáslly a dlouhé bílé husté vousy měl kolem úst zbarvené do zelena, pravděpodobně od khatu. Byl zřejmě opilý, zfetovaný nebo tak mimo, že ani nevěděl, co se děje. Jeho střely šly tak daleko od Rangers, kteří ho

sledovali, že nejprve užasli a pak se začali smát. Stařec se vrávoravě obrátil a pálil do zdi, daleko od jakéhokoli cíle. Twombly ho sundal dávkou ze své SAW.

Některé věci, jež vojáci za boje viděli, stály za to. Za té největší palby zpozoroval voják David Floyd, jak uprostřed ulice Svobody přistál holub. Pták se v prachu nonšalantně podrbal a pak si pyšně vyšlápl po ulici. Jak se zdálo, vůbec nedbal na běsnění kolem. Pak zase odlétl. Floyd ho sledoval pln závisti. V poli té nejprudší palby na křižovatce na kopci (poblíž byl zabit Fillmore) se objevil osel, táhnoucí vůz. Bez úhony přešel ulici a za pár minut šlapal zpátky, zjevně zmaten a dezorientován. Bylo to komické. Nikdo nemohl uvěřit, že osel nebyl zasažen. Ed Yurek ho sledoval s lítostí a úžasem. Toho osla má Bůh rád. Blíže ke zříceně helikoptéry běžela uličkou nějaká žena, křičela a mířila k domu na jihovýchodním rohu křižovatky, kam bylo odsunuto mnoho raněných. Nikdo na ni nevystřelil. Nebyla ozbrojená. Ale pokaždé, když se dostala za nějaký kryt, rozpoutal se odtamtud prudký příval palby. Když to udělala podruhé, jeden z D-borců za ocasem Super Šest Jedničky prohlásil: Jestli ta mrcha půjde zpátky, zastřelím ji."

Kapitán Coultrop mu souhlasně přikývl. Udělala to a příslušník Deltu ji poslal k zemi.

Pak tam byla žena v modrém turbanu, silná, se silnými rukama i nohama. Vyrasila přes ulici a nesla v obou rukou těžký koš. Na sobě měla křiklavě modrobílé šaty, které se na ní vzdouvaly, jak běžela. Každý Ranger na křižovatce na ni pálil. Twombly, Nelson, Yurek a Stebbins, všichni stříleli. Howe na ni pálil z kopce. Nejdřív zavrávora, ale pak pokračovala dál. Potom, když ji zasáhlo už hodně ran, upadla, a z koše vypadly na ulici RPG. Střelba ustala. Trefilo ji hodně kulek a ona tam dlouhou chvíli ležela v prachu a těžce oddychovala. Pak se zvedla na všechny čtyři, popadla jednu RPG a začala se plazit. Tentokrát ji masivní palba Rangers začala doslova trhat. Salva z kulometu jí utrhla nohu. Na pár chvil padla jako krvavý žmolek, ale pak se začala znovu hýbat. Přišla další prudká salva, ale její tělo se sunulo dál kupředu. Bylo to děsné a navíc se někteří Rangers ještě smáli. Nelsonovi ta žena už nepřipadala jako lidský tvor, přeměnila se na monstrózní krvavou masu, jako v nějakém hororu. Pak, těsně předtím, než padla tma, se na ni ještě jednou ohlédl. Na ulici byla velká kaluž krve, krev, šaty a koš, ale střely do RPG a to, co zbylo ze ženy, už bylo pryč.

Když slunce sklouzlo za budovy k západu, na uličku padl stín a pro Stebbinse a Hearda bylo snazší najít Samy, kteří na ně stříleli z oken a ze dveří. Záblesky z jejich zbraní jasně prozrazovaly jejich pozici. Stebbins pálil obezřetně, snažil se šetřit náboje. Heard teď střílel z M-16. Téměř ohluchlý ze všeho toho střílení a výbuchů, zaklepal Stebbinsovi na rameno: "Stebe, chci ti něco říct, kdybychom se odtud nedostali, myslím, že děláš dobrou práci."

Pak se zem kolem nich otřásla. Stebbins uslyšel třiskavé Kabang! Kabang! Kabang! Byl to zvuk velkých salv, drtících kamennou zeď na rohu, kde se kryli. Všechno zahalil kouř. Zeď, která byla jejich štítem více než hodinu, se začala rozpadat. Někdo dole v ulici s velkým kanónem se na ně zaměřil a ničil jejich pozici. Po prvních otřesech Stebbins vyběhl do uličky a opětoval palbu do okna, odkud viděl záblesky. Pak zapadl za roh, klekl si a střílel do stejného místa. Kabangf Kabangf Kabangf! Další tři salvy otřásající zemí opět zasáhly roh. Stebbinse to srazilo na zadek. Jako by ho někdo ze zadu táhl lanem. Necítil bolest, jen se mu zkrátil dech. Výbuchy třískající do země přímo vysávaly vzduch od něj. Opět ho pokryl bílý prach z rozdrčené zdi. Cítil vztek. Ten z kurvy syn mě málem zabil!

"Seš v pořádku Stebby? Seš oukej?" ptal se Heard.

Je mi fajn, Briane. Je to dobrý."

Stebbins vstal. Rozzuřen, s kletbami na rtech se vrátil do uličky a začal znovu pálit do okna.

Seržant Howe, velitel Delta týmu, to ohromeně sledoval z místa o něco dále v ulici. Nemohl uvěřit, že ten Ranger nemá trochu smyslu pro to, aby si našel lepší kryt. Nelsonovi to připadalo, jako by někdo ve Stebbinsovi přepnul jakýsi vypínač. Už podruhé během hodiny si myslel, že Stebbins byl zabit. Ale ten pisař s jemnými způsoby se dál s vervou rval. Byl to jiný člověk. Tancoval kolem jako divoké zvíře a střílel jako šílenec. Nelson, Twombly, Barton a Yurek, ti všichni teď stříleli na stejné okno, když to zasvištělo, třeskl výbuch a Stebbins i Heard zařvali a zmizeli v ohnivé kouli. To je za Briana a Stebbyho.

Stebbins se opět probral na zádech. Měl ten samý pocit jako před tím, jako kdyby mu dal někdo pořádnou ránu na solar. Lapał po vzduchu a polykal prach a kouř. Přes zvířený prach uviděl tmavě modrou oblohu a dva mraky. Pak mu skočila do záběru Heardova tvář.

"Stebby, seš oukej? Seš oukej, Stebby?"

Jasně, Briane. Jsem oukej," řekl. Jen mě nech pár vteřin ležet."

"Oukej."

Tentokrát, když si srovnal myšlenky, se mu vrátil zdravý rozum. Potřebovali tady pomoc. Většina z rohové zdi byla pryč. Stebbins došel k názoru, že ho zasáhl do prsou kámen, který odletěl ze zdi, což ho stačilo porazit, ale bylo to málo na to, aby mu to prorazilo vestu a vážně zranilo. Samové měli nějaký druh zbraně s vícečlennou obsluhou a tu nemohla umlčet jen tak nějaká M-60. Když se postavil, uslyšel Bartona, jak vysílačkou žádá o pomoc. Pak přišel nějaký hlas v úrovni uší, přímo za Stebbinsem. Jeden z D-borců byl v okně rohové budovy, v okně, kam Nelson předtím pálil. Hlas zněl drze, jako od pobudů na kalifornské pláži.

"Odkud střílí ten chlap, kámoši?"

Stebbins ukázal na okno.

"All right, dostaneme ho. Držte hlavy dole." ' > ' Zevnitř budovy vypálil ostřelovač Deltu tři salvy z dvě stě trojky, přímo do cílového okna. Následoval obrovský výbuch. Stebbins si pomyslel, že vybuchla nějaká bedna s municí, protože záblesk z přízemí budovy byl příliš velký na salvu z M-203. Potom přišla tma. Z okna se vyvalil černý dým. Konečně klid. Stebbins a Heard a kamarádi na druhé straně ulice křičeli tomu D-borci své gratulace za parádní ránu. Znovu na koleně, kousek dál za ožvívkanou zdí Stebbins zahlédl v dálce nějaká světla a to mu připomnělo, že jsou v centru velkého města a že v jeho některých částech jde život normálně. Pak se rozezněla palba někde vzadu za hotelem Olympic, kde sešplhali z vrtulníků. Zdálo se mu, jako by to už byl celý věk. Pomyslel si, že teď ve tmě možná Samové také seberou zbraně a půjdou domů a on by se svými kamarády mohl jít zpátky do hangáru a zavolat. Nebylo by to

krásné?

Nějaký hlas napříč křižovatky křičel, že každý se má stáhnout zpět k vrtulníku. Když padla tma, vojáci se přesouvali pod střechu. Jeden za druhým sprintovali muži přes křižovatku. Stebbins a Heard čekali obrat. Palba se ztišila. Oukej, velká část války je za námi.

Stebbins pak uslyšel svištivý zvuk a obrátil se právě včas, aby viděl něco, co vypadalo jako nějaký kámen, který letí přímo na něj. Mířil mu přesně na hlavu. Vrhel se na zem, obrátil přilbu ke střele a pak se ztratil v ohni a světle.

5

Nadrotmistr Fales, zraněný výsadkář, přijal rádiovou žádost o vyslání zdravotníka. Rychle ho potřebovali na druhé straně široké křižovatky, západně od zřícené helikoptéry. Vojín Rodriguez zle krvácel z rány v rozkroku. Všichni muži byli u raněných. Medik Kurt With Schmid pracoval na dvoře na desátníku Smithovi. Nikdo na druhé straně ulice Svobody neměl zkušenosti s tak těžkým zraněním, jaké měl Rodriguez. Fales byl opřen o pláty Kevlar poblíž ocasu helikoptéry, kvapně zavázanou nohu měl nataženu před sebou.

Jeho kamarád Tim Wilkinson, který ošetřoval raněné vedle něj, mu byl k smíchu. Dva zdravotníci Air Force ho dlouho litovali, jako by neviděli v této akci skutečný boj. Wilkinson chytil Falese za rameno, když jim létaly kulky nad hlavou a řekl: "Musíš být opatrný."

Wilkinson stále ještě pracoval pod dojmem toho, že pozemní konvoj (který se už dávno vrátil zničený a zkrvaven na základnu) přijede každou chvíli. Myslel si, že jeho práci bude dostat všechny zraněné na nosítka, aby byli připraveni k naložení, jakmile konvoj dorazí. Když to odpoledne řekl Falesovi, aby si lehl na nosítka, nadrotmistr příkře odmítl.

"Hej, víš, co ti je. Tak pojdi" trval na svém Wilkinson.

Faleš na ně s odporem vlezl, ale jak běžel čas a auta nebylo vidět, Faleš se uvolnil z popruhů, vzal si zbraň a začal střílet. Teď uslyšel volání z druhé strany ulice.

"Potřebují medika, Wilky."

Kulky a salvy z RPG vytvářely smrtící bariéru mezi jejich pozicí a muži napříč ulice. Wilkinson zvedl svou zdravotnickou brašnu a pohnul se ke křižovatce. Pak se zastavil. Pokud se bál, nebylo to nějaké emoce. Od té doby, co kulky pronikly do helikoptéry a naplnily ji chumelenicí prachu a trosek, se o ně Wilkinson úplně přestal zajímat a soustředil se jen na svou práci, která toho vyžadovala tolik, aby stačila odblokovat všechno ostatní. Pracoval rychle a účelně. Věci, které měl udělat, však bylo víc, než mohl. Bral to tak, že nemůže myslet na dvě věci, na nebezpečí i na práci. Tak se soustředil na práci. Teď se obrátil k svému příteli a s kamennou tváří jako v absurdním filmu ho požádal:

"Kryj mě."

Pak se rozběhl a běžel, prokousával se širokou ulicí, přímo dolů, kde náhle vzkypěla palba. Wilkinsonovi kamarádi si z něj později utahovali, že prošel bez zásahu proto, že byl tak pomalý, že už mu Samové nechtěli přidávat olovo. Medik si to vysvětloval tím, že měl silnou vůli dostat se bezpečně přes ulici. Když dorazil na velitelský post Deltu ve dvoře, zhodnotil raněného a rychle přijal trojí rozhodnutí. Bylo zřejmé, že Rodriguez potřebuje první pomoc. Těžce krvácel a byl velmi vyděšený. Wilkinson se ho pokoušel uklidnit.

Medik rozřízl Rodriguezovi uniformu, aby si mohl prohlédnout ránu. Kulka pronikla Rodriguezovi hýždí, prorazila pánvi, roztrhla jedno varle a vyšla z těla v horní části stehna. Prvním cílem bylo zastavit Rodriguezovi krvácení. Pokud byla zasažena stehenní tepna (jako u Smitha, který byl na druhé straně ulice), věděl, že není moc šancí na zastavení krvácení. Začal aplikovat polní obvazy, stavěcí kusy Curlexu do otvoru, jímž kulka vyšla. Volně namotaná gáza nabývala, jak nasakovala krví a tekutina ji vymačkávala. Pak tuto oblast těsně zabandážoval. Poté nad Rodriguezovým nohama a pánví omotal gumový pás a nafoukl ho, aby ještě více stlačil ránu. Krvácení přestalo. Podal Rodriguezovi morfium a připojil mu k ruce infuzi, aby doplnil vyčerpanému vojínovi tekutiny a pokusil se ho stabilizovat.

Zavolal zpátky Falesovi: "Máte tam chlapi ještě nějakou tekutinu?"

Měli. Wilkinson mu řekl, aby ji dali do batohu a hodili ho v jeho směru tak daleko, jak to půjde. Sledoval přes ulici, jak je to pro raněného muže příliš těžké a pochopil, že to byl špatný nápad. Zavolal jim zpátky, ať to neházejí. Kdyby se obsah roztrhl nebo kdyby ho zasáhla kulka, byla by drahocenná tekutina ztracena. A navíc, až vaky dopadnou, zůstanou třet uprostřed ulice Svobody a veškerá palba bude směřovat k nim. Tak se rozhodl, že bude lepší, když se odváží přeběhnout ulici dvakrát plnou rychlostí, než se zastavit v prostředku.

Vyrazil tedy znovu, jak se zdálo, v želvím poklidu, a opět dorazil nezraněn. Muži, kteří ho v dřepu sledovali ze svých pozic kolem křižovatky, žasli nad Wilkinsonovou statečností. Wilkinson řekl Falesovi, že prostě přes ulici musel a že se i tentokrát musí v pořádku vrátit. Rodriguez byl v kritickém stavu. Potřeboval ihned evakuovat a dokud k tomu nedojde, musel se Wilkinson o něho starat. Pak, s infuzemi v ruce, zamířil potřetí a naposled přes ulici. Opět dorazil nezraněn.

Když vrazil do dvora, jeden D-borec mu řekl: "Člověče, Bůh má opravdu rád mediky."

Rychle se stmívalo. Wilkinson pomohl odnést Rodrigueze a ostatní do zadní místnosti. Pak se dověděl, že konvoj, který je měl zachránit, se vrátil zpátky a že tady musí strávit noc.

Wilkinson vyhledal kapitána Millera.

"Podívejte, mám tady jednoho v kritickém stavu," řekl. "Potřebuje odtud hned teď. Ostatní mohou počkat, ale on ne." Miller na něj vrhl pohled, který říkal: Jsme tady na špatném mís tě, co k tomu mám dodat?

6

Specialista Stebbins zavřel oči, ale ještě uviděl rudý záblesk, když granát explodoval. Ucítil pálivé plameny a pak přestal cítit cokoli. Zavětril spálené vlasy, prach a zápalnou šňůru a válel se, válel, spolu s Heardem, až oba zůstali vzpřímeně

sedět a zírali jeden na druhého.

Jsi v pořádku?" zeptal se po dlouhé odmlce Heard.

Jo, ale nemám svou zbraň."

Stebbins lezl zpátky na své postavení a ohlížel se po zbraní. Našel z ní jen kousky - hlaveň bez pažby. Ve vzduchu byl stále ještě hustý prach, cítil ho v nose i v očích a ještě ho polykal. Mohl tedy jen tápat jako slepý. Uvědomil si, že má rozbitý ret. Potřeboval jinou zbraň. Zvedl se a vystartoval k bráně dvorku, kde byli D-borci, aby si vzal pušku od některého raněného, ale upadl. Vstal, udělal krok a zase upadl. V levé noze vůbec neměl cit. Po druhém pádu opět vykročil k dvorku. Nohu táhl za sebou. Jeho kamarád Heard stál v bráně a říkal jednomu D-borci: "Můj kamarád Steb je ještě tam."

Stebbins mu položil ruku na rameno.

"Briane, jsem oukej."

Wilkinson pohlédl na Stebbinse, který vypadal jako strašidlo. Byl pokryt hlinou a prachem, kalhoty měl na většině míst propálené, krvácel a jednu nohu měl bezvládnou. Byl ořesený a zdálo se, že si ani nevšiml svých zranění.

"Nechte mě jen pár minut sedět," prohlásil Stebbins. "Budu v pořádku."

Medik pomohl Stebbinsovi do zadní místnosti, kde byli shromážděni ostatní ranění. Byla tam tma a Stebbins ucítil krev, pot a moč. RPG, která explodovala venku, zakrátko vypálila na dům a u stropu se teď vznášel hustý závoj černého kouře. Okno bylo otevřené kvůli vzduchu a každý seděl na zemi. Na gauči se choulili tři Somálci. Rodriguez sténal v rohu a přerývaně, sípavě dýchal. K ruce měl připojeno infuzi a v pase měl podivně nafouknuté kalhoty. Zkurvená rána dofrantika.

Heard diskutoval se zdravotníkem: "Koukni, mám jen malé škrábnutí na zápěstí. Je mi fajn. Skutečně. Zavážu si to a půjdu zpátky."

Somálci si sedli na podlahu, Wilkinson položil Stebbinse na gauč a velkými nůžkami mu začal rozstříhávat levou botu.

"Hej, moje boty ne!" vykřikl Stebbins. "Co to děláš?"

Wilkinson pomalu a opatrně stáhl Stebbinsovi botu i ponožku a šokovaný Stebbins uviděl v chodidle zapíchnutou střepinu velikosti golfového míčku. Teprve teď si uvědomil, že byl zasažen. Všiml si, že má spálené a ožehnuté nohavice a teď, v záři bílého světla, pomocí něhož ho zdravotník prohlížel, uviděl, že zčernalé odlupující se skvrny na jeho noze jsou zbytky kůže! Necítil však žádnou bolest, byl omráčený. Oheň z výbuchu ihned vypálil veškerá jeho zranění. Teď viděl, že celá levá strana jeho těla hořela.

Jeden z D-borců strčil hlavu do dveří a ukázal na bílé světlo. "Hej, člověče, bílým světlem nemůžeš svítit," důrazně prohlásil. "Kolem je teď tma a my musíme být taktí."

Stebbins nad tím slovem užasl. "Taktí?" Ale pak ho začal rozebírat - taktí, takt, taktika - a zjistil, že má perfektní smysl.

Wilkinson přepnul baterku na světlo červené.

Stebbins si sáhl do zadní kapsy pro cigarety a zjistil, že balíček shořel. Wilkinson se zabýval Stebbinsovým chodidlem. "Zatím nic necítíš," řekl. "Ale omráčení teď pomalu mizí. Všechno, co můžu udělat, je, že ti dám nějaký Percocet." Podal Stebbinsovi tabletu a jodizovanou vodu v šálku. Dal mu i pušku. "Tady máš zbraň. Můžeš hlídat u okna."

"Oukej."

"Ale v rámci profesionální zdravotnické péče tě musím varovat, že narkotika a střílení nejdou dohromady."

Stebbins potřásl hlavou a usmál se. Oknem slyšel zvuky, přicházející z uličky. Ale nikdo tam nebyl.

Mozek mu předváděl triky. Jednou nebo dvakrát v panice vystřelil z okna, ale byly to jen stíny.

Stebbinsovy výstřely a výbuch střely z RPG u vnější zdi probudily Rodrigueze z jeho morfiového opojení. Zasmál se a zakřičel z okna, že Somálci jsou špatní střelci. Jakkoli zlé bylo jeho zranění, necítil bolest, jen nepohodlí. Gumový pás mu svíral tělo jako ve svěráku. Jednou nebo dvakrát se Wilkinsona zeptal, jestli by ten tlak nemohl uvolnit. Medik řekl, že ne.

Přišel jeden z D-borců a ptal se Stebbinse, odkud přilétla střela RPG, která ho zasáhla, z jakého směru? Stebbins si nebyl jist.

"Zezdola, ze západní uličky," řekl.

Tomuto směru ale neodpovídala jeho zranění - měl je všechna na opačné straně těla. Pak si Stebbins vzpomněl, že se otočil a teprve potom uviděl střelu. Musela přijít ze zadu.

"Ne, z východu. Ne od vrtulníku," prohlásil. "Dále z ulice."

Nakonec tu zůstal sedět sám. S roztrženými kalhotama, křečovitě svíraje pušku poslouchal Rodriguezovo sípání a somálskou ženu, která si slovy, jimž nerozuměl, stěžovala, že pouta jejího manžela jsou příliš těsná. Potřeboval se nutně vymočít. Nebylo však kam jít. Tak si ulevil tam, kde seděl. Cítil se prima. Pohlédl na somálskou rodinu a slabě se usmál. "Omlouvám se za ten gauč," řekl.

7

Vojín David Floyd, který byl stále na ulici jeden a půl bloku na jih, střílel na všechno, co se hnulo. Nejdřív váhal střílet do davu, který se valil dolů k jihu, ale pak uviděl, jak střelili příslušníka Delty, Fillmorea, a poručíka Lechnera a asi tři nebo čtyři další kamarády, a tak střílel na každého. Svět kolem něj vybuchoval a střílet zpátky se zdálo jedinou smysluplnou odpovědí. Ale bez ohledu na spoustu střel, které se specialistou Melvinem Dejesusem vypálili ulicí Svobody, dav se sunul dál. Totéž dělal i specialista John Collett, stále ukrytý za hrbolem uprostřed silnice. Tvořili nejjižnější bod okruhu a neměli představu, co se děje u místa zřícení nebo kdekoli jinde. Když Floyd někoho zasáhl, uviděl jen cukající se tělo jako po elektrickém šoku. Před upadnutím mohlo ještě udělat tak jeden nebo dva kroky. Teď Floyd něco zasáhlo. Noha mu nadskočila. Upadl. Polekaně se podíval, co se stalo, a zjistil, že má od rozkroku až k

botám roztržené kalhoty, ale že kulka ho ani neškrábala. Zřejmě prošla plechovou stěnou.

"Fuj!" ulevil si a podíval se vylekaně na Dejesuse.

V uších mu zvonilo, ale z nějakého důvodu ještě slyšel. Dejesus začal bláznit. Skákal a vykřikoval, že už tu nemůže zůstat. Musel se hýbat. Někáký čas se s Floydem cítili bezpeční za plechovou stěnou ve stínu na západní straně ulice, ale jak se sešelfilo, Dejesus tu už neměl stání. Zvedl se a skákal nahoru a dolů. Řekl, že musí něco dělat. Měl špatné tušení. Musel někam jít. Hned!

Floyd by mu nejradši vrazil pár fack.

"Sedni si na prdel!" zařval na něj.

Tou dobou přebíhali muži z ulice Svobody do dvora. Kapitán Steele měl čas, aby dohonil poručíky Perina a DiTomassa v dalším bloku. Chtěl v tom dvoře shromáždit všechny muže z jižního konce okruhu. Už tu byly tři týmy Delt a množství zraněných včetně Neatheryho a Ericca, kteří byli střeleni do bicepsu, a Lechnera, jenž stále ještě nařikal bolestí z roztrhané pravé nohy pod kolenem.

Goodale stále pracoval u vysílačky s obvazem na zadku. Dvůr byl jakýsi přístav, ale široká ulice, která od něj oddělovala Floyda, Dejesuse a další členy Chalku 3, vypadala jako neprůchodný záliv.

Jeden za druhým však přesto vybíhali ke dvoru. První šel voják George Siegler. Pak ze svého krytu uprostřed ulice vyskočil Collett a sprintoval k bráně. Voják Jeff Young, s velkými brýlemi na nose, také rozkmital své dlouhé nohy.

Floyd a Dejesus, kteří opět zalehli, zajišťovali palebné krytí každému, kdo běžel. Nakonec tu zůstali sami.

"Běž," řekl Floyd svému kamarádovi.

Dejesus přikývl.

"Ale poslouchej. Až se dostaneš přes ulici, nepůjdeš do dvora. Zastavíš se v bráně, otočíš se a začneš střílet, protože jakmile přeběhneš ty, půjdu já. O. K.?"

Dejesus přikývl. Floyd si však nebyl jistý, zda ho poslouchal. Musel vypálit padesát ran, když běžel Dejesus. A jeho přítel nezapomněl. Ještě než vběhl do dvora, otočil se, poklekl na jedno koleno a začal střílet. Když se Floyd rozběhl, cítil, jako by měl v botách olovo. Jeho roztržené kalhoty za ním vlály jako sukně a jelikož neměl žádné spodní prádlo, cítil se jako nahý. Zdálo se mu, jako by brána do dvora ve skutečnosti ustupovala. Ale přece jen k ní doběhl.

8

Na druhé straně města dorazily zpět na leteckou základnu Rangers nákladáky se zraněnými a mrtvými ze ztraceného konvoje. Byla to katastrofa, pro kterou byl major Rob Marsch sice dlouho cvičen, ale doufal, že ji nikdy neuvidí.

Vstoupil do armády roku 1976 jako zdravotník speciálních sil a pak nastoupil na zdravotnický výcvik na univerzitě ve Virginii. Jeho otec, John Marsh, byl ministrem vojenských pozemních sil. Marsh pracoval jako chirurg válečného letectva v Texasu, když potkal generála Garrisona. Oba si padli do oka. Za pár let Garrison jako velitel Delt nabídl Marchovi, aby se stal chirurgem jeho jednotky. Nepochybně zde zapracovaly rodinné konexe. Marsh odpověděl záporně v obavě, že nabídka bude mít spíše co dělat s jeho otcem než s jeho lékařskou zručností. Ale když se o rok později nabídka opakovala, přijal ji. Od té doby, tedy osm let, byl lékařem jednotky.

Jednou z inovací, na které byl Marsh nejvíce pyšný, byly čtyři bedny pro léčbu velkých traumat - kufrů sto dvacet krát šedesát centimetrů, naplněné infuzními sáčky, gázou, Curlexem, vazelinou z ropy, jehlami, dýchacími trubicemi... všemi věcmi potřebnými pro první ošetření zranění. Místo toho, aby touto výbavou plnili bedny, Marsh a jeho štáb zabalili do každé bedny patnáct separátních vaků, přičemž pět bylo pro těžká zranění a deset pro lehká. Šlo jen o to odhadnout vážnost poranění a pak vzít příslušný balíček. Marsh to viděl dělat britské ozbrojené síly během války o Falklandy. Delta se s těmito bednami vláčela už roky a nebyla z toho nijak nadšená. Důstojníci si stěžovali, kolik prostoru bedny zabírají na paletách a nejednou se jich pokoušeli zbavit. Vždy se však našli důstojníci s opravdovými bojovými zkušenostmi, jako Garrison, kteří zakročili ve prospěch beden. Teď je poprvé potřebovali.

Marsh se zdržoval u JOC celé odpoledne a sledoval, jak se mise kazí. Nejdřív Garrison vzadu v místnosti žmolal svůj nezapálený doutník, klidně poslouchal a sledoval monitory. Nikoho nerušil. Někteří vysocí velitelé trvali na komentování většiny šotů, ale Garrison nebyl takový. Když začala akce, poprvé ve své kariéře podal malý slovní výklad. Byl velitelem mužů, o nichž cítil, že nepotřebují vést. Věděli sami, co mají dělat. Garrison jim řekl, že je v jejich práci podpoří vším, co budou potřebovat, a nebude jim stát v cestě. Ale jak se začala situace horšit, generál přešel k přední části místnosti.

Marsh opustil JOC, aby se postaral o vojína Blackburna. Při svém pádu z vrtulníku si našťestí nezlomil krční páteř, jak se obával zdravotník. Mladý Ranger utrpěl poranění hlavy a krku a zlomil si pár kostí. Zatímco ho ošetřoval, dostal zprávu, že ve městě spadl Black Hawk. Když se vrátil mrknout se do JOC, panoval tam úzkostný šum. Velitelé byli jako přikováni k obrazovkám. Garrison byl plně zaměstnán. Události nabraly šílený spád.

Polní vojenská nemocnice na americkém velvyslanectví byla upozorněna, aby se připravila na raněné. Trochu se diskutovalo, zda tam muže poslat přímo, ale bylo rozhodnuto poskytnout jim primární péči v Marshově stanu. Byl připraven. Měl dva chirurgy, jednu anestezioložku a dva lékařské asistenty. K pomoci se také dobrovolně přihlásily sestry z blízkého mobilního operačního sálu vzdušných sil.

Před stanem byli ranění roztríděni. Většina naléhavých případů šla přímo dovnitř. Ti, kdo mohli počkat, šli do hlídaného prostoru vzadu. Ti, kdo byli blízko smrti a nešlo jim pomoci, jen se "čekalo", byli separováni blízko ambulance od dalších raněných. Pro mrtvé určil Marsh svou ambulanci na jednotce. Bylo tam chladno. Těla byla z dosahu slunce a pohledů, mezi nimi Fillovo.

Když dorazil konvoj, bylo to jako scéna z nějaké středověké mučírny. Na korbách pětikutek se mačkal shluk

krvácejících, nařikajících a sténajících mužů. Griz Martin si jednou rukou držel vnitřnosti, nohy měl rozbité, byl při vědomí, ale jako omráčený. Ve většině případů nebyl čas obvázat rány. Marsh musel ve vteřinách rozhodnout o každém, koho vynášeli na nosítkách. Vojín Adalberte Rodriguez, který měl na kahanu, šel ihned do stanu. Jeden seržant z Delt, který měl prostřelené levé lýtko, šel dozadu čekat. Do stanu vnesli seržanta Ruiza, který měl hroznou ránu v prsou. Někteří z raněných Rangers byli ještě v šoku. Procházeli kolem třídícího stanoviště a úzkostně mumlali. Marsh si všiml, že všichni ještě mají zbraně. Požádal kaplana, aby tyto muže začal shromažďovat a promluvil k nim. Zdravotník z Delt, seržant první třídy Don Hutchinson, mluvil s Marshem o Grizovi. Hutch a Griz si byli blízcí. Je na tom opravdu špatně, doktore."

Několik dalších D-borců se také přišlo podívat na Grize, který byl napůl v bezvědomí se zraněním, jež jasně nemohl přežít, jak poznal Marsh. V pase byl úplně zničený a když se ho Marsh pokusil obrátit, uviděl, že má utrženou celou zadní část páneve. Byl v třetí fázi šoku a přecházel do čtvrté. Jeho kůže byla úplně bílá. Očividně ztratil velké množství krve. Bylo ohromující, že stále ještě žil, víceméně napůl při vědomí, ale když Marsh uchopil jeho ruku, Griz mu ji stiskl tak tvrdě, jak mu ji dosud nikdo nestiskl. Chtěl mu dát označení "v očekávání" (což znamenalo, že určitě zemře), a poslat ho dozadu k ambulanci, ale všichni chlapi z jeho jednotky na něj naléhali, aby s ním něco udělal. Marsh se tedy snažil, i když věděl, že je to beznadějné.

Do stanu poslal i vojína Kowalevského, řidiče Rangers, v jehož trupu se zastavila nevybuchlá RPG. Bylo neuvěřitelné, že ještě jeví známky života. Uvnitř kapitán Bruce Adams, hlavní chirurg, prohlédl proražené tělo tohoto vojáka a strnul nad tím, co zjistil. Kowalevského levá ruka byla pryč - ke své hrůze ji našla jedna sestra ze vzdušných sil v kapse jeho kalhot. Dala ji na místo. Adams začal pracovat na obnově Kowalevského dýchání, zatímco sestra mu sundávala uniformu. Našli vstupní zranění od RPG na jedné straně hrudníku a když Adams nadzvedl kus kůže pod pravou paží, uviděl zahrocenou přední část granátu.

Marsh se bleskurychle rozhodl a řekl Adamsovi: "Ten chlap je v očekávání, neztrácej s ním čas."

Dopravit ven muže blízkého smrti měl seržant první třídy Randy Rymes, specialista na výbušniny. Byl to on, kdo poznal, že Kowalewski má v hrudníku živou bombu. Detonátor byl ve špičce, těsně pod jeho pravou paží. Místo aby ho odnášel k ambulanci, postavil Rymes s dalším vojákem bunkr z pytlů naplněných pískem a Kowalevského tělo dal dovnitř. Pak se položil na břicho vně bunkru a ruku natáhl za bariéru, aby jemně odstranil špičku granátu z Kowalevského těla.

Velitelé uvnitř JOC zatím s hrůzou sledovali, jak triumfující Somálci zaplavují místo zřícení druhého Black Hawku, pilotovaného Mikem Durantem. Současně se ozvalo zběsilé volání po vrtulníku pro Smithe a Carlose Rodrigueze z prvního místa zřícení. Ve městě bylo obklíčeno devadesát devět mužů a na cestě k nim nebyly žádné záchranné síly. Věděli, že by bylo příliš riskantní pokusit se vyslat další Black Hawk k evakuaci dvou těžce zraněných Rangers. Palba tam byla mnohem prudší než kdekoli jinde v Mogadišu a Somálci už sestřelili čtyři Black Hawky. Garrison měl piloty, kteří byli ochotni se o to pokusit, ale nebylo možné poslat na smrt další muže jen proto, aby byli zachráněni dva. Na začátku dne bylo snadné uvěřit tomu, že somálský diktátor Aidíd nemá širokou podporu lidu. Ale tento boj se změnil v něco podobného lidovému povstání. Zdálo se, že každý ve městě chce najednou pomáhat zabíjet Američany. Ve městě vyrostly hořící zátarasy. Bylo zřejmé, že Aidíd a jeho klan čekali na správný okamžik, který teď nastal. V místě druhého zřícení nebylo z výšky vidět ani stopy po Shughartovi, Gordonovi, Durantovi nebo posádce Super Šest Dvojky, jen davy rozběsněných Somálců, valící se přes vrak. Jen nakrátko se zvedla naděje, když observační vrtulníky zachytily signály z vysílačů v leteckých kombinézách Duranta a jeho kopilota Raye Franka. Naděje však rychle zhasla, když se stalo zjevným, že mazaná Aidídova milice odstranila pilotům vysílačky a běhala s nimi po celém městě, aby zmátla letecký průzkum.

Pokud se týkalo mužů kolem prvního místa zřícení, měli být všichni v pořádku. Těchto devadesát devět chlapů patřilo k nejzdatnějším vojákům na světě. Byli výjimečně vycvičení, dobře vyzbrojeni a považovali se za nedotknutelné. Tlouklo se jim do hlavy, že je nikdo nepřemůže, rozhodně ne ozbrojené síly v Mogadišu. Nicméně jim docházela munice nebo je vyčerpávala dehydratace. Helikoptéra C-2 začala volat o pomoc krátce před soumrakem.

- Potřebujeme dodávky... balíčky s infuzí, municí a vodu... A potřebujeme to tak rychle, jak je jen možné. Naším chlapcům na zemi dochází munice.

- Romeo Šest Čtyři (Harrell), tady Adam Šest Čtyři (Garrison). Chcete poslat zásoby helikoptérou?

- Pokud můžete, pošlete nám je helikoptérou. Pokuste se je shodit k severnímu místu zřícení. Dochází jim munice, infuze a voda, konec.

Jen pár Rangers se obtěžovalo tím, aby si naplnilo láhve. Už několik hodin běhali a bojovali ve vlhkém vedru. Pokud to museli dělat i přes noc, potřebovali víc než zručnost a silnou vůli. Takže i přes riziko Garrison nařídil vyslat jeden Black Hawk. Měl shodit vodu, municí a zdravotnické potřeby, a pokud to bude možné, přistát a naložit dva Rangers v kritickém stavu. V JOC většina důstojníků věřila, že helikoptéra může být sestřelena. Právě kolem ulice Svobody to bylo nejpravděpodobnější. Jisté však bylo, že muži na zemi musí dostat municí a vodu.

Black Hawk Super Šest Šest, pilotovaný praporčíky Stanem Woodem a Garry Fullerem, se těsně po devatenácté hodině, ve tmě, veden infračerveným světlem, snášel nad širokou ulici jižně od místa zřícení. Jak slétala helikoptéra dolů, z bodů kolem okruhu Rangers opět propukla kulometná palba a začaly létat střely z RPG. Muži uvnitř dvorů a domů byli ohromeni, jak blízko od nich zuří palba. Někdy je od ní dělila jen zeď. Vítr od vrtule Black Hawku zvedl bouři písku.

Visel tu asi třicet vteřin, z čehož asi osmadvacet vteřin měl seržant Howe obavy. Zadržoval dech, když vrtulník visel nad blokem, pln obav, že spadne a rozplácne je jak palačinku. Příslušník Delt, seržant první třídy Alex Szigedi, který odpoledne přežil ve ztraceném konvoji, teď v zadní části vrtulníku spolu s dalším operátorem spěchal, aby co nej dříve vyhodil přes palubu vaky s vodou, municí a infuzemi. Helikoptéra dostávala zásahy. Szigedi byl raněn ve tváři. Kulky

provrtávaly listy rotoru a motor, z něhož začala unikat kapalina. Jedna kulka pronikla do převodovky. Super Šest Šest se však stále držel ve vzduchu. Když se zvedl a odlétal, vyběhli z budovy muži, aby sebrali nové zásoby. V JOC slyšeli klidné Woodovo hlášení: - Zásobování ukončeno. Obklíčení vojáci se na noc schovali do krytů.

9

Boj teď zuřil kolem tří bloků domů v Mogadišu. Blok bezprostředně na jih od místa zřícení byl zabrán ze dvou směrů. Záchraný tým a Rangers z Chalku 2 poručíka DiTomassa, celkem asi třiatřicet mužů, do něj pronikli přes zeď, kterou pobořila Super Šest Jednička. Rozmístili se v přilehlých místnostech a dvorcích na jihu. Abdiazíz Ali Aden se stále ještě ukrýval v jedné ze zadních místností. Poručík Perino zavedl své muže do dvora téhož bloku vraty na východní straně ulice Svobody. Spolu s osmi dalšími vojáky byl na dvoře, kde seržant Schmid ještě stále pracoval na desátníku Smithovi, který pomalu odcházel. Perino stále ještě nevěděl, kde je zřícený vrtulník nebo jak blízko má k DiTomassovi, ačkoli je dělilo jen pár centimetrů zdi. Kapitán Miller se svým kontingentem D-borců a zraněných Rangers byli na dvoře, který Howe vyčistil na západní straně ulice Svobody. Pětadvacet Millerových mužů se rozmístilo v místnostech kolem dvora. Třetí blok byl napříč široké ulice na jih, na stejné straně jako Perinův. Tam na dvoře už předtím našli úkryt kapitán Steele a muži ze tří Delta týmů, kteří nebyli schopni prorazit blíž k vaku. Toto nešikovné rozmístění sil způsobovalo problémy. Piloti Little Birdů, kteří stříleli z kanónů, mohli jen stěží rozlišit linii přátel od cílů. Z Black Hawku C-2 se podplukovník Harrell dotazoval vysílačkou kapitána Millera.

- Scotty, jestli to bude možné, dostaň všechny do menšího okruhu. Máme s tím problémy, když jste tak roztažení. Je těžké přesně řídit palbu. A vyznačte svou lokaci. Potřebujeme přesně vědět, kde jste. Nějakým způsobem to snad můžete provést, ne? Konec.

Miller vysvětlil, že, jak se zdá, Steele zdržoval pohyb, a tak byly Delta týmy se Steele přiskřípnuty těžkou palbou.

- Jasně, to vím, ale vy uděláte nejlíp, když se pokusíte dostat všechny najedno místo a někdo nám fukne, kde jste.

Miller sdělil tuto žádost velitelům svých týmů, shromážděných se Steele. Pak, krátce před setměním, nařídil seržantu Howeovi vyrazit přes ulici Svobody a z protějšího dvora zlepšit jejich krytí ulice. Howe se domníval, že to je mizerný nápad. Byl na ulici déle a měl vlastní plán. Vyložil svou představu Millerovi. Steele a ostatní, kteří byli na nejjihnější okraji tohoto nešikového okruhu, se měli pohnout dopředu a spojit se s nimi. Tak by se zkrátila dlouhá nožička "L", jejich postavení by se posílilo a pilotům by se jasně definovala jednobloková oblast, kolem níž by měli pracovat. Pak by mohli stabilizovat silně propletené palebné pozice na každé z klíčových křižovatek před a za zříceným vrtulníkem a na jižním konci bloku. Když se Howe rozhlížel kolem, viděl tři budovy, které by mohli zabrat a z nichž by mohli rozšířit svůj palebný okruh. Jednopatrový dům na severozápadním rohu křižovatky za ocasem zříceného vrtulníku by jim poskytl takovou střeleckou základnu, že by mohli vytlačit somálské střelce dále k severním blokům. Podle Howeova to byl tak očividný způsob, až se divil, že ho vyšší velitelé už nezačali realizovat. Místo toho, jak viděl Howe, se tím zdáli být ohromeni. Následovali ho do dvora a tam se posadili na bobek, právě jako Steele, který teď dřepěl v bezcenné pozici na jihu. Všechno v Howeově výcviku mu říkalo, že přežití závisí na aktivním boji. Musíš stále zhodnocovat svou pozici a pracovat na jejím vylepšení.

Howe však věděl, že nelze diskutovat. On je šéf. Spolu s pěti muži svého týmu vytvořili tři dvojice a po nich vybíhali přes ulici. Předními dveřmi pronikli do jednopatrového domu a vyčistili ho. Uvnitř nikdo nebyl. Zamřížovaným zadním oknem viděl Perina a jeho skupinu. Jeden z členů Howeova týmu vyrazil mříže a prorazil chatrnou kamennou zeď, aby zvětšil okno v tomto prostoru. Perino a Schmid zvedli umírajícího desátníka Smithe a protáhli ho oknem do místnosti. Tam byli chráněni před granáty, házenými přes zeď.

Ačkoli se Howe snažil, jejich pozice byla hrozná. Z předních dveří mohl vidět jen rohy uliček na jih a na sever. Mělo to však daleko k tomu, aby rozšířil palebné pole. V každém směru neviděl dál než na necelých dvacet metrů. Bylo to idiotské místo. Měl zlost na Millera. To byla víc než profesionální rivalita, byl to typický rozpor mezi zkušenými poddůstojníky a mladými důstojníky. Howe chtěl dostat sebe a své muže domů celé. S oblibou říkal vojákům, že výrok poznám je moc není žádná slovní hříčka; v jejich práci zachraňuje poznání životy. Jeden z jeho jednotky, Earl Fillmore, už byl na ulici zastřelen. Howe a D-borci trávili léta výcvikem pro boj ve městě. Navíc byl nucen dělat to nejlepší ve zlé situaci s veliteli, jimž chyběl náhled a trénink k provádění správných pohybů. Pro něj byli v armádě dva druhy lidí - seriózní vojáci a střihouni. Střihouni byli v uniformě, aby se co nejrychleji, jak to bude možné, prodrali k vyšším hodnostem a nashromáždili co nejvíce pruhů a hvězd - výhod kariéry. Většinu času byli neškodní, dokud však nedošlo ke skutečnému boji. Bojové nasazení jako tohle - jen opravdu pár lidí si myslelo, že nastanou vážné problémy (ale určitě ne takové, jaké mají dnes) - přitahovalo střihouny jako vosy sladkosti. Seriózní vojáci, jako ti v Deltě, žili na svém "ranči" ve Fort Bragg většinu času izolovaně od střihounů, ale když o něco šlo, tak většinou byli do své práce hozeni bok po boku s amatéry. A životy byly v sázce. Jeho život, například.

Když Howe poslouchal křik dotazů a povelů ve vysílačce, pomyslel si, že jeho velitelé jsou vyvedeni z konceptu. Bylo toho na ně příliš moc. Viděl jim to ve tvářích. Předráždění. Přetížené smysly. Když se ti poštěstilo, mohl jsi téměř vidět mlhu před jejich očima. Doslova ustupovali před nápořem. Stali se striktně reaktivními.

Vezměte ty chvástivé Rangers. Někteří z nich se v boji snažili, ale nikdo jim neřekl, co mají dělat, a oni to nevěděli zcela jistě. Většina z nich se zdržovala v zadních místnostech domu jeden blok na jih se svým velitelem, Steeleem, a čekala, co se bude dít. Howe došel k názoru, že v tom domě je ukryto více než dva tucty schopných mužů a několik těžkých zbraní. Co tam mají k čertu dělat? To byla aspoň jediná věc, na niž se s Millerem a dokonce i s veliteli nahore ve vrtulníku shodli. Steele a jeho Rangers měli sebrat své raněné a pohnout se padesát posraných metrů, aby konsolidovali okruh a přidali se do toho zkurveného boje! Ale Steele se nehýbal. Bylo to, jako kdyby Rangers považovali D-borce za své velké bratry a dokud je měli kolem sebe, bylo pro ně všechno oukej.

Když vyšel měsíc, střelba se trochu uklidnila. Na ulicích se objevily mdlé stíny. Kanóny Little Birdů vysílaly z oblohy svítící střely a rakety. Mosaz z minikanonů přšela na plechové střechy, jako by někdo sypal plech z kbelíků. Na ulici stále ještě byla těla Somálců. Howe si všiml, že Samové byli dobří ve shromažďování mrtvých a raněných. Starali se o to, aby tam těla nezůstala, pokud nebyla přímo v prostředku ulice. A stejně tak i zbraně. Pokud tam nějaká ležela, byla nefunkční nebo úplně zničená. Byli to chytří městští bojovníci.

Howe pocíťoval závistný profesionální obdiv. Byli disciplinovaní a co jim chybělo na sofistikovaných zbraních a taktice, to vyrovnali odhodlaností. Velmi dobře se uměli krýt. Obvykle všechno, co jsi viděl že střelce, byla hlava a jeho zbraň a hlava. Jak padla tma, amatéři odešli domů. Střelba byla méně častá, ale zato přesnější.

Krátce po východu měsíce Howea ohromily hlučné hlasy na rohu severně od jeho dveří, kde byli zasaženi Stebbins a Heard. Nejdřív si pomyslel, že to jsou Rangers. Kdo jiný by byl tak hloupý, aby hlasitě mluvil na ulici? Ale předpokládalo se, že všichni Rangers jsou z ulice pryč. Vyndal si ucpávku z uší a poslouchal pozorněji. Hlasy patřily Somálcům. Museli být napůl hlší ze všech těch explozí a neuvědomovali si, že mluví nahlas. Stávalo se, že vojáci nabyli plného sluchu až dva či tři dny po boji. Když tři Somálci obcházeli roh, jeden z D-borců na prvního z nich posvítí bílým světlem. Vypadal jako vylekaný mýval, kterého překvapíte v popelnici. S puškou opřenou o futra Howe zamířil na druhého muže a začal automaticky pálit. Pak přenesl střelbu na třetího muže. Všichni tři Somálci šli tvrdě k zemi. Dva z nich se vzb chopili a odtáhli třetího za roh.

Howe a další operátoři je nechali jít. Nechtěli prozrazovat svou palebnou pozici příliš velkým počtem záblesků. Howe byl znechucen svými náboji ráže 5,56 mm. Když někoho poslal k zemi, chtěl, aby tam i zůstal.

10

Když se Steele a jeho muži pohnuli do dvora, nastal bláznec. Všude vřava: střelba, výbuchy granátů, rotory helikoptér, volání z vysílačky, křik mužů, nárek, sténání, řev zezadu i zepředu, snažící se přehlušit ten rámus, každý si myslel, že musí být slyšen naléhavěji než ten druhý. Ve vzduchu byl kouř a prach. Ubohému poručíku Lechnerovi se z rozstřílené pravé nohy proudem řinula krev a sužovaly ho velké bolesti.

Dvůr sám byl asi čtyři a půl metru široký a zhruba pět a půl metru dlouhý. Vpravo od vstupu byly dvě místnosti, nalevo také, a vzadu byla krytá veranda, oddělená od otevřeného středu ozdobnou mřížovanou betonovou zdí. První místnost nalevo byla od podlahy až po strop plná pneumatik. V prvním pokoji napravo žila somálská rodina. Vojáci je prohledali, dali jim pouta a umístili do rohu.

Za betonovou přepážkou měl Steele pět raněných. Dva z nich, Goodale a Lechner, už nemohli chodit. Na Lechnerovi ještě pracovali zdravotníci. Ve svých silách měl Steele přimíchány tři týmy D-borců. Nikdo z nich mu však neodpověděl na otázku, jak dlouho ten zmatek bude ještě trvat.

D-borci mluvili o tom, že by bylo třeba do ulice před vrata postavit těžký kulomet. Všichni však měli jen pušky.

Specialista Collett nervózně naslouchal jejich diskusi. Byl střelcem ze SAW a jediným kulometčíkem, který ještě nebyl zraněn. Pokud někoho požádají, aby šel ven, bude to on. Strávil více než hodinu skrčený za kamenem uprostřed ulice Svobody a teď, když byl konečně v bezpečí za vraty, byl návrat zpátky tím posledním, co by chtěl. Věděl, že to nakonec udělá, ale bál se toho.

"Zpátky nikoho nepošlu," řekl jim Steele.

Collettovi spadl kámen ze srdce.

Steele zakřičel na svého seržanta Seana Watsona, aby se podíval, jestli ten dům nemá nějaký zadní východ. Při té vši střelbě zepředu došel k názoru, že až budou dům opustět, bylo by to lepší jinudy. Watson prohlásil, že zadní východ neexistuje.

Mohl zkusit vysílačkou zavolat své poručíky, Perina a DiTomassa, ale nebyl si jist, jak daleko od něj jsou. DiTomasso strávil pár minut u vysílačky tím, že se pokoušel kapitána orientovat, ale byli každý v tak odlišném směru a v okolí jim nebylo nic povědomého, že diskuse nikam nevedla. Steeleovi to připadalo jako dětská hra, kdy každý má být otočen zády k tabuli a kreslit obrázek podle učitelových instrukcí - pointa hry je v tom, jak odlišné ty kresby jsou. Ve skutečnosti Steele nebyl vzdálen ani padesát metrů od Perina, kterého od DiTomassa nedělilo víc než dvacet centimetrů vnitřní zeď. Zdálo se jim však, že jsou na míle daleko.

Steele zoufale potřeboval zjistit, kde jsou všichni jeho muži, vyděšen z toho, že by v tom zmatku mohl někoho ztratit.

Na seržanta Eversmanna a jeho Chalk 4 úplně ztratil stopu. Naposled s nimi byl v kontaktu, když jim nařídil vydat se pěšky k místu zřícení. Nevěděl, že je sebral pozemní konvoj a prošli peklem před návratem na základnu, kde teď byli.

Perino a DiTomasso mu dali zprávu o těch, co byli s nimi. Perino navíc viděl, jak Rodrigueze a Borena táhnou přes ulici Svobody do shromaždiště raněných. Ale co Stebbins a Heard? Steele neměl přímou rádiovou linku na kapitána Millera, takže své dotazy posílal do vrtulníku C-2 a odtud je předávali dál Millerovi.

- Kilo Šest Čtyři (Miller), tady Romeo Šest Čtyři (Harrell). On (Steele) šeptá na status Rangera Stebbinse a Rangera Hearda. Myslí si, že jsou s tebou. Můžeš to potvrdit? Konec.

C-2 referoval zpátky Steeleovi.

- Roger, odpověď Juliet je souhlasná. Má u sebe dvě Rangers, konec.

To byla dobrá zpráva. Ale, jak se zdálo, nikdo nevěděl o Eversmannově Chalku. Steele začal uvažovat, co dál, když mu opět volal

Perino o Smithovi. Kapitán věděl, že je beznadějně žádat o vyslání další helikoptéry, ale také nechtěl, aby na něj padla Smithova krev, když sledoval, jak pomalu vyprchává život tohoto mladého muže.

"Zeptám se na to, ale bude velmi těžké dostat sem nějaký vrtulník," prohlásil Steele.

Jsem na velké křižovatce vpravo," řekl Perino. "Můžou přistát

tady."

Steele volal na velitelskou síť.

- Romeo Šest Čtyři, tady Juliet Šest Čtyři. Potřebujeme sanitku TED.

Máme jednoho v kritickém stavu. Odpověď přišla za několik minut.

- Jasně, rozumím. Budeme tlačit na QRF (Síly rychlé reakce, desátou horskou divizi, která měla vypravit eventuální záchranný konvoj), aby se tam dostala tak rychle, jak to bude možné. Pochybuji, že tam budeme moci dostat nějaký Hawk. Konec.

Medik Kurt Schmid požádal o krev pro Smithe. Krevní skupinu vyčetl z jeho psí známky. Poté, co přiletěl a odletěl zásobovací Black Hawk, přišel velitel Delta týmu Paul Howe.

"Byla tam nějaká krev?"

"Ne," odpověděl Howe.

Schmid došel k názoru, že krve je málo pro všechny raněné z konvoje. Slyšel ve vysílačce, že doktoři na základně berou krev od dárců, aby pokryli požadavky.

Stále pracoval na Smithovi, i když byl teď vlastně bezmocný. Řekl Perinovi a dalším v jejich dvoře, aby se střídali ve stlačování Smithovy stehenní tepny. Schmid se nakonec nechal obměkčit a dal Smithovi morfinovou injekci. To desátníka uklidnilo. Byl ještě stále při vědomí, ale jen taktak. Byl bledý a měl nepřítomný pohled. Začal se smířovat s tím, že umře. Perino viděl, že ačkoli se Smith teď uklidnil a slábne mu vědomí, přesto je ještě dost bdělý na to, aby byl velmi vyděšený. Mluvil o své rodině. Jeho otec byl Ranger ve Vietnamu a přišel tam o nohu. Jeho mladší bratr Mike si plánoval, že také půjde k Rangers. Mikovo dvojče, Todd, k nim chtěl také. Jamie rostl s tím, že nechce nic jiného. Hrál fotbal a lakros na střední škole v New Jersey a byl dost dobrý na to, aby ji ukončil, což stačilo. Nezajímal se o knížky nebo o školu; věděl, čím chce být. Nikdo ho od toho nemohl odradit. Dokonce ani jeho otec, také James, který mu vyprávěl o hrůzách, jež viděl a zažil ve Vietnamu. Před třemi lety, když byl ještě v základním výcviku, napsal Smith svému otci: "Když jsem šel dneska z oběda, viděl jsem dva Rangery, jak procházejí rotní oblastí. To je můj sen, být jedním z těch chlapů v maskáčích a černém baretu. A stále se mě drží."

Ted Smith žádal medika, aby vyřídil sbohem jeho rodičům a sourozencům a řekl jim, že na ně myslel, když umíral, a že je miloval. Pak se spolu modlili.

"Drž se," řekl Schmid umírajícímu desátníkovi. "Pracujeme na tom, abychom tě odtud dostali. Dělám všechno, co můžu."

Dál od Smithe pronesl medik k Perinovi: "Potřebujeme pomoc."

On to nevydrží."

Ale jak vyjádřit naléhavost, když jde o tolik dalších? Vrtulník dopravil další baličky s infuzí a Schmid je pumpoval do Smithe, ale kamarád ztratil příliš mnoho krve. Potřeboval doktora a nemocnici. Jedině ti by ho možná zachránili. Jeho život už visel na vlásku.

Když vyšel měsíc, Steele si nadával za to, že dovolil svým mužům, aby si přístroje pro noční vidění nechali na základně. Tento strnulý despota, který Rangery vedl přesně podle předpisů, jim tentokrát z nějakého podivného důvodu odpustil jednu proceduru, a teď bojovali o své životy v noci a scházela jim nejmarkantnější technologická výhoda nad nepřítelem. Snad ani nemohla existovat dokonalejší ilustrace toho, proč se nemá ignorovat předepsaná procedura. V hlavě mu ještě zněl jasný hlas seržanta Goodalea, který se smál vojínu Jeffu Youngovi, když se v hangáru ptal na to, jak se mají připravit.

"Youngu, myslí. Kolik je hodin?"

"Asi tři."

"Jak dlouho má trvat naše mise?"

"Asi dvě hodiny."

"Je v pět ještě světlo?"

"Jo."

"Tak proč si chceš brát přístroj na noční vidění?"

Steele přímo zraňovala stupidita tohoto rozhovoru. Během jedné nebo dvou hodin se tak setmělo, že jsi neviděl kozlí zadek na deset centimetrů. Rychle se ohlédl dvorem, jestli uvidí někoho, kdo si třeba náhodou přístroj na noční vidění (NOD) vzal. Nebyl tam nikdo takový. S napůl otevřenými železnými vraty tady byli jako v jeskyni. Z místa, kde stál, mohl Steele v druhé místnosti na severním konci dvora - zdálo se, že to je kuchyně - vidět v odrazu modrého měsíčního světla hlavě zbraní jeho mužů, vystrčené ze dveří. Volal jednoho po druhém, aby se ujistil, že neklimbají.

Miller si nebyl jist, co se děje v dolním bloku. Poté, co poprvé předal Steeleovi a jeho mužům žádost, aby se pohnuli dolů, odmítl Steele přímo mluvit s Millerem přes vysílačku D-borců. Z pozice velitele Dely to vypadalo tak, jako by k hovoru nedošlo kvůli tomu, že se Steelem je zle. Uvažovalo se o tom, že kapitán byl raněn — velitel Rangers hlásil, že "velitelský prvek" byl zasažen, a nikdo si nebyl jist tím, co to znamená (Steele mluvil o Lechnerovi). Miller předal žádost, aby se Steele alespoň trochu pohnul dolů. Pokud ne přes křižovatku, pak k rohové budově jejich bloku, kde by jim mohli pomoci krýt jižní křižovatku. Velitel Rangers slyšel urgování z velitelské helikoptéry, ale myslel, že by bylo snadnější, aby okruh pomohly zúžit Little Birdy. Představa, že by měl vyjít z relativního bezpečí svého opevněného dvora zpátky na ulici, byla příliš tvrdá; nicméně, když vrtulník C-2 předal žádost, Steele souhlasil.

Zavolal Perinovi a požádal ho, aby ze svého dvora vypálili směrem na ulici modrou světlici.

"Rozumím, už je venku," řekl poručík.

Steele se pak nakrátko vyklonil na ulici. Byl překvapen, jak je světlo blízko. Šlo jen o krátký sprint ulicí.

Zavolal zpátky Harrellovi: "Oukej. Hoo-ah."

Pak odešel říci seržantu Watsonovi, aby se připravil na vyrazení. Watson nechápal.

"Hej, pane, uh-uh," vydal ze sebe. "To nejde."

Watson řekl, že podle něj je to šílený nápad. Mohli čekat smrt' střel a granátů vteřinu potom, co vykročí z vrat. Měli pět raněných, přičemž dva z nich (Lechnera a Goodalea) museli nést. Také museli vzít Fillmoreovo tělo. Aby se pohybovali rychle, to znamenalo čtyři muže u každých nosítek, což z nich dělalo krásné cíle pro somálské střelce. Co je špatného na jejich postavení? Střelba rozpoutá peklo a na dvůr se vrhne spousta lidí. Když zůstaneme tady, bude větší okruh. Tak proč se hýbat?

Rangers nervózně naslouchali této diskusi. Jak Steele viděl, pro vojína Floyda, který seděl s Watsonem, byl oříšek jen si představit, že by se měli dát do pohybu. Goodale se jistě také nekochal myšlenkou, že by si měl udělat výlet na nosítkách, a souhlasil s Watsonem. Pohyb nebyl nutný, ale nebezpečný. Říkají si tím o další problémy, kterých mají dost už teď. Steele se zhluboka nadechl a začal to znovu probírat.

"Myslím, že jsme tady správně," řekl Watson.

Krátce se poradil s D-borci ve dvoře a pak zavolal Harrellovi.

"Právě teď nejsme schopni vyrazit, aspoň ne se všemi raněnými."

To byla pro kapitána Millera frustrující zpráva. Nikdo nemohl na zemi jasně rozlišit přítele a nepřitele. Kdyby se aspoň část Steeleových sil pohnula jen ke konci jejich bloku, mohli by lépe pokrýt širokou ulici, vedoucí mezi nimi. Harrell však odmítl Steeleovi nařídít, aby se pohnul.

- Pokud zůstanete odloučení, nemohu vás moc dobře podporovat, řekl Harrell Steeleovi. Seš, chlape, na zemi a musíš být označen. Steelea tento hovor rozzuřil a to pořádně. Když jeden z operátérů opět nabídl Steeleovi svou vysílačku, aby se mohl poradit přímo s Millerem, Steele ho vyhodil. Tak se obě odloučené síly zasekly a jejich velitelé spolu nemluvili.

Když se nehýbal Steele, chtěl Miller, aby se alespoň pohnuli jeho vlastní muži. Když se D-borci připravovali k odchodu, Steele zuřil. Jestli odejdou, tak jeho pozici opustí více než polovina schopných mužů. Cítil, že to nemá smysl, a Millerův manévř ocenil výrazem "Jděte do prdele", adresovaným přímo jemu a jeho mužům. Ale neudělal nic, aby je zastavil.

Operátoři se na dvoře seřadili. Když do noci vyrazila první pětičlenná skupina, celé okolí začalo vybuchovat. Znělo to, jako by na ně zákeřně skočilo celé Mogadišo. Během pár vteřin vlétlo všech pět D-borců zpátky do dvora, klopýtajíc sehnuté v dešti střel, jako když tam odpoledne dorazil Steele. Hromadně padli na zem, jen jejich pušky zacvakaly.

S úlevou, že nikdo nebyl zraněn, sledoval Steele návrat skupiny s jistou satisfakcí.

Hej, kapitáne, musíme dostat Smithe odtud. Zhoršuje se, přišlo další rádiové volání od Perina.

"Rozumím," řekl Steele.

Věděl, že je to beznadějné, ale cítil odpovědnost ke Smithovi, a tak se o to alespoň pokusil. Ještě jednou zavolal na velitelskou síť Harrellovi.

"Romeo Šest Čtyři, tady Juliet Šest Čtyři. Náš kamarád rychle zhasíná. Přimo tam je velká křižovatka, vhodná jako LZ (landing zone — přistávací zóna)."

- Můžeš ji vyznačit, Juliet? Je dost velká k přistání Hawku? Steele řekl, že je a že ji mohou označit. Pár okamžiků čekal na rozhodnutí. Když se Harrel ozval, uslyšel v jeho hlase zklamání.

- Poslali jsme tam jeden Hawk se zásobami a dostal tolik zásahů, že je nepoužitelný. Myslím, že pokud se pokusíme vyslat další MH (MH-60, Black Hawk), tak spadne, konec.

"Tady Juliet Šest Čtyři. Rozumím. Co je s ETA na obrněných vozech?"

Pár minut žádná odpověď. Steele zavolal zpátky s vědomím, že musí tlačit.

"Romeo, tady Juliet."

- Mluv, Juliet.

"Rozumím. Nemáte pro mě ETA?"

- Pracuju na tom, vydrž.

Harrel ukázal svou podrážděnost.

Steele pak slyšel Harrela, jak žádá JOC.

- Máme dva kritické případy (Carlos Rodriguez byl také v kritickém stavu). Umřou, jestli je nedostaneme pryč.

Nemyslím si, že je to pro vrtulník dost bezpečné. Můžete sem poslat ETA ze sil rychlé reakce? Konec.

Pak, za pár minut.

- Jestli se tam QRF brzy nedostane, pak budeme mít více KLÁ (Killed in Action - zabitých v akci) než předtím WIA (Wounded in Action - raněných v akci). Vyřídte jednohvězdičkovému (brigádní generál Greg Hile, velitel desáté horské divize), aby se pohnul se svými lidmi!

Ale něco jiného než vážná situace Smithe a Rodrigueze trochu přispělo k uspíšení akce. Vzhledem k zátarasům a léčkám, které obrátily zpět předchozí konvoje, neviděli velitelé žádnou šanci k projetí dalšího. Museli jít k větším jednotkám - ke stovkám mužů vedených pákistánskými tanky a malajskými obrněnými vozy. Ale k shromáždění a organizování těchto sil byl potřeba jistý čas. Harrellovi bylo řečeno, že to bude nejméně hodina (ve skutečnosti to trvalo tři), než budou připraveni vyrazit. Harrell referoval zpátky:

- Bude to trvat hodinu, než vyrazí. Nemyslím, že budou schopni dostat se sem během hodiny.

Steele mu řekl, že hodina je příliš dlouhá. Letecký velitel Matthews vysvětloval:

- Rozumím. Pokusím se vyslat vrtulník, ale obávám se, abychom neztratili další letoun. Konec.

Nikdo nechtěl odeslat dva mladé vojáky. V JOC generálové opět uvažovali o vyslání helikoptéry pro Smithe a

Rodrigueze. Piloti byli připraveni se o to pokusit. Miller a Steele byli opět dotázáni, zda mohou adekvátně zajistit přistávací zónu, aby se Black Hawk dostal tam i zpět. Perino se poradil se seržantem Howem, který mu řekl, že sem se vrtulník dostane, ale proklátě dobře ví, že zpátky ne.

Kapitán Miller to konzultoval se svým velitelem. Odpověděl:

- Jsme ochotni se o to pokusit a zajistit místo, ale všude kolem jsou RPG. Takže je skutečně těžké dostat vrtulník sem i zpátky. Obávám se, že bychom ztratili další stroj.

Harrell zdráhavě oznámil verdikt.

- Uděláme pro raněné to nejlepší, co můžeme a doufáme, že pozemní síly dorazí včas.

Steele tu zprávu smutně předal Perinovi. Je tam příliš horko," řekl mu.

Nedlouho poté začal Smith zrychleně dýchat a pak se mu zastavilo srdce. Medik Schmid nasadil veškerou nouzovou výbavu. Snažil se ho rozejít kompresí, ventilací, pak píchl drogu přímo do Rangerova srdce. Bez užítu. Bylo po všem. Harrell ještě stále tvrdě tlačil na pozemní záchranné síly.

- Máme tady kamarády, kteří zemřou, pokud je odtud nedostanete, a vrtulník sem nemůže, konec.

Bylo asi osm večer, když Steele dostal rádiové hlášení od Perina.

- Nestarejte se o doktory, pane. Už je pozdě.

Steele vyslal zprávu do velitelské sítě.

"Jeden kritický WIA se právě stal KIA," řekl.

Medik Schmid byl otřesen Smithovou smrtí. Desátník odešel při plném vědomí. "Zkazil jsem to," naříkal silný Ranger, ale protože byl hlavním zdravotníkem, musel hned jít ošetřovat další a neměl čas přemýšlet o desátníkovi, který zemřel doslova v jeho rukou.

Ale Smithova prodlužovaná agónie a smrt ho pronásledovaly ještě léta. Ještě zkropen Smithovou krví odešel obstarávat další. Cítil vyčerpání, byl hrozně frustrován a zdrcen. Co udělal za chybu? Měl najít vhodného dárce a pokusit se o přímou transfuzi, když očekával záchranu? Procházel zpětně každý krok ošetřování Smithovy rány, vteřinu po vteřině, a dával si vinu za každé rozhodnutí, které se ukázalo jako špatné a pouze plýtvalo časem.

Nakonec udělal to nejlepší, jak se s tím mohl vyrovnat. Věřil, že kdyby mohl dostat Smithe zpět na základnu, jeho život by byl zachráněn. Sice si tím nebyl jist, ale cítil to.

Steelem také otřásla zpráva o Smithově smrti. Ještě nic nevěděl o Pillovi ani o svých mužích, kteří se vydali se zbloudilým konvojem a byli zabiti - Cavacovi, Kowalewském a Joyceovi. Viděl smrtelnou ránu Fillmorea, ale Smith byl jeden z jeho vlastních. Ještě nikdy předtím neztratil ani jednoho muže. Myslel na ně jako na své, ne patřící k armádě nebo k pluku. Byli jeho. Odpovídal za to, že zůstanou naživu. Teď musel jednoho z nich poslat domů, něčího skvělého mladého syna, v rakvi zahalené vlajkou. Rychle to šel sdělit seržantu Watsonovi. Rozhodli se, že to ostatním ještě neřeknou.

Goodale měl velmi dobrou náladu přesto, že měl druhou díru v zadku. Ukazoval svou polní láhev, v níž kulka zanechala otvor. Necítil bolest od střely, která mu prolétla stehnem a opustila ho pravou hýždí. Poraněný zadek, to opravdu nebyla velká pocta. Když se jako poslední ze všech mužů vevalil do dvora nevrlý Floyd, vrhl pohled na Curlex v Goodaleově výchozí ráně a řekl: "Rád vystavuješ prdel, co Goodale?" Byl tu Errico, kulometčík, který měl zraněny oba bicepsy, a Neathery, jenž byl raněn do horní části paže, když šel pro Errica. Neathery byl vyčerpaný. Kulka mu poškodila oba bicepsy a triceps a s pravou rukou nemohl vůbec nic dělat.

Jeden z raněných stále opakoval: "Přišli jsme sem umřít! Nikdy se nevrátíme domů!"

"Už drž hubu," usadil ho seržant Randy Ramaglia. Muž ztichl.

Nejhůř na tom byl Lechner, který teď dostal morfiiovou injekci. Když seržant Ramaglia prvně vstoupil do temné zadní místnosti, pleskl sebou do něčeho, co bylo cítit jako teplá louže. Pak si uvědomil, že to je Lechnerova krev. Místnost byla cítit krví, silným pachem pižma a jemným nádechem kovu, jako mědi. Byl to puch, který nikdo z nich nezapomene. Watson se vrátil, aby se podíval po další municí. Spotřebovali asi polovinu zásoby, kterou nesli s sebou.

"Mám nějaké poplašné granáty, jestli chceš," řekl Goodale.

"Ne, Goodale. Nechci poplašáky," prohlásil s mírným pohrdáním. "Nepotřebujeme někoho strašit. Teď je jdeme zabíjet."

Jako ostatní byl i Goodale frustrován tím, jak dlouho to trvá, než přijede záchranný konvoj. Ptal se Steelea na ETA. Ten mu řekl nějaký čas a když lhůta uplynula, zeptal se Goodale znovu. Steele mu udal nový čas, ale ten taky minul.

"Attwater," zakřičel na Steeleova radistu. "Koukni, slíbil jsem své snoubence, že jí dnes večer zavolám, a nechci být v tyhle posraný díře, tak se odsud musíme dostat."

Attwater se bolestně zasmál.

"Hej, ty matčin przniteli, uděleš lip, když tady budeš v klidu," ozval se hlas jednoho z D-borců. "Střelí sem jedna RPG a budete všichni v prdeli."

Šeptala se zpráva o Smithovi.

"Desátník Smith? Co se stalo Smithovi?" zeptal se Goodale.

Je mrtvý."

Zpráva Goodalea tvrdě zasáhla. Byli se Smithem blízcí kamarádi. Oba byli takoví vykukové, vždy měli po ruce kousavé poznámky, ale Smith byl lepší. Každou chvíli někoho rozesmál. Těsně předtím, než byli povoláni do téhle akce, se Smith svěřil Goodaleovi: "Mám holku. Myslím, že si ji vezmu za ženu." A pak rozvinuli rozsáhlou diskusi o kupování prstýnků, což měl Goodale zařadit pro Kiru. Smithovo rozhodnutí řádně tu otázku probrat je oba sblížilo ještě víc. Dostali se k vážnější rovině mužství než chvástaví mladí kohouti. Spoustu času trávili v hangáru společně při různých hrách nebo prostě klábosením. Smitty byl mrtvý?

Vojín George Siegler hlídal Somálce, které našel v domě. Byli shromážděni v zadní rohové místnosti, v ložnici. Byla tu postel a jeden noční stolek. Voják s tváří dítěte, který nevypadal na víc než na patnáct let, mířil svou M-16 na tři dospělé - dvě ženy a jednoho muže - a čtyři děti. Dospělí klečeli. Nejmladší z nich, v pokročilém stadiu těhotenství, plakala. Ostatní měli pouta, ale tato žena ne, protože by nemohla držet dítě. Naznačovala rukama, že má žízeň, a tak jí Siegler podal polní láhev. Všechny děti nejdřív brečely. Zdálo se, že jsou tak od šesti do deseti let. Jedno bylo kojeneček. Po čase přestaly plakat, když jim těhotná žena dala vodu. Nemohli komunikovat, ale Siegler doufal, že žena chápe, že jí nechtějí ublížit.

Jak se snášela noc, střelba se uklidňovala. Pokud se neprozrazovali světlem, tak se do dvora nestřílelo. Předtím létaly kulky otevřenými dveřmi a zarývaly se do betonové zdi, ale teď to přestalo. Specialista Kurth po pár hodinách vystřídal Sieglera u zajatců. Sedl si zpocený a žízňivý. Předtím, když odcházeli na misi, Kurth cítil, že mu láhev teče, ale myslel si, že za hodinu nebo tak nějak budou zpátky. Skončilo to tak, že ležel na straně za plechovou boudou a v palbě, která zuřila kolem, močil a myslel si: To je to, co jsem chtěl.

Celá tahle hrozná zkušenost měla na Kurtha takový účinek, že vůbec nic nechápal. Když byl venku na ulici, krčil se za kamenem, který nikdy nebyl dost velký, aby ho dostatečně kryl, a myslel na spoustu věcí. Jeho první myšlenka byla dostat se z té proklaté armády. Pak, přemítaje víc, jak mu kulky létaly nad hlavou a zvedaly kolem něj prach, přišel na následující: Nemůžu odejít z armády. Kde jinde budu moct dělat něco podobného jako tady? A v tom okamžiku se rozhodl upsat se na další čtyři roky.

Každou noční hodinu bylo stále klidněji. Po rádiových vlnách dostávali situační zprávy od vzdušných sil. Konvoj měl přesně za půl hodiny vyjet. Pak, za tři čtvrtě hodiny, "konvoj vyjede za hodinu". V dáli jsi mohl slyšet děsnou palbu, když záchranné síly konečně vyrazily. Kurth měl slepenou pusou. Všichni měli hroznou žízeň. V ústech měli prach a jazyky vysušené. Nic na světě pro ně nemělo tak sladkou chuť jako láhev studené vody. Každou chvíli se nad ně snesl nějaký Little Bird, rozpoutala se divoká střelba a exploze a mosaz z kanónů vrtulníku přšela na plechovou střechu a do dvora. Pak znovu nastal klid, takže Kurth mohl slyšet vlastní dech a bušení srdce.

11

Specialista Waddell vlastně nevstoupil dovnitř se zbytkem mužů. Když se setmělo a každý se začal přesunovat do nějakého úkrytu, poručík DiTomasso mu uložil, aby zajišťoval západní stranu díry, kterou způsobil padající Black Hawk. Waddell si lehl za hromadu kamení a sledoval situaci za ohnutým ocasem vrtulníku. Seržant Barton zalehl na druhé straně otvoru a svou zbraň mířil na východ, před nos vrtulníku.

Odpoledne předtím se Waddell vyděsil, že by se neměli dostat na základnu před setměním. Ale před západem slunce si přál, aby už konečně zašlo. Zdálo se mu to jako věčnost. Představoval si, že až se setmí, střelba utichne a oni budou moci dýchat volněji. Sledoval řev Little Birdů, které pálily na západní uličku. Jejich rakety doslova otrásovaly zemí. Byl to zvuk, jako když se trhá obří suchý zip, pak nastal záblesk a hrozná detonace. Fakt, že jsou tak blízko, ho hrál. Tam je chtěl mít. Blízko.

Jeden z D-borců se stáhl dolů a vyšplhal zpátky do helikoptéry. Hledal nějakou municí do SAW pro Waddela a Bartona a našel pár přístrojů pro noční vidění (NOD), které dal Waddellovi. S NOD mohl vidět celou ulici až za velkou křižovatkou na západ a použít laserové zaměřování, což mu dávalo mnohem lepší pocit. Malý zelený fiat, který sloužil na druhé straně křižovaty jako kryt pro Nelsona, Bartona, Yureka a Twomblyho, byl rozstřílen jako kus švýcarského sýra. Waddell slyšel z vysílačky slib o vyslání záchranné kolony. Měli tady být ve dvaceti minutách. Pak, o hodinu později, za čtyřicet minut. Po chvíli to vzbudilo smích. Jsou na cestě!", říkali chlapi a smáli se. Když velká kolona vyrazila přes město asi půl hodiny před půlnocí, s tanky, obrněnými transportéry, trucky a Humvee, byla slyšet míle daleko. Konvoj musel buď projíždět hroznou palbou, nebo musel v podstatě napadat všechno na své cestě, protože Waddell mohl sledovat jeho pohyb podle zvuku palby a osvětleného nebe nad ním. Nemyslel na nebezpečí nebo šanci na to, že budou přemoženi a zabiti. Myslel na stupidní věci. Na příští den měl plánován test fyzické zdatnosti a uvažoval nad tím, jestli ho ještě bude muset dělat, až se vrátí. Zeptal se Bartona.

"Hej, seržante, musím jít zítra na FZ test?"

Barton jen potřásl hlavou.

Waddell myslel na Grishamovu novelu, kterou četl před odjezdem. Tu knihu nemohl dočíst. Copak bude zabít a nikdy nedočte těch posledních pár stran?

Každou půlhodinu nebo tak nějak během noci měl na něj Barton zavolat: Jsi oukej?" A pokud od něj Waddell nic neslyšel, měl zavolat on: "Seržante, jste oukej?" Aby jeden nebo druhý nespál. K půlnoci střelba ustala a kromě jistých přerývů, kdy střelily Little Birdy, bylo ticho, takže mohl v dálce slyšet kolonu. Waddell byl jedním z mála Rangers, kteří si skutečně nesli láhev plnou vody, místo aby si jen cpali kapsy municí a pak zůstali žízňiví.

Kdy se už, sakra, odsud dostaneme. To by rád věděl specialista Phipps. Byl v malé, zakouřené, špinavé zadní místnosti s ostatními raněnými v budově přiléhající ke zřícené helikoptéře. Žáda a pravé lýtko měl posety ranami od šrapnelů, poslouchal zvenčí zvuky střelby a výbuchů a divil se, že sem nevrhne nějaký divoký Sam a neodpráskne ho. Neměl představu, co se děje. S ním tu byl specialista

Gregg Gould. Gould dostal nějaký šrapnel do zadku, takže vypadal velmi směšně, když s obvázanou prdelí ve vzduchu mluvil o své dívce, jak moc mu schází a jak se jí nemůže dočkat, až se vrátí domů... a všechno to působilo na Phippse depresivně, protože žádnou holku neměl.

"Všechno musí být studené. Člověče, až se dostanem odtud, dám si pár piv," prohlásil Phipps ve snaze nahodit jiné téma než Gould. Neúčinkovalo to.

Byl tu i specialista Nick Struzik. Střelili ho do pravého ramene. Phipps ho viděl krváčet u zdi nedlouho předtím, než byl

sám zasažen, a vzpomíná si, jak byl otřesen. Jako by ho někdo zřackoval. Struzík byl první z jeho kamarádů, které viděl raněné. Rotný Mike Collins vypadal opravdu zle. Kulka ho zasáhla do pravé nohy a roztržila mu obě kosti - lýtkovou i holenní. Střela pronikla do nohy těsně pod kolenem a vyšla zadní stranou lýtky. Collins měl silné bolesti a hodně krvácel. Phipps si smutně pomyslel, že starý Collins to asi nezvládne. Nemohl uvěřit, že všichni nechali přístroje pro noční vidění na základně. Na předchozích nočních misích jim NOD vždycky dávaly sebevědomý pocit, že můžou každého nakopat do zadku, protože je to pekelná výhoda, když ty prznitele matek vidíš a oni tebe ne. Mluvili o tom, jakou dostali lekci.

Všichni srkali z infuzních sáčků, protože měli hroznou žízeň, ale jen si tak omočili ústa. Mělo to odpornou chuť, ale aspoň to bylo mokré. Pak, když přiletěl zásobovací vrtulník, si každý párkrát loknul vody.

Když už bylo jasné, že tady zůstanou déle, vzal si seržant Lamb k sobě seržanta Rona Gallietta a prozkoumávali všechny dveře kolem vnitřního dvora. Za jedněmi dveřmi, které vykopli, byly dvě ženy - jedna velmi stará, a tři děti. Mladší žena chtěla, aby ji nechali. Bylo jí asi šestnáct a vypadala příliš malá a hubená na to, aby porodila dítě, které se k ní pevně tisklo. Na sobě měla brilantově modré šaty se zlatou ozdobou. Dítě bylo zabaleno do látky stejné barvy. Žena chtěla být stále u dveří. Lamb řekl seržantu Yurekovi, aby na ni dohlédl. Pokaždé, když se Yurek zahleděl jinam, pohnula se ke dveřím. Zvedl pušku a musela si sednout zpátky. Yurek se s ní pokusil promluvit.

"Koukni, pokud uděláme něco ke tvé škodě, budem to muset napravit, tak se uklidni," řekl, ale bylo jasné, že mu nerozuměla ani slovo.

Yurek k ní mluvil tak jako tak. Řekl jí, že bude daleko bezpečnější uvnitř než venku. Všechno, co měla dělat, bylo v klidu sedět. Jakmile by ji pustili, bylo by po ní. Když udělá další pohyb ke dveřím, použije svou pušku, aby ji zatlačil zpátky do kouta.

"Ne, ne, ne!" Musíš zůstat tady," důrazně pronesl ve snaze zastrašit ji, aby zůstala na místě. Žena s ním diskutovala slovy, kterým nerozuměl.

Ve zdi byl kohoutek s ulomeným vrškem, z něhož stále kapala voda. Yurek něco nachytal do své lahve a podal ji.

Obrátila hlavu a odmítla si ji od něj vzít.

Jak chceš," řekl.

„Spolu s tělem kopilota Super Šest Jedničky, Donovan Brileyho, napočítal Lamb patnáct zraněných. Potřebovali víc prostoru, takže umístili malou nálož u zdi ve tmě. Zeď byla tak chatrná, že většinu z ní mohli prostě odvalit. Nálož vytvořila krásně velkou díru asi metr dvacet vysokou a šedesát centimetrů širokou. Výbuch každého vyděsil, zvláště somálskou ženu, kterou hlídal Yurek. Dostala záchvat. Ale vyděsil i Twomblyho, který ho připravoval. Myslel, že do exploze zbývá třicet sekund, ale bylo to jen dvacet, takže úplně nadskočil, když nálož vybuchla. Nový otvor jim otevřel přístup do centrálního dvora bloku, kde byl Perino, takže DiTomassova i Perinová jednotka se konečně neočekávaně spojily. Otřes z výbuchu se přenesl až za vnější zeď k Waddelovi a Bartonovi u zřícené helikoptéry.

Nelson byl tak ohlušený, že výbuch ani neslyšel. V uších mu neustále zvonilo od té doby, co Twombly vypálil ze své SAW těsně před jeho obličejem. Pozoroval krveprolití kolem a cítil se divoce, neuvěřitelně šťastný. Jak to, že ho nezasáhli? Stěží popsat, co cítil... bylo to jako zjevení. Tak blízko smrti se nikdy necítil tak dokonale živý. V jeho životě bylo jen pár vteřin, kdy cítil, jak se ho dotkla smrt - třeba když rychle jedoucí auto ostře zatočilo a jen těsně minulo jeho hlavu. Tento den žil s pocitem, že mu smrt dýchá přímo do tváře horkým větrem z granátů na protější straně ulice, moment co moment po tři hodiny nebo více. Jediná věc, s kterou to mohl srovnat, byl pocit, který měl jednou při surfování, když přiletěla velká vlna a všechno kolem něj bylo jen energií a pohybem, který na něj působil strašlivou silou, a všechno, co mohl dělat, bylo jen soustředit se na to, aby udržel rovnováhu. Surfaři to nazývali Zelenou komnatou. Boj byl dalšími dveřmi do té komnaty. Byl to stav kompletní mentální a fyzické ostražitosti. V těch hodinách na ulici jako by už neviděl sám sebe, neměl styk s širším světem, neplatily tam zákony, emocionální pouta, nic. Byl jen lidskou bytostí, která přežívá od jedné nanosekundy k druhé, od jednoho nádechu k druhému při plném vědomí, že každý z nich může být poslední. Cítil, že už nikdy nebude tím, co dřív. Vždycky věděl, že některý den zemře, jako ví každý, že umře, ale teď se mu ta pravda přímo vpálila pod kůži. A nebyla to úděsná ani morbidní věc. Spíše ji pociťoval jako komfort. Tím víc vychutnával život. Necítil výčitky k lidem, kteří ho střílí a zabijí na ulici. Museli se pokoušet ho zabít. Těšilo ho, že on je naživu a oni umírají.

Když byli ranění přemístováni do větší místnosti, získané pomocí Twomblyho nálože, potrebovali tam přepravit na nosítkách i seržanta Collinse. Aby ho tam dostali, museli ho k nosítkům přivázat a naklopit je na stranu. Collins proti tomu protestoval.

"Chlapi, mám zlomenou nohu!"

"Promiň," řekl mu Lamb. "Musíme tě tam dostat."

Collins řval bolestí, když ho posouvali k muži na druhé straně. Pak přenášeli na nosítkách tělo Bulla Brileyho. Nelson ho den předtím viděl v hangáru hrát karty a smát se. Teď měl hlavu rozříznutou od ucha k uchu, těsně pod bradou. Tělo bylo ještě teplé a vlhké, ale dostalo odporně šedivou barvu. Řez v hlavě byl dva a půl centimetru široký a už nekrvácel. Když zvedali jeho krátké, silné tělo na nosítka, vršek hlavy mu groteskně nadskočil. Lamb si vzpomněl, jak ho viděl běžet. Byl to pořádný chlap. Ježíši, to je smutný den.

Abdiaziz Ali Aden čekal ve tmě. Rangers se pohybovali jeho domem. Malým otvorem, který ve střeše vyrazila helikoptéra, viděl hvězdy. Rangers pověsili na stromy a na vrchol domu červené lampy. Nikdy neviděl taková světla. V ulicích ještě duněla střelba, přicházela ze všech směrů. Helikoptéry slétaly dolů, až chřestily střechy. Uvnitř slyšel Američany, jak se vysílačkou domlouvají s helikoptéry a řídí palbu.

Nebyl si jist, co je nebezpečnější: zůstat v domě se všemi těmi Rangers na druhé straně zdi, nebo riskovat zastřelení, když vyběhne do noci. Uvažoval o tom, než zmlkla palba a pak se rozhodl opustit své místo.

Vytáhl se na vrchol vnější zdi a seskočil do uličky. Na zemi byli čtyři mrtví, dva muži, žena a dítě. Uběhl jen pár metrů,

když se za ním snášela dolů helikoptéra a kulky zvedaly prach a odrážely se od zdi. Sklonil hlavu a běžel dál, překvapen, že ho nezasáhli.

Výsadekář Tím Wilkinson dohlížel na raněné muže na dvoře kapitána Millera na druhé straně ulice Svobody. Seděl ve dveřích s pistolí. Střelba se ozývala jen příležitostně. Jen tehdy, když slétl dolů nějaký Little Bird a osvětlil oblohu svými raketami a kanóny.

Stebbinse napadlo zahrát si o cigaretu a Wilkinson ohromeně zatočil pistolí. Jen o malého špačka [butt], seržante."

Nastal okamžik ticha, pak se oba muži rozesmáli při myšlence na stejnou věc. [Butt znamená špaček, ale i zadek - pozn. překl.]

Já vím, já vím," řekl Stebbins. "Hazardoval bych se svým zdravím, že ano?"

Byla pozdní noc. Norm Hooten a další D-borci vedeni seržanty první třídy Johnem Boswellem a Johnem Halem spolu s Rangery, jimž velel seržant Watson, opustili nejjižnější dvůr kapitána Steelea a ponořili se do úzké uličky u severní zdi, kde v pozdním odpoledni našel svou smrt Fillmore. Rozhodli se k tomu, když nastal dostatečný klid, aby se mohli vydat do rohové budovy na severním konci jejich bloku, jak chtěl kapitán Miller. Odtud mohli pokrýt širokou ulici vedoucí od východu na západ, která oddělovala obě jednotky. Na dvoře zůstal Steele s raněnými a jenom čtyřmi nebo pěti schopnými muži, kteří však nechtěli jít dál.

Nikomu z Rangerů se nechtělo. Jeden seržant naprosto odmítl opustit dvůr, i když mu k tomu Steele dal přímý rozkaz.

Tento muž se doslova stáhl do sebe. Řekl, že zůstane a pomůže s raněnými. D-borce následovali do noci seržanti Thomas a Watson s Floydem, Kurthem, Collettem a několika dalšími muži. Floyd našel na ulici před vraty mrtvého osla a skrčil se za něj. D-borci vyběhli ulicí a lezli do rohové budovy oknem, které bylo jen asi metr od země. Když do uličky vstoupil Floyd, právě tahali oknem Fillmoreovo tělo. Floyd o něco klopýtl. Upadl a našel Fillmoreovu CAR-15. Byla pokrytá zaschlou krví. Našel také Fillmoreovu helmu s vysílačkou a něco z jeho další výzbroje. Právě to dával dohromady, když na něj Watson houkl z okna.

"Co tam sakra děláš, Floyde? Nehraj si. Už ať máš prdel v okně!"

Pro Floyda bylo těžké vlézt tam s celou výzbrojí. Watson ho vtáhl dovnitř a Floyd přistál v prostoru mnohem větším, než měl pro sebe kapitán Steele a ostatní. Fillmoreovo tělo leželo uprostřed v měsíčním svitu. D-borci přivázali mrtvému operátorovi ruce k tělu a nohy k sobě, aby ho mohli lépe nést. Přes uličku od okna, jímž vlezli, byla další zeď, která je dělila od raněných u dalších dveří. Rozbili okenice, aby mohli snadněji komunikovat.

Kolem nového prostoru rozložili D-borci infračervené reflektory, aby ho vyznačili pro helikoptéry. Floyd prohledal dvůr a pod kapajícím kohoutkem našel plný dvousetlitrový sud. Nejdřív k němu čichl, aby poznal, jestli to není benzin, pak tam strčil prst a olízl ho. Byla to voda. Kurth i ostatní byli přísně varováni, aby místní vodu nepili. Nic vás nezdolá rychleji, říkali doktoři. Ale Kurth se rozhodl poslat doktory k čertu. Jestli onemocní, fajn, tím se bude zabývat později. Naplnil si láhev a polkl právě jen tolik, aby si svažil hrdlo.

Pak se seržantem Ramagliou, který byl v místnosti přes uličku, si začali na koštěti sem a tam podávat polní lahve. Ramaglia sebral všechny prázdné, které našel, a provlékl hůl držátkem, které bylo na vrchu lahve. Jednu za druhou Floyd plnil vodou z velkého sudu.

Pak si sedl s Collettem a dlouhou dobu si šeptali. D-borci pokryli všechny okna a dveře, takže na ně nezbylo nic. Vyšel měsíc a rozléval mírné světlo na Fillmoreovo tělo uprostřed dvora. Collett si prohlížel své hodinky. Floyd šmátral kolem dvora, kalhoty mu pleskaly kolem úzkého pasu. Na zemi u své boty našel novou, označenou bednu pro M-16.

"Hej, Collette, koukni na to."

Všichni jim říkali, že Samové mají staré, rozbité zbraně. Tahle ještě na sobě měla konzervovací olej.

Collett se nudil. Nemohl tomu uvěřit, nudit se v bojové zóně? Jak by se to mohlo stát? Všechno bylo podivné, příliš podivné na uvěření. Tohle mu doma nikdo nebude věřit. Nad sebou slyšeli palbu z kanónů a blížící se řev. To si prorážel cestu obří záchranný konvoj.

"Hej, Floyde."

Jo."

"Dostal jsem nápad."

„Jaký?"

"Co si honit klacka?"

Floyd nemohl uvěřit svým uším. Collett si představoval, že by oba onanovali. To byla běžná zábava u Rangers, honit "klacka" v exotických místech. Chlapi se vychloubali, že honili "thajského klacka" nebo "egyptského klacka" nebo "C-5 klacka". Collett v tom byl skutečně machr.

Oba se rozesmáli.

"Collette, ty míříš kurevsky vysoko. Seš bláznivější než ďábel," ocenil ho Floyd.

"Ne, člověče. Přemejšlej o tom. Budeš zaručeně první v našem bloku. Kolik lidí si může říct, že ho honili tady, co?"

13

Velitelé shora sledovali zápasící okolí pomocí infračervených kamer citlivých na teplo, které monochromaticky znázorňovaly bloky. Viděli davy Somálců, přeskupující se ve skupinách po dvanácti či více lidech kolem okruhu a zasahované z helikoptér. Aididova milice přijížděla v bojových vozidlech z dalších částí města. Little Birdy pálily noci. Jeden z nich zastřelil Somálce, který nesl RPG. Pilot na něj poslal osmikilovou raketu, která z něj udělala hotový ohňostroj. Když se vrtulník vrátil k natankování, našli kousky těla tohoto muže přilepené na okenním krytu.

Seržant Goodale, ležící se svým zraněným zadkem, se znovu ujal koordinace palby zevnitř Steeleova dvora. Z místa, kde byl, nemohl nic vidět, ale působil jako středisko pro sběr a třídění informací všech ostatních radiooperátorů.

Rozhodoval, které místo .potřebuje pomoc nejvíce a předával to velitelskému vrtulníku. Pozdě večer dostal zprávu, že od jihu k severu se pohybují dvě velmi silné jednotky Somálců.

Poprvé Steelea zachvátila panika. Možná se odsud nedostaneme. Pokud se Somálci rozhodli vzít ztečí vchod do dvora, pravděpodobně jich se svými muži hodně zabije, ale nezastaví je. Vydal se kolem dvora, aby se ujistil, že všichni muži jsou bdělí a připravení. Ted' si nadával, že nechal své muže sešplhat z vrtulníků bez bajonetů, což byl další prohřešek proti pravidlům, která hlásal. Kdo si mohl pomyslet, že budou potřebovat bajonety? Steele strčil hlavu do zadní místnosti, kde byl Goodale s ostatními raněnými, a informoval ho s černým humorem:

"Pokud někoho uvidíš procházet těmhle dveřmi a nebude řvát Ranger! Ranger!", pak jdi po něm a střílej, protože jsme všichni mrtví."

Goodale byl šokován. Klid ho uklébal do falešného pocitu bezpečí. Dedukoval si sám pro sebe. Oukej. Možná tady umřu. Spíš ne, ale kdyby ano, pak se stane, co se má stát, a já s tou prokletou věcí nic nezmůžu. A myslel na to, jaká hrozná věc je muset se vzdát odpovědnosti za svůj život, za celou svou existenci ve prospěch vlády USA, a to proto, že se možná naposled nadechuje v téhle posrané zadní místnosti v zastrčené špinavé uličce Mogadiša ve zkurveném Somálsku. Myslel na to, jak moc chtěl jít do války, vidět boj a pak myslel na všechny filmy a dokumenty, které viděl o válkách. Věděl, že se už nikdy nebude dívat na další z těch filmů a stejně o nich přemýšlel. Lidé skutečně zabíjejí. Zjistil, že nejlepší způsob, jak akceptovat svou svízelnou situaci, je předpokládat, že už je mrtvý. Už byl mrtvý. A držel se dál své práce.

Jeden blok nad ním měl ted' rotný Yurek nové postavení u okna směřujícího na východ dolů do uličky, kde se zřítíl Black Hawk. Vše se rýsovalo v jemných odstínech modré, sinalá zem, trsy kaktusů a dva a půl metru vysoké zdi s ohradou hned za nimi, vzdálené od sebe ne více než na šířku dvou aut. Yurek zkoušel sedět klidně, aby přichozícího uslyšel dřív, než ho uvidí. Pak uviděl stín u plotu. Zvedl svou M-16 k rameni a namířil ji na vrchol plotu, když se na něj lehce vytáhl jeden a pak druhý Sam, skočili na přilehlou zeď a evidentně hledali místo k seskoku. Dostat je bude snadné. Jeden z mužů zahlédl Yureka těsně předtím, než rotný zmáčkl spoušť. Měl čas jen na to, aby zakřičel a sáhl po zbrani, než Yurekova salva zasvítila do zdi. Jedna ze somálských zbraní spadla na Yurekovu stranu zdi. Uslyšel nějaké zmítání na druhé straně a pak byl zase klid.

Seržant Howe, vyhlížející na hlavní ulici, se stále ještě cítil jako v krabici. Dostal se do špatné pozice a poprvé si začal uvědomovat, že se možná odtud nedostane živý.

Somálci vysílali uličkami týmy o třech až šesti mužích, kteří mapovali jejich pozice ve snaze přesně vyznačit, kde jsou. Howe viděl ty muže a přesně věděl, co dělají. Jeden vystrčil svou zbraň zpoza rohu, vypálil k Millerovu postavení přes ulici a pak počkal v naději, že uvidí záblesky střel směřující k němu. Když neuviděl nic, obešel roh. Howe se rozhodl nechat ho jít dál ulicí před své postavení, než na něj vystřelí, protože kdyby na něj vystřelil a nezabil ho, mohl se Sam vrátit s vymezením Howeova postavení. Pak by se stali tučným cílem pro RPG. Právě když se chystal vypálit, vystřelili přes ulici dva D-borci a poslali muže k zemi. Už se nezvedl.

Klid v některých případech znamenal větší nápor na nervy než předtím bitevní vřava. Nebylo těžké představit si velké skupiny Samů, formující se právě kolem rohů. Pokud by náhle nějaká dostatečně velká skupina vyrazila vpřed, cítil Howe, že by je mohla všechny rozdrtit. Začal si probírat kroky, které by měl udělat ve finálním boji. Jako mnozí, co byli s ním, musel udělat vše, co bylo v lidských silách. Stále ještě měl šest nebo sedm zásobníků pro svou CAR-15, pro pistoli ráže 11,43 mm a nějaké náboje do brokovnice. Chtěl střílet z pušky, než mu dojdou náboje, pak z brokovnice, potom z pistole a nakonec použít nůž. Může ještě doufat, že sebere nějakou zbraň nepříteli.

Howe svolal své muže a řekl jim, aby se zdrželi střelby na každého Somálce, pokud se nedostane úplně dolů do ulice, jak to dělal sám. Všichni museli šetřit municí a rány přesně umístit. Všichni operátoři se při každém užití zbraně měli ohlásit rádiem a vzájemně si říci, na co střelili a kde a zda zasáhli to, na co mířili. To pomůže vystopovat problémová místa. Noc dosáhla kritického bodu.

Little Birdy si vzaly na starost dvě velké skupiny blížících se Somálců. Goodale uslyšel řev jedné z helikoptér nad ulicí Svobody a po zarachocení jejich kanónů a uklidňujícím zasvištění raket zakřičel:

"Mají jednu velkou skupinu!"

Další kanóny eliminovaly druhou hrozbu.

Seržant Bray, koordinátor boje vzdušných sil na Millerově pozici, žádal o kulometnou palbu na jednopatrový dům přiléhající k jejich dvoru. Budova je převyšovala a měla separátní vchod za rohem. Pokud by uvnitř byli Somálci, mohli by přímo dolů střílet na ně. Budova přiléhala ke dvoru, na němž byl velitelský post Deltý, a nebyla dál než dvacet metrů před Howeovým postavením. Šlo o to, zasáhnout ji ze vzduchu, aniž by došlo ke zranění nějakých Američanů na zemi. Howeovi muži vyznačili pro pilota Little Birdu budovu laserem. Pilot se vysílačkou dotázal, jestli určitě chtějí tak blízko palbu z minikanonů. Ze vzduchu to bylo jako pokusit se kreslit tenkou linií mezi dvěma přátelskými postaveními.

"Skoňte hlavy," varoval pilot.

Palba šla přímo na značku. Když sledoval, jak minikanony rozbily budovu na kusy, obrátil se Howe k jednomu ze svých mužů a řekl:

"Pak že se nemůžeme dostat domů!"

Za nějaký čas kráčeli prostředkem ulice dva Somálci, jako by se vraceli z procházky. Měsíc ted' byl vysoko a osvětloval scénu skoro jako za podmráčeného odpoledne. Muži byli necelých čtyřicet metrů od sebe. Howe sledoval, jak první prochází kolem jeho pozice. Pokusil se dát na světlo u pušky infračervený kryt a na moment se za dveřmi ukázalo bílé světlo. Zpozoruoval, že první muž se vrátil dva kroky zpátky a hledá, odkud přišlo světlo. Howe vytáhl svou pistoli. Nechtěl na muže vystřelit z pušky, protože v budově přímo přes ulici byli D-borci a kdyby minul, mohla kulka proletět až k nim. Věděl také, že záblesk z jiné pušky nebo pistole by byl jasně viditelný pro druhého muže. Zavolał jednomu ze svých mužů, aby na toho chlapa vystřelil, jakmile mine okruh. Když se muž pohnul, jeden z Howeových mužů ho střelil

do pravé spodní části zad. Muž se s užaslým pohledem zatočil a ihned ho zasáhly čtyři další kulky, které ho srazily k zemi. Howemu se nelíbilo, že tolik nábojů padlo na jednoho muže. Za pár minut kráčeli ulicí další dva Somálci a oba byli zastřeleni.

V prostřed noci se záchranný konvoj přiblížil. Muži přišpendlení u země slyšeli rachot bezmála stovky nákladních vozů, tanků, obrněných transportérů a Humvee. Hřmění jejich kanónů se stále blížilo. Za nějakou chvíli už rytmus střelby zněl jako rozsáhlé bubnové sólo v nějakém rockovém songu, opravdový heavy metal. Hroživě se blížily Spojené státy americké, kráčel velký bůh červené, bílé a modré.

Byl to zatraceně nejlepší zvuk na světě.

Rozvášnění Somálci vlečou tělo palubního střelce Black Hawku Billa Clevelanda ulicemi Mogadiša, ráno po boji.

Pramen:

Paul Watson/ Toronto Star.

Mike Durant, jak se objevil na videozáznamu, který pořídili jeho somálští věznitelé den poté, co byl sestřelen a zajat.

Pramen: Cable

News Network

Pohled z Black Hawku na roh tržiště Bakara v Mogadišu.

Michael Durant slyšel rachot kanónů obřího záchranného konvoje ve městě. Zraněný pilot Black Hawku ležel na zádech, svázaný řetězem na psa, na studené dlažbě malé osmiboké místnosti bez oken. Vzduch, měsíční světlo a zvuky procházející křížovým otvorem vysoko v horní třetině betonové zdi. Se vzduchem vdechoval prach, který byl cítit krví, střelným prachem a potem. V místnosti nebyl nábytek a jen jedny, zavřené dveře.

Když se nad ním uzavřel zběsilý dav, myslel, že mu nastala poslední hodinka. Ještě stále neznal osud tří dalších členů posádky, kopilota Raye Franka a palubních střelců Tommy Fielda a Billa Clevelanda, nebo těch dvou D-borců, kteří se je pokoušeli chránit. Jejich jména Durant neznal.

Když ho dav odnášel, ztratil vědomí. Cítil, jak opouští své tělo, sledoval dění mimo sebe a, co bylo nejhorší, chaos a teror ho nechávaly klidným. Ale ten pocit nebyl tím posledním. Probral se, když ho hodili na korbu trucku s hadrem uvázaným kolem hlavy. Překvapilo ho, že je ještě naživu, a stále každým okamžikem čekal, že umře. Jeli po chvilkách. Truck jel, pak se zastavil, rozjel se a zastavil. Odhadoval, že asi tři hodiny po zřícení ho přinesli do téhle místnosti, sundali mu hadr a svázali ruce řetězem.

Co Durant nevěděl, bylo, že ho unesli první skupině

Somálců, která ho chytila. Jusuf Dahir Mo'alim, místní vůdce milice, který ho ušetřil před útočícím davem, jenž předtím přemohl a pozabíjel ostatní, chtěl Duranta odvézt zpět do své čtvrti a předat ho vůdcům klanu Habr Gidr. Ovšem když opouštěli místo zřícení, zastavila je lépe vyzbrojená banda frakcionářských mooryan, kteří měli auto s velkým kulometem. Tato skupina nepovažovala zraněného pilota za válečného zajatce, který by měl být dopraven ke klanovým vůdcům, ale za rukojmí. Věděli, že za něj někdo zaplatí, aby ho dostal zpátky. Mo'alimovi muži byli početně a co se týče zbraní oslabeni, takže se zdráháním Duranta vydali. Takovéto věci byly v Mogadišu obvyklé. Pokud vůdce klanu Habr Gidr, Mohamed Farrah Aidid, chtěl pilota zpátky, musel si ho vybojovat nebo za něj zaplatit.

Duranta bolela pravá noha, v níž měl zlomenou stehenní kost, a cítil, jak mu do kalhot teče krev z místa, kde mu v důsledku špatného zacházení zlomený konec kosti prorazil kůži. Nebylo to těžké zranění. Ale on nevěděl, jestli je to dobré, nebo špatné. Byl stále naživu, takže bylo jasné, že kost neporušila tepnu. Co ho skutečně znervózňovalo, byla záda. Domníval se, že si při pádu pochroumal páteř.

Snažil se uvolnit jednu ruku ze řetězu. Byl tak zpocený, že mu z něj ruka celkem snadno vyklouzla. Poprvé pocítil jistý triumf. Snažil se ohmatat si záda. Mohl si utírat prach z nosu a oči a natáhnout si zlomenou nohu do pohodlnější polohy.

Pak ruku opět omotal řetězem, aby se zdálo, že má ruce stále svázané na břiše, a aby jeho věznitelé nic nepoznali.

Najednou uslyšel, jak se k domu blíží několik obrněných vozidel. Slyšel střelbu a myslel na to, zda bude zachráněn, nebo zabit. Kolem zahradního domku propukla zběsilá palba. Slyšel hlasitý rachot granátometu Mark-19 a výbuch něčeho, co mělo zvuk jako protitanková řízená střela TOW. Nikdy nebyl na cílovém konci přehradné palby a otrásllo jím, jak mocná a hroživá byla. Výbuchy přicházely blíž a blíž. "Vychrtlíci", kteří ho drželi, byli čím dál neklidnější. Byli to všechno mladíci se zbraněmi, na nichž se podepsala rez a taktak držely pohromadě. Slyšel je, jak zlostně křičí jeden na druhého. Několikrát jeden či více z nich vběhlo do místnosti a vyhrožovalo mu. Jeden z mužů mluvil trochu anglicky:

"Ty zabíjet Somálce. Zemřeš v Somálsko, Rangere."

Durant zbylým slovům nerozuměl, ale shodli se na tom, že ho zastřelí, než aby ho nechali blížícím se Američanům.

Naslouchal boji s nadějí a obavami. Pak se zvuky začaly vzdalovat a zmiřňovat. I přes nebezpečí cítil zklamání. Byli tak blízko!

Pak se za dveřmi objevila hlaveň. Černá hlaveň. Durant koutkem očí zachytil pohyb a obrátil hlavu, právě když vyšlehly plameny a v místnosti zazněl výstřel. Cítil náraz do levého ramena a levé nohy. Viděl, jak mu rameno zkrvavělo, a konec střely, která mu pronikla do kůže. Bylo zřejmé, že útočník mířil na podlahu. Střela se od ní odrazila a už neměla dost energie na úplné proniknutí. Kousek střepiny mu vrazil do nohy.

Vytáhl ruku z řetězu a pokusil se vytáhnout kulku z ramene. Byl to automatický pohyb, reflex, ale když se jeho prsty dotkly střely, zasyčel bolestí. Byla ještě horká. Popálil si konečky prstů.

Pomyslel si: dostal jsem poučení - čekat, než to vychladne.

Zpráva o velkém boji v Mogadišu dorazila do Washingtonu. Po několika hodinách bitvy zavolal generála Garrisona generál Wayne Downing, jeho starý přítel, který byl vrchním velitelem speciálních operací. Downing přišel do své velitelské centrály (US CENTCOM) na základně vzdušných sil MacDill v Tampě po ranní nedělní rozzcvičce a rozhodl se zavolat svému příteli v Mogadišu, aby se dověděl, jak věci probíhají. To už trval boj asi dvě hodiny. Garrison rychle shrnul, co se do té doby stalo: Mise byla úspěšná, byli zatčeni dva Aididovi pobočníci a spousta významných osobností, ale spadly dvě helikoptéry, létala spousta olova a chlapi byli stále ještě v palbě. Downing se zeptal Garrisona, jestli je něco, co by pro ně z takové vzdálenosti mohl udělat, a pak zavěsil. Poslední věc, kterou v tomhle okamžiku jeho přítel potřeboval, byl úředník za stolem třináct tisíc mil daleko, který by mu koukal přes rameno.

Downing zprávu roznesl dál. Poradce pro národní bezpečnost Tony Lake předal Bílému domu to ráno pouhý náčrt, že byli zatčeni dva Aididovi pobočníci a spadla jedna helikoptéra. Lakea teď především zajímaly události v Moskvě, kde prezident Boris Jelcin odrážel pokus o puč pravého křídla. Prezident Clinton vůbec nezmínil Mogadišo při ranní tiskové konferenci, která se konala právě v tu dobu, kdy byly útočné síly Rangers přiskřípnuty kolem prvního místa zřícení a čekaly na záchranu. Clinton a zbytek Ameriky i nadále ignorovali drama v dalekém Mogadišu. Po tiskové konferenci prezident odletěl do San Franciska, kde měl strávit dva dny na řečnických vystoupeních.

Garrison chtěl, aby návrat do města přišel se zničující silou. Když si chce Aidid hrát, tak si také bude hrát americká armáda. Obklopeno osmadvaceti malajskými obrněnými transportéry a čtyřmi pákistánskými tanky mělo být v konvoji téměř sto vozidel, táhnoucích se téměř na tři kilometry daleko, s dostatečnou palebnou silou, aby si prorazily cestu, když to bude nutné. Za rychlé seskupení těchto sil v Novém přístavu, asi tři kilometry od základny Rangers, zodpovídal podplukovník Bili David.

Když David dostal tento úkol, reagoval slovy: To si ze mě utahujete, ne? Jeho lidé ze dvou střeleckých rot 10. horské divize o síle tři sta mužů byli shromážděni v přístavu. "Tygři" z Davidovy roty Charlie utrpěli několik lehkých zranění, když se pokoušeli proniknout k Durantovu místu zřícení, ale jinak byli čerství a dychtívi zapojit se do boje. K nim se připojila rota Alfa pod velením kapitána Drew Meyerowiche. Pancíře byly krásné, ale co bude David dělat s Malajci a Pákistánci? Radil se s generálem Gilem, zástupcem velitele 10. horské divize. Domluvili se, že až se jeho muži v novém přístavu spojí s cizími jednotkami, požádají Malajce, aby nechali svou pěchotu doma a vozy naplnili Američany. Mělo se jim říci: Mockrát vám děkujeme za vaše vozidla a řidiče, ale vaše muže nepotřebujeme. David si musel promyslet, jak to udělat.

"Mluví ti chlapi anglicky?" zeptal se.

"Většina důstojníků trochu," odpověděl Gile, "a celý proces by měli pomoci urychlit styční důstojníci."

Davidovi se při odchodu z JOC točila hlava. Tento čtyřicetiletý důstojník (West Point, ročník 75) ze St. Louis, stát Missouri, právě dostal svůj životní úkol. V Mogadišu byl dva měsíce a velel praporu, který dohlížel na dodržování míru na místech, odkud se stáhly síly OSN. Nikdy nebyl obzvlášť šťastný z přítomnosti úderných sil Rangers generála Garrisona, které sem přiletěly a zahájily své tajné mise nezávisle na vojenských strukturách, jež tu už byly.

Jednotky pravidelné armády tyto elitní speciální síly obdivovaly, ale i nesnášely. Standardní divize nedostávaly tolik peněz na dopravu a nemohly si tolik vybírat úkoly. Sledovat, jak se Rangers pohybují po Mogadišu a připravují je o efekt jejich práce, to nebylo snadné pro hrdé důstojníky a mužstvo 10. horské divize, která měla vlastní významnou bojovou tradici. Když mise dopadaly špatně a už si tedy mohli uvědomit, jak jsou těžké, co dělali v Aididově nejbližším okolí za největšího denního světla? Kde byly zálohy? Teď měl David a jeho muži, kterými elitní síly opovrhovaly, vytahovat esa Deltu a Rangers z ohně.

Spolu s dobrovolníky složenými ze zbytků původních útočných sil, jimž se teď říkalo "kuchyňská četa", musel teď své muže dopravit do Nového přístavu, domluvit se s Malajci a Pákistánci, načrtnout plán a nechat své podřízené rozptýlit do obřího konvoje. Ten pak vést do města a držet ho ve tmě pohromadě, až se budou probíjet k oběma místům zřícení. Zatímco velitelé pracovali na svém plánu, Rangers přidělení ke konvoji nervózně přecházeli sem a tam. Jejich kamarádi se stále ještě trápili někde venku! Ti, kdo už byli v boji, věděli, jak hrozné bitvě došlo. Nežranění museli pomáhat přepravovat své zraněné a mrtvé kamarády z posledního konvoje Humvee a trucků do polní nemocnice, kde na nich horečně pracovali lékaři týmu dr. Marshe a sestry. Rangers věděli, že Pilla, Cavaco a Joyce jsou mrtví a že Blackburn, Ruiz, Adalberte Rodriguez a operátor Deltu Griz Martin jsou na tom velmi zle. A byly tu tucty dalších raněných. Prostě přišerná scéna. I vojáci, kteří nebyli raněni, byli tak postříkáni krví, že vypadali jako ranění.

Zdravotnickou pomoc chtěli poskytovat i seržantu Eversmannovi, který velel Chalku 4 a přijel se svými muži ve zbloudilém konvoji. Eversmann nebyl zraněn, ale většina mužů z jeho Chalku ano. Cestou se mačkal na korbě jednoho Humvee s raněnými, takže měl uniformu nasáklou krví. Jak teď stál a pomáhal vynášet raněné, dva zdravotníci ho chytli a začali mu rozstřihávat kalhoty.

"Nechte mě být!" vyjel. Jsem oukej!"

Ti ho však vůbec neposlouchali. Někteří z mužů, kteří byli opravdu raněni, protestovali stejným způsobem.

"Koukněte, je mi fajn. Pracujte na těchhle!" křičel, ukazuje na muže, kteří čekali na prohlídku.

Eversmann byl zdrcen. Tak dlouho koukat na všechnu tu krev a všechny ty zničené muže - jeho muže! - to ho drtilo. Stěží mohl stát. Ulevoval si na sestrách a zdravotnících, když ho jeden z nich, starší muž, zatáhl stranou.

"Seržante, jak se jmenujete?"

"Matt Eversmann."

"Dobře, Matte, poslouchajte. Musíte se uklidnit."

Jasně."

"Postaráme se o ty chlapce. Budou v pořádku. Vy se teď musíte uklidnit."

Já jsem klidný," zařval Eversmann, který zcela jasně klidný nebyl. Já jen chci, abyste se starali o ně!"

"Co ti chlapi potřebují právě teď od vás, je, abyste se zklidnil. Nenechte je dívat se na to, jak jste nervózní, protože to je také znervózňuje."

Eversmann si uvědomil, že je úplně bez sebe.

"O. K.," přisvědčil.

Chvilí bezmocně stál, pak se otočil a pomalu kráčet zpátky do hangáru. Bylo těžké zbavit se emocí z boje. Cítil se jako v jistém posttraumatickém šoku. Smrt ho mrazila. Casey Joyce byl jedním z jeho mužů. Naposled ho viděl, když běžel s nosítky, na nichž nesli Blackburna zpátky ke konvoji. Pak jeho stopu ztratil. Teď viděl jeho tvář bledou a napnutou, jak z ní odešel život. Během boje nebyl čas reagovat na tu hrůzu nebo padnout do její absurdnosti. Teď se do ní ponořil. Pomohlo mu, když ho podplukovník McKnight požádal, aby posílil bezpečnostní okruh kolem letiště. Byly obavy, že se Aidid pokusí napadnout základnu. Tak Eversmann své myšlenky odsunul a dal se do práce. Ještě stále měl ve svém Chalku šest schopných mužů.

Stehy na lokti specialisty Sizemorea, které si rozstříhl, aby se mohl připojit do boje, se otevřely a krvácely, ale ošetřovatelky odháněl pryč. Nechtěl tady zase sedět. Štvala ho představa, že drcení kamarádů ve městě na něj čekají. Měl vztek a jako mnoho jeho kamarádů toužil po pomstě. Myslel na Stebbinse, který zaujal jeho místo ve vrtulníku. Rozběšňovalo ho, že místo něj je tam rotní písař a on musel být tady. Co mu to provedli? Sizemore obcházel kolem čekajících Humvee, když k němu přišel jeden D-borec a zeptal se ho: "Zná tady někdo Alfabetu?"

Sizemore řekl, že ho zná. Prošli spolu bránou a kolem nemocničního stanu k palebnému postavení. Za minibunkrem z pískových pytlů, který postavil seržant Rymes, bylo něco přikryto bílým prostěradlem. Seržant prostěradlo zvedl. Pod ním bylo tělo Kowalewského s RPG stále ještě zapíchnutou v hrudi.

Je to Kowalewski?" zeptal se D-borec.

Sizemore váhal, nebo to vypadalo, že váhá. Ten pohled ho omráčil. D-borec se ho zeptal znovu.

„Je to Kowalewski?"

"Ano, je to on."

Lanky Steve Anderson se snažil motivovat sám sebe, aby se vrátil. Nejdřív se zdráhal. Události toho dne v něm vyvolaly směs silných pocitů, ale zlost převládla. Až do dneška byl Anderson plný nadšení jako ostatní, ale teď, když viděl všechny ty mrtvé a raněné, se cítil vyčerpaně a hloupě. Jeho život byl ohrožen a byl tlačěn do situace, kdy musel střílet a zabíjet lidi, aby sám přežil... a bylo těžké poznat proč. Jak mohli někteří politici ve Washingtonu sebrat lidi, jako je on, a dotlačit je do takové situace; mladé, naivní, patriotické chlapce, dychtící udělat správnou věc, a využít je pro něco, co nemá dobrý důvod?

Slyšel jednoho ze svých kamarádů, vojína Kevina Matthewse, který byl v malé koloně Humvee, když byl zabit Pilla, a jel zpátky v prvním záchranném konvoji. Matthews mu vyprávěl o chlapci, kterého zabil na ulici před pár hodinami, jak se muž třásl, když se do něj zavrtávalo pět, deset, patnáct kulek. Andersenovi to znělo, jako kdyby se tím Matthews vychloubal. Jak ho ale poslouchal dál, viděl, že ten mladý voják je skutečně rozrušený a že právě proto potřebuje někomu povídat, co se stalo. Matthews byl otřesen. Chtěl se ujistit, že udělal správnou věc.

"Co jiného jsi mohl dělat?" řekl Anderson.

Jen noc předtím volal Anderson svým rodičům do Illinois a říkal jim, že je všechno oukej, nic se nestalo a pravděpodobně ani ne stane. A teď to bylo tady.

Vyžadovalo jisté úsilí určit muže, kteří by mohli řídit pětileté trucky pomocí přístrojů na noční vidění (NOD).

Specialista Peter Squeglia, rotní zbrojmistr, měl nějaké zkušenosti s řízením motocyklu pomocí NOD, takže ho jeden poručík požádal, aby si sedl za volant trucku.

"Pane, jestli mi řeknete, abych řídil, budu řídit. Ale nikdy předtím jsem neřídil truck."

Představa, že pojedou městem plným zbraní, zadrhne se uprostřed palby a zpozdí konvoj, nebo, což by bylo horší, zůstane pozadu, Squegliu děsila. Poručík udělal zklamaný obličej a šel hledat někoho jiného. Squeglia šel sbírat zbraně od mrtvých a raněných. Později je měl vyčistit a opravit. Prozatím je jen naskládal ke své kóji. Byla to hromada ocele páchnoucí krví. Výraz poručíkovy tváře vzbudil ve Squegliovi pocit neužitečnosti a viny. Každý byl vystrašený. Někteří se chtěli horečně zapojit do boje, zatímco jiní koukali, jak se mu vyhnout. Squeglia byl někde uprostřed. Poté, co viděl zbloudilý konvoj, by se jedna jeho část chtěla vydat do města, ale druhá mu říkala, že je to sebevražda. Bylo to šílené, ale bylo to tak. Měli tam jet naložit Rangers s ochranou tvořenou jen pytli s pískem, které měly zastavit ty proklaté kulky, a jet pak s nimi ulicemi, kde se je bude snažit zabít každý z těch vychrtlých somálských prznitelů vlastních matek, a k čemu? Malajci měli aspoň obrněné vozy. Squeglia dělal, co šlo. Dělal, co bylo na něm, ale nechtěl dělat něco bláznivého, jako učít se řídit velký truck uprostřed zkurvené palby.

Když přišel čas nasednout, vzal Squeglia svou pistoli a CAR-15, na níž měl namontován i granátomet M-203. Ujistil se, že se dostal do trucku po většině ostatních. Myslel si, že nejbezpečnější bod na korbě, pokud tam vůbec bylo nějaké bezpečné místo, je na konci u rezervních pneumatik a tlumičů. Skrčil se za ně. Možná by mohly něco zastavit. Pytle s pískem určitě ne.

Těsně předtím, než konvoj opustil základnu, se přihnál do hangáru specialista Chris Schleif, rozhrabal zbraně, které Squeglia nashromáždil, a vybral si kulomet M-60 Dominika Pilly a náboje k němu. Kulomet i zásobníky byly ještě pokryty Fillovou krví a mozky. Schleif odhodil vlastní zbraň a vylezl do Humvee s Fillovou.

"Nenechám si ujít šanci, abych s ní někoho nezabil," vysvětloval Schlief specialistovi Bradu Thomasovi, který stejně jako Schlief jel do města už potřetí. "Udělám to za něj."

Bylo 21.30, když záchranné jednotky opustily letiště a vydaly se na sever k Novému přístavu spojit se s Malajci a Pákistánci. V konvoji jela většina Rangers, všichni D-borci, příslušníci SEAL a koordinátoři boje vzdušných sil, kteří nebyli zabiti nebo zraněni, a dvě roty 10. horské divize. Celkem to bylo bezmála čtyři sta mužů. V přístavu na ně čekaly

malajské obrněné transportéry německého typu "Condor". Jejich korby byly sněhově bílé, vpředu řidič a vzadu kruhový otvor pro kulometčíka. Každý byl postaven pro šest mužů. Pákistánci měli americké tanky M-48. Obrněné vozy byly seřazeny a připraveny k odjezdu, když dorazil dlouhý konvoj trucků a Humvee, ale koordinace pohybu tohoto silného seskupení vozů - podplukovník David mu říkal "hejno posraných hus" - musela zabrat nějaký čas. David se do toho vrhnul. S mapou rozevřenou na kapotě svého Humvee a s vojáky shromážděnými kolem, kteří svítili baterkami, začal vysvětlovat improvizovaný plán. K Davidově úlevě většina malajských a pákistánských důstojníků mluvila anglicky. Nastalo menší argumentování či diskuse. Malajští důstojníci nejdříve odmítali odstranit svou pěchotu z obrněných vozidel, ale ustoupili, když David slíbil, že v každém vozidle nechá řidiče a kulometčíka. Různé jednotky neměly kompatibilní vysílačky, takže do všech vozů musely být umístěny vysílačky americké. Řešila se procedura palebné kontroly, kroky nutné k předcházení palebných incidentů s přáteli, volací znaky, trasa a spousta dalších kritických problémů.

David cítil, že situace je naléhavá, ale nedal se tím přemoci. Věděl, že pro kriticky raněné vojáky u prvního místa zřícení je důležitá každá minuta. Na druhé straně však záleželo na konvoji. Jestli to zvorají, nedostanou se k místu zřícení a rozpadnou se nebo uvážnou. Kdo je pak přijde zachránit? Jestli při čekání jeden nebo dva vojáci zemřou, bude to tragické, ale prioritou byla záchrana ostatních sedmadvadesáti mužů a bezpečný návrat na základnu.

Rangers a vojáci z 10. horské divize na Condory nejdřív vyvalovali oči, připadaly jim jako rakve na kolech. Volit mezi obrněnci a pětiletými trucky opevněnými pytli s pískem bylo jako volit mezi dvěma druhy jedu: buď tě prostřílí kulky na korbě trucku, nebo z tebe udělá toust granát hozený do věže či propálený stěnou obrněnce. Muži začali zdráhavě nasedat do Condorů asi hodinu poté, co přijeli do Nového přístavu. Byla tam jen malá okýnka po stranách, takže většina vojáků jela naslepo. Avšak představa, že by je Malajci z vozů vyhnali, nebyla o moc lepší.

Míjely hodiny, aniž začala akce, Rangery zachvacovala netrpělivost. Jak to viděli, zdržovala, je předpisová pomalost jednotek pravidelné armády, které plně nechápaly naléhavost situace. Dále vzadu v koloně se zdálo, jako by se nic nedělo. Někteří chlapi z 10. horské divize podřimovali vzadu ve vozech. Spali! Seržant Rangers Raleigh Cash to nemohl pochopit. Jeho kamarádi ve městě umírali a tihle chlapi si dávají šlofika? Proč se k čertu nehýbají? Uklidňoval sám sebe, když se vrátil s "kuchařským konvojem", jemuž se nepodařilo proniknout k Durantovu vrtulníku. Pokud měl dneska zemřít, ať se to stane. Tlak sounáležitosti pociťoval víc než touhu přežít. Myslel skrznaskrz metodicky. Měl neprůstřelnou vestu, takže pokud bude zasažen, bude to pravděpodobně do ruky či do nohy a jsou tady zdravotníci, kteří se o něj postarají. Už byl raněn dříve, ví, co to je. Pokud ho střelí do hlavy, pak zemře. Nebude cítit žádnou bolest. Jeho život skončí. Přesně jen to. Konec. Jeho přátelé se postarají o jeho rodinu za něj. Jestli zemře, pak se stane, co se mělo stát.

Když Cash dostal zprávu, že Smith vykřvácel při čekání na záchranu, byl bez sebe. Zchladil si zlost a netrpělivost na jednom důstojníkovi 10. horské divize. Řekl mu, že předtím, než byli Rangers spojeni s jeho jednotkou, neměli problém dostat se do boje.

"Podívej, my to nezdržujeme," protestoval důstojník. Jsme připraveni právě tak jako vy. Musíte mít aspoň malou víru ve své velitele."

"Trvá to příliš dlouho," procedil Cash a hlas mu kypěl zlostí. "Mí přátelé tam umírají! Musíme tam vyjet hned!"

Přišel Cashův velitel čtyři a uklidňoval ho.

"Koukni, my všichni chceme vyrazit."

Kolem jedenácti večer měl David "hejno posraných hus" připraveno k odjezdu a měl pocit, že pro jeho zdárný chod udělal to nejlepší.

Tohle organizování pokládal za nejsložitější ve svém životě. Konvoj měly vést pákistánské tanky. Za nimi měla každá četa promíchané čtyři obrněné vozy s trucky a Humvee. Vrtulníky Cobra Sil rychlé reakce měly zajišťovat vzdušnou podporu. Měli dojet na Národní třídu, pak měla polovina sil zamířit na jih k Durantově Super Šest Čtyřce a druhá měla vyrazit na sever k Wolcottově Super Šest Jedničce, kde byly uzavřeny úderné síly. Ustavily se společné linky, styční důstojníci byli rozptýleni v konvoji... byli připraveni vyrazit.

Pak vyběhl jeden pákistánský důstojník. Jeho velitel měl námitky k tomu, že konvoj povedou tanky. To byl problém, protože tanky byly nutné k prorážení barikád (všelijakého harampádí, hromad osobních i nákladních aut, kamení, hořících pneumatik a trosk), jimiž Somálci zablokovali většinu hlavních ulic po odjezdu jednotek OSN. Jelikož Nový přístav byl domovskou základnou Pákistánců a oni byli jediní, kdo navrhli trasu k bodu rozdělení, dosáhlo se kompromisu. Tanky měly vést konvoj k okruhu K-4 a pak se měly zařadit do přední čtvrtiny kolony.

Pak se objevily nové problémy. Ukázka toho, jak může být při dostatečném počtu velitelů bitva prodebatována až k porážce. Po domluvě se svými nadřízenými Malajci prohlásili, že dostali rozkaz držet své obrněné vozy na hlavních ulicích z téhož důvodu, pro který Garrison dříve prohlásil Mogadišo za špatné místo k boji s obrněnci. Pro tanky a Condory bylo těžké manévrovat sítí úzkých ulic a uliček. Velká vozidla byla zranitelná, když se pohybovala pomalu ulicemi, kde se těsně k nim může dostat nepřítel nebo házet granáty ze střech a stromů či z těsné blízkosti pálit z protitankových zbraní.

David vylezl ze svého Humvee a opět se s důstojníky dohadoval. Kapitánu Meyerowichovi řekl: "Koukni, Drew, taková je situace. Potřebuju, aby nás vedla tvá rota."

Pákistánci souhlasili, že povedou konvoj až k okruhu K-4, což byla hraniční linie Aididova rajónu. Od tohoto bodu převezme vedení Meyerowichova rota, většinou rozmístěná v Condorech.

Bylo 23 hodin 23 minut.

Když kapitán Steele uslyšel kanóny blížícího se obřího konvoje, věděl, že nastává nejnebezpečnější doba. Měsíc byl vysoko a střelba kolem prvního místa zřícení všude ustávala. Jen po chvílích se ozvalo pár salv. Vzduch se vyčistil od kouře a střelného prachu. Teď tu však zavládl pižmový zápach Somálska, ve vzduchu přetrvávaly stopy pouštního prachu a v polních lahvích byly cítit zbytky jodových prášků. Samové ještě nevysvětlitelně putovali přímo do středu jejich okruhu, nahoru ulicí. D-borci je nechávali projít, až dosáhli zóny křížové palby, a pár rychlými zásahy je skolili. Každou chvíli nalétávaly Little Birdy, odpalovaly rakety a střelily z minikanonů. Ale jediný hluk, na který se teď Steele soustředil, byl silicí rachot kulometů, jak se záchranná kolona blížila k jejich pozici. S takovou střelbou, s dvěma druhy jednotek seřazení v temném městě plném zmatku, byli největší hrozbou obkličným mužům jejich zachránci.

- Romeo Šest Čtyři (Harrell), tady Juliet Šest Čtyři (Steele). Jak máme předejít útoku na naše domy a jejich zakouření?
- Zajistěte, abyste měli pozici vyznačenu infračervenými reflektory. Pokud máte nějaké pochybnosti, vypalte červenou světlici. Výše v ulici se kapitán Miller soustředil na své muže.
- Oukey, tato jednotka je složena z Malajců a z koho ještě? Konec.
- Z Malajců a Američanů. Mají s sebou Rangers, konec. Miller se s nadějí v hlase zeptal:
- Oukey, jestliže má každé vozidlo nějaký typ NOD, mohou mít i identifikační reflektory? Konec.
- Tento pokyn byl dán, konec.

Pak, o pár minut později, z velitelské helikoptéry znovu ujišťovali Millera.

-Jo, jedou. Vedoucí prvek má zařízení pro noční vidění, takže mohou zachytit tvé infračervené reflektory, Scotty, konec. Miller byl také informován, že příslušníci jednotky Delta, včetně Matta Riersona a Chucka Essweina, měli vést kolonu, což Millera a ostatní velitele Delta týmu enormně potěšilo.

Záchranný konvoj přijížděl od jihu. Podle zvuku se pohyboval stejnou trasou, jakou absolvovali Rangers a D-borci odpoledne, východně od hotelu Olympic, to znamená, že první měl dosáhnout Steeleovy pozice. Teď jeli rychle a podle zvuku střelili na všechno. Scházelo asi deset minut do dvou hodin ráno. Bez přístrojů pro noční vidění nemohl nikdo vidět tak daleko dolů ulicí. Museli jen dřepět a čekat a doufat, že konvoj si neprokleští cestu odpálením jejich domů.- Romeo Šest Čtyři, tady Juliet Šest Čtyři. Jdeme dát infračervené reflektory před budovy. Plánujeme odpálit červenou světlici k označení raněných. Pokud se dostane nějaký obrněný transportér tak blízko k červené světlici, jak bude možné, tak naložíme raněné, konec.

- Rozumím, ale raději buďte opatrní s těmi červenými světlicemi, aby na vás nezačali střílet, konec.

- Oukey, ale říkal jste, že všichni mají NOD, ne?

- Ve vedoucím prvku mají lidi s NOD a ti se mají zaměřovat na vaše infračervené reflektory, konec.

Všichni byli napnutí. Uplynula už asi hodina od doby, kdy Steelemu ohlásili, že konvoj k němu přijede během dvaceti minut.

- Romeo, tady Juliet. Myslím, že teď asi měli zabočit na sever. Pozemní jednotka by měla zabočit na sever. Zná ETA tuto lokaci?

- Ne, pohybují se pomalu. Dojedou k tobě za chvíli, Miku. Pravděpodobně za patnáct, dvacet minut budou, myslím, u tebe. Konec.

- Oukey. Jsme tady pěkně zajištěni. Myslím, že Little Birdy zlomily ducha rebelů.

Kolem druhé hodiny přišla z velitelského vrtulníku zpráva.

- Oukey, začněte se připravovat k odchodu, ale držte hlavy dole. Teď je špatná doba.

- Rozumím. Pozice jsou vyznačeny. Jsme připraveni vyrazit, řekl Steele.

- Rozumím, přijíždějí, ale zajišťují se prudkou palbou, takže buďte skutečně opatrní.

- Snad to dobře dopadne, konec.

Jsme už kousek od spojení," volal Steele Perinovi. "Chci, aby se všichni stáhli z dvorů a stáli dál od dveří a oken."

Tak se Rangers stáhli zpátky jako krab do své ulity a poslouchali. Všichni měli hrůzu z 10. horské divize. Její vojáky považovali za uboze vycvičené somráky pravidelné armády, na úrovni jen o malinko vyšší než naprosto nekompetentní civilové.

Uběhlo pět minut. Deset minut. Dvacet minut. Pak se ozvalo další volání z velitelského vrtulníku.

— Právě vám dáváme nejčerstvější informaci. Obrátili se do protisměru. Trošku se dohadovali o směru. Teď by se měli dát zase do pohybu. Dáme vám vědět, jakmile začnou zatáčet na sever.

Perino volal kapitánu Steeleovi. "Kde jsou?" ptal se.

Steele odpovídal: "Budou tady každou minutu." Oba se zasmáli.

4

Kapitán Drew Meyerowich jel s operátory z Deltu, kteří vedli svou část záchranného konvoje k Steeleově a Millerově postavení. Cesta nebyla vůbec lehká. Dva malajští řidiči špatně odbočili a strhli třetinu Meyerowichových lidí do špatného směru. Byli přepadeni a zachyceni těžkou palbou, v níž byl smrtelně raněn seržant Cornell Houston.

Po všem tom pečlivém plánování skončil specialista Squeglia v jednom Humvee. Palba byla nepřetržitá. Většinou sice vycházela od konvoje, který byl v obou směrech roztažen tak daleko, že Squeglia nemohl vidět ani jeho začátek, ani konec. Nikdo nesvítíl, ale záblesky a exploze vyznačovaly jejich linii. V odraženém světle uviděl na straně ulice dva mrtvé osly, ještě zapřažené do kár. Vzduch byl naplněn dieselovými výpari a otevřeným oknem Humvee cítil Squeglia střelný prach ze své zbraně, smíchaný s pachem z hořících pneumatik, odpadků a štiplavým hnilobným zápachem, typickým pro Somálsko. Teď byl v něm i on.

Náhle těsně kolem kapoty zasvítěla RPG. Exploze ani ne metr od nich zazněla, jako kdyby jim někdo trhal střechu.

Squeglia ucítil otřes, jako kdyby mu bouchlo něco v hrudníku, a pak se mu nos zaplnil kouřem.

"Do prdele, co to bylo?" zařval specialista David Eastabrooks, který řídil. Ježíši," zanařikal seržant Richard Lamb, který seděl vedle řidiče. "Myslím, že mě zasáhli."

"Kam?" ptal se Squeglia.

"Do hlavy."

Ježíšmarjá."

Jeden z mužů v Humvee rozsvítil červenou baterku a posvítil na Lamba. Z tváře a malé dírky uprostřed čela mu crčela krev.

"Myslím, že jsem oukej," řekl Lamb. Ještě můžu mluvit."

Kolem hlavy si omotal obvaz. Kousek šrapnelu s úlomky tkání o průměru pěti centimetrů proniklo do frontálního mozkového laloku. Lamb byl ale all right. Cítil jen, jako by mu v hlavě bušilo. Zranění

se o moc zhoršilo za pár minut, kdy ho kulka zasáhla do pravého malíčku a jeho vršek visel jen na kousku kůže.

Squeglia viděl, jak Lambovi z prstu trčí kost. Lamb jen zaklel a přitiskl si špičku malíčku zpátky, obvázal ho kouskem izolační pásky a pokračoval v obsluze vysílačky.

Specialista Dale Sizemore celou cestu ze základny neustále střílel. Velký blondák, který si rozstříhl sádku z ruky, byl konečně zpátky v boji, odhodlán většinu vyřadit sám. Přístroj na noční vidění poskytoval jemu i ostatním mužům v této masivní koloně ohromnou výhodu vůči Somálcům. Sizemore roztažený na břiše vzadu v Humvee jen pátral po lidech, které by střelil. A když tam nikdo nebyl, tak střílel do oken a do dveří. Většinou nemohl vidět, jestli někoho zasáhl, nebo ne. NOD značně omezoval periferní vidění. Ale on to ani nechtěl vědět. Nechtěl o tom začít přemýšlet.

Najednou mu vlétl do tváře roj jisker. Otočil hlavu a všiml si díry velké jako pěst ve stěně Humvee, jen pár centimetrů od jeho hlavy. Necítil nic. Když RPG zasáhla truck před nimi, vyběhli z něj muži na ulici a jako stopaři se snažili najít místo v nějakém Humvee. Jeden z nich, specialista Erik James, zdravotník, se přiblížil k Sizemoreovu otevřenému poklopu. V ruce nesl neprůstřelný plát.

"Máš tam místo?" zeptal se. Vypadal omráčeně a vyděšeně.

Sizemore a vojín Brian Conner se posunuli, aby mu udělali místo.

"Tak sem pojď, drž si plát nad hlavou a budeš all right," zahlaholil Sizemore. Došel k názoru, že je vždycky dobré mít blízko zdravotníka. James cítil, že mu Sizemore právě zachránil život.

Specialista Steve Anderson jel v Humvee poblíž Sizemoreova. Seděl vzadu na straně řidiče, oči přitisknuté k přístroji pro noční vidění, připojenému na jeho SAW. Vždycky, když kolona zastavila, což bylo často, se od každého čekalo, že vyleze a bude zajišťovat bezpečnost. Když poprvé zastavili, Anderson se zdráhal. Nechtěl vytáhnout paty z vozu. Před tímto nasazením právě začal s nácvikem seskoků a teď ho najednou ochromovala zvláštní obava, že ho střelí do nohy — menší zranění nohou prodělal na dřívější misi. Doma ho právě čekal první skok volným pádem. Byl tím úplně uchvácen. Co jestli mu ustřelí chodidlo a už nikdy nebude moci skákat? Musel se proti své vůli nutit, aby vylezl na ulici.

Při jedné zastávce stál se Sizemorem dlouhou dobu, zdálo se mu to jako hodiny. V oknech dvoupatrové budovy hledal známky po nějakém střelci. Po chvíli si Anderson všiml důlku a škrábance na střeše Humvee těsně u něj. Bylo to místo, odkud se odrazila kulka.

"Všiml sis toho předtím?" zeptal se Sizemorea.

Sizemore řekl, že ne. Důlek tam nebyl, když lezli z vozu. To znamenalo, že někdo na ně vystřelil a kulka prolétla mezi nimi, jen o pár centimetrů je minula, aniž by si toho všimli.

Anderson o tom přemýšlel dlouhou dobu. Byl úplně ve tmě. Viděl svítící střely a zvuk palby byl tak hlasitý, že se zdálo, jako by někdo noc trhal na kusy, ale nikdy nemohl říci, odkud to přišlo nebo najít nějakého střelce. Sizemore naopak nabíjel rychleji, než co jeho zbraň pobrala. Anderson měl úctu před sebedůvěrou svého přítele — jednak jej podněcovala, ale zároveň měl z ní i komplexy.

Sizemore vyprázdnil na čelo budovy vzdálené asi patnáct metrů snad celou bedýnku nábojů. Když Sizemore střílel, viděl Anderson, že jeho střely žhnou a doutnají v místě, kam střelil, což znamenalo, že musel něco zasáhnout. Když kulky zasáhly ulici nebo zeď, vychylovaly se do všech směrů. Ale když zasáhly tělo, na pár momentů zažhnuly.

"Tys je neviděl?" zeptal se Sizemore Andersona. "Byl jich tam úplný chumel a stříleli na nás."

Anderson si toho nevšiml. Myšlenkami byl jinde. Za pár minut si všiml dalšího důlku a škrábance na vršku Humvee, vpravo od prvního. Cítil jistotu ve svém kamarádovi, že umlčel onoho střelce.

Při jedné zastávce na široké ulici, když Anderson a muži z jeho Humvee zaujali pozice poblíž jednopatrové budovy, z malajského obrněnce asi šest metrů za nimi zahájil kulometčík palbu. Střílel na střechu domu po Andersenově boku. Kulky červeně svítily tmou, takže Anderson mohl sledovat jejich trajektorii. Všechny mířily do budovy blízko něj. Její stěnu tvořily nepravidelné kameny. Každá z kulek mohla snadno najít cestu. Nemohl dělat nic, jenom zírat. Jedna střela se odrazila a opsala oblouk přes ulici jako falšovaný míč.

Vojín Ed Kallman byl jinde v obřím konvoji. Opět řídil, rovněž ohromen světelnou show. Levou ruku a rameno měl silně pohmožděné od nevybuchlé RPG, která předešlé odpoledne zasáhla dveře jeho Humvee a vyrazila mu dech. Teď se cítil fajn, opět vzrušený a poměrně bezpečný v tak masivní síle. Dlouhou dobu byl relativní klid, pak ale náhle noc vybuchla světly a hlukem. Jeden nebo dva výstřely z temných domů nebo z uliček na křižovatkách stačily k tomu, aby se spustila velmi prudká zpětná palba z kolony. Nahoru a dolů ulicí létaly po dlouhé dráze doslova tisíce střel za vteřinu, přímo splachovaly celé bloky domů. Jeho přístroj na noční vidění mu ukazoval scénu v kruhu a nabízel málo hlubokých dojmů. Také vydával teplo jen centimetr od jeho tváře, a to mu začalo obtěžovat oči. Tak si dal na chvilíčku oddech a

koukal přímo dolů nebo stranou.

Nakonec zastavili a čekali na jednom místě několik hodin. Kallman dostal rozkaz, aby se svým Humvee zahnul zpátky dolů ulicí a jel asi půl bloku. Jakmile se pohnul, explodovala zřejmě na místě, které právě opustil, RPG. Všichni ve voze se rozesmáli. Exploze ve zdi, nad níž parkovali, na ně vyslala pár trosek. Nikdo nebyl zraněn. Kallman vyrazil s Humvee vpřed, ale jen asi půl metru, aby se ujistil, že neuvízl.

Zbytek noci poslouchal rádio a pokoušel se vyhmátnout nějaký smysl z toho stálého vřeštění, aby si udělal obrázek o tom, co se děje. V čele dlouhé kolony byl seržant Jeff Struecker šokován veškerou střelbou. Slyšel, jak nějaký vyšší seržant z 10. horské divize říkal svým mužům před odjezdem: Je to skutečně tak. Střílejte na všechno." Bylo zřejmé, že jeho chlapi se toho vážně drží.

Struecker upozorňoval vlastní střelce, aby si pečlivě vybírali cíle. "Když vystřelíš z velkorážního kulometu, je to salva navždycky," vysvětloval seržant. Bylo jasné, že zbytek konvoje se nedržel takových upozornění. Vrhali se na všechno v této části Mogadiša.

Předtím, ve dne, bombardovaly americké helikoptéry garáž Kassima Šejka Mohameda, vysokého, svalnatého byznysmena s kulatou tváří, který si pyšně vykračoval a problémy přehlížel s úsměvem. Kassimova garáž byla bombardována proto, že to byl zámožný člověk, kterého hlídala pěkná řádka ozbrojených mužů. V zápalu boje se větší počet dobře vyzbrojených Somálců v blízkosti stal terčem. Bombardování nešlo příliš daleko od cíle. Kassim byl zasloužilý člen Habr Gidr a podporovatel Mohameda Faraha Aidída.

Když bombardování začalo, běžel Kassim k nejbližší nemocnici v představě, že na takové místo nebudou Američani útočit. Zůstal tam dvě hodiny. Když se vrátil ke garáži, zbyly z ní jen doutnající trosky. Jedna exploze vyhodila jeho bílý americký Land Rover čtyři metry do vzduchu a posadila ho přímo na vrchol hromady ocelových skříní, jako by ho tam někdo zaparkoval. Kassimův nejdražší pozemní dopravní prostředek byl zničen. A mrtev byl jeho přítel a účetní, dvaatřicetiletý Ahmad Šejk, a jeden Kassimův mechanik, dvaatřicetiletý Ismael Ahmed.

Bylo to už na sklonku dne a těla musela být podle islámského zákona pohřbena do západu slunce, takže Kassim a jeho muži převáželi těla na hřbitov Trabuna. Cestou ke hřbitovu nad ně slétla jedna helikoptéra a vypálila. Kulky zasáhly všechno kolem, ale auto minuly.

Hřbitov byl zaplněn nařikajícími lidmi. Za soumraku, když v dáli ještě rachotily kanóny, se každý otevřený prostor na hřbitově zaplnil lidmi, kteří kopali hroby. Kassim a jeho muži našli ještě jeden volný kout hřbitova. Z aut vzali lopaty a dvě těla a vynášeli je na hřbitov. Pak opět přilétly americké vrtulníky a vyděsily je tak, že odhodili těla i lopaty a utíkali pryč.

Kryli se za zdi, dokud helikoptéry neodletěly, pak šli zpátky, sebrali těla, zabalená do prostěradel, a pokračovali v cestě. Nad hlavami jim zarachotila další helikoptéra. Opět odhodili těla a lopaty a běželi ke zdi. Tentokrát tam těla Ahmada Šejka a Ismaela Ahmada nechali ležet a odjeli s tím, že se je vrátí pohřbít v noci.

O půlnoci se Kassimovi muži vrátili. Ve městě stále ještě rachotily kanóny. Ještě krátkou cestu nesli těla a pak začali kopat. Ale objevila se další americká helikoptéra, snesla se níž a její reflektor obrátil noc v den. Kassimovi muži utekli a nechali těla na zemi.

Vrátili se ve tři ráno a pak byli konečně schopni pohřbít Ahmada Šejka i Ismaela Ahmada.

6

Polovina záchranného konvoje mířila na jih k Durantovu zřícenému vrtulníku. Kolona však uvízla na předměstí, podobném ghettu, s chatrčemi a plechovými boudami, do něhož se zřítila Super Šest Čtyřka. Ve tmě, uprostřed neznámapovaných stezek to zavánělo smrtí - bylo to jako zkoušet se probít přímo do sršního hnízda. Seržant John "Mace" Macejunas, neohrožený světlovlasý operátor z Delt, už potřetí na výletu do města, slezl z Humvee a osobně vedl malou jednotku pěšky. Vybavení přístroji pro noční vidění se chtěli takto dostat k zřícenému vrtulníku, kde měli před několika hodinami poslední stanoviště Maceho kamarádi Randy Shughart a Gary Gordon.

Kolem vraku nacházeli krvavé louže, kusy šatů a spoustu nábojnic, ale žádnou zbraň či stopu po svých kamarádech Shughartovi a Gordonovi, ani po Durantovi a dalších třech členech jeho posádky. Vojáci prohledávali boudy kolem místa zřícení a prostřednictvím tlumočnicka sháněli informace o sestřelených Američanech, ale nikdo jim nic neřekl. Riskovali, že na sebe přitáhnou palbu a křičeli do noci jména všech šesti ztracených — Michaela Duranta, Raye Franka, Billa Clevelenda, Tommie Filedse, Randy ho Shugharta a Gary Gordona - v naději, že se třeba skrývají někde poblíž. Odpovídalo jim jen hrozivé ticho.

Macejunas pak nařídil hodit na helikoptéru zápalné granáty. Zůstali tam, než se Super Šest Čtyřka změnila v ohnivý kotouč, a pak se vrátili ke konvoji.

Meyerowichovu severní polovinu konvoje zdržela velká barikáda na třídě Hawlwadig poblíž hotelu Olympic, kterou malajští řidiči odmítali projet. Takové zátarasy bývaly silně zaminovány.

Meyerowich se radil se styčným důstojníkem.

"Řekněte jim, že palba z ručních zbraní je proti tomu neúčinná!" důrazně prohlásil.

Jednou nebo dvakrát vylezl ze svého Humvee, přiběhl k vedoucímu Condoru a křičel, mával rukama a naléhal, aby se vůz pohnul. Ale řidiči odmítali pokračovat. Konvoj se zapíchl, vojáci vylezli ze svých vozů a začali rozbírat zátaras rukama.

Meyerowich a D-borci se rozhodli nečekat, jak se vyvíjí situace u zátarasu. Vyběhli podél řady vozů, tloukli na dveře a křičeli, aby všichni muži vystoupili. Věděli, že jen zátaras je dělí od obklíčených jednotek.

"Ven! Ven! Ven! Američani, ven!"

Jedním z těch opatrných byl specialista Phil Lepre. Předtím, když začala prudká střelba a kulky létaly kolem Condora, si Lepre sundal z přílby fotku své dcery, políbil ji a rozloučil se. "Děťátko," řekl, "doufám, že budeš mít báječný život." Ted' v nočním Mogadišu běžel ke zdi s dvěma dalšími vojáky a mířil svou M-16 dolů do uličky. Když si oči přivykly tmě, uviděl pár bloků níže skupinu Somálců, která se pohybovala směrem k němu.

"Mám v cestě Somálce!" dal se slyšet.

Jeden z D-borců mu řekl, aby střelil, a tak Lepre vypálil do davu. Nejdřív jim vystřelil nad hlavy, ale když se nerozprchl, začal pálit přímo do nich. Viděl, že několik jich padlo. Ostatní je odtahovali z ulice.

Za křížovatkou vojáci roztrhli ručně barikádu za pomoci prudké palby. Lepre jednou nebo dvakrát vyběhl na ulici se zbytkem mužů. Rozestoupili se po obou stranách uličky, pár bloků před Condory.

Vyrazili, zastavili se a čekali, pak opět vyrazili. Kradli se stále východním směrem. Na jednom místě, kde se zastavili, začal na ně někdo prudce pálit z blízké budovy. Vojáci se pohnuli k lepšímu krytí a začali palbu opětovat.

"Hej, drž mě postavení," zavolal zpátky na triadvacetiletého střelce, vojína Jamese Martina.

Martin se zvedl a plížil se za zdi. Lepre udělá jen dva kroky napravo, když Martina zasáhla do hlavy kulka, která přiletla z houští, jež bylo za ním. Lepre uviděl malý otvor v jeho čele.

Jeho hlas vyburcoval další křik: "Zdravotník! Potřebujeme sem medika!"

Jeden medik se sklonil k ležícímu muži a začal mu rozhalovat uniformu ve snaze udělat něco proti šoku. Pracoval na Martinovi pár minut, pak se obrátil k Lepremu a ostatním a řekl: Je mrtvý."

Medik a jeden voják se pokusili odtáhnout Martinovo tělo k nějakému krytu, ale rozehnala je další palba. Jeden z nich vyběhl zpátky, jednou rukou zuřivě pátil a druhou táhl Martina. Když se přiblížil, vyběhli mu na pomoc další a odtáhli tělo do uličky.

Lepre se kryl jen necelý metr od nich a zíral na Martinovo tělo. Cítil se strašně. Požádal toho vojína, aby zaujal jeho pozici, a pak ho zastřelili. Jak ho vojáci vlekli, spadly mu kalhoty až na kolena. Jen málo vojáků nosilo v tropickém vedru spodní prádlo. Lepre nemohl vidět Martina napůl nahého. Tak i přes střelbu vyběhl do uličky a snažil se mu kalhoty vytáhnout, aby mrtvý získal jakousi důstojnost. Dvě kulky zazvonily o dlažbu kousek od místa, kde se zastavil, a Lepre se zdráhavě odplazil do krytu.

"Promiň," hlesl.

7

Velitelský vrtulník pokračoval v chlácholení vojáků kolem prvního místa zřícení.

- Vojáky na vozidlech vedou jednotky, které sesedly. Obě skupiny se zdržují jižně od hotelu Olympic... Čekajte tuto kombinaci vojsk. Pěší vojáci vedou kolonu, konec.

Pak informoval konvoj, že se blíží k odbočení doleva:

- Třicet metrů jižně od přátel. Jsou v menším bloku teď přesně na sever od vás. Pokud budou vedoucí Condory pokračovat v pohybu, příští odbočku doleva a pak jeden blok, konec.

Steele slyšel, jak vozy odbočují. Ze dveří uviděli jeho muži nejasné obrysy vojáků. Steele s ostatními začali křičet: "Ranger! Ranger!"

"Desátá horská divize," přišla odpověď.

-Je to jasné, dosáhli jsme čáry prvků Kilo ajuliet, konec. Steele vystrčil hlavu ze dveří.

"Tady kapitán Steele. Jsem velitel Rangers." "Rozumím, pane, jsem z 10. horské divize," odpověděl jeden voják.

"Kde je váš velitel?" zeptal se Steele.

8

Trvalo hodiny vyprostit Elvise z vraku. Byla to hrozná práce. Záchranná kolona viděla, že jeho tělo se musí z helikoptéry vyříznout, ale kokpit byl chráněn neprůstřelnými pláty, které tupily každou čepel. Pak se pokusili Black Hawk roztrhnout - uvázali řetězy vepředu a vzadu. Pár Rangers z povzdálí sledovalo, jak D-borci pomocí vozů trhají vrtulník. Někteří se znechuceně obrátili.

Mrtví byli umístěni na střechy obrněných vozů a zranění byli naloženi do jejich nitra. Goodale se s bolestí dobelhal k jednomu, které zastavilo před jejich dvorem, a vojáci mu pomohli do dveří. Odvalil se na stranu.

"Potřebujeme, abyste seděl," řekl mu někdo.

"Koukněte, střelili mě do prdele. Bolí mě sedět."

"Tak si třeba lehni."

Dole v ulici z Millerova dvora vynesli nejprve Carlose Rodrigueze s jeho roztrženými kalhotami. Pak se dali do pohybu další ranění. Stebbins se cítil nádherně. Oknem viděl, jak vojáci 10. horské divize chodí nahoru a dolů ulicí, bylo jich spousta. Protestoval, když pro něj přišli s nosítky.

Jsem oukej," řekl jim. "Můžu stát na jedné noze. Jen mi pomozte k vozu. Mám ještě zbraň."

Skákal po zdravé noze, než mu pomohli do obrněného vozu.

Wilkinson vylezl na zadek téhož vozu. Všichni čekali, že se zakrátko rozjedou, ale místo toho stáli. V uzavřeném ocelovém kontejneru bylo jak v sauně a páchlo to tam potem, močí a krví. Jak úděsnou se tahle mise stala! Pokaždé, když mysleli, že je konec, vždycky se přihodilo něco špatného. Zranění ve vozech nemohli vidět, co se děje venku, a tak nemohli rovněž pochopit zdržení. Všichni si představovali, že konvoj přijede a bum, pomažou domů. K letišti to bylo jen pět minut. Ted' bylo něco po třetí ráno. Už brzo mělo vyjít slunce. Do zdi se příležitostně zářvaly kulky. Co bude, když je zasáhne RPG?

Dole v ulici v Goodaleově Condoru došlo k malé vzpouře.

"Copak se nemůžeme pohnout?" ptal se Goodale.

Jo, to si myslím taky," řekl jeden z dalších mužů, který se mačkal s ním.

Goodale byl nejbliž k čelu, takže zavolal na malajského řidiče.

"Hej, člověče, jedem," zahulákal.

"Ne. Ne," protestoval řidič. "Stojíme."

"Himlhergot, nemůžeme stát! Dělej, ať už jsme, sakra, odsud!"

"Ne. Ne. Stojíme."

"Ne, ty to nepochopíš. Tady nás postřílejí. Musíme jet do prdele!"

Velitelům také docházela trpělivost.

Scotty (Miller), dej mi nejnovější informace, prosím, žádal podplukovník Harrell (kromě krátké přestávky na základně, určené k doplnění pohonných hmot, byli Harrell a letecký velitel Tom Matthews nad městem ve svém Black Hawku C-2 celou noc).

Miller odpovídal:

- Rozumím. Snaží se ho roztrhnout. Zatím bez úspěchu."

- Rozumím. Máte jen asi hodinu, než začne svítat.

- Teď je kolem těchto dvou bloků víc než tři sta Američanů a předvoj konvoje se táhne téměř kilometr zpátky k Národní třídě, což dává vojákům 10. horské divize, kteří sem teď dorazili, silný pocit bezpečí, ne však Rangers a D-borcům, kteří bojovali celou noc. Útočné síly pozorují s úžasem, jak vojáci pravidelné armády zaléhají u zdí, zapalují si cigarety a rozprávějí si ve stejné ulici, kde oni zažili smrt nepřátelské palby. Howea, velitele Delta týmu, jehož zklamali i Rangers, tihle muži úplně vyvedli z míry. Čekání, než vytáhnou Elvisovo tělo, začíná jít už každému na nervy.

Když jedna exploze otřásla Stebbinsovým Condorem, muži uvnitř vykřikli zlosti. "Vezte nás už, kurva, odsud!" zařval jeden. Rodriguez zaúpěl. Stebbins a Heard se obrátili, aby zvedli kulometčíkovi infuzní sáček. Byli namačkáni na malém prostoru jako sardinky. Brzy po explozi se rozlétly dveře vozu a na nosítkách byl dovnitř vyzdvížen muž s prostřeleným loktem. Křičel bolestí, když se uhodil o podlahu.

"Nemůžu tomu uvěřit!" křičel.

Malajský řidič se otočil ve snaze uklidnit je. "Každou minutu teď, nemocnice," řekl.

Wilkinson seděl u vnitřní stěny a průzorem viděl, že na východě začíná svítat. Palba opět začala narůstat. O stěnu vozu se začalo odrážet více střel.

Ranění, kteří se tak dychtivě cpali do obrněných vozů, se teď modlili, aby se dostali ven. Cítili se jako terče při střelení krocanů. Goodale měl jen malý průzor ven. Bylo tak horko, že mu bylo na zvracení. Sundal si přilbu a uvolnil neprůstřelnou vestu, ale moc to nepomohlo. Všichni seděli v malém, temném prostoru, jen tiše zírali jeden na druhého a čekali.

"Víte, co bychom měli udělat?" přesvědčoval jeden raněný D-borec. "Měli bychom ve dveřích udělat malou díru, aby, když přilétne RPG, měla kde vybuchnout."

Asi hodinu před východem slunce bylo vysíláno z vrtulníku C-2 JOC toto hlášení:

- Mají obzvlášť těžkou práci s odtrhnutím těla od vrtulníku. nepřišli na to, jak je dostat ven.

- Oukej, budou schopni tělo vyndat? Garrison požadoval... Potřebuju pořádnou zprávu, ne kecy, o skutečné situaci od přítomného velitele roty nebo staršího. Konec.

Miller odpovídal:

- Rozumím. Myslím, že budeme potřebovat ještě dvacet minut, než tělo dostaneme. Garrison prohlásil:

- Rozumím. Vím, že děláte to nejlepší, co můžete. Musíme ovšem stát, dokud neskončíte. Konec.

Když začala obloha na východě blednout, seržanta Yureka ohromilo množství krve v zadní místnosti, kde trávili noc. Sluneční světlo všude ozařovalo kaluže a krvavé skvrny. Jakmile vystrčil hlavu ze dveří, uviděl těla Somálců, rozptýlená do dále na ulici. Jedno z těl, nějakého somálského mladíka, vypadalo, že ho několikrát přejel vůz, který se snažil roztrhnout helikoptéru. Pro Yureka byl zvlášť smutný pohled, když uviděl na rohu ulice Svobody zdechlinu osla, který den předtím uprostřed palby zázračně přešel ulici sem a tam. Ještě stále měl za sebou vozík.

Mezi těly položenými na střeše Condorů si Howe všiml dvou malých bot. V jednotce byl jen jeden člověk s tak malými botami. Patřily Earlu Fillmoreovi.

Každý věděl, že to je jen dočasná úleva před koncem. Denní světlo znovu vyláká Samy ze dveří. Kapitán Steele stál před vraty do dvora a nutkavě pohlížel na hodinky. Musel se na ně podívat snad stokrát. Nemohl uvěřit, že ještě nevyrazili. Obzor začal blednout. Vystavovat nebezpečí tři sta mužů kvůli vytažení těla jednoho muže bylo vznešené gesto, ale těžko pochopitelné. Až vyjde slunce, nastanou hrozné problémy.

- Adam Šest Čtyři (Garrison), tady Romeo Šest Čtyři (Harrell). Už se dávají do pohybu, konec... Umístili nálože a jsou připraveni vyrazit.

Pak přišel další šok pro Rangers a D-borce, kteří teď už bojovali čtrnáct hodin. Ve vozech pro ně nebylo dost místa.

Poté, co znovu nabrali vojáky 10. horské divize, bázlívní malajští řidiči ihned odjeli a zbytek sil nechali za sebou. Museli tedy běžet zpátky stejnými ulicemi, kterými se sem museli probíjet.

Bylo 5.45, pondělí, 4. října. Slunce právě vycházelo nad střechy.

Tak běželi. Původně si mysleli, že poběží v blízkosti vozidel, aby měli aspoň nějaký kryt, ale malajští řidiči byli rychlejší. Steele, který měl ještě na zádech vysílačku, běžel vedle Perina. Za nimi osm vyčerpaných Rangers, pak zbytek Delty, tým CSAR a to bylo všechno. Proběhlo to tak rychle, že muži na vzdáleném konci linie byli překvapeni, když při obratu doprava na vršku kopce zjistili, že se ostatní už stáhli.

Yurek běžel s výzbrojí desátníka Smithe. Nikdo se jí nechtěl dotknout. Bylo to jako přiznat, že je po něm. Všichni vojáci

běželi stejnou trasou, kterou hlavní síly použily při příchodu. Na každé křižovatce zastavili, spustili krycí palbu, když jeden za druhým sprintoval na druhou stranu. Jakmile se dali do pohybu, střelba znovu začala a většinou to bylo tak zlé, jako odpoledne předtím. Rangers stříleli na každé okno a dveře a do každé křižující ulice. Steeleovi připadalo, jako by měl nohy z olova, a i když dosahoval jen zlomku své normální rychlosti, běžel tak rychle, jak mohl.

Když se dostali ke svému původnímu blokačnímu postavení, na široké křižovatce před hotelem Olympic, zpražila je střelba. Seržant Randy Ramaglia viděl, že se střílí na boky obrněných vozidel pár bloků vpředu. To mají běžet přes tohle? Bylo to stejně na hovno jako včera. Vyrázil do křižovatky, když ucítil ostrou bolest v rameni, jako by ho někdo praštil kladivem. Div že ho to nesložilo. Přímou ho zamrazilo. Pár vteřin mu trvalo, než opět nabyl smyslu. První myšlenka byla, že na něj něco spadlo. Podíval se vzhůru.

"Seržante, stříleli vás!" zařval specialista Collett, který běžel vedle něj.

Ramaglia se otočil vstříc rozšířeným Colettovým očím.

Já vím," řekl.

Několikrát se zhluboka nadechl a pokusil se pohnout paží. Mohl s ní hýbat. Necítil žádnou bolest.

Kulka ho zasáhla vlevo do zad a nechala po sobě otvor velikosti golfového míčku. Pak vylétla ramenem, zaplavila ho krví a otevřela se Collettovi o rukáv - roztrhla mu americkou vlajku, kterou tam měl přišitou.

Jste v pořádku?" zakřičel na něj jeden zdravotník z Deltý přes ulici.

Jo," zařval Ramaglia a opět se rozběhl. Zuřil. Celá scéna mu připadala hodně surrealistická. Nemohl uvěřit, že nějaký pochcaný, zasaný Sam střílel jeho, seržanta Randala J. Ramagliu, Rangera US Army. Potřeboval se z tohoto města dostat živ, nebo aspoň napůl živ. Střílel na kohokoli nebo cokoli, co viděl. Běžel, krvácel, potil se a střílel. Do oken, dveří, uliček... a zvlášť do lidí. Všichni šli k zemi. Teď bylo všechno dovoleno. Všechno zdání spořádaného ústupu vzalo za své. Každý se jen rval.

Seržant Nelson, stále hluchý jako pařez, běžel vedle vojína Neatheryho, kterého včerejší odpoledne stříleli do pravé ruky. Nelson měl svůj kulomet M-60 a na zádech ještě nesl Neatheryho M-16. běželi, jak jen mohli, a Nelson střílel na všechno, co viděl. Nikdy necítil takové zděšení, dokonce ani ve varu předchozího dne. S Neatherym byli až na konci a děsili se toho, že by v tomto divokém běhu mohli zůstat pozadu nebo odpadnout. U Neatheryho se stěželo mluvit o běhu, spíše se sunul dolů. Když doběhli ke skupině zajišťující krycí palbu na široké křižovatce, předpokládalo se, že se zastaví a budou krýt přechod skupiny, ale místo toho běželi přímo dál. Howe kopl do dveří jednoho domu a tým se tam nahnul, aby nabral dech. Kapitán Miller tam udýchaně vpadl a řekl jim, aby pokračovali v pohybu. Howe dvakrát zkontroloval stav každého a munici a pak znovu vyběhli na ulici. Střílel ze své CAR-15 a z brokovnice. Kulometčící na obrněných vozech před nimi stříleli na všechno.

Vojín Floyd běžel s roztrženými kalhotami, které za ním vlály, od pasu dolů nahý a cítil se zvlášť zranitelný a směšný.

Medik Strous vedle něj se náhle ztratil v dunivé explozi, která Floyda srazila k zemi. Když opět přišel k sobě a ohlédl se po Strousovi, všechno, co uviděl, byl jen obláček kouře. Medik prostě nebyl.

Seržant Watson popadl Floyda za rameno. Vojínova přilba šla šejdrem a oči také.

"Kde je k čertu Strous?"

"Vybuchl, seržante."

"Vybuchl? Co sakra míníš tím, vybuchl?"

"Vybuchl."

Floyd ukázal tam, kde běžel medik. Strous vylézal z roští, oprašoval se, přilbu měl na stranu. Podíval se dolů na Floyda a zase se rozběhl. Kulka zasáhla poplašný granát na Strousově vestě, ten explodoval a hodil s ním do houští. Byl nezraněn.

"Pohni se, Floyde," zařval Watson.

Všichni běželi, běželi a stříleli v začínajícím rozbřesku, třeskotem palby, sprškou malty ze zasažených zdí, náhlý poryv horkého větru z výbuchu je někdy srazil dolů a vyrazil jim dech, nad nimi hřmotily helikoptéry a z jejich zbraní to praskalo, jako by někdo trhal nějakou tlustou látku. Běželi zapáchajícím městem, k čemuž se přidával pach jejich těl, ve vysušených ústech měli prach, na uni formách krvavé skvrny a čerstvou památku na smrt přátel. Celý noční děs už trval příliš dlouho a připojovalo se k němu zklamání, že mocná a hrozivá armáda Spojených států je tu nechala napospas a oni museli běžet touhle trestnou uličkou, aby se dostali zpět. Jak se to mohlo stát?

Ramaglia běžel z posledních zbytků adrenalinu. Běžel, střílel a klel, než začal cítit svou vlastní krev a pociťovat závrať. Poprvé ucítil bodání bolesti. Stále běžel. Když se blížil ke křižovatce na Hawlwadigově třídě a Národní, asi pět bloků jižně od hotelu Olympic, uviděl tank, řadu Condorů a Humvee a spoustu mužů v pouštních maskáčích. Běžel, než se zhroutil radostí.

10

V Dobrovolné nemocnici v Mogadišu byl chirurg Abdi Mohamed Elmi zcela vyčerpán. Jeho ranění a mrtví krajané ho začali obklopotovat už včerejší večer. Nejdřív jen po jednom i přes velký rozsah palby. Po ulicích nemohly jezdit vozy, takže pacienti byli přenášeni nebo vozeni na kárách. Ve městě byly hořící zátarasy a americké helikoptéry létaly nízko a střílely, takže mnoho lidí se bálo vydávat se na cestu.

Než boj začal, zela Dobrovolná nemocnice prázdnou. Byla umístěna poblíž americké základny u letiště. Poté, co s Američany začaly být problémy, většina Somálců se sem bála chodit. Na konci tohoto dne, pondělka 4. října, se zaplnilo všech pět set lůžek a dalších sto raněných leželo na chodbách. A Dobrovolná nebyla největší nemocnicí ve městě. V nemocnici Digfer bylo ještě více lidí. Přitom většina těch, co byli raněni do břicha, zemřela. Zdržení, než se dostali do nemocnice — mnozí přišli až druhý den — způsobilo infekce, proti nimž už nešlo úspěšně zakročit antibiotiky, jež na to mohla nemocnice věnovat.

Trojlůžkové operační sály v Dobrovolné byly zaplněny celou noc. Elmi patřil k týmu sedmi chirurgů, kteří pracovali v jednom tahu, bez přestávky. Asistoval při osmi větších operacích až do východu slunce a přilehlé chodby se rychle plnily dalšími tučty, ba stovkami lidí. Byla to obrovská vlna hrůzy.

V osm ráno konečně vyšel z operačního sálu a sedl si, aby si odpočinul. Nemocnice byla plná křiku a sténání lidí polámaných, roztrhaných, krvácejících, sužovaných strašnými bolestmi. Doktoři a sestry běhali od lůžka k lůžku a pokoušeli se povzbuzovat. Elmi seděl na lavičce a klidně kouřil. Jedna Francouzka, která ho viděla, když si sedal, se k němu zlostně přiblížila.

"Proč nepomáháte těmhle lidem?" zakřičela na něj.

"Nemohu," řekl.

Žena zuřila. Doktor však v klidu dokouřil svou cigaretu. Pak vstal a šel opět pracovat. Nespál dalších čtyřia dvacet hodin.

11

Abdikarim Mohamed opustil dům svého přítele ráno poté, co Američani odešli. Den předtím ho poslali z práce na americkém velvyslanectví dřív domů a on se běžel podívat na boj kolem tržiště Bakara. Boj byl tak divoký, že strávil bezesnou noc na podlaze v domě svého přítele, poslouchal palbu a sledoval světelné záblesky na obloze.

Střelba opět vzplála po východu slunce, když si Rangers probojovávali cestu zpátky. Pak ustala.

Ven se odvážil až za hodinu, nebo později. Uprostřed ulice uvi děl mrtvou ženu. Zabily ji střely z helikoptéry. Mohl to říci, protože kanóny z helikoptér lidi přímo trhaly. Vnitřnosti se jí vyvalily na ulici. Viděl tři děti, jedno malé, ztuhlé a šedivé smrtí. Tváří k zemi tu ležel stařec v kaluži krve a vedle něj osel, také mrtvý. Abdi spočítal kulky ve starcově těle. Byly tři - dvě v trupu a jedna v noze. -

Bašir Hadži Jusuf, právník, slyšel velký boj za rozbřesku. Stačil spát jen pár hodin a střelba ho probudila. Když přestala, řekl své ženě, že se jde podívat ven. Chtěl zaznamenat, co se stalo.

Na ulici viděl mrtvé osly, budovy kolem hotelu Olympic a dá le na východ byly silně poškozeny. Na domech i ulicích lpěla krev, jako by městem prošla nějaká krvavá příšera, ale většina mrtvých už byla odnesena. Udělal si snímek, když kráčel dolů jednou ulicí, kde běželi vojáci, a viděl vrak prvního Black Hawku. Ještě doutnal poté, co ho Rangers zapálili. Šel dál a viděl ožehnuté zbytky Humvee, jedno ještě hořelo, a několik malajských obrněných vozů.

Pak Bašir uslyšel velký rozruch, lidé zpívali, provolávali slávu a stříleli. Běžel tam, aby viděl, co se děje.

Na trakaři tam vezli jednoho mrtvého amerického vojáka. byl vysvlečen do černých slipů, ležel na zádech a ruce vlácel prachem. Tělo bylo pokryto zaschlou krví a jeho tvář hleděla klidně, jakoby z odstupu. V prsou a pažích měl otvory po kulkách. Tělo měl omotáno provazem a napůl přikryto rezavým plechem. Dav se zvětšoval, jak trakař táhl městem. Lidé na tělo plivali, mlátili ho a kopali.

"Proč jsi sem chodil?" křičela jedna žena.

Bašir je s hrůzou následoval. To je strašné. Islám vyzýval k uctivému zacházení s mrtvými a k jejich okamžitému pohřbení, ne k téhle hrůze. Bašir je chtěl zastavit, ale dav byl jako zběsilý. Byli to divoši, lidé z ghettá a takhle oslavovali. Vykročil k nim a zeptal se: "Co to děláte?" Chtěl, aby se zastyděli, ale riskoval, že dav se na něj vrhne. Udělal několik obrázků a sledoval je zpovzdálí. V noci bylo zabito a raněno tolik lidí. Ulice teď ale zaplnili lidé ještě zuřivější, vzteklejší. Probíhal festival krve.

Hassan Adan Hassan byl v davu, který táhl dalšího mrtvého Američana. Hassan tehdy pracoval jako tlumočník pro americké a britské novináře a také se chtěl stát žurnalistou. Sledoval dav k okruhu K-4, kde masa lidí ještě více zmohutněla. Vláčeli tělo ulicí, když se objevila početná a dobře vyzbrojená skupina saúdskoarabských vojáků, jedoucích na vozech. I když byli součástí vojsk OSN, nebyli saúdští Arabové považováni za nepřátele Somálska a ani v tento den na jejich vozidla nikdo neútočil. Co vojáci uviděli, to je rozzlobilo.

"Co to děláte?" zeptal se jeden z vojáků.

"Máme zvíře Howea," odpověděl ozbrojený somálský mladík, jeden z vůdců průvodu.

"To je americký voják," řekl druhý.

Je-li mrtvý, proč to děláte? Cožpak nejste lidské bytosti?" ptal se saúdský voják somálského vůdce davu a inzultoval ho.

Jeden ze Somálců namířil na vojáka zbraň. "Zabijeme i tebe," vyštěkl střelec.

Lidé vzadu v davu křičeli na Saúďana: "Nech ho. Nech ho být! Tihle lidé mají zlost. Můžou tě zabít."

"Ale proč to děláte?" trval na svém voják. "Můžete bojovat a taky bojujete, ale tenhle muž je mrtvý. Proč ho vláčíte?"

Na Saúďana zamířily další pušky. Znechucení vojáci odjeli.

Abdikarim byl v davu, který vlekl mrtvého Američana. Následoval je, než dostal strach, že přiletí nějaká americká helikoptéra a všechny postřílí. Pak se od davu odloučil a šel domů. Jeho rodičům se velmi ulevilo, když viděli, že je naživu.

12

Všichni Američani jeli na fotbalový stadion na severním konci města, kde měli Pákistánci operační základnu. Scéna byla přímo surrealistická. Vyčerpaní Rangers procházeli velkou přední branou podél betonových zdí, vrhajících stín, jako by šli doma na fotbal nebo baseball, a pak se oslepeni octli v široké, sluncem naplněné aréně, kolem níž až k nebi se táhly řady laviček. Ve spodních řadách posedávali vojáci 10. horské divize, kouřili, povídali si, jedli a smáli se, zatímco na lékaře se valily davy raněných.

Dr. Marsh přiletěl na stadion s dvěma dalšími lékaři dohlédnout na nouzovou lékařskou péči. Na rozdíl od první várky raněných, kteří přišli ve zbloudilém konvoji, těmto se většinou dostalo prvního ošetření od zdravotníků už na bojišti.

Ale i tak to byla pro dr. Bruce Adamse pekelná scéna. Musel ošetřovat jednoho za druhým, někdy i dva najednou. Fotbalové hřiště bylo pokryto krvácejícími, polámanými těly. Zraněný palubní střelec Super Šest Jedničky Ray Dowdy přišel k Adamsovi a zvedl ruku, na které chyběly dva prsty. Doktor ho vzal kolem ramen a jen řekl: „Je mi to líto.“

Pro Rangery byla traumatizující i jízda ze shromažďovacího bodu na Národní třídu. Ještě stále se dost střelilo a Humvee jen taktak stačily pobrat všechny, kteří sem přiběhli, takže muži se na sebe museli navrstvit ve dvou i ve třech řadách. Vojína Jeffa Younga, který si při běhu zle pochroumal kotník, sebral jeden D-borec. Vtáhl ho na korbu Humvee a bez jakýchkoli cavyků si ho posadil na klín. Vojín George Siegler se pln nadějí rozběhl k jednomu Condorů, z něhož se ozval hlas: "Můžeme vzít ještě jednoho!", ale poručík Perino byl už jednou nohou v poklopu tohoto vozu. Perino koutkem oka zahlédl zoufalství mladého muže. Vytáhl nohu z poklopu a zavolal na něj, zakrýváje svou laskavost důstojnickou netrpělivostí: "Tak pojdte, vojíne, pojdte." Přitom by pro poručíka bylo snadno říci, že ho neviděl. Sieglera toto gesto pohnulo k tomu, že později prodloužil svůj vojenský závazek.

Nelson jel v Humvee, kde byly čtyři plné bedýnky munice do kulometu M-60, takže celou cestu městem pracoval za svým "prase tem" a střelil na každého, koho uviděl. Pokud byl někdo na ulici a Nelson ho uviděl, pak ho zlikvidoval. Byl už jen kousek od toho, aby se z té hrůzy dostal živý a dělal vše, co mohl, aby si to pojistil.

Dan Schilling, koordinátor boje vzdušných sil, který měl za sebou krvavou pouť ve zbloudilém konvoji a pak se vrátil do města se záchraným konvojem, při čekání na shromaždišti na Národní třídě k odjezdu na stadion uviděl jednoho somálského starce s bílými vousy, jak kráčí ulicí a nese malého chlapce. Kluk vypadal tak na pět let, krvácel a vypadal jako mrtvý. Stařec jako by nedbal na střelbu kolem. Za rohem zahrnul na sever a ztratil se nahore v ulici.

Pro Steelea nastal nejhorší moment celého boje, když vyjeli z Národní třídy. Kapitán hleděl na řadu Condorů a sledoval, jak do nich muži nastupují. Na konci řady uviděl, jak Perino přenechal místo Sieglerovi, a pak bum!, vozy se rozjely. Za nimi ale ještě byli chlapi, Perino a další! Začal zuřivě bušit na rameno řidiče Condora a křičel na něj, že tam zůstali ještě kamarádi, ale Malajec měl tankistickou kuklu a dělal, jako by Steelea neslyšel. Kapitán zavolal na velitelskou síť. Z vozu se vysílalo tak špatně, že sice slyšel odpovědi, ale jeho poplašené volání se ozývalo jen v útržkovitých frázích:

- Vyjíždíme z Národní... Pákistánské vozy nás vezou domů, pěšáky... My jsem nasedli, ale pravděpodobně patnáct nebo dvacet jde ještě pěšky. Auta vyjela a nechala je za sebou. Potřebujeme, aby se někdo vrátil a sebral je.
- Jasně. Rozumím, odpovídal Harrell. Myslel jsem, že nasedli všichni. Říkali mi, že naložili všechny. Jste na Národní?
- Romeo, tady Juliet. Vysílám naslepo. Potřebuju, aby někdo sebral vojáky na Národní!

Ve skutečnosti Perino a ostatní také nasedli, ale nebylo to bez problémů. Poručík a asi šest dalších mužů, Rangers a D-borců, jako jediní zůstali na ulici, když se dal poslední vůz do pohybu. Vyčerpaní vojáci křičeli a mávali, ale malajský řidič je vůbec nebral na vědomí, dokud jeden D-borec nevyběhl a nenamířil na něj CAR-15. Pak zastavil. Doslova se nacpali do přeplněného vozu.

Steele to nezjistil, dokud nedojeli na stadion. Některé Humvee jely přímo zpátky do hangáru, takže žil ještě půl hodiny ve stresu. Pak mu konečně z JOC přečetli jména všech Rangers, kteří se tam vrátili. Teprve pak se kapitán rozhlédl kolem sebe a začal registrovat rozsah toho, co se stalo.

Podplukovník Matthews, který kromě krátké přestávky k natankování byl posledních patnáct hodin s Harrellem ve velitelském vrtulníku, vystoupil z helikoptéry a protáhl si nohy. Už si tak zvykl na zvuk rotoru, že ticho teď zvyšovalo podivnost scény, kterou viděl. Ranění na nosítkách zaplnili půlku základny, všude bylo plno infuzních sáčků, obvazů a krve. Lékaři a sestry se shlukovali nad těmi nejhoršími a horečně na nich pracovali. Viděl, jak kapitán Steele sedí na pytlích s pískem u díry po minometu a drží si hlavu v dlaních. Za Steeleem byly řady mrtvých, zapnutých v plastikových pytlech. Na hřišti kráčel od raněného k raněnému jeden pákistánský voják s táčem, na němž byly sklenice čerstvé vody. Přes ruku měl bílý ručník.

Ti, kdo nebyli zraněni, chodili kolem nosítek se slzami v očích, nebo vypadali jako úplně vyždímaní, neschopní jakýchkoli citů a jen zírali do dále. Přilétaly helikoptéry Huey z vietnamské války s emblémy červeného kříže a odvážely ty, kdo už byli připraveni na cestě do nemocnice u hangáru. Vojín Ed Kallman, který se předtím trásl na šanci dostat se do boje, teď sledoval, jak zdravotníci třídí nosítka, vynášená z vozů, jako vedoucí v obchodním domě, dohlížející na doplňování zásob: "Co máte tady? Oukej. Mrtví sem, živí tam." Seržant Watson pomalu procházel raněné a počítal je. Když zdravotníci a lékaři rozstříhli krvavé, špinavé uniformy a odhalili rány, hrůza byla ještě větší. Byli tu muži s velkými dírami v těle, se znetvořenými údy - Carlose Rodrigueze zasáhla kulka do varlat, Goodale a Gould vystrkovali k nebi své zraněné zadky, Stebbins byl provrtán střepinami, Lechner měl rozdrcenou nohu, Ramaglia, Phipps, Boorn, Neathery... seznam se plnil.

Specialista Anderson i přes velký strach při jízdě v hlavním konvoji prošel bitvou nezraněn. Byl nadšen, když zjistil, že jeho velký kamarád, seržant Keni Thomas je živý a nezraněný, ale ostatní na něj působili velmi depresivně. Zděšeně ustupoval před hrůzností scény, před ranami, těly. Když přijel obrněný vůz s tělem kopilota Super Šest Jedničky Billa Brileyo, Anderson se odvrátil. Tělo hrálo všemi barvami. Bylo žlutooranžové a hlubokou dírou v hlavě mu po straně vozu vytékal mozek. Když přišli zdravotníci pomoci sundat tělo dolů, Andersonem to úplně otrásl. Nemohl se na to dívat.

Goodale ležel uprostřed velkého stadionu s rozstříženými kalhotami a hleděl na jasně modrou oblohu. Medik z 10. horské divize odhodil špačka z cigarety, když se pokoušel připevnit mu k ruce infuzi. Přestože svítilo slunce a teplota se pomalu blížila ke čtyřiceti stupňům, Goodaleovi cvakaly zuby. Byl na kost zmrzlý. Jeden z doktorů mu dal horký čaj. Tak vypadal seržant, když ho našel Cash. Právě přijel se zadním vojem záchraného konvoje a začal hledat své přátele na hřišti. Když uviděl Goodalea, pomyslel si, že je vyřízený.

Jsi v pořádku?" zeptal se Cash.

"Všechno bude all right. Jenom je mi zima."

Cash pomohl sestře zabalit Goodalea do deky a pak si začali vyměňovat informace. Goodale pověděl Cashovi o

Smithovi a o raněných, které viděl. Cash řekl Goodaleovi, co viděl u hangáru, když tam dorazil zbloudilý konvoj.

Pověděl mu o Ruizovi, Cavacovi, Joyceovi a Kowalewském.

"Mac to dostal," referoval Cash seržantovi Jeffu McLaughlinovi. "Nevím, kde je Carlson. Slyšel jsem, že je mrtvý."

Rob Phipps doslova vypadl z poklopu svého Condora, když zastavil na stadionu. Po hodinách strávených v zapáchajícím kontejneru se všemi ostatními raněnými ho náhlý náraz čerstvého vzduchu porazil. Přistál se žuchnutím, ale čerstvý vzduch byl tak sladký, že mu to neubralo na náladě. Zjistil, že nemůže vstát, tak ho nějaký voják odnesl k lékařům. Dávali mu zrovna infuzi, když přišel jeho kamarád z jednotky a pověděl mu o Cavacovi a Alfabetovi.

Floyd přelezl zábradlí, sedl si na lavičku ke skupině vojáků z 10. horské divize a zapálil si cigaretu. Seržant Watson na něj zamával, aby se připojil ke zbytku jeho jednotky, a pak mu s pochmurnou tváří pověděl o těch, kdo byli zabiti.

Floydem zvlášť otřásl, když slyšel o Fillovi. Smith a Pilla byli jeho nejlepší přátelé.

Když se konečně otevřel poklop Condora, Stebbins dlouhými doušky nasával čerstvý vzduch. Některým pomohl dostat se ven. Pak připravili nosítka pro něj. Vlekl se k nim, když jeden seržant z 10. horské divize zakřičel: "Nenechte ho takhle se plazit, chlapci!" a najednou měl Stebbins kolem sebe samé ochotné ruce.

Usadil se mezi své kamarády, od pasu dolů nahý. Seržant Aaron Weaver mu podal šálek horké kávy.

"Žehnám ti, synu," řekl Stebbins. "Máš nějakou cigaretu?"

Weaver neměl žádnou. Stebbins se ptal každého, kdo šel kolem, ale bez úspěchu. Nakonec chytil za ruku jednoho vojáka z 10. horské divize a prosil ho: "Poslechni, člověče, najdi mi jednu posranou cigaretu." Malajský řidič, na kterého před hodinou všichni v Condoru křičeli (včetně Stebbinse), přišel k němu a podal mu ji. Zapálil mu a pak mu dal celý zbytek krabičky. Když se je Stebbins pokusil vrátit, Malajec mu strčil cigarety do náprsní kapsy.

Přišel Watson.

"Stebby, slyšel jsem, jak ses snažil. Dobrá práce," řekl, potom sáhl dolů a snažil se mu pětcentimetrovým útržkem kalhot zakrýt přirození. Oba se rozesmáli.

Dale Sizemore se nemohl dočkat, až najde chlapy ze svého Chalku. Zoufale se snažil dát jim vědět, že neseděl v hangáru, ale dvakrát pro ně vyrazil do boje. Bylo pro něj důležité, aby věděli, že šel za nimi.

Prvním, koho našel, byl seržant Chuck Elliot. Když na sebe narazili, vykřikl štěstím, že jsou naživu a že se zase vidí. Pak začal Sizemore vykládat Elliotovi o mrtvých a raněných Rangerech ze zbloudilého konvoje. Povídali si a se slzami v očích sledovali, jak nakládají mrtvé do helikoptér.

"Tam je Smitty," řekl Elliot.

"Cože?"

"To je Smith."

Sizemore viděl dvě nohy, čouhající zpod prostěradla. Na jedné byla bota, druhá byla holá. Elliot mu řekl, jak se s Perinem a zdravotníkem hodiny střídali ve stlačování Smithovy rány ve snaze zastavit krvácení ze stehenní tepny. Ustříhli mu jednu nohavici a rozřízli botu, takže věděl, že to je Smith. Bylo mu na zvracení.

Pak Sizemore našel Goodalea s vystrčeným zadkem.

"Střelili mě do prdele," oznamoval Goodale.

"Dobře ti tak, Goodale, neměl jsi utíkat," odpověděl Sizemore.

Steele byl šokován tím, kolik jeho mužů je mrtvých. Seržant, který mu podával zprávu, ještě neměl přesné počty, ale mysl, že budou asi tři nebo čtyři. Čtyři? Než dojel na stadion, byl Smith jediným, o kterém to Steele věděl jistě. Byl zdrcen. Popadl láhev s vodou, seděl a pil, jen sám se svými myšlenkami. Cítil zdrcující smutek, ale před svými muži se neodvážil dát ho znát. Kolem něj nebyl nikdo jeho hodnosti, neměl nikoho, komu by se svěřil. Někteří jeho vojáci plakali, jiní brebentili, jako by nemohli ze sebe dostatečně rychle vypravit všechny události. Kapitánovi to v hlavě jen vířilo. Poprvé za celý den si mohl na minutu sednout, odpočinout. On však plně registroval každý obrázek a zvuk - jeho smysly byly tak dlouho napnuté, že je nemohl uvolnit. Našel si místo k sezení na okraji díry po minometu, položil si pušku do klína, zhluboka se nadechl, do úst si pustil chladnou vodu a pokoušel se přehrát si všechno, co se přihodilo. Rozhodoval se správně? Udělal všechno, co mohl?

Seržant Atwater, kapitánův radista, k němu chtěl jít a něco mu říct, aby ho utěšil. Ale to by se neslušelo.

Jeden za druhým byli ranění nakládáni do helikoptéry, která je přepravovala do armádní nemocnice na americkém velvyslanectví nebo zpátky k hangáru.

Let vrtulníkem zpátky Sizemorea uklidnil, připomněl mu vzrušení všech těch dnů v Mogadišu před bojem, profilové lety, prvních šest misí, které všechny dopadly dobře. Otevřenými dveřmi cítil vítr a koukal se po důvěrně známé krajině dole, na oceán táhnoucí se na východě. Všechno se zdálo být opět normální. Připomnělo mu to náladu včerejšího dne, jak se těšili na boj. To bylo před dvaceti hodinami. Teď už nic takového nebylo. Teď už v Black Hawku nikdo nešťěbetal. Všichni mlčeli.

Nelson hleděl na oceán a americkou válečnou loď v dáli na něm. Připadalo mu, jako by se díval očima někoho jiného.

Barvy se mu zdály křiklavější, vůně živější. Cítil, že tahle zkušenost ho základním způsobem změnila. Divil by se, kdyby stejný pocit měli i ostatní, ale bylo to tak zvláštní, že ani nevěděl, jak jim to vyložit nebo jak se na to zeptat.

Když se vrtulník zvedl, sledoval Steele síť ulic, v nichž byl předchozí odpoledne uzavřen, znovu v širokém panoramatu a žasl nad tím, jak malý byl prostor, kde bojovali, a vzpomněl si na to, jak mu ten samý prostor připadal největší na celém světě.

Když nastoupil do vrtulníku seržant Ramaglia, sklonil se nad ním zdravotník a řekl mu: "Člověče, je mi vás všech líto."

"Lituj ty, kdo dostali na prdel," prohlásil seržant.

jeho muži se zodpovědně vraceli do své práce, připravovat se na další boj. Byli cvičeni vydržet bez spánku několik dní. Měli místo, jemuž říkali "ospalá zóna", kde se učili snášet bolest a být odolnější vůči teplu i zimě. V ospalé zóně se udržovali v chodu na vysoké úrovni vnímání, bez nějakého rozvažování, jako autopilot. Howe neměl rád ten pocit, ale využíval ho.

Někteří Rangers a dokonce i někteří jeho přátelé v jednotce se chovali tak, že by je bylo potřeba nakopat do prdele, což velkého seržanta doslova sralo. Věděl, že on a jeho muži způsobí mnohem větší škodu, než jakou utrpí. Byli vysíláni do těch nejhorších míst a nejenže přežili, ale přímo zdrtili nepřítele. Nedělali si čárky za své oběti, ale věděl, že právě dobojovali nejjednostrannější bitvu v celé americké historii.

Stáhl si svou propocenou neprůstřelnou vestu a položil ji na la vici. Všechny váčky a kapsy opět naplnil municí. Pak metodicky rozložil všechny své zbraně, vyčistil a namazal a každou důkladně zkontroloval. Když měl opět všechno připravené, zalil ho silný pocit satisfakce. Jeho výzbroj a precizní způsob, jakým ji zabalil, mu dobře posloužily a chtěl si všechno přesně připravit pro příště. Jediná věc, k níž se choval jinak, bylo NOD. Zasunul si ho do zadní kapsy. Nechtěl už nikdy jít na misi bez něj, ať už ve dne nebo v noci.

Howe byl málem překvapen tím, že zůstal naživu. Myšlenka na přímý návrat do boje ho děsila, ale strach neměl co dělat s loajalitou, kterou cítil k mužům bojujícím ve městě. Zůstali tam i někteří z jeho jednotky - Gary Gordon, Randy Shughart, Michael Durant a posádka Super Šest Čtyřky. Ostatní, živí nebo mrtví, byli na cestě domů. Dosud se nestalo, aby se někdo nevrátil. Do hajzlu, pojďme tam a zabijme jich pár. To mu teď táhlo hlavou. A pokud by se vrátili, pekelně by se pomstili.

14

Než se Sizemore vrátil do hangáru, nevěděl, že jeho kamarád Lorenzo Ruiz je mrtvý.

"Slyšel jsi o Ruizovi, ne?" zeptal se specialista Kevin Snodgrass.

Sizemorea to vyvedlo z míry a nemohl zastavit slzy. Když odpoledne letělo s Ruizem letadlo do nemocnice v Německu, byl ještě naživu. Nedlouho po odletu přišla zpráva, že zemřel. Ruiz chtěl dát před misí Sizemoreovi balíček dopisů pro své rodiče a ženu, ale Sizemore to odmítl. Teď byl Ruiz mrtvý. Sizemore nemohl uvěřit, že zastřelili Ruize a ne jeho. Ruiz měl ženu a dítě. Proč trefili Ruize a ne jeho? Zdálo se mu to hrozně nespravedlivé. Seržant Watson u něj hodiny seděl, utěšoval ho, mluvil na něj. Ale co mu mohl říct?

Seržant Cash viděl Ruize nedlouho před jeho odletem.

"Budeš v pořádku," řekl mu.

"Ne. Nebudu," vypravil ze sebe Ruiz. Stěží měl sílu mluvit. "Vím, že je se mnou konec. Nestarej se už o mě."

Když se vrátil do hangáru, dostal kapitán Steele přesný seznam obětí. U dveří na něj čekal seržant Glenn Harris. Zasalutoval.

"Rangers vedou, pane."

"Ve všem," odvětil Steele a také zasalutoval.

"Pane, podívejte, jak to vypadá," řekl Harris a podal mu zelený list papíru.

Steele se zděsil. Soupis jmen běžel po celé stránce. Nebyli to jen čtyři muži. Na tomto listě smrti jich bylo dvanáct. Šest se ztratilo u druhého místa zřícení a předpokládalo se, že jsou mrtví. Tři muži v kritickém stavu byli převezeni do nemocnice v Německu - Griz Martin, Lorenzo Ruiz a Adalberte Rodriguez. O Ruizovi už přišla zpráva, že zemřel.

Třiasedmdesát mužů bylo zraněno. Mezi mrtvými bylo Šest Steelových mužů - Smith, Cavaco, Pilla, Joyce, Kowalewski a Ruiz. Třetinu zraněných tvořili Rangers. Harris ukázal na druhý sloupec, který se rozprostíral od hlavy až k patě listu. Každý třetí ze Steelovy roty byl buď zabit, nebo raněn.

"Kde jsou?" zeptal se Steele.

"Většinou v nemocnici, pane."

Steele si sundal výzbroj a vykročil k polní nemocnici. Kapitán musel vynaložit hodně sil, aby zachoval alespoň zdání klidu, ale scéna v nemocnici mu to nedovolila. Byla to spoušť. Chlapi leželi všude možně, na lůžkách, na podlaze.

Někteří měli ještě narychlo splácené obvazy z bojiště. U každého ze sebe vypravil pár slov na povzbuzení a musel bojovat, aby jakžtakž potlačil známky smutku. Poslední voják, kterého viděl, byl Phipps, nejmladší Ranger z paluby leteckého záchranného týmu. Phipps vypadal, jako by ho někdo zmlátil baseballovou pálkou. Jeho tvář naběhla do dvojnásobné velikosti a byla modročerná. Záda a nohy měl pevně zabandážované a z mokvajících ran mu unikal zápach. Steele na něj položil ruku.

"Phippsi?"

Voják se pohnul. Když otevřel oči, místo normálně bílého bělma měl rudé.

"Budeš oukej," řekl Steele.

Phipps pevně chytil kapitánovu ruku.

"Pane, budu oukej za pár dnů. Nevracejte se beze mě."

Steele přikývl a opustil místnost.

Vojína Davida Floyda zarazilo, jak prázdný teď vypadal hangár. Sundal si výzbroj a hodil sebou na postel. Ale místo pocitu úlevy cítil velkou tíhu a smutek. Kolem něj mluvili, mluvili a mluvili. Jako by se pokoušeli ze všeho se vypovídat. Mluvili o každém. O každém mrtvém nebo raněném se povídalo jak, kdy, kde a proč. Někdy se příběhy rozcházely. Jeden myslel, že Joyce byl na korbě trucku ještě nějakou dobu naživu, kdežto druhý trval na okamžité smrti. Někdo myslel, že to byl Diemer, kdo táhl Joyce z palební linie, ale druhý ujišťoval, že to byl Telscher. Stebbins měl namále čtyřikrát. Ne, argumentoval někdo, jenom třikrát. Vyprávěli o dlouhé a zoufalé snaze udržet naživu Jamieho Smitha. Nikdo se nestyděl za pláč. Nelson, jeden z posledních, kteří se vrátili do hangáru, našel seržanta Eversmanna v slzách. "Něco špatného?" zeptal se. Pak, jelikož věděl, že jeho přítel Casey Joyce byl v Eversmannově Chalku, zeptal se ho:

"Kde je Joyce?"

Eversmann na něj překvapeně pohlédl a ani nemohl promluvit. Nelson běžel do hangáru a vyhledal poručíka Perina, který mu sdělil tu špatnou zprávu. Řekl mu také o Fillovi, jeho sousedovi v hangáru, který byl také mrtvý. Nelson šel do kolen.

Joyceova smrt jím zvlášť otřásla. Dlužil mu poděkování. Když měl Nelson před pár dny stát na stráži v souladu s řády v plné polní, řekl kamarádům ve svém týmu, že se nic nestane, když to bude ignorovat. Říkal, že si kromě neprůstřelné vesty a přilby vezme jen krátké kalhoty a tričko. Kdyby byly problémy, řekne, že je mu horko. Ovšem, když přišly problémy, nesvezly se na něj, ale na Joyce, který byl nominálně jeho nadřízený. Joyce byl přísně pokárán za to, že není schopný kontrolovat své muže.

Nelson měl stráž časně nedělní ráno, od tří do sedmi, a Joyce vstal, aby si s ním popovídal. Byli spolu od základního výcviku a měli k sobě zvláštní, téměř důvěrný vztah. Potkali se už pár roků před vstupem do armády. Byla to čirá náhoda. Nelsonův nevlastní bratr bydlel s Joyceovým starším bratrem v jednom pokoji v Atlantě a oni se setkali kdysi jako děti, jednou nebo dvakrát. Nelson Joyce obdivoval. Nikdy neviděl nikoho, kdo by říkal nebo dělal něco tak nezvyklého. Téměř každý se potloukal po místních barech nebo tajně kouřil cigarety, zkoušel drogy nebo někoho pomlouval či se pokoušel dělat něco proti pravidlům. Casey Joyce ne. Joyce byl nejslušnější chlapík, jakého kdy Nelson potkal, rozený dobrák. Joyce sice dostal seržantské prýmký první, ale všichni věděli, že má Nelsona jako svého bratra. Joyce se neuměl nad Nelsona povyšovat. Byli přátelé. S Pillou a několika dalšími kamarády plánovali, že až se vrátí, pojedou do Austinu a zůstanou tam pár dní u Joyceovy sestry. Nelson měl špatný pocit, že dostal Caseyho do problémů. Právě před čtyřicetými hodinami v měsíčné noci se setkali za kulometem, obklopeni pytlí s pískem. Strážní post byl u kontejneru Conex, který byl postaven na další, aby vytvářel krásnou vyhlídku. Byl klid. Před nimi se rozprostíraly střechy Mogadiša, než se ztratily na severu za kopcem. Z dálky mohli slyšet vrčení malých generátorů a sem tam světlo nebo oheň. Celé město bylo zahaleno modrým měsíčním světlem.

"Koukni, už mě unavuje, jak sereš na nějakou subordinaci," řekl Joyce Nelsonovi. "Udělej mi laskavost. Ať se stane cokoli, neďalej nic, kvůli čemu by se na mě vrhli nadrotmistr Harris a rotný Eversmann. Dělej to, co je potřeba, abychom se odtud dostali. Nechtěj aby někdo byl mezi mnou a tebou."

Joyce si na něj nestěžoval, i když na to měl plné právo a většina chlapů by to udělala. Chtěl to s ním vyřídit přátelsky, jako chlap s chlapem. To byla ta věc, za jakou se měl Nelson omluvit a měl už na jazyku správná slova, ale nevyslovil je. Ještě se vztekal na nějaká pravidla, která mu připadala nesmyslná a stupidní a ve své pýše nechtěl ustoupit. Ani před svým přítelem. Omluvu měl na jazyku už předešlé odpoledne, když pomáhal Joyceovi s výstrojí. Joyce byl velitel skupiny a měl jít z helikoptéry první, takže Nelson mu vždy pomáhal. Už měl omluvu na jazyku, ale místo toho jen sledoval, jak jeho přítel odchází. Teď už k tomu neměl šanci.

Nelson se ptal na přítelovu výstroj. Našel Joyceovu neprůstřelnou vestu, kterou mu pomáhal den předtím navlékat. Přesně ve středu horní části zad v ní byla díra. Podíval se mu do kapes - hodně chlapů si tam strkalo obrázky, milostné dopisy a všelijaké takové věci. V přední části Joyceovy vesty našel kulku. Musela proniknout tělem jeho přítele a vesta ji zachytila teprve na druhé straně. Dal si ji do malé krabičky. V Fillových věcech našel balíček malých výbušnin, které jeho přítel dával do cigaret.

Seržant Watson šel do márnice, aby se naposled podíval na Smithe. Rozepnul zip plastického pytle a podíval se strnulou, neživou tvář svého přítele. Pak se nad něj sklonil a políbil ho na čelo.

15

Ameriku v pondělí ráno (to už bylo v Mogadišu pozdní odpoledne) zastihly nové zprávy o šeredném boji v Somálsku. Většina lidí se musela poradit s atlasem. Zprávám o Somálsku však ještě nebyl udělen největší prostor. Ruský prezident odrazil pokus o převrat. Washington byl zaměstnán vývojem situace v Moskvě.

I když byly obklopeny dramatickými reportážemi z Ruska, zprávy ze Somálska způsobily neblahý rozruch. Nejméně pět vojáků bylo zabito a "několik" raněno, tak zněly první reportáže. Ale i tato čísla znamenala velké zhoršení situace v Mogadišu od doby, kdy tam před deseti měsíci Amerika vyslala své jednotky. Pak, později toho dne, přišly neobyčejně děsivé obrázky, jak zběsilý dav vláčí prašnými ulicemi mrtvé americké vojáky.

Prezident Clinton byl v hotelovém pokoji v San Franciscu, když zhlédl tyto snímky. Tentýž den o něco předtím byl informován, že vojáci provedli úspěšný útok v Mogadišu, ale Rangers se dostali do řeže. Televizní reportáž ho vyděsila a rozzlobila, přesně v souladu s líčením Elizabeth Drewové v knize "Na okraji".

Jak se to mohlo stát?" dožadoval se odpovědi.

Pomalu přicházely zprávy o podivně moderní formě mučení mužů sloužících v Somálsku. Stephanie Shughartová, žena seržanta Delty Randyho Shugharta, měla v deset hodin večer telefonní hovor. Byla sama doma. S Randym neměli děti. Manželka jiného muže z Fort Bragg jí svěřila nejasný, ale přímo zmrazující kus špatné zprávy.

Jeden z chlapů byl zabit," řekla.

Jeden z chlapů.

Stephanie mluvila po telefonu s Randym v pátek v noci. Jako obvykle neříkal nic o tom, co se děje, jenom že je horko, že dostávají dost jídla a že se hodně opaluje. A samozřejmě, že ji miluje. Byl to takový jemný muž. Vždycky se jí to zdálo být v rozporu s tím, čím se živil. Když se poprvé setkali, nemluvil o své práci. Teprve jedna její přítelkyně s lepšími konexemi jí prozradila, že Randy je "operátor". Myslela si, že pracuje u vysílaček.

Jeden z chlapů.

V ložnici domu Willi Frankové v Tennessee, jen pár kilometrů přes hranici od základny Nočních stopařů ve Fort Campbell, stát Kentucky, se Becky Yaconeová v to pondělí probudila brzy ráno. Manželé obou těchto žen, Jim Yacone a Ray Frank, byli piloti Black Hawků, a ony se právě dověděly, že v Mogadišu se zřítily dvě helikoptéry. Willi probudili

v šest ráno kaplan a velitel základny. Věděla přesně, proč ti muži přišli k jejím dveřím. Kvůli téže věci přišli přesně před třemi lety, když se Rayův vrtulník zřítíl při cvičné misi. Raye potkala o svých dvaadvacátých narozeninách. Tehdy vedla jeden bar v Newport News. Její zaměstnanci ji překvapili dortem a každý ho ochutnal, kromě Raye. Když se ho zeptala proč, řekl jí něco, co si každý člověk na světě může vykládat po svém: "Když pijete pivo, tak nejíte dort." Vzali se v Las Vegas ještě téhož roku.

"Ray je pohřešován v akci," řekli.

"Kolik času uběhlo, než jste to vzali na vědomí?" zeptala se, v

Tato otázka muže ohromila.

"Krajní lhůta trvá dvě hodiny," vysvětlovala Willi.

Tato doba byla delší. Objevila se její podpurná jednotka, ženy dvou dalších mužů z jednotky, a pak vstala Becky. Becky byla sama pilotem Black Hawku. Svého manžela poznala na škole ve West Pointu. Ještě neměla žádné zprávy o Jimovi. Všichni se shodli na tom, že pokud se někdo může dostat z té šlamastyky v ulicích nepřátelského afrického města živý, pak to jsou jejich manželé.

Pak přišly televizní šoty. První dorazily ještě to odpoledne. Ukazovaly mrtvé Američany. Obrázky byly natáčeny z dálky a z tak hrozného úhlu, že nebylo možné říci, kdo jsou ti mrtví.

"Těhle má konečky prstů od prachu," řekla jedna z žen. "Musí to být palubní střelec."

O tom se dalo diskutovat. Těla byla v prachu.

"Všichni jsou špinaví," řekla druhá žena.

Nikdo nepřistoupil na Williinu myšlenku natočit si šoty a přehrát si je. Bylo by to asi příliš morbidní. Kromě toho je ani nepotřebovaly natáčet. CNN stejné obrázky ukazovalo každou půlhodinu. V těchto krátkých intervalech konverzace ustala a ženy úzkostlivě sledovaly obrazovku.

"To je Ray," vyhrkla Willi. Připomněly jí ho ramena, paže ležícího těla...

"Ne, je příliš malý," řekla Becky. Věděly, že se pohřešují i Randy Shughart a Gary Gordon, kteří byli mnohem menší než Ray.

"Ne," řekla Willi. Já prostě vím, že to je Ray."

Sice to tvrdila, ale jistá si nebyla. Měla zlé tušení, ale naděje se ještě nevzdávala.

V hangáru v Mogadišu viděli muži obrázky svých mrtvých kamarádů vláčených zběsilým davem "vychrtlíků" jako kdokoli jiný ve Státech. Zaplnili prostor u televize a znovu a znovu si šoty přehrávali. Nikdo neřekl ani slovo. Někteří se obrátili a opustili místnost. Kapitáni Jim Yacone a Scott Miller seděli před obrazovkou a pokoušeli se uhádnout, jestli těla, která viděli, patří Randymu Shughartovi nebo Rayu Frankovi. Oba měli stejnou postavu a šedivé vlasy. Ray zešedivěl téměř přes noc. Ve svých třiceti letech si uhnal nějakou vzácnou poruchu a stal se alergickým na pigment vlastních vlasů. Všechny mu vypadaly a pak mu narostly sněhově bílé. Na těle měl také jizvy po rozsáhlé operaci, kterou podstoupil poté, co se při výcviku zřítíl s Black Hawkem. D-borci byli přesvědčeni, že tělo patří Randymu. Žluč se v nich vařila, když sledovali "vychrtlíky", jak se naparují u těl, buší do nich pažbami a vláčí je. Co to je za zvířata... ? Piloti chtěli nad ně vylétnout a kosit je, doslova je všechny pokosit. Poslat je všechny do hajzlu. Pak přistát a vyzvednout těla. Byli to američtí vojáci. Jejich bratři. Garrison a Montgomery řekli ne. Kolem těl byly velké davy. Byl by to masakr.

Mace, seržant Macejunas, se vracel do města. Světlovlasý operátor šel do boje v noci a třikrát za den. Vedl jednotku k Durantově místu zřícení pěšky, když se vozy nemohly dostat dál, a prokázal legendární odvalu. Teď tam šel sám, oblečen v civilu, jako novinář. D-borci ho vybavili jedním sympatickým lokalizačním zařízením NGO, které mu mělo pomoci najít šest mužů, pohřešovaných z druhého místa zřícení - Duranta, Franka, Fielda, Clevelanda, Shugharta a Gordona. Mace šel po nich.

Muži z úderných sil se hrozili perspektivy návratu do města, ale byli tam připraveni jít s tolika zbraněmi, neprůstřelnými pláty a municí, kolik mohli unést. Mace však vyrazil bez toho všeho. Šel najít své kamarády, živé nebo mrtvé. Rangers, kteří ho viděli, smekali před jeho odvahou a ledovým klidem.

16

Věznitelé Mikea Duranta se ho zeptali, jestli by chtěl natočit na video.

"Ne," řekl Durant.

Překvapilo ho, že se ptali. Pokud to chtěli udělat, pak klidně mohli. Ale když se ptali... Durant byl cvičen v tom, jak se má chovat v zajetí. Jak se vyhnout tomu, aby napomáhal věznilům, aniž by se dostal do nějaké konfrontace. Pilot věděl, že jestli se z toho dostane živý, bude jeho jednání přísně posuzováno. Bylo bezpečnější nedostat se do situace, kdy by musel mluvit ke světu ze zajetí.

Pak se objevili s nějakým kameramanem. Uplynulo už více než čtyřicet hodin od doby, kdy se zřítíl a unesl ho běsnící roj Somálců. Měl hlad, žížeň a stále mu vyhrožovali. Tvář měl zakrvácenou a napuchlou od rány pažbou. Tmavé vlasy měl spleené potem, prachem a krví a rozčepýřené jako strašák.

Přišlo asi deset mladíků. Zapnuli světla. Jen jeden z nich mluvil dobře anglicky. Durant věděl, že klíčem k přežití je poskytnout jim tak málo přesných informací, jak to jen bude možné, a jednat mazaně, ne konfrontačně. Existoval přímo kód k tomu, co lze říci a co ne, a Durant se rozhodl řídit se jím. Jeho vyslýchatelé nebyli příliš obratní. Kladli mu otázky po celý den ve snaze dostat z něj víc o tom, kdo je a o co se v Somálsku jeho jednotka snažila. Když na něj obrátili kameru, začali ho tlačit ke stále stejným bodům. Somálci považovali všechny americké vojáky úderných sil za Rangers.

"Ne, já nejsem Ranger," řekl jim. Vysvětloval, že je pilot.

"Zabíjíte nevinné lidi," trval na svém Somálec.

Jsou-li zabíjeni nevinní lidé, není to dobré," řekl Durant.

To bylo to nejlepší, co z něj dostali. Tato slova mohli slyšet lidé na celém světě v televizi příští den. Ještě pár dní před tímto bojem bylo Somálsko, co se týče zpráv, u ledu. Žádné z větších amerických novin nebo vysílacích stanic neměly v Mogadišu korespondenta. Teď se však toto město na severním pobřeží Afriky dostalo do centra pozornosti. Puč v Moskvě vyšuměl a pozornost světa, a zvláště Ameriky, přitáhly obrázky somálských davů hanobících těla Američanů. Durantova na video natočená napuchlá, zakrvavená tvář s divokým, vyděšeným pohledem v očích, se brzy dostala do novin

a magazinů po celém světě. Byl to obrázek americké bezmocnosti. Nejedna Američan si kladl stejnou otázku jako prezident Clinton:

Jak se to mohlo stát? Nešli jsme snad do Somálska proto, abychom nakrmili hladovějící?

Willi Franková klečela na čtyřech a zírala na televizi. Snažila se zahlédnout všechno i v koutech obrazovky. Byla si jistá, že když měli Duranta, museli mít i další členy jeho posádky. Pravděpodobně tedy i Raye. Pravděpodobně seděl těsně vedle Mikea, těsně za rámcem obrazu!

Durant byl s rozhovorem spokojen. Když kameramani odešli, přišel lékař. Byl příjemný a mluvil dobře anglicky. Řekl Durantovi, že studoval na univerzitě v Jižní Karolině. Omlouval se za omezené prostředky, které pro něj měl - byl to jen nějaký acylpyrin, antiseptický roztok a nějaká gáza. K ošetření Durantova zraněného stehna, z něhož mu trčela kost, použil chirurgické kleště, gázu a antiseptikum, očistil konec kosti a okolní tkáň.

Bylo to velmi bolestivé, ale pilot byl za to vděčný. Věděl, že infekce ve zraněném stehnu je poměrně častá a někdy smrtelná, dokonce i při jednoduchých zlomeninách. Jeho fraktura byla komplikovaná a celou noc a den ležel na špinavé podlaze. Zeptal se doktora na svou posádku a D-borce, ale lékař prohlásil, že nic neví.

Když doktor odešel, přemístili ho z místnosti na podlahu nějakého auta a přetáhli přes něj deku. Bylo to hrozně bolestivé. Pak si k němu do auta sedli dva muži. Nohu neměl nijak fixovanou a posouvala se mu sem a tam. Zle otekla a i ten nejmenší pohyb byl utrpením.

Pak ho odvezli k nějakému malému činovnímu domu a předali ho do péče vytáhlého, krátkozrakého muže, s kterým měl strávit dalších deset dní. Byl to Abdullahi Hassan, zvaný "Firimbi", ministr propagandy klanového vůdce Mohameda Farraha Aidída.

Pilot to nevěděl, ale diktátor zaplatil jeho únosům.

Teď, aby dostala Duranta zpátky, musela Amerika s Aidídem vyjednávat.

17

Garrison a jeho vojáci prokázali dobrou vůli, ale pro Washington byl tento boj těžko stravitelným soustem.

Bývalý velvyslanec USA v Somálsku, Robert Oakley, se v úterý 5. října účastnil večírku na syrském velvyslanectví ve Washingtonu, když mu volal Bílý dům. U aparátu byl Anthony Lake, poradce pro národní bezpečnost prezidenta Clintona.

"Potřebuju s vámi ráno probrat tu základní věc," ozval se Lake.

"Proč, Tony?" zeptal se Oakley. "Už půl roku jsem doma."

Oakley, vyzábělý, otevřeně se vyjadřující intelektuál s významnou kariérou v diplomatických službách, byl v Mogadišu během humanitární mise, která začala předchozího roku v prosinci, nejvyšší civilní osobností prezidenta George Bushe. Když hladomor skončil a do Washingtonu přišla nová administrativa, opustil Oakley Mogadišo. Bylo to v březnu 1993, zhruba ve stejnou dobu, kdy jeho starý přítel, admirál Jonathan Howe, převzal velení nad silami OSN v Somálsku.

Od svého návratu do Ameriky Oakley konsternovaně sledoval běh událostí v Somálsku. Často konverzoval s bývalými kolegy na ministerstvu zahraničí, ale i přes velké zkušenosti, jichž v Somálsku nabyt, s ním žádný vysoký úředník nic nekonzultoval. Neurazil se, ale zabýval se vyhlídkami na vytvoření nové vlády v Somálsku a pomáhal uvádět tento proces do chodu. S rostoucími obavami sledoval, jak akce a rezoluce OSN vytlačují Aidída z mírového procesu, a nápad postavit tohoto klanového vůdce mimo zákon považoval za velkou chybu. Ale na jeho mínění se nikdo neptal.

"Můžete přijít zítra v sedm třicet na snídani?" zeptal se Lake.

Teď měli problémy. Den po boji 3. října byli ministr obrany Les Aspin a ministr zahraničí Warren Christopher podrobeni křížové palbě otázek rozzlobených členů Kongresu. Jak se to mohlo stát? Proč v dalekém Somálsku umírají američtí vojáci, když se předpokládalo, že humanitární mise skončí už před měsícem? Navíc bylo zabito pět set Somálců a přes tisíc zraněno. Durant byl stále ještě v zajetí. Veřejnost byla pobouřena a Kongres požadoval stažení jednotek.

Senátor Robert C. Byrd, člen strany Demokratů a předseda branného

výboru, volal po okamžitém ukončení "těchto policejné gangsterských operací".

"Clinton se musí vrátit do Washingtonu," hřímá senátor John McCain, republikánský člen výboru pro ozbrojené služby a bývalý zajatec z války ve Vietnamu.

Bylo vidět, že zpravodajské služby selhaly. Eskalace násilí v Mogadišu mezi klanem Habr Gidr a silami OSN se brala jen jako dílčí incidenty, aniž by se prověřila akceschopnost odhodlaných nepřátelských sil. Ve Washingtonu, důstojníci v Pentagonu, úředníci v Bílém domě a Kongresu, žasli nad velikostí, rozsahem a zuřivostí Aidídova protiútoků. S ohledem na Aspinův nezáměr o žádost generála Montgomeryho ohledně nasazení tanků a obrněných vozidel Bradley se zdálo, že administrativa zaspala — to bylo něco, co mohli použít republikánští zákonodárci k útokům na Clintonovu administrativu.

Vzplanul boj proti administrativě, už tak dost nepopulární svými vojenskými opatřeními. Vypadalo to, jako by se Clinton nezajímal o blaho amerických vojáků. Prezident vždy býval předem informován o misích úderných sil Rangers. Tentokrát to však proběhlo tak rychle, že se k němu informace nedostaly. Clinton si tvrdě stěžoval Lakeovi. Cítil, že byl zasažen do slabého místa a měl vztek. Chtěl odpovědi na řadu dotazů od politických opatření až k vojenské taktice.

U středeční snídani ve východním křídle Bílého domu seděli Lake a jeho zástupce, Samuel R. Berger, a velvyslankyně

Spojených států v OSN, Madeleine K. Albrightová. Neformálně se mluvilo o událostech, pak přišel Oakley, a přesunuli se do Ovalní pracovny, kde už byli prezident, viceprezident, Christopher, Aspin, velitel sboru náčelníků štábů a několik dalších poradců.

Schůzka trvala šest hodin. Diskuse se točila kolem zásadní otázky: Co teď máme dělat? O dalším pronásledování Aidida už nemohla být řeč, i když admirál Howe a generál Garrison po tom dychtili. Věřili, že Aidid dostal smrtelný úder a že už by nebylo třeba mnoho pro dokončení té práce. Pokud byly zprávy od místních špiónů pravdivé, někteří z nejsilnějších klanových spojenců Aidida uprchli z města v obavě ze zničujícího amerického protiútoky a arzenál jejich protitankových střel se silně ztenčil. Mluvílo se také o tom, že umírněnější chtějí Aidida svrhnout, aby zabránili dalšímu krveprolití. Z diskuse toho rána v Bílém domě však bylo jasné slyšet, že Amerika ztratila chuť na další vojenskou akci v Somálsku.

Amerika ustupovala. Schůzka skončila rozhodnutím posílit úderné síly Rangers, dát najevo vojenskou rozhodnost, ale ukončit jakékoli další snahy o zatčení Aidida nebo jeho nejvyšších spolupracovníků. Poslat k Mogadišu dostatek tanků, mužů, letadel a lodí a pak je tam jednoduše nějaký čas nechat. Obnoví se vyjednávací úsilí ohledně vytvoření stabilní vlády v Somálsku, v níž bude zahrnut i Aidid a v březnu 1994 by se měly USA důstojně stáhnout. Somálský diktátor to ještě nevěděl, ale jeho klan právě dosáhl velkého vítězství. OSN nebude schopna přispět k vytvoření nové vlády bez spolupráce s Aididem, pokud za její snahou nebudou stát americké síly.

Oakley byl vyslán do Mogadiša, aby předal tuto zprávu a pokusil se osvobodit Duranta.

O Durantovi se nemělo s Aididem nijak vyjednávat. Oakley byl instruován, aby předal strohé poselství: Prezident Spojených států amerických žádá vydat pilota. Ihned.

18

Firimbi byl na Somálce velký muž, vysoký, s dlouhými rukama a velkými nohama. Měl pořádné břicho a mžoural skrz tlustá, kouřově černá skla. Byl extrémně pyšný na svou pozici v Somálské národní alianci (SNA), politického křídla klanu. Když Aidid vykoupil Duranta od banditů, kteří mu ho unesli, řekl Firimimu: Jestli se pilotovi stane cokoli zlého, bude zle i s tebou."

Když Duranta v noci přivezli, Firimbi ho našel rozhněvaného, vyděšeného a v bolestech. Pilotovo podrážděné chování se setkal s Firimbiho upřímnou nevraživostí. Amerika právě způsobila krve-prolití v řadách Firimbiho klanu a muže, jako tohoto pilota, považoval za to zodpovědné. Bylo těžké nebýt rozhněvaný.

Durant neměl představu, kam ho vezou. Cestou městem měl na sobě deku. Možná ho vezou někam zabít. Pak ho nesli po schodech a posadili v nějaké místnosti.

Firimbi ho pozdravil, ale pilot nejdřív neodpověděl. Durant uměl trochu španělsky a Firimbi, jako většina vzdělaných Somálců, mluvil italsky. Tyto jazyky si byly dost podobné na to, aby se jimi dalo trochu komunikovat. Když spolu strávili nějaký čas, vytvořili si dostatečnou základnu pro omezenou konverzaci. Durant si stěžoval na svá zranění. I přes snahu lékaře, který ho navštívil na předchozím místě, mu rány natekly, začaly víc bolet a zaněcovat se. Firimbi mu rozmrzele pomáhal znovu je omýt a převázat. Prohodil, že by Durant potřeboval doktora.

Tu noc, 4. října, slyšeli Durant a Firimbi nad sebou americké helikoptéry, z nichž se ozývalo hlasité vysílání:

"Mikeu Durante, my tě neopustíme."

"Mikeu Durante, jsme stále s tebou."

"Nemysli si, že tě tu necháme, Mikeu."

"Co říkají?" zeptal se Firimbi.

Durant mu sdělil, že jeho přátelé mají o něj obavy a že se po něm ohlížejí.

"Budeme s tebou jednat pěkně," řekl jeho věznitel. "To je somálská tradice, nikdy neubližovat zajatcům."

Durant se na něj ušklíbl svou oteklou tváří.

19

Pro Jimu Smithe, otce desátníka Jamie Smithe, začala noční můra během pondělního odpoledního mítinku za stolem v konferenční místnosti v Long Valley, stát New Jersey, kde pracoval. Mítink byl přerušen, když do dveří vstoupila žena jeho šéfa.

Omluvila se za vyrušení a pak se obrátila ke Smithovi.

"Právě volala Carol," řekla. "Volej domů."

Smithova žena Carol to zřejmě pokládala za naléhavé. Během mítinku se ignorovaly úřední telefony, takže Carol zavolala šéfovi domů, aby se nějak mohla spojit se svým mužem.

Smith ji zavolal z přilehlé kanceláře.

"Co se děje?" zeptal se.

Příští slova si bude pamatovat už navždy.

"Přišli sem dva důstojníci. Jamieho zabili. Musíš přijet domů."

Když otvíral dveře u svého domu, Carol s nadějí v hlase zalkala: "Možná to není pravda, Jime. Možná se Jamie jen pohřešuje."

Ale Smith věděl své. Byl kapitánem Rangers ve Vietnamu a v boji přišel o nohu. Věděl, že v malé jednotce, jako byli Rangers, se oznámení smrti neobejde bez těla.

"Ne," pomalu řekl své ženě ve snaze, aby si uvědomila dosah jeho slov. "Pokud řekli, že je mrtvý, tak to vědí."

Za pár hodin se k nim začaly sjíždět reportážní štáby. Když se začaly dotazovat každého z jeho rodiny, Smith vystoupil metr dopředu, aby odpovídal na otázky.

Byl zhnusen postojem reportérů a druhem otázek, jaké mu dávali. Jak se cítí? Jak myslí, že se cítí? Řekl jim, že je na

svého syna hrdý a hluboce zarmoucený. Myslí si, že jeho syn byl dobře vycvičený a vedený? Ano, jeho syn byl perfektně vycvičený a vedený. Komu dává vinu? To snad předpokládali, že řekne americké armádě? Somálsku? Sobě, že svého syna podnítil, aby se zajímal o Rangers? Bohu?

Smith jim řekl, že ještě o tom, co se stalo, neví dost, aby mohl někoho obviňovat, že jeho syn byl voják a že zemřel ve službě vlasti.

O dva dny později přišel telegram s krutou zprávou, podepsaný plukovníkem, kterého neznal. Plně souzněl se Smithovým názorem, i když znal jeho obsah, ještě než si přečetl slova. Byl součástí smutného rituálu, starého jak válka sama, který se prováděl s každým, kdo v boji navždy ztratil někoho, koho miloval:

"TÍMTO SE POTVRZUJE OSOBNÍ SDĚLENÍ PŘEDSTAVITELE MINISTERSTVA OBRANY, ŽE VÁŠ SYN, SPC JAMES E. SMITH, ZEMŘEL V SOMÁLSKÉM MOGADIŠU 3. ŘÍJNA 1993. JAKÉKOLI DOTAZY MŮŽETE SMĚROVAT NA DŮSTOJNÍKA, KTERÝ MÁ NA STAROSTI HLÁŠENÍ OBĚTÍ. PROSÍM, PŘIJMĚTE MÉ NEJHLUBŠÍ POLITOVÁNÍ NAD VAŠÍ ZTRÁTOU."

20

Stephanie Shughartová dostala zprávu o svém manželovi Randym stejného pondělního rána. Nespala celou noc, když se doslechla, že "jeden z chlapů" byl zabit. V předtuše dalších zpráv zavolala své šéfové, že z naléhavých rodinných důvodů nepřijde do práce. Rodiny u Fort Bragg se připravovaly na špatné zprávy. Minimálně jednu z nich to zasáhne. Stephanieina šéfová věděla, že Randy je voják a že má tentokrát nebezpečnou práci. Věděla také, jak je pro Stephaniei netypické místo práce zůstat doma. Vyrazila přímo k Shughartovu domu.

Obě ženy pily kávu a sledovaly CNN. Stephanie byla napnutá jak struna, když se v éteru objevily první zprávy o tom, co se stalo v Mogadišu. Právě si povídala se šéfovou, když se za dveřmi objevily dvě postavy.

Stephanie otevřela. Byli to příslušníci manželovy jednotky Delta. Jeden z nich byl jeho blízký přítel. Je to tady. Je mrtvý.

"Randy je pohřešován v akci," řekl.

To byla lepší zpráva, než čekala. Stephanie byla rozhodnuta nepropadnout zoufalství. Randy bude v pořádku. Byl nejkompetentnější na to, aby zůstal naživu. Somálsko si představovala jako džungli. V duchu svého manžela viděla, jak někde signalizuje pro vrtulník. Když jí přítelkyně řekla, že se ztratil spolu s Gary Gordonem, cítila se ještě lépe. Někde se ukrývají. Jestli se z toho někdo mohl dostat živý, pak to byli tihle dva.

Zprávy se valily ještě pár dalších dní, ale všechny byly špatné. Rodiny se dověděly o smrti Earla Fillmorea a Grize Martina. Pak se objevily hrozné obrázky nějakého mrtvého vojáka, vláčeného ulicemi. Potom přišla zpráva, že bylo nalezeno Garyho tělo. Stephanie byla zoufalá. Když přišla zvěst, že Durant je v zajetí a žije, začala opět doufat. Určitě mají i Randyho. Jen ho neukázali na kameru. Modlila se a modlila. Nejdřív se modlila za to, aby Randy byl naživu, ale jak šly dny a naděje slábly, začala se modlit, aby někde netrpěl, a má-li umřít, aby zemřel rychle. Příští týden šla na pohřeb Earla a Grize a pak Garyho a Matta. Seděla a truchlila s ostatními ženami. Nakonec byli nalezeni všichni pohřešovaní kromě Shugharta. Všichni byli mrtví a jejich těla byla strašně znetvořena.

Stephanie požádala svého otce, aby zůstal u ní. Přítelkyně jí také dělaly společnost. Tak šly dny. Bylo to peklo.

Když uviděla, jak k ní jede auto s několika důstojníky a knězem, už věděla, o co jde.

Jsou tady, tati," řekla.

"Somálcí vrátili jedno tělo a bylo identifikováno jako Randy," pronesl jeden z důstojníků.

Jste si jisti?" zeptala se.

"Ano," řekl. Jsme si jisti."

Neměla odvahu podívat se na Randyho tělo - a jelikož byla zdravotní sestra, mohla si lépe než ostatní představit proč. Do Doweru ve státě Delaware, kam bylo tělo letecky dopraveno, poslala jednoho přítele. Když se vrátil, zeptala se ho:

"Mohl jsi říci, že to byl on?"

Smutně zavrtěl hlavou. Nebyl schopen to říci.

21

DeAnna Joyceová se cítila šťastná. Předvčerejší, páteční noc losovaly manželky vojáků ve Fort Benning pořadí, v jakém budou volat svým manželům v Somálsku. Neviděly své muže už měsíce, od té doby, co v časném létě odjeli do Fort Bliss. Osmnáct žen dostalo telefonní hovor na sobotní noc, osmnáct dalších na nedělní noc a dvě na pondělí. DeAnna měla volat v pondělí, ale jedna žena si to s ní chtěla vyměnit, takže dostala hovor na sobotní noc. Pak byly všechny hovory na neděli a pondělí zrušeny.

S Caseyho úsměvem měla vždycky štěstí. Potkala ho v obchodním centru v Texasu. Pracovala tam jako prodavačka oděvů a chlápek, kterého znala, ji zastavil, aby se ji zeptal na nějakou dívku. Představil ji Caseymu. Řekli si jen dvě slova.

"Hej."

Jak se vede?"

Jen to. Až později se dověděla, že když Casey vycházel z obchodu, řekl svému příteli: "Tu dívku si vezmu."

Začali se scházet a pak Casey přešel z Texaské univerzity do Severolexaski, aby navštěvoval stejnou školu jako DeAnna, Studoval žurnalistiku. Ale nechodil rád do školy a neučil se dobře, takže jí roku 1990 řekl, že ze školy odejde a vstoupí do armády. Respektive se jí zeptal. Odpověděla mu: "Dělej, co chceš dělat." Tak absolvoval základní výcvik, pak výsadkářský, odkud si přinesl hrůzu budící tetování vzadu na pravém rameni. Měl to být nějaký rotvajler, ale vypadalo to spíš na divokou kočku, pyšně nesoucí hnědý baret výsadkářů. Pak se rozhodl projít indoktrinačním programem Rangers.

Caseyho otec, podplukovník ve výslužbě, nikdy nezískal výločky Rangers, takže to Caseyho táhlo a rozhodl se jich dosáhnout. Nebylo to snadné. Se svým kamarádem Dominikem Pillou už uvažovali, že s tím praští — Casey se ptal DeAnny, jestli by si ho méně považovala, a ona řekla ne - ale pak se s Dominikem domluvili, že vydrží. A udělali to. Vrátil se domů jako Ranger a chtěl si hnědý baret na svém tetování přebarvit na černý, jaký nosili Rangers. Vzali se 25. května 1991.

Když se jí v sobotu v noci ozval, začala DeAnna plakat a nemohla přestat. I Caseyho to rozrušilo. Oba vzlykali, jak moc se mají rádi. Zoufale potřebovala, aby přišel domů.

Všechny ženy byly tu neděli pozvány do nadporučíkova domu, kde se dověděly, že rota se účastnila velkého boje. Všichni, dokonce i kuchaři. Ženy panikařily, ale DeAnna se cítila šťastná. Zkušenější manželky vysvětlovaly, že o raněných se informuje telefonicky, ale jde-li o mrtvé, zvoní se u dveří. DeAnna byla tu noc vzhůru a hlavou se jí honily myšlenky.

V 6.30 zvonil zvonek u dveří. DeAnna na sebe hodila župan a vyběhla k nim. Je mrtvý. Casey je mrtvý. Otevřela, ale místo vojáků tam byly dvě děti od sousedů.

"Náš tatínek minulou noc umřel a my musíme odejít. Chceme se zeptat, jestli se nám postaráte o psa."

Když se DeAnna oblékla a vyšla k sousednímu vchodu, hlavou jí táhly morbidně hrozné představy o Casey. Jak jít na mysl? Ve vedlejších dveřích dostala instrukce ohledně psa a utěšovala svou přítelkyni, jejíž manžel zemřel v cizí zemi, když se další sousedka zmínila o tom, jak slyšela, že v Somálsku bylo zabito jedenáct Rangerů.

Když DeAnna přišla domů, měla tam fax od Larryho Joyce, Caseyova otce, s prosbou, aby mu zavolala. Larry věděl, že DeAnna bude první, kdo dostane zprávu, pokud se něco stane, a zatelefonoval jí, když viděl televizní reportáž. Zavolala mu.

"Prezident Clinton už v televizi vyjádřil soustrast rodinám," prozradil jí tchán.

DeAnna řekla, že nic neslyšela. Shodli se na tom, že zprávy budou pravděpodobně dobré. Uvažovala o dalším telefonátu, když znovu zazvonil zvonek.

Znovu seběhla po schodech v domnění, že děti přinášejí další rady o psovi, jenže tentokrát tam stáli tři muži v uniformě.

Jste Dina?" zeptal se jeden.

"Ne, nejsem," vyštěkla a bouchla dveřmi.

Muži dveře jemně pootevřeli.

Jste paní Joyceová?"

Někdy v prvním týdnu otřesu a žalu dostala DeAnna Caseyho osobní věci. Byl v nich dopis, který jí napsal těsně před odchodem na osudnou misi. DeAnna věděla, že somálská zkušenost Caseyem otrásla a že v měsících, co byl pryč, přemýšlel o menších problémech v jejich vztahu.

"Ve spoustě věcí tě nechápu," stálo v dopise, což teď už pozbylo svou vážnost. "Říkal jsem si to snad tisíckrát, ale chci, aby to bylo jinak a vím, že to tak bude. Tolik tě miluju! Víc, než můžu vyslovit. Chci abys mě milovala celým srdcem. Myslím si, že už to děláš, ale právě teď se chci znovu ujistit, jakou mám pro tebe cenu. Nepřijdu domů s nějakými našprtanými kecy, pokud víš, co tím míním, ale přijdu, abych byl sám sebou. Přijdu, abych tě učinil nejvýznamnější osobou svého života. Nepřijdu, abych tě zase na takovou věčnost ztratil. Chci, abys věděla, že s tebou chci zestárnout. Chci, aby sis uvědomila, že to všechno nemohu udělat jen sám. Vím, že většina problémů je na mé straně a chci se změnit. Chci vstoupit do církve. Chci, abychom byli šťastní. Jakkoli to nemohu dostatečně vyjádřit, chci na sobě začít pracovat. Ale nemohu něco dělat, dokud se nedostanu domů... Až dostaneš tenhle dopis, budu možná už na cestě domů nebo opravdu těsně před ní."

22

Durantovy obavy, že bude popraven nebo mučen, se po několika dnech v zajetí zmírnily. Poté, co se po zřícení dostal do rozrušeného davu, se většinou bál, aby ho neobjevila somálská veřejnost. Toho se bál i Firimbi.

"Ministr propagandy" na něj začal pohlížet s rostoucí oblibou. Trochu se na tom podílel Durant. Byla to součást výcviku k přežití. Snažil se být zdvořilý. Naučil se somálské výrazy pro "prosím" - pil les an, a "děkuji" - má bát san-e. Oba muži byli spolu ve dne v noci celý týden. Sdíleli malý byt. Za předními dveřmi byl malý balkon, což Durantovi připomínalo americký motel.

Žena, jíž patřil dům, kde drželi Duranta, trvala na tom, že pilot musí dostávat speciální jídlo, které se nabízelo hostům v Somálsku. Zabíla kozu a uvařila její maso s těstovinami. Jídlo bylo delikátní a bylo ho dost. Durant si pomyslel, že kus masa v jeho misce by mohl nasytit pět lidí. Ale příští den dostali pilot i vězňatel průjem. Firimbi pomáhal udržovat pilota upoutaného na lůžko v čistotě, což bylo nepříjemné a uvádělo oba muže do rozpaků.

Firimbi se pokoušel zvednout pilotovi náladu.

"Co chcete?" ptal se ho.

"Chci letenku do Spojených států."

"Chcete rádio?"

Jistě," řekl Durant a dostal malé černé plastické rádio s tak nízkým hlasovým rozsahem, že si ho musel zvednout k uším. Stalo se jeho spojkou k životu. Mohl poslouchat BBC World Service a zprávy o svém zajetí. Byl to hotový zázrak slyšet anglické hlasy přicházející z jeho světa.

V následujících dnech se smáli a navzájem se dobírali ohledně plynatosti, která následovala po překonání největších břišních potíží. Nálada v Durantově zajetí se prosvětliła. Nohu dostal do dlahy, ale ještě byla oteklá a bolela. Ve dne v noci ležel na malé posteli.

Někdy bylo hodiny ticho. Jindy si s Firimbim povídali. Jejich lámaná "italština se zlepšovala.

Durant se ptal Firimbiho, kolik má žen.

"Čtyři."

"Kolik dětí?"

Firimbi lhal.

"Dvacet sedm," řekl.

Jak jich tolik zaopatříte?" zeptal se pilot.

Jsem byznysmen," odvětil Firimbi. "Mám továrnu na mouku a těstoviny," což byla pravda. Také měl dospělé syny, kteří opustili Somálsko a posílali mu peníze, tvrdil. (Ve skutečnosti měl Firimbi děti devět.)

Durant mu řekl, že má jednu ženu a jednoho syna.

Firimbi se pokoušel pilotovi vysvětlit, proč jsou tak rozhněvaní na něj a ostatní Rangers. Pověděl mu o útoku na Abdiho dům, kde helikoptéry zabily spoustu jeho přátel a členů klanu. Stěžoval si mu, že Američané zabili nevinné lidi, ženy i děti. Byly jich stovky, snad tisíce, řekl. Vykládal, že Aidid je ve své zemi důležitý a brilantní vůdce a ne někdo, koho by mohli OSN nebo Američané postavit mimo zákon, aniž by došlo k boji. Firimbi považoval Duranta za válečného zajatce. Věřil, že humánní zacházení s tímto pilotem přispěje po jeho propuštění k zlepšení obrazu Somálců v Americe. Durant se svému vězniteli smál a při svých otázkách popouštěl uzdu fantazii. Firimbi například miloval khat. Jednoho dne dal strážnému peníze a poslal ho koupit další. Když se muž vrátil, začal dělit zboží na tři stejné díly, jeden pro sebe, druhý pro Firimbiho a třetí pro dalšího strážného.

"Ne," řekl Firimbi. "Čtyři."

Strážný na něj vyjeveně zíral. Firimbi ukázal na Duranta. Durant si rychle domyslel, že si jeho věznitel ze strážného utahuje. Kývl na něj, že si dá také.

Když strážný odešel, Firimbi shrnul obě hromádky k sobě, mrkal na Duranta a hrozně se šklebil.

Firimbi se natolik ztotožnil s pilotem, že když Durant odmítl jídlo, odmítl i on. Když Durant nemohl kvůli bolestem spát, Firimbi také nespál. Chtěl, aby mu Durant slíbil, že až bude propuštěn, poví, jak se s ním dobře zacházelo. Durant slíbil, že bude mluvit pravdu.

Po pěti mizerných dnech v zajetí dostal Durant návštěvu. Zničehonic uklidili a vyměnili mu ložní prádlo. Firimbi pomáhal pilotovi očistit rány a převázat je, dal mu čistou košili a až do pasu ho zabalil do maavis, volné suknice, kterou nosili Somálci. V místnosti rozprášil parfém.

Durant nejprve myslel, že bude propuštěn. Místo toho Firimbi uvedl návštěvu. Byla to Suzanne Hofstadterová, Norka, která pracovala pro Červený kříž. Durant jí podal ruku a pevně stiskl. Všechno, co jí dovolili přinést, byly formuláře, do nichž mohl napsat dopis. V dopise Durant popsal své zranění a poznamenal, že mu byla poskytnuta jistá lékařská péče. Svě rodině vzkazoval, že je O. K., a žádal je, aby se za něj i za ostatní modlili. Ještě nevěděl o osudu své posádky či D-borců Shugharta a Gordona.

Napsal, že touží po pizze. Pak se zeptal Firimbiho, jestli by mohl napsat ještě dopis kamarádům v hangáru. Firimbi svolil. Napsal, že je v pořádku a ať se nedotýkají lahve Jack Daniels v jeho batohu. Neměl moc času na přemýšlení. Pokoušel se psát v lehkém duchu, aby si o něj nedělali starosti. Na konec své poznámky připsal "NSDQ". Úředníci Červeného kříže ve snaze, aby neporušili striktní neutralitu tím, že propašují nějakou kódovanou zprávu, iniciály později vymazali. Po Hofstadterové přišli ještě dva reportéři: Briton Mark Huband z Guardianu a Stephen Smith z francouzských novin Liberation. Huband našel pilota ležícího na zádech, s obnaženou hrudí, očividně zraněného a v bolestech. Durant se ještě zajíkal ze setkání s Hofstadterovou. Držel jí ruku až do poslední chvíle a nechtěl ji pustit.

Huband a Smith přinesli magnetofon, ale řekli mu, že nemusí všechno mluvit na něj. Reportéři Duranta litovali a pokoušeli se ho uklidnit. Huband mu prozradil, že dělal Somálsku hodně reportáží a že si vyvinul smysl pro to poznat, kdy je situace zlá a kdy ne. Tento smysl mu prý říkal, že Durantovi už nebudou ubližovat.

Durant zvážil, co mu řekli, a došel k závěru, že je lepší aspoň nějak komunikovat s vnějším světem, než vůbec ne.

Domluvili se, že budou diskutovat jen o věcech, které se mu přihodily od zřícení. Tak se zapnutým magnetofonem krátce popsal zřícení a zajetí. Pak se ho Huband zeptal, proč došlo k bitvě a proč muselo zemřít tolik lidí. Durant řekl něco, čeho později litoval:

"Bylo zabito příliš mnoho nevinných lidí. Nemyslím si, že někdo, kdo tady nežije, může pochopit, co se stalo špatně.

Američani to minili dobře. Snažili se pomoci. Dopadlo to však špatně."

Když reportéři odešli, honila se mu poslední věta hlavou. Kdo mohl pronášet verdikt o americké misi? Měl jen říci: Jsem voják a dělám to, co mi řeknou."

Cítil depresi. Skutečně si myslel, že to dopadlo špatně, ale cítil, že tu větu neměl vyslovovat.

Zůstal v útlumu až do příštího dne, kdy na BBC uslyšel hlas své ženy Lorrie. Učinila tiskové prohlášení. Poslouchal ji s velkým zaujetím. Na konci prohlášení řekla čtyři slova, která mu vehnala slzy do očí. Tato čtyři slova rozváděla iniciály, které pilot napsal pod své poznámky a které byly stále viditelné i po vyškrábání úředníky Červeného kříže. Bylo to motto jeho jednotky, 160. leteckého pluku speciálních operací.

Lorrie pronesla: Jak vždycky říkáš, Mikeu, Night Stalkers Dont Quit." (Noční stopaři se nevzdávají.)

Jeho poselství vzdoru se dostalo ven.

23

V týdnů následujícím po bitvě se muži úderných sil Rangers i přes spoustu emocí připravovali na další boj. Byli rozzuřeni na Somálce a naplnění záští za své mrtvé kamarády. Byli znechuceni tiskem, který ukazoval úděsné obrázky mrtvých vojáků, hanobených ve městě ani ne míli či dvě od jejich základny. Frustrovaně sledovali, jak dorazila čerstvá eskadra Deltý a rota Rangers, a jen s nevolí akceptovali to, že se musí držet zpátky, ačkoli každý muž byl připraven a

očekával návrat do města. Zkušenýma očima sledovali naparování nově příchozích. Všichni věděli, že pokud zpravodajci lokalizují Duranta, měli by vrhnout do Mogadiša mnohem větší silou, než jakou vidělo. Představa boje byla hrozivá, ale i neúprosně nutná. Byla to vyhlídka, které se hrozili, ale kterou zároveň vítali. Směs těchto emocí se vyrovnávala. A tak muži, kteří prošli bitvou bez zranění, pracovali na přípravě svých zbraní, aut, myslí a srdcí. Z Německa, kam byli přepraveni všichni ranění, došly zprávy, že Adalberto Rodriguez se zotavuje, ale Griz Martin, nejstarší z Dely, který byl prakticky roztržen v půli, nakonec zemřel. Griz se držel při životě ještě deset hodin po rozsáhlé operaci. Za předpokladu, že všichni pohřešovaní z druhého místa zřícení, kromě Duranta, jsou mrtví, narostl počet úmrtí z boje na osmáct.

Pak, dva dny po bitvě, salva ze somálského minometu, která dopadla těsně u hangáru, zabila seržanta Matta Riersona, velitele Delta týmu, který první zaútočil na cílový dům a vzal somálské zajatce, a jehož rozhodnost a odvaha pomohly konvoji přestát nejhorší úsek boje. Bylo to trpce nespravedlivé projít celou palebnou smrští nezraněn jen proto, aby padl u hangáru v jalové konverzací dva dny nato. S Riersonem byl těžce raněn dr. Marsh, chirurg Dely. Ačkoli trpěl velkými bolestmi a silně krvácel, snažil se pomáhat medikům, kteří mu poskytovali nouzovou lékařskou péči. Rangers zklamaně přehlíželi napůl prázdný hangár. Nebylo pochyb, že by jich muselo být mnohem víc, aby se udrželi v boji. Jak by také mohlo přežít devětadevadesát mužů po celé odpoledne a noc uprostřed dobře ozbrojeného rozruženého obyvatelstva, čítajícího více než milion osob? Každá smrt jim ještě snižovala dřívější zápal a chuť k boji. Celá generace amerických vojáků si vysluhovala kariéru, aniž by měla zkušenosti z úděsné střelby ze všech stran. Ted' to bylo jiné. Ted' bylo v tvářích těch, co přežili, poznání, tvrdě nabytá moudrost.

Seržant Eversmann si ještě léta v myšlenkách přehrával každý pohyb během toho boje, od okamžiku, kdy si vytrhl vysílačku z visícího Black Hawku, přes moment, kdy našel pochroumaného vojína Blackburna v bezvědomí na ulici, k okamžikům, kdy viděl, jak jeho muži dostávali zásah, jeden za druhým, až k dlouhé a krvavé cestě zbloudilým konvojem. Proč je držel na ulici, když byla střelba tak zlá? Neměl jim nařídít, aby vyrazili dveře a bojovali zevnitř? Jak to, že měli takové ztráty při cestě zpátky? Na ní ztratil Caseyho Joyce. S tím už nemohl nic udělat. Od lékařů přišla zpráva, že Scottymu Galentinovi možná zachrání palec. Viděli Galentinovu ruku s palcem na břichu a doufali, že mu po přisílení rychle zregeneruje. A přišla zpráva, že i Blackburn se vzpamatovává. Byl opět při vědomí, ačkoli si nepamatoval ani svůj pád, ani nic jiného, co se stalo na ulici. Zotavoval se, ale už to nikdy nebude ten chlap, kterého si pamatovali před pádem. Ostatní měli už lehčí zranění. Ale Eversmannovi zbylo jen šest lidí.

Z Chalku 1, vedeného kapitánem Steelem a poručíkem Perinem, ztratili Jamieho Smithe, který zemřel v agonii u prvního místa zřícení i přes zoufalou snahu Perina a seržanta Schmidta, zdravotníka z Dely. Smithova smrt se stala nejkontroverznějším úmrtím v boji, neboť kdyby záchranný konvoj dorazil k Wolcottovu místu zřícení dříve, mohl být jeho život zachráněn. Carlos Rodriguez, Rodriguez "Dvě", Ranger, který byl zasažen do rozkroku u prvního místa zřícení, se zotavoval. Dále Sizemore odmítal doktory, kteří ho stále ještě chtěli kvůli jeho lokti poslat domů, a zůstal v hangáru v naději na další šanci, jak pomstít své přátele. Jeho kamarád Steve Anderson bojoval s pocitem viny. Když bylo zabito nebo zraněno tolik lidí, proč on unikl zranění? Nebyl si jist, co ho víc hnětlo - nechat' připojit se k boji, nebo politici ve Washingtonu, kteří nechali zabít a zranit tolik jeho přátel kvůli stupidnímu diktátorovi v Mogadišu? Zloba v něm rostla a zalévala ho. Když odcházel, byl naplněn nechtí k systému, který ho donutil bránit se. Mike Goodale se zavázaným žalénem a zadkem se ještě před koncem týdne vrátil se svou snoubenkou Kirou domů do Illinois. Hned, jak poprvé v Německu telefonicky mluvil s Kirou, požádal ji o ruku. Viděl, jak může být život krátký, a byl odhodlán už takovou důležitou věc neodkládat. Poručík Lechner vypadal na dlouhou rehabilitaci, neboť lékaři z vojenské nemocnice Waltera Reeda se snažili stimulovat růst kosti, aby se mu zacelila díra po kulce z AK-47, která mu pronikla holení. Stebbins byl doma se ženou už týden. Výřečný rotní písař dostal za svou účast v boji Stříbrnou hvězdu a byl na dobré cestě stát se legendou roty, příkladem přitahujícím nováčky k Rangers.

Pozemní konvoj byl zdecimován. Jen asi polovina z dvaadvaceti mužů, kteří se 3. října vydali na cestu, byla ještě v hangáru. Z jejich vozidel byly vraky. Téměř všichni velitelé z konvoje byli zraněni a odletěli domů, včetně podplukovníka Dannyho McKnighta. Clay Othica a jeho kamarád Eric Spalding se vrátili domů z Německa ještě před koncem týdne. Při dlouhém letu domů, s pravou rukou stále zabandážovanou a neschopnou, naškrabal Othica levačkou konečný zápis do svého deníku z Mogadiša: "Někdy dostaneš medvěda ty, jindy medvěd tebe." Za pár dnů se Spaldingem, s ještě obvázanými ranami, vyrazili na plánovanou cestu do Missouri, aby stihli aspoň konec honební sezóny jelenů. Ve Spaldingově pickupu příležitostně poslouchali zprávy z rádia o nedokončených záležitostech v Mogadišu, vzdáleném tisíce kilometrů.

Horší to bylo s jednotkou Dely, která ztratila zbožného Dana Busche, malého Earla Fillmorea, Randy Shugharta, Gary Gordona, Grize a pak Riersona. Brad Hallings, ostřelovač z Dely, kterému střela roztrhla nohu uvnitř Super Šest Osmičky, se dověděl, že ho dají natolik do pořádku, aby se mohl vrátit k jednotce. Paul Leonard, kterému střela utrhla lýtko, když obsluhoval Mark-19 ve zbloudilém konvoji, se musel dlouho vzpamatovávat v nemocnici Waltera Reeda s Burnsem, Lechnerem, Galentinem a některými dalšími těžce raněnými. Asi dva týdny po boji je na jeden den navštívil prezident Clinton. Přišel bez fanfár a zdál se šokovaný a netypicky málomluvný, když byl konfrontován s krvavými následky boje. Muži dostali krátké instrukce, aby, mají-li negativní názory, si je nechali pro sebe. Galentine pózoval pro momentku s prezidentem, s vyhrnutým tričkem, aby ukázal své břicho. Na snímku to vypadá, jako by se oba muži divili, v jaké se to ocitli společnosti.

Válka v Mogadišu ovšem ještě nebyla u konce. Vojáci, kteří přestáli boj bez újmy, očekávali, že situace se spíše zhorší, než zlepší. Dělal, co mohli, aby vzdali poctu svým padlým bratrům a dali se do pohybu. V následujících dnech postavili Noční stopaři před JOC pomník na paměť mužů, které ztratili. Generál Garrison shromáždil všechny muže k vzpomínkové slavnosti a vyjádřil jejich pocity smutku, strachu a vzdoru proslulou bojovnou řečí, kterou vložil

Shakespeare do úst Jindřichu V.:

"Ten, kdo neochoten bojovat, má volno jít. List průvodní mu dejte a do měšce dost peněz na cestu. My nechceme vedle toho umřít, jenž strach má umřít s námi společně... Kdo dnešek přežije a zdrav se vrátí, dech ztají při zmínce o tomto dnu... Kdo zůstane dnes živ a zestárne, vždy v předvečer si pozve sousedy... Pak rukáv vyhrne a ukáže své jizvy, řekne: Tyto rány v den jsem utržil... Kmet zapomíná, ale všechno až mu sejde z paměti, on vzpomene si dobře, toho dne co vykonal... Těm dějům bude syna učiti... od těchto dob až do skonání dnů se nikdy neoslaví, aniž by se při tom vzpomnělo také nás, nás mála, mála šťastných, hrstky bratří; neb ten, kdo se mnou dnes vycedí krev, mým bratrem bude... a ten, jenž si hovoří teď, bude mít za kletbu, že nebyl zde a vážit za cetku svou mužnost, dokud mluvit bude kdos, jenž s námi bojoval..."*

* Shakespeare, Historie I, Praha 1964, s. 452-453, překl. J. V. Sládek.

24

Willi Franková dostala zprávu o svém manželovi přesně týden poté, co bylo oznámeno jeho zmizení. Byl to hrozný týden. Ženy, které nedostaly konečnou zprávu o osudu svých mužů, pokračovaly v bedlivém sledování snímků v novinách a videozáznamů mrtvých.

Jeden z nejrozšířenějších šotů ukazoval tělo vláčené městem s úděsně zohavenou levou nohou. To byl Tommie Field. Další z vláčených těl, často ukazované v televizi, patřilo Randymu Shughartovi. Fotografie těla vezeného na kárce ukazovala Billa Clevelanda. Armáda to sice ještě úředně nepotvrdila, ale rodiny to věděly.

Willi obstarávala pohřeb Clifffa Wolcotta, když uslyšela pípání na několika místech kolem kostela. Dva pípače patřily členům její podpůrné jednotky.

Po vyřízení záležitostí v pohřební službě ji vzali stranou. Willi si myslela, že ji budou doprovázet, aby mohla strávit pár minut s Christem Wolcottem. Místo toho jí řekli, že bylo identifikováno Rayovo tělo.

Jak to víte, že to je Ray?" zeptala se. "Měl šedivé vlasy?"

Vlasy už na těle nebyly, řekli jí, ale popsali zbytky. Tělo bylo oblečeno, sdělili jí dál. Požádala je, ať jí popíšu kalhoty a slipy. Ray jednou utrousil krátkou poznámku, že Willi nemůže snést jeho vojenské tričko se spodkama. Balila mu místo nich civilní spodní prádlo. Když jí řekli, jaké slipy měl, byla si jistá.

25

V druhém týdnu Durantova zajetí ho opět převezli, tentokrát do soukromé rezidence obklopené plotem. Dostal skříňku s dárky od Červeného kříže. Jedním z nich byla bible.

Umět odhadovat čas, to byla jedna ze schopností, které se Durant naučil při výcviku v přežití. Váleční zajatci ve Vietnamu zjistili, že ztrácejí pojem o čase a že uspořádat si události každého dne tak, aby nebyly monotónní, je pomáhá udržet při zdraví. Rekord v tom držel akt víry. Pomocí víry ses mohl uklidnit a mít si o čem vyprávět.

Durant nebyl nějak obzvlášť zbožný, ale bibli využil po svém. Začal si rekonstruovat události svého zajetí od zřícení na okrajích jejich stránek za použití kódovaných slov. Napsal:

"Rána," což odpovídalo dojmům po zásahu RPG.

"Otáčení."

"Horizont," pro setření rozdílů mezi nebem a zemí při pádu vrtulníku.

A tak dále. Měl nutkání rekonstruovat události svého zajetí hodinu po hodině. Okraje bible se začaly plnit jeho poznámkami.

Firimbi sledoval, jak pilot studuje bibli a dělá si v ní poznámky, a došel k závěru, že to je velmi zbožný muž.

Jestli přestoupíte k islámu, uvolníte se," řekl věznitel.

"Modlete se k svému Bohu, já se budu modlit také k svému a možná se uvolníme oba," zavtipkoval Durant.

V rádiu hráli hudbu, kterou měl Durant rád.

Jednu noc v zajetí měl Durant sen. Zdálo se mu, že je jedním z Rangers a že měl nastoupit do vrtulníku se skupinou Chalk 4. On však jen naslepo klopýtal a ptal se: "Kde je Chalk 4? Kde je Chalk 4?" Tváře lidí, jichž se ptal, nepoznával. Náhle byli ze snu všichni pryč. K obloze stoupal vrtulník a on v něm letěl sám.

26

Když 8. října dorazil do Mogadiša Robert Oakley, Aidíd se stále ještě skrýval. Oakley se několik dní musel domlouvat, ale nakonec se s vůdcem klanu setkal. Řekl jim, že americké vojenské operace proti Aidídovi skončily a také že je u konce původní mise úderných sil Rangers. Somálci byli skeptičtí.

"Hned uvidíte, že to je pravda," prohlásil Oakley. Pak jim oznámil, že prezident Clinton žádá okamžité propuštění Duranta, bez jakýchkoli podmínek. Somálci byli stále nedůvěřiví. Rangers zajali šedesát nebo sedmdesát mužů z vedení klanu. Ti nejvyšší, včetně dvou nejdůležitějších mužů, kteří byli zatčeni 3. října - Omara Salada a Mohammeda Hassana Awalea —, byli drženi v zajateckém táboře na ostrově poblíž Kismaya. Propuštění Duranta podmiňovali Somálci výměnným obchodem. To byl jejich způsob.

"Udělám to nejlepší, co mohu, aby tito lidé byli propuštěni, ale nemohu nic slíbit," řekl Oakley, odkazuje na to, že tito Somálci byli technicky pod správou OSN. "Promluvím o tom s prezidentem, ale jen poté, co propustíte Duranta."

Pak jim bývalý velvyslanec tlumočil mrazivě chladné poselství. Opatrně k tomu dodal: "To není vyhrožování," ale mínění bylo jasné. Já nic z toho neplánuji a udělám vše, abych vás od toho uchránil, ale co se stane, jestli uběhne pár týdnů a pan Durant nebude propuštěn? Nejenže ztratíte svůj kredit, který ještě možná máte, ale my jsme odhodláni ho zachránit. Garantuji vám, že s ním nebudeme nijak kupčit či obchodovat... Rozhodli jsme se, že ho zachráníme, ať už bude na jakémkoli místě. Budete zase bojovat s našimi lidmi. Během minuty začne opět střelba, bez jakýchkoli ohledů ze

strany Spojených států. Hned uvidíte, co se na vás valí. Letadlová loď, tanky, děla... veškerá vojenská technika. Až začne boj, uvolní se všechen potlačovaný vztek. Celé čtvrti budou zničeny, muži, ženy, děti, velbloudi, kočky, psi, kozy, osli, všechno... Bude to skutečná tragédie pro vás pro všechny, ale stane se to."

Somálci doručili toto poselství ukrytému Aidídovi a diktátor pochopil, že Oakleyho rada je moudrá. Prohlásil, že pilota předá ihned. Oakley nechtěl nechat stranou svého starého přítele admirála Howea a požádal je, aby mu dali pár hodin, než opustí zemi. Požádal je také, aby předali Duranta Howeovi a pak odletěl zpátky do Washingtonu.

27

Firimbi oznámil Durantovi, že ho příští den propustí. Ministr propagandy byl opravdu šťastný, že mohl doručit tuto zprávu, ale také velmi nervózní. Byl šťastný za svého přítele i za sebe. Těšil se, že budou uvolnění oba dva. I Firimbi se pak bude moci vrátit k normálnímu životu. Myslel, že propuštění Duranta bez jakýchkoli podmínek je senzační ukázka velkorysosti Aidída a klanu Habr Gidr. Úplně se zajíkal, jak chtěl o tom mluvit. Toto gesto, prohlásil, odčichuje hrůzné obrázky davu hanobícího mrtvé americké vojáky. Tato scéna zhnusila Firimbiho i ostatní vzdělané muže jeho klanu. Znovu pak naléhal na Duranta, aby mu opravdu slíbil, že světu poví, jak se s ním dobře zacházelo.

Rozhodnutí to bylo tak dobré, že se Firimbi bál, aby je něco nepokazilo. Co když nějaká zběsilá frakce Somálců se bude snažit Duranta zabít? Co když se Američané na ně oboří? Američani mohli někoho poslat, aby Duranta zabil, a pak by už svět věřil, že to udělal Aidíd a Habr Gidr. Firimbi požadoval větší ochranu a klan obklopil rezidenci, kde byl Durant, ozbrojenými muži.

To ráno pomohl Firimbi Durantovi v umývání. Tentokrát, místo aby ho položili dozadu do auta, vynesli ho opatrně na nosítkách a položili do dodávky. Durant byl netrpělivý, už aby byl v amerických rukou, ale Firimbi byl šťastný a nervózní z toho, že to je pravda.

Dovezli ho k chráněnému komplexu budov a čekali. Když dorazili pracovníci Červeného kříže, přišel se svým týmem armádní lékař a prohlédl Duranta. Chtěl mu dát něco proti bolesti, ale Firimbi mu to nedovolil. Bál se, aby doktor nechtěl Duranta otrávit.

Pilot byl předán bez jakékoli ceremonie. Pracovníci Červeného kříže mu předali dopis od Lorrie a od rodičů, které mu nemohli dát dříve. Lékař, který Duranta prohlížel, vystoupil, aby sdělil reportérům, že pilot má zlomenou nohu, roztříštěnou lícni kost, nalomenou páteř a relativně menší zranění po kulkách v noze a v rameni, ale že s ním v zajetí dobře zacházeli.

"Noha byla v dlazi, ale nebyla dostatečně fixována a je dosti bolestivá," řekl doktor.

Pak Duranta vynesli pracovníci Červeného kříže. Durant se křečovitě držel nosítek a z očí mu tekly slzy, když ho nesli kolem reportérů a přepravovali zpátky na leteckou základnu Rangers, kterou opustil před jedenácti dny.

Každý Američan, který přežil bitvu v Mogadišu, se během měsíce dostal domů. Většina však brala s hořkostí rozhodnutí o odvolání své mise. Pokud byla natolik důležitá, aby při ní padlo osmnáct mužů a třiasedmdesát bylo zraněno, nemluvě už o všech mrtvých či zraněných Somálcích, mohla být odvolána už den po bitvě? Pár týdnů po Durantově propuštění doprovázela americká námořní pěchota (na Oakleyho pokyn) Aidída k obnoveným mírovým jednáním. Prezident Clinton akceptoval Oakleyho žádost ve prospěch somálských vůdců. Za pár měsíců byli propuštěni všichni muži zatčení údernými silami Rangers - včetně Omara Salada a Mohameda Hassana Awalea. Posílené jednotky už čekaly na Duranta, když konvoj Červeného kříže dorazil k letišti. Bylo to vojsko o síle víc než tisíc mužů v khaki uniformách a pouštních maskáčích, připravené k poslední oslavě. Vojáci vytvořili koridor od brány základny až k letišti s transportním letounem, který měl Duranta odvézt do Německa, kam už přiletěla Lorrie a čekala ho. Všichni muži měli papírové pohárky s lokem whisky, schválně značky Jack Daniels, kterou měl pilot v batohu a kvůli níž varoval své kamarády, aby od ní dali ruce pryč.

Byl to den radosti a enormní úlevy, ale také den smutku. Durant se až teď dozvěděl, že on jako jediný z posádky Super Šest Čtyřky a ze dvou statečných příslušníků Delty, kteří ji bránili, je naživu. Smál se i plakal, když ho nesli koridorem na nosítkách, na ruce infuzi a na hlavě červený baret své jednotky.

Muži kolem mu provolávali slávu a pak, když se přiblížil k letounu, začali zpívat. Píseň se vznesla nejprve z jednoho nebo dvou míst, ale pak se přidal každý.

Zpívali "Bůh žehnej Americe".

EPILOG

Bitva u hotelu Olympic, nebo, jak říkali Somálci, Maalinti Rangers (Den Rangers), byl bojem, na který by Amerika raději zapoměla. Obrázky mrtvých vojáků vláčených zuřivým davem ulicemi Mogadiša patřily k nejhroznějším v celých dějinách Ameriky. To vše kompromitovalo ty, kdo s dobrým úmyslem podněcovali intervenci. V době od 3. do 4. října 1993 nebyli v Mogadišu žádní američtí reportéři a po asi tak týdnů velké pozornosti se žurnalisté sledující světové dění přesunuli jinam. Rozhodnutí prezidenta Clintona ukončit misi Rangers v Somálsku hned druhý den po boji zkomplikovalo provedení původního záměru; zabouchlo dveře za touto epizodou. V bezpečí byl zápach pochybení dost silný na to, aby indukoval všeobecnou amnézii. Proběhlo senátní vyšetřování a dva dny kongresového slyšení, z nichž vzešla silně zaujatá zpráva dávající vinu prezidentovi a ministru obrany Les Aspinovi, který po dvou měsících rezignoval, ale to bylo vše.

Dokonce i uvnitř armády, kde by se snad očekával silný profesionální zájem o největší boj amerických vojáků od Vietnamu, se zdálo, že je málo chuti k provedení podrobné pitvy. Odpovídající respekt platil mrtvým a formálně se

ocenilo hrdinství mnoha vojáků, ale jinak se bitva stala ztracenou kapitolou.

Když jsem v létě 1996 začal pracovat na tomto projektu, bylo mým cílem prostě popsat dramatický průběh boje. Byl jsem unesen intenzitou boje a tím, jak devětaadvadesát amerických vojáků, obklíčených a sevřených v nepřátelském africkém městě, bojovalo o své životy. Chtěl jsem vyjádřit bojovou zkušenost prostřednictvím pohledů a emocí zúčastněných vojáků, smíchaných s naléhavým humánním hlediskem a s vojensko-politickým záměrem jejich nasazení. Kromě velkých fikcí a několika velmi dobře napsaných memoárů, pravdivé příběhy z moderní války, které jsem četl, psali především historici. Já jsem chtěl kombinovat dějepisnou autoritu s emocemi z memoárů a napsat příběh, který by se četl jako fikce, ale byl by pravdivý. Když jsem začal svou práci tři roky po boji, očekával jsem, že její historická část už bude hotova. Někde v Pentagonu nebo v Bílém domě jistě musí být objemné svazky materiálů, detailně popisujících boj a kritizujících vojenský výkon. Myslel jsem, že boj přímo vyzýval k tomu, aby byl podrobně klasifikován. Mýlil jsem se.

Neexistují žádné objemné svazky. I když bitva v Mogadišu mohla být nejlépe zdokumentovaným incidentem v americké vojenské historii, k mému překvapení nikdo nezačal tyto surové informace definitivně sumarizovat. Tak místo toho, abych psal jen nějakou oživenější verzi příběhu, ocitl jsem se ve šťastné a vzrušující pozici základního badatele. Za pár měsíců se části této knihy poprvé objevily na veřejnosti jako série článků v novinách The Philadelphia Inquirer. Mluvil jsem se stovkami aktivních důstojníků, s nimiž jsem se setkal na konferencích nebo seminářích, nebo kteří mě kontaktovali kvůli shánění článků či proto, aby mi podali detailnější informace o určitých aspektech boje. Mezi množstvím těchto lidí byli učitelé na vojenské akademii a na válečné vysoké škole v Carlisle v Pensylvánii, odborníci z Institutu pro analýzu národní obrany, ze Společnosti pro výzkum vojenských operací, důstojníci ze základny námořní pěchoty na Parris Island, účastníci programu pro bezpečnostní studie při Technologickém institutu v Massachusetts, a dokonce členové amerického ústředního velení, odkud mě generál Anthony Zinni pozval na seminář se svým štábem na základně vzdušných sil MacDill v Tampě na Floridě. V každé instituci mě vítali, ale nebyla pro ně snadná představa, že americké ozbrojené síly se mají spoléhat na žurnalistu bez vojenského vzdělání, aby informoval o boji, jehož se účastnili muži, kteří ještě jsou v aktivní službě. Jeden z někdejších velitelů Delta týmu poté, co zaslechl, že jsem přijal další pozvání, poznamenal: "Proč nám to vyprávějí?"

Jedním z důvodů, proč bitva nebyla vážně studována, je to, že zúčastněné jednotky, především Delta a Rangers, operují v utajení, takže mnoho oficiálních informací o nich není. Pro armádu se zdá nejlepší, držet je v tajnosti i před sebou. Ale závažnějším důvodem je podle mne tentýž důvod, kvůli němuž se skrývají politici. Bitva v Mogadišu se chápe jako chyba.

Tak to ale není, alespoň ve striktně vojenských termínech. Úderné síly Rangers byly vrženy k zaplněnému tržišti v srdci Mogadiša uprostřed nedělního odpoledne, aby překvapily a zatkly dva pobočníky diktátora Aidída. Byl to složitý, obtížný a nebezpečný úkol, ale i přes hrozné zvraty a ztráty a přesilu protivníka byla mise provedena.

Bylo to ovšem Pyrrhovo vítězství. Předpokládalo se, že mise bude trvat půl hodiny. Místo toho se velká část útočných sil zdržela v nepřátelském městě celou noc, byla obklíčena a musela bojovat o holé životy. Dva z vysoce technicky vybavených vrtulníků MH-60 Black Hawk se zřítily do města a dvě další helikoptéry musely nouzově přistát na základně. Když následujícího rána jednotky vyprostil obrovský mnohonárodní záchranný konvoj, osmnáct Američanů bylo mrtvých a desítky těžce raněných. Pilota Black Hawku Michaela Duranta unesl zběsilý somálský dav a jedenáct dnů ho drželi v zajetí. Zprávy o obětech a obrázky rozvášněných Somalců, hanobících těla amerických vojáků, vzbuzovaly doma odpor a hnus a v Bílém domě vyvolaly takové znechucení a v Kongresu tak vehementní stížnosti, že mise proti Aidídovi byla okamžitě odvolána. Muži generál-majora Williama F. Garrisona možná vyhráli bitvu, ale prohráli válku.

Pro Somálsko bylo vítězství dokonce ještě klamnější, ačkoli ani po pěti letech nebylo jasné, kolik lidí to chápe. Boj sám probíhal v hrozném zmatku. Somálská daň smrti byla katastrofální. Umírněné počty udávají pět set mrtvých a více než tisíc raněných. Aidíd se mohl a může chlubit tím, že odrazil nejmocnější vojenskou mašinerii na světě. Habr Gidr úspěšně vzdoroval úsilí OSN připravit ho o moc. 3. říjen teď tento klan slaví jako národní svátek - pokud je taková věc možná tam, kde žádný národ neexistuje. Odchod amerických sil pár měsíců po bitvě znemožnil OSN, aby se podílela na ustavení stabilní vládní koalice. Aidíd zemřel roku 1996, aniž sjednotil Somálsko pod svou vládou. Vinu za to se snažil dávat OSN. Jeho klan stále ještě bojuje se svými rivaly v Mogadišu, topí se ve stejné krvi a anarchii. Klanovní vůdci, s nimiž jsem mluvil v jejich zničeném městě v létě roku 1997, si zřejmě ještě tehdy mysleli, že svět sleduje jejich pokrok se stejnou nevraživostí. S fotografem Peterem Tobiou jsme během většiny našich pobytů byli hosty hotelu Sahafi. Jako první a jediní Američané jsme se vrátili do Mogadiša ve snaze dát si přesně dohromady, co se stalo. Vůdcům klanu Habr Gidr, kteří se stavěli nepřátelsky k našemu úsilí, jsem řekl, že to je jejich jediná šance vyložit svou stranu příběhu, protože žurnalisté tam nebyli a adepti novinářství byli za hranicemi. Širší svět na Somálsko zapomněl. Velký díl mezinárodní pomoci byl promrhán. Krvavé zmatky a obraty politiky somálských klanů už nás tak nezajímají. Bez přírodních zdrojů, strategických výhod nebo dokonce potenciálně lukrativních trhů pro světové zboží není pravděpodobné, že Somálsko brzy znovu získá příležitost k mírové výstavbě podporované OSN. Ať už to je dobře či špatně, Somálsko je trvalým symbolem nevděku a nepoddajnosti třetího světa, bezvýchodnosti pokusů řešit lokální animozitu mezinárodní silou. Tím vlastně Somálsko samo sebe vymazává z mapy.

V bitvě u hotelu Olympic nikdo nezvítězil, ale jako všechny důležité bitvy i ona změnila svět. Úděsná cena za zatčení dvou obskurních funkcionářů klanu Omara Salada a Mohameda Hassana Awalea přímo šokovala prezidenta Clintona, který - jak se udává - se cítil zrazen svými vojenskými poradci a štábem stejně jako rovněž nezkušený prezident Kennedy roku 1961 po boji v Zátocě sviní. To vedlo k rezignaci ministra obrany Les Aspina a zničilo slibnou kariéru generála Garrisona, který velel úderným silám Rangers. Zmařilo to rovněž nadějná a bezprecedentní úsilí OSN zachránit národ tak ztracený v anarchii a občanské válce, že miliony jeho obyvatel hladověly. Skončilo krátké období naivity po

studené válce, doba, kdy si Amerika a její spojenci mysleli, že mohou vytlačit ze světa zkorumpované diktátory a potlačit nesmyslné kmenové války tak snadno a relativně bezbolestně jako Saddáma Husajna z Kuvajtu. Mogadišo mělo od té doby hluboký a podstatný vliv na vojenskou politiku Spojených států.

"Bylo to jako vodní předěl," řekl jeden úředník ministerstva zahraničí, který nebyl jmenován, protože jeho názor jde proti běžné americké zahraniční politice. "Dříve byla běžná představa, že země v hrozném stavu jsou hroznými proto, že dobří, slušní, nevinní lidé jsou ovládáni ďábelskými, gangsterskými vůdci. Somálsko tuto představu změnilo. To je země, kde téměř každý propadl nenávisti a boji. Pokud na ulici zastavíte starou paní a zeptáte se jí, chce-li mír, řekne ano, ovšem, denně se za to modlím. To lze čekat. Pak se jí však zeptáte, zda by chtěla, aby se v zájmu míru její klan dělil o moc s jiným, a ona řekne: 'S těmi lupiči a vrahy? To radši umřu.' Lidé v těchto zemích, nejnovějším příkladem je Bosna, nechťejí mír. Chťejí moc. Muži, ženy, staří jako mladí. Somálsko je zkušeností, která nám ukazuje, že lidé v takových zemích nesou za svou situaci více odpovědnosti, než se zdá. Nenávidění a zabíjení pokračuje, protože to chťejí. Nebo protože mír nechťejí tolik, aby s tím přestali." Takže, ať už to bylo dobré nebo špatné, válečná loď USS Harlan County se týden po boji v Mogadišu obrátila k přístavu Porto-Prince kvůli "vzpouře" méně než dvou stovek Hait'ánů. Vláda Spojených států (a OSN) se jen dívala na genocidu milionu lidí ve Rwandě a Zairu a jak se v Bosně vrší zvěrstvo na zvěrstvo. Po bitvě v Mogadišu zaujaly Bílý dům a Kongres takový cynický postoj, že už nikdy nepřidělily americká vojska pod velení OSN, i když každý dokonale chápal, že úderné síly Rangers a i Síly rychlé reakce byly vždy přímo pod velením Spojených států. Dokonce i rozhodnutí chytit Aidída a jeho společníky z klanu bylo učiněno pod tlakem amerického ministerstva zahraničí. Jediným, kdo nejvíce horoval pro misi Rangers v Mogadišu, byl americký admirál Jonathan Howe, bývalý zástupce v Radě bezpečnosti za Bushovy administrativy, který byl vrcholným představitelem OSN v Mogadišu. Rangers pak byli zcela v americké režii.

Kongres si pospíšíl s rozdělením viny. Cožpak Aspin neshodil ze stolu původní žádost Rangers o vrtulníky AC-130 a pak pár týdnů před osudným útokem neodmítl žádost generála Thomase Montgomeryho, velitele Síly rychlé reakce, o obrněné vozy Bradley? Ted' se zdálo jasné, že lehké pěší síly, shozené do nepřátelského města, by se odtamtud lépe dostaly v obrněných vozidlech a že AC-130 by byly mnohem účinnější vrtulníky. Spousta mužů, kteří bojovali v Mogadišu, věřila, že by alespoň někteří jejich kamarádi, ne-li všichni, přežili misi, kdyby se Clintonova administrativa více soustředila na ochranu sil než na dodržování korektního politického postoje. Sám Aspin před svým sesazením přiznal, že jeho rozhodnutí ohledně posílení výzbroje bylo chybou. Šetření boje senátním výborem pro ozbrojené služby dospělo ke stejným závěrům. Počáteční analýzu boje shrnul v důrazném projevu k výboru podplukovník v. v. Lany Joyce, otec seržanta Caseyho Joyce, jednoho ze zabitých Rangerů:

"Proč byla těmto jednotkám odepřena obrněná technika? Kdyby měli obrněnce, kdyby tam měli Bradleye, myslím, že by můj syn mohl dnes být naživu, protože, jako jiné oběti, vydržel v prvních fázích boje, ale byl zabit na cestě od cíle k sestřelené helikoptěře, k prvnímu místu zřícení. Domnívám se, že jednotky měly od začátku neadekvátní strukturu." To je linie, kterou zastával i David Hackworth, vysloužilý plukovník, který si vybudoval druhou kariéru kritizováním armády. Hackworth věnoval boji v Mogadišu jednu kapitolu ze své knihy "Hazardní služba", vydané roku 1996. I když se zdržuje ventilovat své znechucení z toho, že nebyl pozván ke sledování akce Rangers, nazývá Garrisona "poštilcem" a obviňuje Bílý dům a armádní špičky z "uhozené hrdinské pózy", když přitom "místo řečí měli dát své zbraňové systémy". Hackworth vypočítává, že tanky by ušetřily šest mrtvých a třicet zraněných. I když jsou v Hackworthových výpočtech nepřesnosti, a dokonce si ani neklade nárok na přesnost, přesto se dočkal pochopení vně i uvnitř armády. Terčem jeho útoku je Garrison. Nekorektně sugeruje, že generál řídil boj ze vzduchu z helikoptéry, a dokonce cituje jednoho rotmistra, bojujícího na zemi, že prý měl "chut" generála sestřelit (každý, kdo toho dne bojoval v Mogadišu, věděl, že Garrison ve velitelské helikoptěře není). Hackworth dochází k závěru, že Garrison měl odmítnout řídit operaci, když byl rozsah původních jednotek redukován. Následně cituje Joyce: "Původně jsem se v pochybách stavěl na stranu Garrisona, ale několik Rangers, s nimiž jsem mluvil, mě přesvědčilo, že neměl dobrý důvod spustit útok tak, jak byl. Taktika byla úplně defektní. Garrison byl jako kovboj, který si jde pro třetí hvězdu na náklady svých chlapců."

Od muže, který v boji ztratil svého syna, to byla hrozná obžaloba.

Nejsem s to kritizovat vojenská rozhodnutí, která ten den učinili Garrison a jeho muži, ale práci na "Black Hawk sestřelen" jsem se kvalifikoval na autoritativní zpravodajství o vzpomínkách, pocitech a názorech mužů, kteří tam bojovali. Zpovídal jsem mnoho Rangerů, vojáků Deltu i pilotů helikoptér, kteří se účastnili boje jako každý, a tedy mám jisté právo vyjádřit své názory na misi či na Hackworthovo mínění o Garrisonovi. Muži, kteří podnikli útok 3. října, si byli jisti svou taktikou a výcvikem i svými cíli. Zatímco mnozí pronikavě kritizují rozhodnutí už dlouho před bojem a během něho a v některých bodech se podstatně rozcházejí se svými veliteli, oni hrdě zastávali názor, že misi skončí s plným úspěchem. Žasl jsem nad tím, jak málo hořkosti je mezi muži, kteří byli vydáni tomuto soudu. Pokud mají nějakou zlost, pak se vztahuje spíše k rozhodnutí hned den po bitvě odvolat misi, než na to, co se stalo během ní. V týdnech před útokem, podle výpovědí vojáků, Garrison spíše mnohem zaníceněji a pečlivěji připravoval misi, než aby ji zanedbával. Generál, který odstoupil roku 1996 poté, co byl omezen speciální výcvik ve Fort Bragg, se podle mužů, kteří pod ním sloužili, držel neustále na výši. Hackworthův útok na něj je podivný a nefér.

Garrison převzal plnou zodpovědnost za výsledek bitvy v rukou psaném dopise prezidentu Clintonovi den po boji. Tento dopis nazvali generálovi kritici taktickým manévrem, ačkoli je velmi těžké vidět výhody, které by jeho napsáním získal. Je to dokument, který mluví přímo za sebe, čestný akt čestného muže, někoho, kdo jasně cítí, že se nemusí stydět za způsob, kterým řídil své muže v boji:

I. Autorita a zodpovědnost za operaci zůstává zde v Mogadišu u velitele Rangers, ne ve Washingtonu.

II. K cíli jsme použili excelentní průzkum.

- III. Jednotky měly v této oblasti zkušenosti z šesti předchozích operací.
- IV. Situace nepřítele byla dobře známa: blízkost od tržiště * Bakara (silný bod SNA); předchozí špatné reakce.
- V. Operace byla plánována odspoda nahoru, ne naopak, Útočníci byli přesvědčeni, že to je proveditelná operace.

Schválení plánu bylo vyhrazeno veliteli úderných sil (TF) Rangers.

VI. Technika, taktika a postupy byly přizpůsobeny cíli mise.

VII. Pro nahodilé eventuality byly plánovány zásahové síly: A) okamžité nasazení CSAR (UH-60 se zdravotníky a zajištěním),

VIII. Ztráta první helikoptéry byla snesitelná. Problémem byl pilot uvězněný ve vraku.

IX. Zřícení druhé helikoptéry vyžadovalo odpověď od 10. horské divize. Místo zřícení bylo rychle dosažitelné SNA, takže jsme nebyli úspěšní ve snaze dostat se tam včas.

X. Rangers u prvního místa zřícení nebyli přitíženi k zemi. Mohli si k němu probíjet cestu. Naše přesvědčení nám nedovolovalo nechat tam tělo pilota, uvězněného ve vraku.

XI. Obrněné Síly rychlé reakce měly pomoci, ale obavy z obětí způsobily jisté problémy. Muži v úderných silách se však nevzdávali toho, aby se dostali ke svým padlým kamarádům.

XII. Mise byla úspěšná. Vytipované osoby byly zajaty a vytaženy z cílového objektu.

XIII. Z vytyčení tohoto partikulárního cíle není třeba obviňovat prezidenta Clintona a ministra Aspina.

William F. Garrison velitel v Mogadišu

I když fakta všeobecně podporují Garrisonovy závěry, myslím, že v několika bodech svého dopisu neměl pravdu. Jen část bodů II a IV je evidentní. Aididova taktika byla dobře známa a plánování úderných sil bylo efektivní, ale jen v jednom bodě. Ukázalo se, že helikoptéra Black Hawk je mnohem zranitelnější vůči RPG, než se předpokládalo, a když se dvě z nich zřítily, znamená to, že "technika, taktika a postupy" úderných sil byly napnuty za své meze. Zásahové síly určené k záchraně pilotů a posádky helikoptéry Michaela Duranta byly jasně nedostatečné. Vrtulník CSAR byl primárně určen pro záchranu při zřícení helikoptéry. Byl to dobře vybavený vrtulník s perfektně vycvičenými záchranáři a pozemními bojovníky. Byli nasazeni jen pár minut po zřícení Super Šest Jedničky Cliffa Wolcotta a měli za úkol zachránit část posádky a vyzvednout těla Wolcotta a kopilota Donovana Brileyho. Ale když dvacet minut poté spadl Durantův Black Hawk, nebyla už po ruce žádná záchranná jednotka. Durant a jeho posádka museli čekat na příjezd pozemních záchranných sil, což byla tragédie.

Před započítáním mise Garrison alarmoval 10. horskou divizi ze Sil rychlé reakce, ale rozhodl se nechat ji na základně OSN severně od města, místo aby ji přesunul k letecké základně Rangers. Po zřícení Wolcottova Black Hawku by mohla promptně vyrazit, ale kvůli okružní cestě k základně Rangers (aby se vyhnula jízdě přes město), tam byla schopna dorazit až čtyřicet minut po pádu první helikoptéry (téměř půl hodiny po zřícení Durantova vrtulníku). Takže prvních třicet minut, co byl Durant se svou posádkou na zemi, se k nim mohl vydat jen záchranný konvoj složený z Garrisonových lidí, sice dobře vycvičených, ale od nichž se vůbec neočekávalo, že půjdou do boje. Nakonec ani tento konvoj, ani konvoj Sil rychlé reakce si nemohl probíjet cestu. Zastavily je blokády a léčky Aididovy milice, která měla spoustu času na jejich přípravu. Vojáci úderných sil věděli, že budou mít problémy, pokud se za třicet minut nedostanou k cíli a zpět, ale nikdo nepředpokládal, jak efektivně jsou Aididovi bojovníci schopni užívat RPG proti Black Hawkům.

Garrisonův X. bod je také diskutabilní. Muži, kteří strávili noc u prvního zříceného Black Hawku (s nimiž jsem mluvil), říkali, že byli přitíženi k zemi. V přísně vojenských termínech znamená "přitíženi k zemi", že vojáci nemohou nic dělat. Je sporné, jestli by velitelé Rangers mohli své jednotky dostat z města, i kdyby chtěli. Intenzivnější leteckou podporu by mohly zajistit vrtulníky Cobra, přidělené Silám rychlé reakce. Ale takové rozhodnutí nebylo přijato a z perspektivy mužů na zemi byli přitíženi. To je názor každého, s nímž jsem mluvil, od důstojníků po nejnižší vojíny. I když by možná byli schopni probíjet si cestu k základně pěšky, všichni si mysleli, že by utrpěli hrozné ztráty. Muži ze zbloudilého konvoje měli při jízdě ulicemi téměř padesát procent ztrát. Vojáci u prvního místa zřícení by museli nést své mrtvé a raněné. Muži kapitána Steelea na jižním okraji okruhu na ulici Svobody se kvůli prudkému boji nemohli dostat ani o jeden blok dál. Není pochyb, že by se Garrisonovi vojáci, pokud by dostali rozkaz, pokusili probíjet si cestu zpátky, ale nezůstali tam jen kvůli loajalitě k uvězněnému tělu praporčíka Cliffa Wolcotta. Argumentovat jinak je jen vznešené gesto, ale nedostává se mu faktů.

Zbytek Garrisonova prohlášení je dobře podporován fakty. Prezident a ministr obrany samozřejmě nesli konečnou odpovědnost za každou akci americké armády, ale bez výhody zpětného pohledu odpovídala jejich rozhodnutí nasazení Rangers jako čistě defenzivnímu. Odmítnutí požadavku jednotek na helikoptéry AC-130 je pochopitelné ve světle rostoucího tlaku Kongresu ke stažení vojsk ze Somálska. Garrison sám se domníval, že tyto bitevní vrtulníky nejenže nejsou nezbytně nutné, ale i méně palebně efektivní nad hustě osídleným městem než Little Birdy AH-6. Jestliže by byly ve vzduchu Cobry i Little Birdy, jeden nebo druhý vrtulník by byl podstatně omezen. Malé helikoptéry, létající níže než Cobry, by se jen těžko vyhýbaly jejich palbě. Jak bylo vidět, Little Birdy zajišťovaly během boje nadmíru efektivní vzdušnou podporu. Pro vojáky, přitíženi kolem prvního místa zřícení, byli piloti Little Birdů těmi, kdo svou odvahou a obratností drželi somálské davy v odstupu. Somálští bojovníci, s nimiž jsem hovořil, s tím také souhlasili. Věřili, že tyto helikoptéry byly jedinou věcí, která uchránila obklíčené jednotky od totálního debaklu. Vojáci kolem zříceného vrtulníku byli pochopitelně také pro zničující palbu z AC-130, která by jim mohla vytvořit koridor pro únik. Ale legitimní bylo soustředit se na omezení doprovodných škod. Palebný koridor, o němž snili muži na zemi, by srovnal se zemí široký pás Mogadiša a pravděpodobně by bylo zabito mnohem více civilistů než Aididových bojovníků. Bitevní vrtulníky měly na vyšších postech jen vlašnou podporu, až ke generálu Colinu Pellowi, který s

jejich odmítnutím v posledních týdnech jako velitel sboru náčelníků štábů souhlasil, aniž by si stěžoval na rozhodnutí ministra obrany. V interview pro tuto knihu Powell prohlásil, že ačkoli formálně podporoval požadavek úderných sil, ani ve zpětném pohledu by nemohl požadovat rozhodnutí Les Aspina za chybu.

Garrisonovy úderné síly nikdy nepožadovaly obrněnou techniku jako část své výzbroje. Jejich taktikou bylo udeřit překvapivě a rychle a až do 3- října jim tato taktika vycházela. Je správné, že vojenští experti v tomto kritizovali Garrisonův soud, ale bylo stěží správné obviňovat Aspina z nevyhovění žádosti, kterou Rangers nikdy nepodali. Generál Montgomery žádal ke konci září o vozy Bradley pro své Síly rychlé reakce a tento požadavek byl odmítnut opět z důvodů tlaku ve Washingtonu ke snížení, a ne zvýšení americké vojenské přítomnosti v Mogadišu. Je snadné pustit tento tlak z hlavy jako zženštilé úsilí, ale silná podpora Kongresu je životně důležitá pro jakékoli vojenské dobrodružství. V americkém systému vlády je všechno vyvažováno. V tomto bodě mělo každé hnutí k posílení amerického kontingentu v Mogadišu jen slabou podporu. Ale i kdyby Montgomery dostal své obrněnce, je sporné, zda by je mohl nasadit do boje. Byly by přiděleny k 10. horské divizi a netvořily by část pozemních sil Rangers. Podplukovník Joyce argumentoval, že Bradleye by možná zachránily život jeho syna, ale i kdyby měly obrněnce proniknout přes město k jednotce, stěží by dorazily do boje do té doby, než byl seržant Joyce zabit. Záchrané síly nakonec vytáhly vojáky obklíčené u prvního místa zřícení pomocí pákistánských tanků a malajských Condorů. Je důvod domnívat se, že by konvoj vybavený vozy Bradley dorazil na místo rychleji, ale voják, který zemřel při čekání na záchranu, desátník Jamie Smith, smrtelně krvácel už večer. Záchraná kolona by musela přijet asi o čtyři až pět hodin dříve, aby mu pomohla, za předpokladu, že by ho chirurgové mohli zachránit - což ale není tak jisté. Rozpor se opět týká Garrisona, ne politiků ve Washingtonu, kteří oslabili vojsko v poli. Garrison, generál Wayne Downing, generál Joseph Hoar, generál Powell a zbytek vojenského velitelství měli možná od začátku trvat na obrněných vozech a AC-130. Netrvali. To je možná další z bodů, kde má plukovník Hackworth pravdu a zbytek světa ne. Myslím, že existují sporné otázky, v nichž se i dobře obeznámení vojenští experti budou lišit. Ale, jak poznamenal generál ve svém dopise, byla to jeho zodpovědnost.

Představa, že Garrison a jeho muži měli odmítnout bojovat bez plného zabezpečení jednotek, mi připomíná generála George McClellana, jehož bojová zdrženlivost a snaha zůstat bezpečně v táboře ústila ve stále větší požadavky vůči armádě Unie. Nakonec ho prezident Lincoln vyhodil kvůli "zdržování". Muži úderných sil Rangers byli odvážní, ambiciózní vojáci. Inklinovali spíše k tomu pracovat s tím, co mají, než práci odmítat, dokud nebudou mít vše, co chtějí. Tito muži cítili, že jejich práce je třeba, a šli do ní s tím, že za pár minut se bez nesnází dostanou zpátky.

Vůči jiným bojům je Mogadišo jen menší akcí. Jak ukázal generál Powell, smrt osmnácti Američanů ve Vietnamu by nevyvolala žádnou tiskovou konferenci. Staří vojáci možná pohrdali popraskem, který způsobila tato přestřelka, ale o Americe se dobře mluví v tom smyslu, že práh její únosnosti vůči smrti a zranění jejích vojáků se významně snížil. To však neznamená, že vojenská akce nikdy nebude bez nebezpečí nebo bez nějaké ceny. Americké ozbrojené síly jsou znovu a znovu volány k intervenci v rozbouraných částech světa — jako třeba do Bosny. K přípravě misí 21. století však bude zřejmě třeba studovat ještě pár významnějších případů, než je tento.

K chybám v Mogadišu nedošlo proto, že pověření lidé nebyli dost opatrní nebo dost chytrí. Je příliš snadné svést chyby na velitele. To předpokládá, že existuje kádr brilantních Hackworthů, kteří znají odpovědi na otázky už předtím, než byly položeny. Kolik mělo být leteckých záchraných týmů? Jeden pro každý Black Hawk a Little Bird na obloze? Některé z chyb vyžadují delší studium. Během boje se snaha řídit zbloudilý konvoj ze vzduchu proměnila v černou komedii. Riskujeme klišé, když se zeptáme, jak je možné, že národ, který mohl vyslat raketu a umožnit jí přistát na malém kousku Marsu, nemohl řídit konvoj pět bloků ulicemi Mogadiša? Proč trvalo Silám rychlé reakce padesát minut, než dorazily na základnu Rangers, když se situace tak zhoršila? Nebylo by lepší, kdyby byly rozmístěny u základny úderných sil? Ale všechny tyto otázky jsou zřejmě jen v retrospektivě. Pravda je, že Rangers se mohli bez nesnází za několik minut vracet z mise. Kdyby nebyl zasažen Black Hawk Super Šest Jedna, Garrison by nemusel volit "špatně". Nikdy se nedozvíme, jestli byla správná víra admirála Jonathana Howea, že míru v Somálsku se dosáhne jen tehdy, bude-li zatčen Aidíd nebo jeho klan zbaven své vojenské síly. Zdá se to nepravděpodobné. Od smrti tohoto diktátora se toho v Mogadišu moc nezměnilo. Habr Gidr je velký a mocný klan, hluboko zakořeněný v somálské minulosti a současné politické kultuře. Myšlenka, že čtyři sta padesát vynikajících amerických vojáků ho může násilím vykořenit a připravit cestu pro "zapuštění Jeffersonovy demokracie" (jak se vyjádřil generál Powell), se jeví jako velká iluze. Nakonec boj u hotelu Olympic je další lekcí v tom, co lze dokázat silou.

Na tomto příběhu jsem začal pracovat na jaře 1996. Můj zájem jako občana i spisovatele vzbudily první zprávy o boji. Byla to jistě důležitá a fascinující epizoda, s tragickými důsledky pro mnohé lidi a s dlouhodobými implikacemi pro americkou zahraniční politiku. Při divokosti, ale omezené povaze boje - malá jednotka Američanů obklíčená v noci v africkém městě - jsem byl na hony vzdálen názoru, že není možné vypovědět celý příběh. Ale také jsem se bál ujmout se toho. Neměl jsem za sebou žádnou vojenskou oporu nebo zdroje a předpokládal jsem, že někdo, kdo tyto předpoklady má, by mohl o tomto boji vyprávět lépe než já.

Po více než dvou letech jsem hořel zvědavostí přeciť si nějaké historky o tomto incidentu. Zvláště mě zajímalo to, jak se zachoval prezident Clinton. Četl jsem v novinách o Clintonově schůzce s rodiči mužů zabitých v boji. Lany Joyce a Jim Smith, otec desátníka Jamieho Smitha, kladli na jednom takovém setkání prezidentovi ostré dotazy. Žasl jsem nad neformální prezidentovou návštěvou vojáků raněných v Mogadišu, umístěných v Německu ve vojenské nemocnici Waltera Reeda. Jak se tito lidé cítili při setkání s mužem, který je poslal na misi a který ji pak ihned odvolal? Četl jsem, že při slavnostní ceremonii udělování čestných medailí dvěma vojákům z Deltý otec posmrtně vyznamenaného seržanta Randy Shugharta urazil prezidenta, když mu řekl, že není schopen být vrchním velitelem.

Když mě The Philadelphia Inquirer požádal, abych udělal profil prezidenta Clintona v souvislosti s probíhající kampaní ke znovuzvolení, kontaktoval jsem některé rodiny v naději, že mi napíší názor na jejich setkání v Bílém domě. Jedno

jarní odpoledne jsem vyjel do Long Valley, stát New Jersey, abych se setkal s Jimem Smithem, vysloužilým kapitánem US Army a bývalým Rangerem, který přišel ve Vietnamu o nohu. Seděli jsme v jeho pokojíku několik hodin. Popsal mi schůzku s Clintonem a pak dlouho mluvil o svém synovi Jamie, co cítil, když ho ztratil, a to málo, co věděl o boji a jak jeho syn zemřel. Jeho dům jsem opouštěl odhodlán napsat ten příběh.

Má první žádost tiskovému úřadu v Pentagonu byla naivní a nedošla nikam. Vypsal jsem si žádost o dokumenty Ústavu pro svobodu informací, ale ani za dva roky jsem nic nedostal. Řekl jsem jim tam, že chci udělat interview s vojáky bez nějakých tiskových omezení. Mou jedinou nadějí bylo najít pěšáky, ptát se po jménech, protože jsem jich znal jen pár. Argumentoval jsem tím, jak málo bylo o tomto boji napsáno, ale měly měsíce bez odpovědi. Pak, na sklonku jednoho dne, mi poslal pozvánku Jim Smith. Armáda pojmenovala jednu budovu ve zbrojovce poblíž Jamieho bydliště na jeho počest. Uvažoval jsem, jestli tam pojedu. Zabrало by to celý den a s mým nedostatkem štěstí měl prioritu příběh. Pohnula mě však konverzace s Jimem. Mám také syna, jen o pár let mladšího, než byl Jamie. Nemohl jsem si představit, co bych dělal, kdybych ho ztratil, navíc při přestřelce na takovém místě, jako je Mogadišo. Tak jsem jel.

A tam, při dedikačním ceremoniálu, bylo asi tucet Rangerů, kteří s Jamie bojovali v Mogadišu. Jimův úvod protrhl zed' mezi reportéry a vojáky. Muži mi dali svá jména a slíbili mi rozhovor. Za tři dny jsem ve Fort Bening vyřídil svých prvních dvanáct interview. Každého z těch mužů jsem požádal o jména a telefonní čísla dalších, kteří tam bojovali, přičemž mnozí už nebyli v armádě. Má síť se rozšiřovala. Téměř každý, koho jsem kontaktoval, mi chtěl vyprávět svůj příběh. V létě roku 1997 mě Inquirer poslal s Peterem Tobiou do Mogadiša. Letěli jsme do Nairobi a časně ráno jsme na Wilsonově letišti nastoupili na palubu letadla, které převáželo khat. Dali jsme se dohromady s Ibrahimem Roble Farahem, nairobským obchodníkem a členem klanu, a strávili jsme v Mogadišu sedm dní, což stačilo na to, abychom si prošli ulice, kde se válčilo, a mluvili s mnoha lidmi, kteří ten den bojovali proti americkým vojákům. Dověděli jsme se, jak Somálci v létě 1993 vnímali tehdejší brutální taktiku, když OSN vyhlásila hon na Aidída, a jak se široké oceňování humanitární intervence změnilo v nenávisť. Opouštěli jsme s Peterem Mogadišo s lítostí nad bezvýchodností jeho lokální politiky, ale s trochou vzhledu do toho, proč tak tvrdě Somálci bojovali proti americkým vojákům.

Během pár měsíců po návratu jsem našel důstojníky, kteří si chtěli poslechnout, co jsem jim mohl říci o somálském hledisku a o boji. Má práce mě nakonec vedla k úředně utajovaným informacím. Zjistil jsem, že bitva v Mogadišu byla nejvíce zdokumentovanou epizodou v amerických vojenských dějinách. Nikdo však tyto dokumenty neutřídil a nesumarizoval.

Každá bitva je dramatem, které se odehrává stranou od širšího zpravodajství. Vojáci se nemohou zabývat tím, co je vede do boje, nebo jeho důsledky. Důvěřují svým velitelům, že nebudou riskovat jejich životy pro nějakou příliš bezvýznamnou věc. Když se jednou dostaneš do boje, bojuješ spíše o přežití, než abys vítězil, zabiješ, abys nebyl zabit. Bojové historky nepodléhají času. Jde o stejnou věc, ať už to bylo v Tróji nebo v Gettysburgu, v Normandii nebo v Ardenách. Jde o vojáky, většinou mladé, vržené do boje na život a na smrt. Extrémní a strašná povaha války se dotýká něčeho z podstaty lidské bytosti a vojáci jsou ne vždy rádi z toho, čím je poučí. Pro ty, kdo přežijí, vítěze i poražené, žije bitva v jejich vzpomínkách a nočních můrách a v tupé bolesti starých ran ještě dlouho poté, co knížky o nich zežloutnou.

Ať už jakkoli kriticky zhodnotí historie politická rozhodnutí, jež vedla k tomuto boji, nic to neubere na profesionalismu a odhodlání Rangers a speciálních jednotek, které ten den bojovaly. Mlčení profesionálů o Mogadišu ukazuje, proč je pro armádu důležité mít vysoce vycvičené a motivované, talentované a zkušené vojáky. Když šly věci v ulicích k čertu, záviselo na mužích z Delt a na zdravotnických speciálních sil, jestli se vojáci udrží a většina jich zůstane naživu.

Mnoho mladých Američanů, kteří bojovali v Mogadišu, je opět v civilu. Začali se starat o rodinu a kariéru, stejně jako miliony ostatních příslušníků jejich generace. Jsou utvářeni pop-kulturou, žijí ze dne na den a ve své hyperadolescenci procházejí léčkami drog a nezdravého sexu. Když na ně dneska hledíme, není na nich vidět už ani stopa po dni, ač není příliš vzdálen, kdy riskovali své životy v jednom africkém městě, zabíjeli pro svou vlast, dostali kulku nebo viděli umírat své nejlepší přátele. Vrátili se do vlasti, která se nestará o jejich vzpomínky. Jejich boj nebyl ani triumf, ani porážka, tak se o něj nikdo nezajímá. Vypadá to, jako by jejich boj byl nějaké bizarní dvoudenní dobrodružství, něco jako extrémní zkušenost odpoutané mysli, kde se věci vymknou z ruky a... pardon, jako zážitek, kdy některé kosila smrt.

Pro ně jsem napsal tuto knihu.